HARALAMB ZINCĂ

soarele a murit în zori

Cazul agentului „B-39"

Nº

soarele
a murit
în zori

HARALAMB ZINCĂ

soarele a murit în zori

roman

EDITURA MILITARĂ — 1976

Coperta : N. NOBILESCU

PARTEA ÎNTÎI

I. Sumbră zi de toamnă

1

Povestea a început într-o seară de toamnă, urîtă şi ploioasă. Scriitorul Corneliu Cara*, instalat la masa de lucru, se oprea cînd şi cînd din scris pentru a se văita, abia auzit, de o durere stăruitoare la încheieturi. În ultimii ani, ploile de noiembrie, reci şi cenuşii, îi răscoleau un reumatism mai vechi, contractat în timpul războiului, prin noroaie şi tranşee. Iar dacă durerile nu izbuteau să-l doboare şi să-l ţintuiască la pat, în schimb îl aruncau în braţele unei crunte indispoziţii : scria greu, chinuit, ceea ce-l enerva, făcîndu-l irascibil şi nesuferit. La toate acestea se mai adăuga, i se părea lui, prezenţa cicălitoare a nevestii-si şi a celor două fete. „De le-aş vedea odată măritate şi la casele lor ! Of ! cum îmi mai tulbură liniştea lăuntrică, de care un creator are atîta nevoie !"

Deodată, îşi aminti cum la masa de prînz, Camelia, nevastă-sa, fără ca el să-i fi cerut, îi pusese puţin piper în ciorbă... Aruncase stiloul cît colo şi se ridicase furios de la birou. „De ce mi-ai pus piper ? reluă el în gînd cearta cu supusa-i soţie. Ţi-am cerut eu ? Păi dacă nu ţi-am cerut, de ce-mi piperezi ciorba ?" Tot certîndu-se cu ea, se opri lîngă fereastră, fără însă a îndrăzni să-şi arunce privirea afară, la spectacolul dezolant al ploii... I-ar fi convenit de minune ca în clipa aceea Camelia să fie în încăpere, să-i răspundă, să bată cu pumnul în masă

* Vezi nuvela „Sus mîinile, domnule Cristi !", din volumul „Crima de la 217" (Editura Militară).

și să-și afirme cu îndrăzneală punctul de vedere : „Condimentele sînt necesare organismului, iar eu știu că organismul tău cere piper !“ Camelia însă prefera tactica tăcerii sau a replierilor, nu avea curajul să intre în arenă. „Unde-mi ești, nevastă ?“ Scriitorul se uită iscoditor prin încăperea luminată doar de lampa de birou. Pe unul din pereți se răsfrîngea, înfricoșătoare, umbra unui bibelou. Înfășurat în halatul său verde, de casă, cu motive turcești, prinse a se învîrti prin încăpere ca un leu în cușcă, certîndu-se cu un interlocutor nevăzut. Se opri din nou la fereastră. De data asta, cuteză să tragă draperia de catifea și să se uite în curte — se întunecase, deși ceasul înserării încă nu bătuse ; ploua pieziș și des, iar în răstimpuri rafale de vînt se străduiau inutil să sfîșie pînza ploii : castanii, desfrunziți și spălați de apele cerului, închipuiau niște ființe umile și resemnate în fața unui anotimp vrăjmaș. Strada era pustie. Streșinile casei plîngeau. Plînsul ăsta îl înfioră ; după un timp, îi trezi în suflet o senzație ciudată și neplăcută, o senzație nedorită : i se părea că întunericul ce se pregătea să subjuge definitiv orașul îi punea în primejdie propria existență, că aluneca, puțin cîte puțin, într-un hău fără fund, de unde întoarcerile nu erau cu putință. Gîndul morții îl cutremură și deveni conștient că trebuie să se opună fatalității, să întreprindă neapărat ceva... ceva menit să împiedice ireparabilul. Se răsuci cu spatele către fereastră : ochii săi mai mult speriați decît triști se îndreptară automat spre masa de lucru — zări manuscrisul. De curînd, începuse o nouă carte polițistă — cîteva împușcături, un cadavru greu de identificat, un criminalist versat, un altul, mai tînăr, deci mai puțin versat și de aceea supărător de naiv. „Fleacuri ! bombăni Cara cu glas tare. Mereu aceeași poveste, aceeași schemă... Prostii ! Așa nu mai merge !“ Se desprinse de lîngă fereastră cu o hotărîre clară în minte : să rupă paginile scrise, iar a doua zi să comunice editurii că a încheiat pentru totdeauna cu capitolul „romane polițiste și de spionaj“ și că are de gînd să se consacre eseului sau criticii literare. „Iată, tovarăși, un sector unde trebuie făcută ordine !... Gata, kaput, m-am săturat de polițisme, de spioni, nu mai vreau să tot hoinăresc cu imaginația în

lumea hoţilor, a agenţilor, în general, a răufăcătorilor." Fără îndoială că, auzindu-i decizia, şeful secţiei beletristice a Editurii Militare, un colonel frumuşel, cu un prematur început de burtă, autor şi el a numeroase romane, îl va întreba persiflîndu-l : „Cum aşa, maestre ?! Să încheiaţi dintr-odată socotelile cu *spionii fantomă ?!* Se poate ?! Şi ce o să scrieţi de acum încolo, maestre ?" Foarte bine, să-l întrebe, căci el, Corneliu Cara, îşi pregătise răspunsul : „Oamenii au nevoie de dragoste... (Uitase de hotărîrea sa anterioară de a se consacra criticii). Am să scriu un roman de dragoste. Un bărbat necăsătorit se îndrăgosteşte de o femeie căsătorită cu un bărbat bun, „pîinea lui dumnezeu". Femeia, ademenită de asaltul celui necăsătorit, se îndrăgosteşte şi ea...". „Maestre, îl va înfrunta interlocutorul, cunosc un scriitor care v-a luat-o puţin înainte... Unul, de-i spune Lev Tolstoi..."

Discuţia cu reprezentantul invizibil al Editurii Militare ar fi continuat, dar cîteva ciocănituri în uşă îl făcură să tresară — prea se lăsase absorbit de gînduri. Uşa se deschise timid şi Camelia îşi arătă capul.

— Mami, te deranjez ? Nu îndrăzni să treacă de uşă.

— Mami ?! Mami ?! izbucni el furios. Te-am rugat de atîtea ori să nu-mi mai spui „mami".

Femeia, obişnuită cu toanele soţului, nu se lăsă provocată — „Oho, dumnealui atît aşteaptă, să-i răspund !" — se mulţumi doar să-i comunice că era căutat.

Noutatea se dovedi a fi pentru Cara de-a dreptul copleşitoare — încremeni nedumerit, cu mîinile înfundate în buzunarele halatului. Exclamă :

— Mă caută cineva ?!... Pe o vreme ca asta ?

— De l-ai vedea cum arată !... Ţi se face...

Bărbatul n-o lăsă să termine.

— Ce vrei să zici ?

— ...că ţi se face groază... Dar şi milă... Şi e ud... Închipuieşte-ţi, a mers prin ploaie fără umbrelă...

— Unde-i ?

— La intrare ! Mi-era teamă să-l las înăuntru, se justifică ea cu o sinceritate dezarmantă. Numai cu tine vrea să vorbească...

— E şi normal ! Pofteşte-l ! porunci şi imediat îşi bombă pieptul, asemenea unui comandant mîndru că, în sfîrşit, a luat marea hotărîre de a trece la ofensivă.

— Mi-e frică, mami !

— Frică, zici ?! Păi să nu-ţi fie ! că de ani de zile eşti soţia unui autor de cărţi poliţiste... Frică ?! Hm, ce-i aia frică ?

Îmbărbătată astfel, femeia se duse să îndeplinească ordinul stăpînului.

În aşteptarea vizitatorului, Corneliu Cara aprinse luminile, în schimb stinse lampa de pe birou, apoi trecu la masa de lucru ; nu se aşeză, ci rămase în picioare, cu capul îndreptat semeţ spre uşă. Ştia că în clipele acelea ieşise din propria sa piele, pentru a intra într-alta — a unui cabotin... Metamorfoza nu-i displăcea... Iar faţă de vizitatorul său, îl încerca de pe acum un soi de recunoştinţă. Surprinzătoarea sa apariţie îl smulsese dintr-o atmosferă sumbră, transplantîndu-l în alta. Deocamdată mai luminoasă... avea în vedere cele opt becuri ale lămpii.

Vizitatorul, un bărbat trecut de şaizeci de ani, se oprise în uşa întredeschisă, neîndrăznind să păşească cu ghetele sale scîlciate şi noroite în sanctuarul scriitorului. De cum îl văzu, Corneliu Cara îi dădu dreptate nevestei : înfăţişarea omului te speria. Costumul vechi şi pe alocuri cîrpit grosolan era ud, iar din pricina asta i se lipise de trupu-i uscat, dar nu şi vlăguit... Din gulerul cămăşii, ude şi ea, se înălţa un gît sfrijit hărăzit să susţină un cap mare, cu o faţă suptă şi brăzdată de cute aspre. Numai în jurul gurii care, în încleştarea sa, trăda voinţă sau încăpăţînare, se adînciseră trei cute. Necunoscutul îşi scosese de pe cap pălăria veche şi ponosită, strîngînd-o în mîini ca pe o rufă. Părul cărunt şi rar, tuns anapoda, probabil nu de mîna unui frizer, îi accentua neglijenţa. Lui Corneliu Cara i se păru că dintr-o secundă într-alta vizitatorul va întinde pălăria pentru a cerşi nişte bănuţi, deşi intuia clar că nu ăsta era scopul pentru care-i bătuse la uşă.

— Intră, omule, apropie-te ! îl îndemnă Cara, regăsindu-şi subit tonul cald, prietenos, care în complicatele sale procese de documentare şi investigare avea calitatea de a

cuceri încrederea *subiectului*, de a grăbi apropierea acestuia de scopul investigației.

Privirile musafirului coborîră, vrînd parcă să atragă atenția că se găsea într-o situație nenorocită : sub ghetele-i scîlciate apa scursă de pe hainele în zdrențe se lățise într-o pată cenușie.

— Intră, omule, nu-ți fie milă de covor !

În fine, bătrînul îndrăzni cîțiva pași : părea de-a dreptul ușurat — covorul gros absorbea instantaneu apa. Decis să-și însuflețească musafirul, Cara ieși de după masa de lucru, îndreptîndu-se către barul mascat între două biblioteci. Nu trecea printre scriitori drept un băutor de anvergură, însă primea destul de des vizita unor redactori. Aceștia așteptau cu o vădită nerăbdare momentul în care Cara avea să umble la bar să-i întrebe cu amabilitate : „Un wisky ? Un Martini sau un *Martell ?*" De data asta, nu ținu să afle preferințele musafirului. Le bănuia, așa că luă sticla de coniac și umplu în tăcere două păhărele de cristal. Unul îl întinse vizitatorului.

— Bea, omule ! Nu te cunosc dar îți mulțumesc că ai venit, cu ocazia asta mai trag și eu o dușcă... Bea, că o să-ți facă bine !

Bătrînul lăsă pălăria răsucită în seama mîinii stîngi, iar pe cea dreaptă o întinse în direcția paharului servit. Ochii lui Corneliu Cara sesizară vinele groase, albăstrui, ce-i străbăteau sinuos mîna.

— Noroc ! ură scriitorul.

— Bogdaproste ! murmură celălalt și duse paharul la gură, golindu-l dintr-o suflare : se citea clar că-i plăcea alcoolul, în licărul de recunoștință ce i se aprinsese în priviri. Corneliu Cara însă nu se atinse de băutură. Dornic să-și arate în continuare ospitalitatea, se repezi din nou la sticla de coniac și reveni lîngă bătrîn. Acesta, fără să șovăie, întinse paharul, se așteptase, pesemne, la gestul scriitorului.

— Dumneavoastră nu beți ?

— Cum să nu ! Scriitorul ciocni bucuros paharul său de cel din mîna necunoscutului. Sorbi apoi o gură de coniac și constată iar, cu satisfacție, că de cînd soția îl anunțase că era căutat, neliniștea care-l stăpînise pînă atunci

i se risipise. Uitase de ploaie, de durerile reumatice, de cele două fiice care nu se mai măritau odată. Pentru a nu știu cîta oară, hazardul îi scosese în cale acel ceva tainic ce urma să-l smulgă din monotonia cotidianului. Ca și în alte dăți, intuia în apariția necunoscutului un destin uman, o fișă, dacă nu chiar o viitoare carte.

— Dumneavoastră sînteți scriitorul Corneliu Cara ? Alcoolul îl încălzise, îi urcase în pometii obrajilor o ușoară roșeață.

— Eu...

— Domnule scriitor... Avea o voce răgușită, de băutor încercat.

— Șezi !

Bătrînul iscodi fotoliul indicat de scriitor, îi cîntări din priviri adîncimea și moliciunea și zîmbi ca la vederea unui obiect caraghios.

— Nu, nu, mulțumesc... Mai bine rămîn în picioare ! Fața-i scofîlcită deveni deosebit de moale : ai fi fost înclinat să crezi că ridurile și cutele se bucurau de o viață a lor, independentă de cea a stăpînului.

— ...Am fost trimis la dumneavoastră de Vasile Chihaia, zise el, amintindu-și brusc de rostul său acolo.

Corneliu Cara nu mai auzise de acest nume. Își exprimă uimirea :

— Vasile Chihaia ? ! Nu cred să-l fi cunoscut vreodată... Stătea în dreptul vizitatorului, ținînd într-o mînă paharul, în cealaltă, sticla. Dădu să umple paharul celuilalt.

— Nu, nu, se împotrivi acesta cu evidentă demnitate. Beau, da' știu să mă și opresc. Așa e... Nu-l cunoașteți... De unde să-l cunoașteți ?... Apoi, cu un glas sumbru, sublinie : Vasile Chihaia e pe moarte...

Surprins, Corneliu Cara se strădui să descopere cam ce legătură ar putea să existe între el și omul care trăgea să moară, nu reuși. Nici nu se grăbi să-i pună celuilalt vreo întrebare ajutătoare ; experiența îl sfătuia să nu se grăbească, să nu insiste, să rămînă în așteptare.

— El, Vasile Chihaia, m-a trimis... cu rugămintea... Bătrînul căută ochii scriitorului — voia să afle cît de atent era ascultat... Vă roagă... vă roagă de pe patul de moarte,

să binevoiți să veniți pînă la dînsul... pînă la dînsul acasă... Că are să vă mărturisească ceva... ceva foarte important...

Vizitatorul tăcu, dînd de înțeles că a spus totul. Cumpănind, scriitorul socoti invitația cam bizară, dacă nu chiar suspectă. Nu cunoscuse nicicînd un ins cu numele de Vasile Chihaia, și apoi de unde pînă unde să-și permită dumnealui — ce dacă-i muribund? — să-l invite la căpătîiul său, și încă imediat, și încă pe o vreme ca asta?! Totuși nu-și trădă simțămintele. Se mulțumi să-și iscodească mai departe musafirul : acesta se exprimase curgător și cu o vădită tulburare în glasu-i răgușit, ceea ce-l impresionase plăcut.

— Ce ziceți, veniți? întrebă el rugător ; pe frunte îi răsăriră broboane de sudoare.

Corneliu Cara auzi iarăși streșinile curgînd fără contenire și ripostă cu naivitate :

— Chiar acum?

Bătrînul încuviință cu o vădită părere de rău.

— Cred că'n noaptea asta își dă sufletul... Cancer!

Cuvîntul răsună ca un groaznic verdict și Corneliu Cara murmură impresionat :

— Cancer?!

Privirea vizitatorului alunecă într-o parte.

— Părerea mea, vorbi el îndurerat, e că pînă ce n-o să veniți la căpătîiul său, Vasile n-o să-și poată da sufletul... Rostise numele celui în agonie pe un ton intim, ca și cînd și Corneliu Cara l-ar fi cunoscut foarte bine și era de datoria sa ca vestea să-l întristeze și să-l alerteze.

— Barem îl cunosc? își repetă scriitorul întrebarea.

— Dumneavoastră, nu... Dînsul, da... De unde, să nu mă întrebați, că nu știu... Nici de ce vă roagă să veniți nu știu... Veniți?

Deși nu mai avea nici o îndoială că-l va însoți pe bătrîn, căzut ca din cer în universul său literar, Corneliu Cara nu răspunse deîndată. Undeva, prin ascunzișurile sufletului, i se făcu milă de propria sa făptură : să abandoneze așa, tam-nesam, confortul și căldura încăperii, pentru a se azvîrli în ploaia și vîntul de afară! Și de dragul cui? Al unui ins de care nici măcar nu auzise :

— De fapt, dumneata cine ești?

— Eu ?! Solul lui Vasile Chihaia, se recomandă bătrînul, surprins de dorința subită a scriitorului de a-i afla identitatea. Zîmbi sceptic, de parcă ar fi vrut să-l întrebe : „Chiar vă interesează să știți cine sînt ?" Mă cheamă Diță Marin zis *Telectualu*... și sînt prietenul lui Chihaia... am făcut pîrnaie împreună, mărturisi el un amănunt din biografia sa.

Corneliu Cara se aștepta la orice, dar în nici un caz la un răspuns care să-i fixeze pe cei doi prieteni în fișierele penitenciarelor.

— Ei, ce ziceți ? Veniți ?

— La ce spital zace ?

— La nici un spital. Răspunsul exprima totodată și mirarea acestuia față de naivitatea întrebării, adică : „Unde ai văzut dumneata spital să țină un muribund ? Îl expediază acasă, să moară în patul lui !" Zace acasă, pe Intrarea Clopotarilor... Undeva, în cartierul Pantelimon, domnule scriitor.

Ca și cum o mînă nevăzută ar fi conectat o bandă sonoră anume pentru scriitor, Cara auzi din nou răpăitul ploii, vîntul de toamnă vuind amenințător la fereastră și, instinctiv, se strînse înfrigurat în halatul său de casă.

— Veniți ?

— Lasă-mi adresa !

— Intrarea Clopotarilor, 9... Da' singur să știți că n-o să nimeriți, preciză Marin Diță scoțînd din buzunar o batistă udă și murdară. Își suflă nasul, iar efortul său răsună ca o explozie în liniștea odăii. *Certamente* n-o să nimeriți, preciză *Telectualu* ceva mai ușurat.

Fără să scoată o vorbă, Corneliu Cara trecu la masa de lucru, luă un pix și, urmărit de ochii curioși ai bătrînului, scrise pe o filă de blocnotes :

„Dragă Camelia, dacă nu mă întorc în maximum două-trei ceasuri, anunță Miliția la 222222, la *Evenimente*... Roagă și din partea mea să trimită un echipaj pe Intrarea Clopotarilor numărul 9, (Cartierul Pantelimon), la domiciliul lui Chihaia Vasile. Nu intra în panică... Testamentul meu se află de mai multă vreme în seiful directorului Fondului literar. Al tău iubițel..."

Cînd termină și își ridică fruntea, îl redescoperi pe Marin Diță într-o încremenire evlavioasă, ca și cînd ar fi stat în dreptul unui altar. Acum, chipu-i gălbejit era ceva mai spiritualizat și Cara își aminti de porecla ce-l înnobila.

— Veniți ?

— Mă îmbrac și mergem, îi comunică scriitorul hotărîrea luată.

— Vă aștept afară, vorbi Diță înviorat.

— Șezi, omule, aicea ! îi porunci scriitorul. Părăsi masa de lucru, îi puse la îndemînă sticla de coniac. Cît timp mă îmbrac, mata mai trage-i un pahar, îl sfătui gazda.

— Nu, nu, mulțumesc...

— Țigări n-am... că nu-s fumător și nici altora nu le permit să fumeze aici... Scriitorul desfăcu brațele, ca două aripi, arătîndu-i astfel musafirului vasta sa bibliotecă. În cinci minute sînt gata, mai zise. Din ușă se mai uită o dată la *Telectualu*. Fostul client al poliției și al pîrnaielor părea măgulit de încrederea ce i se arăta.

2

Ploua fără contenire. Apa așternea pe parbriz o pînză deasă, iar ștergătoarele, în mișcarea lor mecanică, încercau să vină în ajutorul lui Corneliu Cara. Acesta ședea încordat la volanul „Fiat"-ului său. Noroc că străzile, bîntuite de toamnă, erau pustii. Scriitorul auzea aievea vorbele de ocară ale nevesti-si. „Tu ești nebun, îl luase Camelia la rost aflîndu-i intențiile. Unde te aventurezi ? Te-au înnebunit cărțile tale polițiste... Unde te duci, omul lui Dumnezeu, pe ploaia asta ?" Apoi, trecuse la amenințări : „Ei bine, să știu că-ți dai sufletu' și tot n-o să te mai fricționez cu *Carmol*." El surîse strîmb și o liniștise, asigurînd-o că dacă i se va întîmpla ceva grav, ceva ireparabil, să nu fie chiar atît de îndurerată, căci îi lăsase pe birou un bilețel... că există un testament... că pe baza economiilor lăsate o s-o ducă binișor, și ea, și fetele. „O să fii o văduvă tînără, zău așa, i-a mai spus. Nu prea veselă, dar încă tînără, da..." Se purtase cam cinic, iar acum, orbecăind prin noaptea asta

sumbră, se gîndea, nu fără spaimă că, într-adevăr, Camelia ar putea să rămînă văduvă. „Încotro am pornit-o ? De ce am dat curs, cu atîta ușurință, invitației unor necunoscuți ? Uf, pornirile astea spontane, într-o bună zi, dacă nu chiar în noaptea asta, or să mă ducă la pierzanie !“ Mai că uitase de Diță. Îl auzi însă suflîndu-și nasul și-l iscodi cu coada ochiului.

— De ce ai stat la „pîrnaie“ ? sparse Corneliu Cara tăcerea care-i încătușase încă de la pornire.

— Eu ? sări el, părînd nedumerit că tocmai lui i se pune o asemenea întrebare. Păi, articolul...

— Dă-l încolo de articol, că nu mă pricep la articole și paragrafe !

Marin Diță rîse scurt, fără convingere. Conduita lui Cara îl derutase. Își închipuise că scriitorii sînt un soi de oameni fuduli, care umblă cît e ziulica de mare cu nasu' pe sus, că mai ușor te lipești de o casă de fier, ca s-o deschizi, decît de dumnealor... Ăsta însă, de lîngă dînsul, s-a desferecat de la sine : l-a primit în casă, i-a dat și de băut, l-a ascultat și unde mai pui că s-a și pornit la drum cu mașina... Îi plăcea să creadă că scriitorul fusese cîndva unul *de-al lor*.

— Păi, ciordeli, spargeri, tîlhării, domnu scriitor, toate cu recidivă, se destăinui el cu oarecare bucurie.

— Și Chihaia tot cu ciordeli ?

Veselia primară a fostului pușcăriaș se stinse brusc. Ar fi dorit să călătorească în lumea amintirilor, dar întrebarea scriitorului îl readuse la realitatea prietenului său ce trăgea să moară.

— A tîlhărit la drumu mare... Tîlhar, tîlhar, da' gîndesc că nu mie, ci lui i s-ar fi potrivit mai bine porecla de *Telectualu*... Ce să fac, sînt mai bătrîn și i-am luat-o înainte...

— Da' ție de ce-ți zice *Telectualu* ? trecu Corneliu Cara la un ton intim și prietenos.

— În tinerețe, am umblat în lume... și am învățat o vorbă franțuzească, una italienească... Umblam îmbrăcat elegant, ca un domn, și aveam succes la cucoanele din înalta societate...

— Bijuterii ?

— Şi bijuterii... suspină el. *C'est la vie!* Am îmbătrînit şi altceva n-am mai învăţat să fac.

— Nu cumva Chihaia a *fost politic?*

— Politic? Nu că mă faci să rîd... Am fost amîndoi deţinuţi de drept comun.

— Da' de ce dintre toţi scriitorii din ţara asta a căzut măgăreaţa pe mine?...

— O să-ţi zică el totu...

— N-are pe nimeni?

— Pe nimeni, oftă iarăşi Diţă. Viaţă de cîine, ca şi a mea. După o scurtă pauză, urmă: Acum, că moare, rămîn iarăşi pe drumuri... Sînt bătrîn... Mîna asta, pe vremuri, de artist — bineînţeles, în spargerea caselor de bani — nu mai e bună la nimic...

Corneliu Cara crezu că Diţă a pornit pe panta destăinuirilor; se înşelă însă şi de data asta. Ba mai mult, socotind că-l luase gura pe dinainte, *Telectualu* se retrase în el ca într-o carapace.

După un timp, scriitorul se pomeni undeva la marginea Bucureştiului, manevrînd „Fiat"-ul pe nişte străzi înguste, prost pietruite sau pur şi simplu desfundate. Maşina sălta cînd în sus, cînd într-o parte... „Unde te bagi, omule? se mustră el. Ce-ţi trebuia? Ce cauţi tu pe aici? Mare minune dacă n-o să rămîi şi în pană!" La gîndul că „Fiat"-ul ar putea încremeni în beznă şi ploaie simţi cum îl trec sudorile. Uitase de Diţă, cînd auzi:

— Ei, nu mai avem mult!

Cara explodă ironic:

— Ce vorbeşti, dom'le?! Şi chiar zici că nu mai avem mult? ...Ei bravo, m-ai liniştit!

Pe Diţă nu-l supără ironia scriitorului, o socotea îndreptăţită. Dorinţa pătimaşă a prietenului său de a sta de vorbă cu Corneliu Cara în ultimele clipe ale vieţii l-a surprins mai puţin decît hotărîrea scriitorului de a răspunde chemării. „Cineva îmi povestea că scriitorii nu sînt întregi la minte, îşi amintea fostul borfaş. Aşa e!... Să vină de acolo de la el, pînă în fundătura asta!" În bătaia farurilor răsări deodată un colţ de stradă şi Diţă interveni:

— Pe aici, dom'le scriitor, la dreapta...

Cînd Corneliu Cara coborî din mașină, simți sub tălpile subțiri ale pantofilor noroiul gros în care se afundase și, prin asociație, se gîndi la Camelia și la pretențiile ei exagerate față de curățenia locuinței.

— Țineți-vă de mine, propuse Diță. Luați-o pe urmele mele...

Nimeriseră într-o fundătură cum mai sînt în București, mai ales la marginea orașului. Domnea un întuneric dens, umed și friguros. Cara se uită în jur, încercînd să se orienteze sau să găsească vreun reper. Deslușí cu greu cîteva lumini chioare la ferestrele unor căsuțe îndepărtate și răzlețe. Senzația că se înfundase într-un loc inexistent pe harta capitalei îl cuprinse fulgerător și simți fiori de gheață pe șira spinării.

Diță împinse o poartă și păși într-o curte ; Cara îl urmă. La vreo douăzeci de metri înaintea lor se zărea un pătrat de lumină. Prietenul de pîrnaie al lui Chihaia își vîrîse mîinile în buzunarele pantalonilor și pășea prin noroi puțin aplecat. Mers specific de vagabond hăituit... „Numai eu sînt în stare de asemenea gesturi ! se certă Cara în gînd. Să mă iau după niște necunoscuți... Camelia are dreptate, întrec măsura, zău așa !"

Diță se opri în fața unei uși și, după ce-l văzu pe scriitor lîngă dînsul, zise apăsînd clanța :

— Uite că am ajuns... Să intrăm !

Instinctiv, Corneliu Cara dădu să se șteargă pe picioare, „ghidul" însă îl lămuri că nu era cazul.

— Lăsați, că n-avem persane în casă !

Scriitorul găsi că „solul" lui Chihaia făcuse aluzie la covorul din camera lui de lucru și din nou se dojeni : „Așa-ți trebuie ! Dacă te bagi ca prostu', ce să-ți fac ? !"

Pătrunseră într-un antreu întunecos, stăpînit de un miros pătrunzător de igrasie. Din odaia învecinată răsună un glas stins, tremurat și nervii lui Cara se încordară.

— Tu ești, Marine ?

— Eu... eu... Nu sînt singur, am venit cu domnu scriitor, îl informă Diță, cu o blîndețe nebănuită în glas.

Intrară în cealaltă încăpere și Corneliu Cara fu deîndată izbit de aerul greu și stătut al odăii. Fitilul unei lămpi de petrol lumina palid și pîlpîitor camera. La cîțiva

pași, în stînga sa, îl descoperi deodată pe muribund : zăcea pe o canapea îngustă, veche și scundă, lipită de perete ; o pernă înălța o față suptă, galbenă ca o mască funerară Doar ochii, abia mai sclipind în adîncul găvanelor, mărturiseau că trupul de sub pătura aspră, cenușie, ce-l acoperea pînă sub bărbie, mai trăia încă. Lîngă un alt perete se afla un pat de campanie, cu așternutul murdar și răvășit. „Acolo doarme *Telectualu*", înregistră Cara.

— Vă rog să vă apropiați, domnule Cara, murmură Chihaia. ...Sînt atît de fericit că ați binevoit să veniți... Diță, adu aici taburetul...

Telectualu se repezi la scaunul aflat într-un ungher și-l aduse lîngă patul muribundului. Cara făcu un efort să înainteze spre acesta. Se așeză și, în clipa aceea, văzu și stropul de lumină al unei candele ; în pîlpîirea ei, apărea și dispărea o icoană afumată...

— Dumnezeu să binecuvînteze fapta dumneavoastră ! îngînă suferindul răsuflînd anevoie. Făcu o pauză, apoi întrebă : Marine, mai ești aici ?

— Mai sînt, Vasile, n-am plecat, răspunse *Telectualu*.

— Lasă-ne singuri !

— Bine, Vasile, vă las... încuviință Diță și părăsi încăperea.

Rămași singuri, cei doi se priviră cîteva minute într-o tăcere grea, dureroasă.

— Domnule Cara, vorbi, în sfîrșit, Chihaia, precum vedeți... nu mai am mult... Domnul Dumnezeul nostru o să se milostivească de mine și o să mă cheme la el... Poate chiar în noaptea asta... ! Mi-am binemeritat pedeapsa. Chipul gălbejit și osos i se crispă, gura i se încleștă. Pe sub pătură brațele se mișcară și Corneliu Cara își dădu seama că mîinile bolnavului se opriseră în dreptul stomacului...

— Aveți dureri ?

— Groaznice ! mărturisi bolnavul.

— De ce nu chemați doctorul ?

— Nu vreau, Chihaia își clătină capul. Durerile mi se cuvin și nu vreau să scap de ele decît cu vrerea Domnului... fie-i numele lăudat !... Gata, s-au potolit.

Cara îi urmărea stingherit și dezorientat suferința : îi văzu fruntea galbenă acoperindu-se de sudorile morții.

— Numele meu adevărat nu e Chihaia Vasile, ci Vanghele Ovidiu, i se spovedi bolnavul. Ovidiu Vanghele... Ați auzit de mine ?

Scriitorul răspunse, nici el nu știa de ce, cam stînjenit :

— Mărturisesc că nu...

— Domnule Cara, eu o să mor... presimt că încă în noaptea asta o să mor... Muribundul își îndreptă ochii stinși spre musafir. Desigur că vă întrebați de ce v-am chemat la căpătîiul meu ? Cu ce scop ?

— Așa e, încuviință Cara stăpînit de o tulburare de care încerca, fără succes, să scape. Da, și de ce tocmai pe mine ?

— La spital, după operație, sora mi-a adus cîteva cărți... Printre ele și una de război, scrisă de dumneavoastră. Cartea cu luptele de la Budapesta... Tăcu. Sub pătură, coșul pieptului prinse să i se zbată în ritmul respirației. Bolnavul își reluă povestirea cu ceva mai multă vigoare, dar pentru scurt timp. Am mai cerut și alte cărți ale dumneavoastră... Sora mi-a satisfăcut dorința — erau cărți polițiste și de spionaj. Domnule Cara, o povară grea, insuportabil de grea, îmi apasă sufletul... Ca să pot trece pe lumea cealaltă, trebuie să mă despovărez... Mă urmăriți ?

Cara nu-l auzea prea bine, de aceea își trase scaunul mai aproape de căpătîiul bolnavului.

— Da, vă urmăresc !

— Am ajuns la concluzia că sînteți singurul om care poate să mă ajute să mor liniștit... Cartea dumneavoastră despre luptele de la Budapesta e o carte document, nu-i așa ?

Cara confirmă printr-un gest de clătinare a capului.

— În cazul ăsta vă întreb, ați auzit de agentul român «B-39» ? Deși Cara nu formulase nici un răspuns, bolnavul se grăbi să precizeze : Nu, ah, să nu cumva să credeți că eu sînt «B-39»... N-ar fi fost rău să fi fost... De maiorul Doinaș Radu din Biroul 2 al Secției a II-a Informații a Marelui Stat Major ați auzit ?

— Nu, recunoscu Cara, rușinat de faptul că nu auzise nici de agentul «B-39», nici de maiorul Radu Doinaș.

— Nici n-ați avut cum. «B-39» a fost dat dispărut fără urmă... Respirația i se îngreuie ; pe sub pătură, brațele bolnavului se mișcară ca doi șerpi ce căutau o ieșire din ascunzătoare. Gura lui Chihaia scăpă un geamăt surd, apoi se potoli. «B-39» a dispărut fără urmă la Budapesta, în ianuarie 1945... exact în zilele cînd eroii cărții dumneavoastră își desfășurau operațiile de stradă. Dar «B-39» n-a dispărut, ci a fost ucis... prins și ucis. Prins de nemți și ucis.

Multe văzuse și trăise la viața sa Corneliu Cara ; situațiile limită nu-i erau necunoscute, însă muribundul, atmosfera încăperii, fostul borfaș care patrula în fața casei, istoria care-i era dat s-o asculte îi stîrneau simțăminte confuze. Îl stăpînea senzația că nu părăsise nici o clipă camera de lucru, că ședea la birou și scria, iar scrisul, cu ajutorul imaginației, îi adusese, în lumea albă a filelor de hîrtie, un om ce trăgea să moară și care mai avea ceva de împărtășit semenilor.

— Cred că maiorul Doinaș Radu și faptele sale de ofițer de informații, relata bolnavul în continuare, trebuie să ocupe un loc de onoare în cartea dumneavoastră consacrată luptelor de la Budapesta.

Corneliu Cara nu-și desprindea privirile de pe chipul de ceară al muribundului, se gîndea : „S-a agățat de mine în ultimele clipe ale existenței sale... Ciudat ! Parcă ar vrea să mă tragă și pe mine undeva... Unde ? S-a agățat de mine ca de un colac de salvare și mă trage..."

— După ce o să mor, se spovedea fără vlagă Chihaia, v-aș ruga să treceți pe la Biroul obiectelor găsite de la Gara de Nord. Să întrebați acolo de „tovarășul Vlaicu". Băgați de seamă, dacă are o cicatrice pe obraz e *tovarășul Vlaicu*. Îi spuneți doar atît : „Vin din partea lui Ovidiu" O să vă predea o servietă... Muribundul își scoase un braț uscat de sub pătură și, cu prețul unui efort fizic dureros, trase din buzunarul pijamalei un plic. Aici o să găsiți cheița de la servietă.

Cara luă plicul nu fără a se înfiora.

— Făgăduiți-mi că o să-mi îndepliniți ruga... îi ceru muribundul.

— Înainte de a vă făgădui, trebuie să știu ce conține servieta.

„Masca“ încercă un zîmbet ; nu-i izbuti.

— Aveţi dreptate... În servietă o să găsiţi un manuscris şi o scrisoare. Cîndva, pe băncile unui liceu din Transilvania, am visat să devin scriitor... E un manuscris neterminat... El însă o să vă dezvăluie taina agentului «B-39», a morţii sale, taina mea... Totul este adevărat... Nimic nu este inventat... Făgăduiţi-mi că o să includeţi într-o nouă ediţie a cărţii dumneavoastră — „Operaţia Budapesta“ — portretul maiorului Doinaş Radu... Făgăduiţi-mi !

— Vă făgăduiesc ! murmură Corneliu Cara, gîtuit de o tulburare nemărginită. Ar fi vrut să-l întrebe ce legătură existase între Chihaia şi agentul «B-39».

— Dumnezeu să vă ajute ! murmură muribundul. Acum o să vă rog să plecaţi. Chihaia se strîmbă de durere şi-şi întoarse capul spre perete. Îşi lua astfel rămas bun de la oaspetele său.

Cara se ridică încet, stingherit, cu sentimentul că nu va mai găsi drumul spre ieşire. Ascunse plicul în buzunar şi, un timp, încremeni în picioare, buimăcit. Îşi roti privirile: fitilul tremurat al lămpii de gaz, aruncînd fără contenire pe pereţi tot felul de umbre sinistre, scotea la iveală un şifonier vechi, căzut într-o rînă ; într-un ungher, un vraf de cărţi ; o masă, şi aceea parcă putredă... Zări deodată uşa şi se îndreptă spre ea, în vîrful picioarelor. Însă podeaua, sub greutatea trupului său, scîrţîi zgomotos. Diţă îl aştepta sub streaşina casei, zgribulit ca un cîine de pripas. Întrebă :

— Gata ?... Să vă conduc ?

Înainte de a-i răspunde, Corneliu Cara scoase din portofel o carte de vizită :

— Nu-i nevoie... Uite, ai aici numărul meu de telefon... Să mă suni.

— În noaptea asta moare, murmură *Telectualu* ca pentru sine. Presimt eu că moare.

— Nu uita să-mi telefonezi, repetă scriitorul tot în şoaptă. Cine-l îngrijeşte ?

— Eu...

— Cum, nici o femeie ? se miră Cara. Nici o gospodină ?

— Suflet de femeie n-a trecut prin casa noastră ! Și, sătul parcă de cît vorbise, conchise : Vă mulțumesc și eu... Sincer vorbind nu credeam că o să vă deranjați pînă aici... Noapte bună !

Corneliu Cara rămase singur în noaptea ploioasă. I se făcu dintr-odată frică, precum în anii copilăriei cînd se pomenea de unul singur în întuneric. Se strînse în fulgarin și străbătu în grabă curtea, prin noroi. Se mai opri un moment lîngă mașină și cercetă curios împrejurimile. Intrarea Clopotarilor ! Ar fi putut jura că nimerise undeva în cîmp, pe un spațiu geografic necunoscut. Ploaia deasă și cerul negru striveau orice urmă de viață. Văzu ferestruica luminată a casei pe care numai ce o părăsise : așa cum pîlpîia, părea conectată la sufletul muribundului. În sfîrșit, se instală la volan și, la becul din mașină, își consultă ceasul... Intră în panică : dacă în douăzeci de minute nu va fi acasă, Camelia, va alerta, cu siguranță, miliția. Răsuci cheia de contact și ambreie.

II. Biroul obiectelor găsite

1

Cara nu-şi făurea prea multe iluzii cu privire la somn, presimţea că-l va ocoli. Totuşi, mai mult din obişnuinţă, se băgă în pat. Camelia, potrivit ritualului statornicit de aproape trei decenii de convieţuire, îi ură noapte bună, vise plăcute, stinse veioza şi, după cîteva minute, adormi. Bărbatul îi ascultă cu un amestec de ciudă şi invidie pufăitul — Camelia dormea adînc şi fără griji — luă un „Maccye" — somniferul său de bază — şi reluă lectura cărţii de unde o întrerupsese în ajun. Puţin mai tîrziu, pleoapele i se îngreuiară, o undă de bucurie i se răspîndi în suflet — aşadar, somnul nu-l ocolea — stinse lumina şi, relaxat, se cufundă în braţele lui Morfeu...

Se pomeni, pe neaşteptate, în cocioaba de la Intrarea Clopotarilor, faţă în faţă cu Ovidiu Vanghele. Numai că, de data asta, spre uluirea şi spaima scriitorului, muribundul dornic să-şi manifeste recunoştinţa faţă de onorabilul său oaspete a sărit sprinten din pat şi a dat să-l îmbrăţişeze. Era îmbrăţişarea rece a unui schelet de pe care curgeau zdrenţele unei cămăşi de noapte. Vanghele voia cu orice preţ să-l sărute pe buze şi cît p-aci să izbutească... Îngreţoşat, Cara deschise ochii şi se lovi de întunericul încăperii. Îşi auzea distinct bătăile repezi ale inimii... o căldură nefirească îi învăluia trupul. Din momentul acela înţelese că nu-şi va mai regăsi somnul. Auzi, în schimb, respiraţia liniştită a soţiei. „Fericită fiinţă mai e şi Camelia !" Cum să n-o invidieze ? Îşi aminti apoi de

vis. „Ce poveste stranie!" își spunea gîndindu-se la incredibila sa aventură din seara acelei zile. Îl revăzu în gînd pe *Telectualu*, așa cum i se înfățișase în camera sa de lucru: ud pînă la piele, cu pălăria în mînă, ca un cerșetor. Apoi, Diță se topi și în locul său răsări chipul cadaveric al lui Chihaia-Vanghele. „Ce legătură ar putea să existe între muribund și Diță? Cum s-a înfiripat prietenia lor? Pe ce bază?" Acceptă năvala întrebărilor cu resemnare, ca pe o pedeapsă. Prea s-a pierdut cu firea de parcă ar fi fost un copilandru. Dacă tot se deplasase pînă la Chihaia-Vanghele, atunci s-ar fi cuvenit să nu se ridice de lîngă căpătîiul lui, pînă ce nu lămurea un șir de aspecte obscure, dacă nu chiar dubioase... În ce împrejurări l-a cunoscut pe agentul «B-39»? De unde știa că maiorul Radu Doinaș a fost ucis? A zăcut în pușcărie, de ce? De ce, scriind povestea lui Doinaș, n-a păstrat manuscrisul acasă, ci l-a înstrăinat? S-a temut de ceva, de cineva? Cine o mai fi și *tovarășul Vlaicu*, ceferistul de la Biroul obiectelor găsite?

Imaginația îi aduse dinaintea ochilor o servietă mare, de piele maro, nu lipsită de eleganță și, astfel, își aminti de cheiță. O lăsase pe biroul din camera sa de lucru. Retrăind pînă la cel mai mic și mai neînsemnat detaliu bizara convorbire cu Chihaia-Vanghele, Cara recunoscu că, în realitate, îl mistuia o curiozitate de-a dreptul morbidă, că servieta depusă la Biroul obiectelor găsite îi ațîța și-i teroriza simțurile. Ar fi dorit să folosească de îndată cheița, să scoată la lumină manuscrisul, scrisoarea explicativă și în felul acesta să-și potolească definitiv curiozitatea. Se pomeni întrebîndu-se: „Dacă agonia lui Chihaia-Vanghele o să se mai prelungească în timp...?" Se rușină, ăsta era adevărul: ca să-și satisfacă mai curînd curiozitatea, aprinsă la urma urmelor tot de Chihaia-Vanghele, dorea ca deznodămîntul acestuia să nu întîrzie prea mult.

Umilit de propriile gînduri și sentimente, scriitorul se dădu jos din pat, își puse peste pijama halatul de casă, părăsi dormitorul, atent să nu-și trezească soția, și se refugie în camera de lucru. Aprinse lampa de pe birou. Primul obiect ce-i sări în ochi fu cheița: o abandonase lîngă filele romanului la care lucra de mai bine de două

săptămîni. Nu, nu se va așeza la birou, nu avea chef de lucru. Rămase locului, cu brațele încrucișate la piept, cu capul înclinat ușor pe umărul drept fixînd cheița. După un timp, îl năpădi senzația că nu era singur, că două umbre s-au desprins de prin ungherele întunecoase, decise să-i țină de urît. Se mișcau prin încăperea împovărată de tăcerea nopții, o dată cu gîndurile sale. „«B-39» a dispărut fără urmă la Budapesta în ianuarie 1945, își aminti Cara de dezvăluirile lui Chihaia-Vanghele. ...N-a dispărut, ci a fost ucis... prins și ucis." Ochii scriitorului se opriră iarăși pe bucățica aceea de metal gălbui închipuind o cheiță. „Hm ! De unde știe că a fost prins și ucis ?... Vorbea cu un sentiment de vinovăție. Sau poate greșesc... Sigur, voi găsi toate explicațiile în scrisoare și în manuscrisul din servietă... dar pînă atunci ? Hm ! Ovidiu. Vanghele !... Numele îmi pare cunoscut... De unde naiba ?"

Făcu cîțiva pași prin încăpere — umbrele lui Vanghele și Diță îl secondară. „Colegi de pîrnaie... Borfași. Borfași amîndoi... Imposibil ! E ceva neclar în chestia asta... Ovidiu Vanghele ! Cred că mai curînd trebuie să fi fost un deținut politic... Poate un legionar..." Tot plimbîndu-se în sus și în jos prin cameră, urmărind un gînd confuz, își aminti că avea în rafturile bibliotecii cîteva cărți tipărite pe vremea lui Antonescu : „Asasinatele de la Jilava", „Pe marginea prăpastiei". „Tot n-am somn, ia să mă mai uit prin ele !" hotărî Cara bucuros că, în sfîrșit, se agățase de ceva. Găsi ușor cărțile, le scoase din bibliotecă și trecu la birou. Se instală în fotoliu și, după ce își căută o poziție cît mai comodă, deschise unul din volume — „Asasinatele de la Jilava, 27—28 noiembrie 1940" și se apucă de lucru. După două sau trei ceasuri de lectură adormi ca în anii studenției, în fotoliu, cu capul în piept, nu însă înainte de a fi făcut o descoperire importantă : un oarecare Ovidiu Vanghele, dispărut din țară, figura pe lista celor vinovați de masacrul de la Jilava.

Îl trezi țîrîitul telefonului. Privi buimac în preajma sa, încercînd să priceapă cum de nu era în pat, ci la masa de lucru. Descoperi cărțile scoase din bibliotecă, apoi cheița lăsată de Chihaia-Vanghele și-și reaminti traiectoria sa nocturnă. Ridică somnoros receptorul și auzi :

— Alo, domnu scriitor ?

— Da, eu ! răspunse Cara recunoscînd glasul răgușit al lui Diță. A murit ?

— L-am vegheat toată noaptea, îi confirmă fostul borfaș. Abia în zori și-a dat sufletul...

Pe fir se lăsă o tăcere grea. După o vreme, Cara se interesă :

— Ce ai de gînd ?

— Să mă îngrijesc de înmormîntare.

— Bani ai ?

— Am. Cu un an în urmă, Chihaia și-a cumpărat la Sfînta Vineri un loc de veci. N-am probleme... S-a îngrijit de toate, de dric, de slujbă religioasă, de danii... Domnule scriitor... *Telectualu* își întrerupse fraza.

— Ce-i, Diță ? De ce ai tăcut ?

— Vreau să-ți mai mulțumesc o dată... vorbi el precipitat.

Scriitorul îi făgădui că o să treacă în cursul zilei pe acolo. Cu gîndul era însă la servieta lui Vanghele depusă la Biroul obiectelor găsite al Gării de Nord. În receptor mai răsunară cuvintele „Vă aștept", urmate de un declic — Diță închisese telefonul.

„Așadar, a murit !" suspină Cara ușurat, căutîndu-și ceasul printre hîrtiile și cărțile de pe birou. Nu-l găsi ; în cele din urmă, își aminti că-l uitase pe noptiera din dormitor. „Hmm ! Am adormit cu lampa aprinsă !" se minună el. O stinse. După lumina cenușie de la fereastră, deduse că trebuie să fi fost în jurul orei opt. Se ridică din fotoliu, se întinse de-i trozniră oasele, după care, mutîndu-se în mijlocul încăperii, începu să execute lenevos cîteva exerciții de gimnastică. Dușul îl trezi de-a binelea. Camelia încă mai dormea — era, fără îndoială, meritul ploii de toamnă ce nu mai contenea. „Las-o să doarmă ! hotărî. În schimb eu o să mă reped pînă la gară."

Cînd Cara își scoase *Fiat*-ul din garaj, nu mai ploua ; norii însă continuau să apese orașul, mohorîndu-l. Cu cîteva minute înainte de a fi părăsit locuința, Camelia se trezise luîndu-l la rost : „Bărbățele, cum de nu lucrezi la ora asta ?" Nu i-a răspuns, s-a mulțumit doar să-i

expedieze un zîmbet enigmatic, iar ea, conform unor reguli înstăpînite de anii de conviețuire, s-a dat învinsă, n-a mai fost curioasă să afle de ce s-a abătut de la programul de lucru.

Din goana mașinii i se dezvăluia un București umed și neguros. Conducea în viteză, atent, deși gîndurile o luaseră de mult razna, ajungînd la Gara de Nord înaintea sa ; se vedea de-acum în posesia servietei. Nu, n-o va deschide acolo, pe loc, la Biroul obiectelor găsite, își va refuza această satisfacție.

„Oho, cam de multișor, se minună Cara, nu mi-a mai fost pusă curiozitatea la o asemenea tensiune !"

Un sfert de oră mai tîrziu, alerga prin sălile gării. Fără să vrea, îl ignoră pe ceferistul care vindea bilete de peron, așa că acesta se văzu nevoit să-i reteze avîntul și să-l întoarcă din drum. Nemulțumit, Cara se căută prin buzunare și constată cu stupoare că plecase de acasă fără bani, fără acte de identitate. „Te văd bine îmbrăcat, dom'le, îl certă ceferistul, tocmai dumneata să încerci să înșeli statu !" Nu găsi în buzunare nici o lețcaie și se îndepărtă rușinat, bodogănind împotriva Cameliei, căci numai ea era de vină. „Îmi umbli prin buzunare... Îmi iei totul... pînă și ultimul bănuț !" N-o cruța, deși își amintea că-și pusese un alt costum și uitase să golească buzunarele celuilalt.

Nu capitulă în tentativa sa de a ridica servieta chiar atunci. Luă cu asalt o altă intrare. Trecu ca un bolid, nelăsîndu-se impresionat de insistențele ceferistului. Alerga, dînd tuturor de înțeles că era pe cale de a pierde trenul. În fața Biroului obiectelor găsite, se opri să-și tragă sufletul. După cîteva minute de odihnă, se adresă la ghișeu unui bătrînel cu sprîncenele încărunțite, dar cu o mustață uimitor de neagră, tunsă scurt :

— Cu tovarășul Vlaicu.

I se răspunse respectuos :

— Pe tovarășul Vlaicu îl găsiți în schimbul de după-masă... Veniți dumneavoastră la ora trei. Ați pierdut ceva ? Nu pot eu să vă fiu de folos ?

— Nu, mulțumesc !

Lui Corneliu Cara nu-i rămase decît să plece. Păşea spre ieşire cu capul în jos, furios ca un berbec pregătit să înfrunte un adversar nevăzut. Se îngrozi la gîndul că, de data asta, feroviarul de la ieşire, recunoscîndu-l, ar putea să se încăpăţîneze şi să-l ia la rost. Norocul îi surîse. Scăpă în Piaţa Gării fără nici o dificultate. Se aşeză la volan, dar nu-şi porni maşina. Nu pentru că nu ştia încotro s-o ia... Plecase la drum cu un plan. Conform planului, acum trebuia să stea în maşină şi să frunzărească paginile manuscrisului lui Chihaia-Vanghele, urmînd ca după asta să se repeadă la locuinţa decedatului. Se întîmplase însă ceva... ceva care-l pusese pe neaşteptate în faţa unui Cara necunoscut, a cărui conduită prinse a-l nemulţumi profund. Nu cumva îşi pierduse capacitatea de discernămînt ? Acţionase prea sigur, nu întrevăzuse nici o clipă că planul ar putea să-i fie dat peste cap. De fapt, ce se petrecea cu el ? Adormise în fotoliu. (Nu i s-a mai întîmplat una ca asta din tinereţe), plecase de acasă fără acte, fără un ban. (Hai, fără un ban i s-a mai întîmplat. Dar fără acte ? !) Unde mai pui că abia acum constata cu amărăciune că nu luase nici măcar cheiţa de la servieta lui Chihaia-Vanghele... Toate aceste amănunte demonstrau fără nici o posibilitate de tăgadă că un element devastator intervenise în ordinea sa lăuntrică... „Domnule Cara, se autosomă, te chem la ordine ! Şi încă imediat !"

Răspunzînd propriului său apel, porni maşina, trecu pe acasă, unde Camelia îl aştepta cu micul dejun. Sărută fruntea soţiei, mîncă liniştit, fără gînduri. După ce termină, sărută din nou fruntea soţiei. Clipind des din pleoape, Camelia observă cu ironie :

— Mami, nu crezi că prea multe sărutări într-o singură zi strică... ?

Cara îi făcu şmechereşte cu ochiul : „Lasă, dragă, ştiu eu ce ştiu..." Apoi, pregătindu-se de plecare, avu de data asta grijă să-şi ia actele, precum şi ceva bani. Afară, ploaia reîncepuse. Scriitorul scrută cu voie bună zdrenţele norilor ; aşadar, revenise pe făgaşul normal al firii sale. Cum să nu se bucure ?

2

Opri mașina la poartă. Coborî. La lumina cenușie a zilei cocioaba lui Chihaia-Vanghele amintea de o ambarcațiune prăpădită care, luînd apă, se scufunda puțin cîte puțin. Porni într-acolo fără să se sinchisească de noroiul mustos și adînc ce se întindea, ca un covor negru, pînă în pragul casei. Intră de-a dreptul, fără să mai bată la ușă, fără să-și mai piardă timpul cu ștersul picioarelor... Pe Diță îl găsi șezînd pe taburet și priveghind îngîndurat mortul. Cînd îl văzu pe Cara se ridică încet, în tăcere, fără să se depărteze de pat. Pîlpîiau cîteva lumînări. La lumina lor, scriitorul constată cu surprindere că mortul fusese spălat, bărbierit, îmbrăcat într-un costum de culoare închisă. Lumini și umbre, iscate de lumînările aprinse, jucau pe fața lui galbenă. Gura întredeschisă sugera un rictus de durere, ca și cînd, chiar și în situația aceea, boala furișată undeva în stomac continua să-i mistuie trupul neînsuflețit.

— Aștept să vină doctoru de Circumscripție... să-mi dea certificatu, îngînă *Telectualu.*

Cara se întoarse spre el și-i spuse :

— Aș vrea să stăm puțin de vorbă.

Fostul borfaș fu de acord. Trase două taburete la fereastră și se așezară. Diță își aprinse o țigară. Nu-i întinse pachetul lui Cara, știa de-acum că nu-i fumător. Cara îl urmărea cu compasiune. Privi apoi prin pătratul ferestrei noroiul ce se întindea pînă la gardul dărăpănat al porții.

— Spune-mi, Diță, dar să fii sincer, știi pentru ce m-a chemat Chihaia la căpătîiul lui ? Cara își fixă privirile pe chipul brăzdat de riduri al interlocutorului ; pleoapele-i congestionate îi marcau puternic oboseala.

— Nu, nu știu... Nu te mint... nici nu vreau să știu, răspunse trăgînd cu sete din țigară.

— Ești cam categoric... De ce ?

— Pentru simplul motiv că Vasile nu mi-a vorbit niciodată de intenția sa... A fost vrerea lui ultimă de a sta de vorbă cu tine, iar eu i-am respectat-o. *Telectualu* se lăsă studiat.

— Chiar nu avea pe nimeni ? Vreun frate ? Vreo soră sau vreun neam ?

— Te-am mai lămurit și ieri — a fost singur-cuc... ca și mine...

— Ai cunoscut adevărata lui identitate ?

— Nu... Iar dacă mai avea una, zău nu mă interesează. Glasu-i fără intonaţie exprima totala sa indiferenţă faţă de întrebările scriitorului. Pentru mine a fost și rămîne Vasile Chihaia zis *Bigotu, din celula 21.*

— În ce împrejurări v-aţi cunoscut ? Cara era pe cale de a se enerva. Socotea nedreaptă indiferenţa *Telectualului* atît faţă de memoria lui Chihaia, cît și faţă de el, oaspetele casei.

— E chiar atît de important să le știi pe toate ?

— Ai bătut ieri la ușa casei mele, se strădui Cara să vorbească firesc, dar mai ales, calm. Și ţi-am deschis-o. Pînă ieri, habar n-aveam că existaţi pe lumea asta. Ai stăruit să vin aici și am venit, deși numai de voi nu-mi ardea. Înţelegi, sper, că dacă Chihaia m-a chemat la căpătîiul său n-a făcut-o doar ca să-mi strîngă mîna și să mă cunoască ? Mi-a cerut să-i îndeplinesc o dorinţă... o ultimă dorinţă... Iar rugămintea mi-a adresat-o mie.

Cîteva minute se contemplară în tăcere, prin fumul ţigării. Chiștocul ajunsese să-i ardă degetele, dar Diţă nu se îndura să-l arunce.

— Acum aud și eu că Vasile a avut o ultimă dorinţă... Nu știam că de asta te-a chemat, vorbi *Telectualu* cu mîhnire. Mie mi-a cerut să am grijă să-l înmormîntez creștinește, după datină... să nu-l las să putrezească aici...

— Actele lui unde sînt, la tine ?

— Da, le predau ca să mi se dea certificatul de deces... Strivi, în sfîrșit, chiștocul de pervazul ferestrei și-l uită acolo.

— Buletinul de identitate e pe numele lui Chihaia Vasile ?

Diţă dădu din cap :

— Da' cum ai vrea ? Și la pîrnaie tot pe numele ăsta a figurat...

— Pentru ce a fost condamnat ?

Diţă aruncă o căutătură în direcţia patului pe care zăcea încremenit, cu mîinile pe piept şi cu lumînări la căpătîi, cel ce trecuse prin puşcărie cu porecla *Bigotu*. Îşi mai aprinse o ţigară şi-i dezvălui s rîzînd amar :

— Şi ieri ţi-am zis : a tîlhărit la drumu mare... Nu-ţi vine să crezi, nu-i aşa ? A făcut parte din banda lui *Oaie cel Rău*... Prin '47, i-a prins... Pe el şi ai lui. I-au dat 15 ani.

Lui Cara i se păru că ascultă un basm de adormit copiii. Totuşi, exclamă :

— Aşadar, a fost deţinut de drept comun ?

— Da. Ne-am cunoscut la Canal. Executase vreo şase ani, îmi pare. Era bătaia de joc a tuturor...

— De ce ?

— Căzuse în patima credinţei !... Cînd îl prindeai, se închina şi bătea mătănii... Dimineaţa, la prînz şi seara. La început, îl porecliseră Petrache Lupu, pe urmă l-au rebotezat şi i-au spus *Bigotu*... Borfaşii n-au nici un Dumnezeu... El, Chihaia avea însă unul... Temutul tîlhar, căci fusese temut, devenise blînd ca un mieluşel, iar ceilalţi îşi făceau nevoile în capul lui... Nu se supăra... Nici cînd i se mai şterpelea cîte o bucată de pîine de sub nas nu protesta. Uite cum ne-am împrietenit : La Canal, mai era şi unul *Lambru fără frică*, spărgător cu faimă. Ăsta făcuse un pocinog şi a dat vina pe *Bigotu*. Pe atunci, mă mai bucuram de prestigiu printre cei de teapa mea. M-am băgat în ciorbă. L-am chemat pe Lambru de-o parte şi i-am pus în vedere că dacă nu ia asupra sa ce-a făcut, îl pupă mă-sa rece. După asta, am adus la cunoştinţa borfaşilor că *Bigotu* a trecut sub protecţia mea şi că va fi vai de cel care o să se atingă de el...

— Pentru ce ai făcut-o ?

Diţă sări indignat :

— Cum, pentru ce ? Păi de ce să-i fi lăsat să-şi bată joc de el ? Numai pentru că omu era credincios şi se ruga lui Dumnezeu ? Eu, de exemplu, nu cred nici în sfinţi, nici în dumnezei... Cum îţi zic, aşa ne-am împrietenit.

— Cum aţi nimerit în casa asta ? mai dori Cara să afle. Glasul i se înmuiase, căci cele relatate de *Telectualu* nu-l lăsaseră indiferent.

Diță se uită lung și gînditor la scriitor ; de parcă abia atunci începea să cumpănească la discuția ce se înfiripase între ei.

— Am ieșit de la pîrnaie în același timp, în '70... Cînd ne-am pomenit dincolo de zidurile pușcăriei, în libertate, m-a întrebat cum am de gînd să mă descurc. Întrebarea lui naivă m-a făcut să rîd. I-am zis : „O să dau o lovitură ca să ajung din nou la pîrnaie"... Nu glumeam, altă casă n-aveam pe lume. Mi-a cerut să nu-l las singur, să-l urmez, că are el ceva bani ascunși și că plănuiește să cumpere o căsuță unde să ne ducem zilele pînă la adînci bătrîneți. N-am crezut o iotă, l-am urmat însă. S-a ținut de cuvînt, a cumpărat maghernița asta și pînă ce s-a îmbolnăvit am dus-o „împărătește"...

Diță se ridică și trecu lîngă trupul neînsuflețit al *Bigotului,* însoțit de privirile lui Cara. Rămase în picioare, smerit, cu ochii pe chipul lui galben.

— Ai zice că acum e fericit, sparse el tăcerea. „Abia aștept să ajung în fața lui Dumnezeu, îmi spunea, la judecata de apoi !" Cred că nu era în toate mințile, da' pe mine asta nu mă deranja. Vorbea fără să se uite la Cara, care nu se clintise de la fereastră. Auzisem multe despre faptele lui de tîlhar... Totuși stofă de borfaș nu prea avea... Sau poate că teama de Dumnezeu l-o fi schimbat ?

Corneliu Cara replică :

— Ce-i aia, nu avea „stofă" ? A făcut parte dintr-o bandă ? A atacat la drumu mare ? Condamnarea aspră arată fărădelegile lui...

Diță reveni lîngă scriitor ; nu se așeză însă pe taburet.

— Asta cam așa e... dar nu toți cei care nimeresc în tagma noastră au și stofă. Chihaia aducea cu un animal hăituit... Cred că mereu căuta un loc pe unde să se pripășească. Așa s-o fi pripășit și în banda lui *Oaie cel Rău...* Pe Oaie l-a împușcat comisarul Alimășteanu. Chihaia a fost prins mai tîrziu... Un animal hăituit, asta era... A avut o fire închisă, îndura orice, de parcă Dumnezeu în persoană îi cerea să îndure totul fără să crîcnească. Rareori borfașii adevărați cad, la bătrînețe, în patima credinței.

— Nu ți-a vorbit niciodată de ai lui ?

— Adică de familie ? ! Pe fața lui Diță ridurile desenară un zîmbet ce se voia ironic.

— Noi, borfașii, sîntem mai puțin curioși decît voi, scriitorii. Dacă el nu mi-a povestit, eu nu l-am întrebat.

Cara se ridică îngîndurat, făcu cîțiva pași prin încăpere.

— Și doctorul ăsta care nu mai vine ! oftă Diță.

— Acu că ai rămas singur, ce ai de gînd să faci ? Scriitorul se opri la un pas de Diță.

— După ce o să-l îngrop, văd eu... Culcușul ăsta mi l-a lăsat mie. Adică sînt, vezi dragă doamne, proprietar. Încă de cînd a intrat în spital și a aflat că are cancer, a ținut să facă acte și să-mi predea casa în ordine... Însă mulți purici aici n-o să fac...

Diță trecu iarăși la căpătîiul mortului. Urmărindu-l, Cara înțelese că prietenul de pușcărie al lui Chihaia-Vanghele luase o hotărîre de la care nimeni și nimic n-o să-l convingă să renunțe. Îi intuise caracterul, structura psihică : Marin Diță era, în realitate, un fatalist, unul de natură primară ; credea sincer că încă de la naștere îi fusese hărăzit să treacă prin viață ca un borfaș... Fiecare cu povara crucii sale... Nu încăpea nici o îndoială că după înmormîntarea lui Chihaia va face totul să se întoarcă între zidurile pușcăriei... printre cei din tagma lui. Studiindu-l, Cara vru să-l întrebe : „Știai că Vasile Chihaia a fost legionar ?“, dar sesiză la vreme că n-ar fi fost prea potrivit momentul. Deci nu încercă să schimbe cursul discuției.

— Am reținut bine, la Sfînta Vineri îl îngropi ?

— Da... După ce aranjez cu certificatul de deces, îl depun la capelă.

— Dai vreun anunț la „România liberă“ ?

— Nu mi-a cerut așa ceva, așa că nu dau.

Minute în șir nu mai schimbară o vorbă. Cara își îngădui să cerceteze încăperea. Atenția îi fu atrasă de o carte de rugăciune uzată, aproape ferfeniță, precum și de un roman detectiv. Între paginile sale descoperi o fotografie veche, înfățișînd o țărancă ce ședea pe un scaun cu ochii ațintiți spre cutia cu minuni a fotografului. Lîngă ea, puțin mai în spate, se afla un soclu, iar pe soclu o vază cu trandafiri.

— Cine-i femeia ? întrebă.

— Maică-sa... răspunse *Telectualu*, trecînd înapoi la fereastră. A murit de mult...

— După port, pare să fie din Ardeal...
— Nu știu... nu mă pricep... În actele lui scrie că-i născut la Craiova...
„Așadar, Vasile Chihaia e născut la Craiova, reținu Cara, iar Ovidiu Vanghele undeva în Transilvania."
— N-are nici un rost să stai aici cu mine și să aștepți sosirea medicului, fu de părere Diță. Își mai aprinse o țigară... fuma leneș, pîndind poarta.
Cara puse la loc cartea de rugăciuni și, în sfîrșit, luă o decizie importantă :
— Știai că Vasile Chihaia a fost legionar și încă unul dintre cei despre care, la vremea respectivă, s-a vorbit în ziare ?
Se aștepta să-l vadă pe Diță tresărind sau chiar alertîndu-se, dar se înșelă. De parcă și-ar fi pregătit de mult răspunsul, prietenul lui Chihaia-Vanghele vorbi liniștit, stăpîn pe cuvintele sale :
— Noi, borfașii, nu facem politică... Chiar dacă aș fi știut că Vasile a fost legionar, asta n-ar fi schimbat cu nimic relațiile noastre... Nu l-am cunoscut ca politic, ci ca borfaș. Ți-am spus doar, a nimerit printre deținuții de drept comun, pentru că a făcut parte din banda lui *Oaie cel Rău*.
Ascultîndu-l, scriitorul se întrebă dacă Diță, acest fost borfaș, cunoscuse vreodată sentimentul curiozității. Și, dorind să obțină un răspuns la propria-i întrebare, Cara îi destăinui :
— Azi-noapte, Chihaia a discutat cu mine o problemă foarte importantă... Tăcu, urmărind cu interes reacția celuilalt.
— Poate, zise Diță, o problemă care în orice caz nu mă privește, căci dacă m-ar fi privit, Vasile ar fi discutat-o și cu mine, din vreme. Sau ar fi discutat cu tine în prezența mea...
Apreciind răspunsul, Cara socoti că porecla *Telectualu*, cu care fostul borfaș fusese uns, i se potrivea de minune. Omul se exprima cursiv, logic, frumos. „Deci, frățioare, i se adresă Cara în gînd, constat că simțul curiozității, dacă l-ai avut cîndva, ți s-a atrofiat complet." Zise :
— Cu siguranță că după înmormîntare o să faci ordine printre lucrurile lui Chihaia...

— Precum vezi și tu, prea multe nu sînt...

— Pentru ca să-i pot îndeplini rugămintea care, te încredințez, nu-i deloc ușoară, m-ar interesa scrisori, fotografii, însemnări de-ale lui...

Diță continuă să se uite pe fereastră, fumînd.

— Bine, se învoi el, dar fără să-și întoarcă fața spre scriitor.

— Eu o să plec... Te rog să-mi comunici la telefon ziua și ora înmormîntării... Te las... La revedere !

Cara îi întinse mîna. Fostul borfaș i-o strînse cu putere, dintr-o pornire firească.

3

„Răbdarea, voința m-au trădat... m-au părăsit.. sînt ca un sistem osos decalcifiat", se autoanaliza Corneliu Cara, în timp ce pîndea, dinspre florăria Gării de Nord, Biroul obiectelor găsite. Pîndea, „citea" *Informația*, iar în răstimpuri își arunca privirile spre unul din ceasurile electrice de sub cupola gării. Timpul se scurgea greu. Din vina sa, și numai a sa. Era pentru a doua oară în decursul acelei zile că ceda, fără nici o împotrivire, pornirii sale pătimașe către investigație. „Datele problemei nu s-ar fi modificat întru nimic, se dădăcea el, dacă în loc de trei fără un sfert aș fi venit aici la trei și un sfert. Chiar și la patru. Cu nimic, dar absolut cu nimic !"

Acum însă, de aproape cincisprezece minute, „citea" *Informația* și pîndea întruna ceasul. Curînd se făcu ora trei, stabilită să intre în acțiune, dar ca să-și dovedească sieși că încă mai avea un dram de voință, își impuse să mai zăbovească un pic. Zări deodată o femeie oprindu-se la ghișeul Biroului și se bucură cu naivitate că i se prelungea astfel așteptarea. Funcționarul al cărui chip nu-l vedea îi dădu o umbrelă pliantă, femeia se înveseli, o deschise, o închise rîzînd, îi mulțumi probabil ceferistului, apoi plecă pierzîndu-se printre călători.

Corneliu Cara porni la atac. Înainte însă simți nevoia, asemenea unui alergător pregătit să-și ia startul, să tragă

aer în piept. La ghișeu, un ceferist între două vîrste, mirosind a ceapă, îl întîmpină politicos.

— Tovarășul Vlaicu ? În momentul următor, își aminti că Chihaia-Vanghele îi atrăsese atenția că păstrătorul servietei avea încrustată pe unul din obraji, ca semn particular, o cicatrice.

— Nu, nu... Numai cu dînsul doriți ? Așteptați, vă rog... Dispăru și în locul său apăru la ghișeu un bărbat în halat albastru. Pe chipul său prelung, cu maxilare puternice, Cara descoperi cicatricea.

— Pe mine mă căutați ?

— Sînteți tovarășul Vlaicu ?

Se vede treaba că presimțise ceva, căci se crispă brusc, iar cele două „noduri" de la încheieturile maxilarelor prinseră să-i joace nervos.

— Vin din partea lui Ovidiu, rosti Cara parola. Ceferistul îl privea fix, înspăimîntat. „N-o fi auzit prea bine ? se întrebă Cara. Sau pur și simplu s-a speriat ?

— Vin din partea lui Ovidiu, repetă scriitorul parola. De data asta, maxilarele lui Vlaicu se descleștară și Cara auzi un glas sugrumat.

— A murit, deci ?

Scriitorul îi confirmă printr-o clătinare a capului. Celălalt suspină potolit.

— Așteptați, vă rog !

„Știa că Ovidiu Vanghele trage să moară, observă Cara. Vestea l-a și speriat, l-a și impresionat. Te pomenești că se cunosc tot de la pîrnaie !" Ceferistul reveni la ghișeu cu o servietă maronie foarte scorojită. O ținea la piept ca pe un lucru sfînt, de care n-ar fi dorit să se despartă. „Oare știe ce conține servieta ? se întrebă Cara reținînd fiece gest al insului. Te pomenești că o fi citit și manuscrisul ?"

Vlaicu îi întinse servieta și-i spuse sec, mai puțin tulburat :

— Poftim ! De-acum înainte vă aparține !

Cara o luă — și-o închipuise mult mai grea — mulțumi și voi să plece.

— Alo, domnu ! îl strigă Vlaicu. Scriitorul întoarse spre el o față întrebătoare. Vreau să vă zic ceva... Brusc, ceferistul deveni misterios și-i vorbi în șoaptă, pe un ton

complice. Să fie clar: Nu m-ați văzut, nu v-am văzut... Nu vă cunosc... Nu mă cunoașteți... Nu mi-ați cerut nimic... Nu v-am dat nimic... Ați priceput?

— Am priceput! îl încredință Cara, însă în gînd îi adresă alte vorbe: „Numai să nu-mi fi umblat în servietă! Să nu-mi fi scos manuscrisul și să-mi fi pus în loc altceva... că atunci îți arăt eu dacă ne cunoaștem sau nu..."

Se îndreptă cu pași mari spre ieșirea ce da în Bulevardul Gării. Se pomeni ținînd servieta la piept, așa cum cu puțin înainte o ținuse misteriosul tovarăș Vlaicu. „Și dacă mi-e dat să constat dispariția manuscrisului? Ce fac?" Prea o găsea ușoară, ca să nu-i treacă prin minte asemenea întrebări. „Bine, o să mă întorc la *tovarășu* Vlaicu și o să-l iau la rost": „Unde-i manuscrisul lui Vanghele?" iar el o să înalțe din umeri și o să facă pe prostu apărîndu-se: „Asta mi-a lăsat, asta ți-am predat Adio și n-am cuvinte!"... „Ehei, dom'le Vlaicu, nu-i chiar așa... Vedem noi!" îl amenință scriitorul în gînd.

Fiat-ul îl aștepta... Urcă la volan. Nu porni însă mașina. Curiozitatea i se ințețise. Cheița era la el. O scoase. Descuie pe rînd cele două încuietori... De fiecare dată, fără să vrea, își observa mîna cu un interes aparte, ca și cînd ar fi fost a altcuiva. Mîna aceea străină tremurase în timp ce răsucise cheița. Scoțînd din servietă manuscrisul, fu năpădit pe dată de un val de căldură... Un plic închis și sigilat era prins cu o clamă de coperta dosarului. Chihaia-Vanghele nu caligrafiase numele destinatarului, ci doar cuvintele „Strict confidențial". Cara zîmbi cu tristețe: în sfîrșit, ținea în mînă spovedania celui ce a fost Ovidiu Vanghele; ca urmare, enigma existenței agentului «B-39» o considera ca și dezlegată. De aceea, puse cu grijă totul deoparte, pe banchetă, și porni motorul... Se simțea din nou relaxat, stăpîn pe nervii și simțurile sale.

Acasă, Camelia îl întîmpină cu o uimire care îi reușea pe deplin: „Ah, mami, tu ești? Ce bine! Masa-i pusă..." ca imediat să se îngrijoreze cu aceeași sinceritate și să-l avertizeze cuprinsă de presimțirea unei apropiate catastrofe: „Se răcește supa!"

— Dă-o încolo de supă! izbucni el și, pe neașteptate, obrajii i se împurpurară. Nu mi-e foame... Nu mănînc!

continuă el brutalizînd-o cu vorba și, urmat îndeaproape de Camelia, se îndreptă hotărît spre camera de lucru. Lîngă ușă se opri. Nimeni să nu mă deranjeze !

Femeia oftă nenorocită :

— Mami, ești sigur că n-ai înnebunit ?

— Cu o asemenea nevastă cicălitoare n-ar fi exclus...

— Mami ? ! se revoltă ea în felul ei.

Cara nu-i mai răspunse : trase ușa după dînsul. Dacă n-ar fi fost bine izolată, ar fi auzit-o pe Camelia explodînd. Așeză servieta pe birou, își scoase haina și o aruncă neglijent pe un fotoliu. O clipă i se păru că o aude pe Camelia plîngînd și, dezorientat, se întrebă : „Dracu' știe de ce nu m-am așezat la masă, că doar mi-e foame ! Supa de pasăre cu tăiței e slăbiciunea mea... dar fierbinte... Că dacă se răcește..." Odată însă instalat la masa de lucru, uită de supă, de faptul că își propusese să-i prezinte cu căință Cameliei scuzele de rigoare. Rupse sigiliul ce reliefa o monedă de 25 de bani, deschise plicul „Strict confidențial", despături filele scrisorii — multe la număr — scrise de Ovidiu Vanghele și se apucă cu lăcomie de citit.

Stimate domnule scriitor,

In ziua în care veți citi aceste rînduri, eu voi fi trecut în lumea celor drepți. Nu știu dacă între timp vom fi apucat să ne cunoaștem, așa cum am dorit din ziua în care am luat hotărîrea de a mă destăinui, lăsîndu-vă moștenire un text, ce-i drept neterminat, a cărui valoare literară mi-e greu s-o definesc, dar de a cărui valoare documentară nu mă îndoiesc nici o clipă. Mai trebuie să precizez că scrisoarea de față a fost concepută în eventualitatea că nu vom fi apucat să mai stăm de vorbă între patru ochi... Oricum, și într-un caz, ca și în celălalt, rîndurile mele sînt călăuzite de gîndul bun de a lumina cele mai obscure unghere ale existenței mele...

Domnule,

Găsesc firesc ca gestul meu de a mă adresa dumneavoastră să vă surprindă. Luați-l însă ca venind din partea unui simplu cititor. (Bănuiesc că primiți multe scrisori de

la cititori.) Presupun că după citirea textului meu, veți lua o hotărîre. Oricare ar fi ea, eu țin să vă mulțumesc.

Din capul locului, mă simt dator să vă explic de ce dintre atîția scriitori v-am preferat pe dv., împovărîndu-vă astfel cu o problemă complicată. Voi fi sincer : n-ați fost scriitorul meu preferat. N-am fost în viață un cititor de cărți polițiste... Existența mea a fost o nesfîrșită aventură, de aceea ficțiunea artistică nu exercită asupra mea nici o influență, mă lasă rece, nu mă convinge. Dar ați scris o carte consacrată operațiunilor militare întreprinse de armata română în capitala Ungariei, la Budapesta, pe care, în cuvîntul dv. introductiv, ați proclamat-o carte document. Ei bine, domnule Cara, tocmai cartea aceasta a jucat un rol determinant în opțiunea mea. Am suferit de-a lungul anilor multe răni... Una din ele a continuat să sîngereze pînă în ultima clipă... Manuscrisul ce-l las în proprietatea dv. și cu dreptul de a vă folosi de el cum veți crede de cuviință, o să vă dezvăluie taina vieții mele.

Stimate domn,

Așa cum afirmați în cuvîntul ce precede cartea dv. document, ați stat de vorbă cu mulți veterani ai războiului, participanți la luptele de stradă de la Budapesta... Am dedus că despre cei căzuți ați scris fie din documente, fie din mărturiile foștilor combatanți. Mulți eroi sînt astfel redați istoriei neamului. Consider însă că unul dintre aceștia, pe care n-ați avut cum să-l depistați, s-ar fi cuvenit să ocupe în cartea dv. un loc de frunte... Este vorba de un dispărut fără urmă, de agentul «B-39» din Biroul 2 al Secției a II-a Informații a Marelui Stat Major, pe numele său adevărat maiorul Radu Doinaș... Nu sînt străin de condițiile în care maiorul Radu Doinaș a „dispărut fără urmă". N-aș vrea să credeți că sînt unul dintre foștii combatanți... Nu, nu... Deși acum cînd, răpus de cancer, aștept ceasul drept al „judecății de apoi", aș fi preferat să mă înfățișez Domnului Dumnezeu ca unul dintre cei care, în uniforma armatei române, au luptat pentru cauza sfîntă a României... Să vă spun cine sînt eu, domnule Cara, pentru ca, de dincolo de mormînt, să vă pot ușura investigațiile pe care sînt convins că le veți întreprinde. În acest

scop, am întocmit un soi de fișă... Este singura formulă mai clară ce-mi vine în minte... Persoana și activitatea mea au iscat în trecut multe fișe... Fișe, fișe, fișe... Viața mea, ca o urmare a faptelor grave săvîrșite, de care nu mă disculp, nu reprezintă altceva decît o înlănțuire de fișe... Poate de aici și formula la care apelez despărțindu-mă de lumea celor vii.

Numele : VANGHELE
Prenumele : OVIDIU

Prenumele părinților: Florica, Luca. Au fost plugari. Tatăl a murit în decembrie 1940, iar mama în septembrie 1945, cînd a aflat ce s-a ales din mine.

Născut : 1919, martie 10, în comuna Prejmer, jud. Brașov.

Alte nume și porecle purtate : Vasile Chihaia. Mi-a fost dat să mor și să fiu îngropat sub acest nume. Dacă nu cumva vă cer totuși prea mult și dacă o să vă fie în puteri, v-aș ruga respectuos și din toată inima să-mi redați pe sfînta cruce de la căpătîiul mormîntului meu, adevărata mea identitate. Porecle : „Gavrilă" (1936) în Frățiile de Cruce ; „Martirul" (1939), „Răzbunătorul Căpitanului" (1941), „Benedict" (1944—45), în timpul guvernului legionar de la Viena ; „Crucificatul" (1945—46), în lagărul american de persoane strămutate din Germania ; „X-6" — indicativul dat de Serviciul occidental de spionaj ; Chihaia Vasile este identitatea cu care am fost parașutat în țară, în martie 1946... ; Oaie cel Rău m-a poreclit „Momîia", iar în pușcărie am avut parte de o nouă poreclă — „Bigotul".

Studii : Bacalaureatul la Brașov, cu media 9.75 (1936). M-am înscris la Filologie, dar n-am absolvit decît anul I. Cursurile Școlii de spionaj de la Pullach.

Aptitudini : Literatura. Într-a VII-a, Tinerimea Română mi-a acordat premiul I pentru nuvela „Adolescență mioritică".

Condamnări : La moarte, în 1939 (Procesul Căpitanului); tot la moarte, în procesul „Asasinatelor de la Jilava"

(1941). În 1947, la 15 ani detenție pentru acte de tîlhărie în cadrul bandei lui Oaie cel Rău.

(Din motive determinate strict de arhitectura cărții, mă văd nevoit să întrerup aici scrisoarea lui Ovidiu Vanghele pentru a o relua din alt loc — Corneliu Cara).

Stimate domn,

În anii adolescenței, cînd pe băncile liceului din Brașov visam să fiu un continuator al marelui Rebreanu, mi-l imaginam pe scriitor ca pe un doctor... Doctorului, datorită nobilei sale profesiuni, îi este hărăzit să asculte suferințe omenești, să rostească verdicte grave, uneori decisive pentru bolnavii săi. Doamne, să descoperi înlăuntrul pacientului cancer și, în același timp, să fii conștient că n-ai cum să-l ajuți, că după o lună, hai, șase, omul își va da, în chinuri groaznice, sufletul ! ! Am făcut această divagație, deoarece sînt conștient că ceea ce v-am povestit înainte a stîrnit în inima dv. o firească și violentă repulsie... Oare pe doctori nu-i încearcă, în fața unui diagnostic, aceeași senzație ? Da, îi încearcă, m-am convins cu ochii mei ! Dar voința lui Esculap îi ajută în a se depăși... Apelez la dv. ca la un doctor, și tare mi-ar plăcea să știu că spovedania mea, care pe orice om cinstit și cu frică de Dumnezeu nu-l poate decît scîrbi, a rămas pe masa Dv. de lucru și că n-ați aruncat-o la coșul de gunoi. Totuși, aș vrea să menționez că nu viața mea, cu căderile sale groaznice, este decisivă în manuscrisul alăturat. Există un paralelism al unor destine — Radu Doinaș și Ovidiu Vanghele — pe care m-am străduit să-l descriu în manuscrisul ce vi-l încredințez. În consecință, relatîndu-vă despre destinul lui Doinaș, n-am cum să ocolesc propriu-mi destin. Nu mai insist prea mult asupra zilelor și nopților petrecute în lagărul din Germania. La Rostock, fanatismul meu în loc să scadă a crescut. Învățasem să ucid și ucideam. Îmi aduc aminte că în 1943, într-o toamnă, unuia dintre noi — Vieru Dicu — i s-a intentat un proces ad-hoc. N-am asistat la proces. Judecata legionară l-a găsit pe Vieru Dicu, un bărbat tînăr, de 28 de ani, vinovat de trădare a Legiunii, de spionaj în favoarea lui Eugen Cristescu (șeful Serviciului secret de Informații pe vremea mareșalului Antonescu) și l-a condamnat la moarte prin împuș-

care. Mie mi s-a încredințat misiunea de a îndeplini sentința. La indicația personală a lui Horia Sima. Eram doar purtător al „Crucii Albe". L-am împușcat. Fără să șovăi... Deprinsesem de-acum metoda împușcării în ceafă. Ca și în alte cazuri, am lipit țeava armei de ceafa lui Vieru și am apăsat pe trăgaci. Un singur glonte am tras. Atît! Mîna nu mi-a tremurat, căci o consideram sfîntă, adică aparținînd unui „martir", unui „arhanghel".

După 23 august 1944, a dat din nou „fericirea" peste noi. Precum se știe, prăbușindu-se guvernul și regimul lui Antonescu, Hitler i-a cerut lui Horia Sima să organizeze în exil un guvern legionar. Urmașul Căpitanului a acceptat propunerea, deși pentru cei mai mulți dintre noi devenise limpede că Germania pierduse războiul... Noi am părăsit lagărele și ne-am îndreptat spre Viena, viitoarea reședință a guvernului lui Horia Sima. Am ocupat aproape toate hotelurile din capitala Austriei și astfel a început lupta pentru putere...

(Stimați cititori, vă cer scuze, dar din nou din aceleași motive expuse la pagina 40, mă văd nevoit să întrerup textul scrisorii — Corneliu Cara).

Stimate domnule scriitor,

Din ianuarie 1945 și pînă în clipa morții, drumul meu a fost lung și sinuos. Prăbușirea Reichului, terminarea războiului, lagărele americane de persoane strămutate, recrutarea de către un serviciu occidental de spionaj, parașutarea în țară, înregimentarea mea în banda lui Oaie cel Rău — toate acestea n-au prea mare importanță pentru scopul apelului ce vi-l adresez... Găsesc însă că e important să vă mărturisesc ce m-a determinat să mă întorc cu fața către Dumnezeu, să-i cad în genunchi și să-l rog fierbinte să-mi ierte păcatele, dacă mai pot fi iertate.

Am crezut că pe Doinaș îl voi da uitării, m-am legănat însă într-o iluzie deșartă. Într-o noapte, pe cind mai făceam parte din banda lui Oaie cel Rău, Doinaș mi-a răsărit în vis aievea, ca în ultimele clipe ale vieții sale... Plutonul de execuție... Ultima dorință... Ochii săi acuzatori... Apoi, scuipatul său pe obrazul meu... M-am trezit lac de sudoare, cu inima bătînd speriată. Am crezut, după asta, că visul n-a fost decît un accident al subconștientului...

Eroare! Cu scurgerea anilor, visul a devenit coşmar. Noapte de noapte, Doinaş îmi răsărea în somn. Totul se repeta aidoma ca în momentul execuţiei. Rămîneam în întuneric cu ochii deschişi şi-mi revedeam trecutul sîngeros. Îmi pierdusem pofta de mîncare, vlaga... Nu mai ieşeam la prădat, iar în cele din urmă, Oaie cel Rău m-a dat dracului. Umblam ca o fiară bolnavă. Aşa am nimerit într-o bună zi la mănăstirea de la Horezu. Un călugăr jigărit ca şi mine mi-a ascultat spovedania, după care m-a sfătuit să mă rog lui Dumnezeu. „Nu ştiu cum să mă rog... Învaţă-mă!" l-am implorat. M-a ţinut pe lîngă dînsul, în chilia lui... Învăţam să înalţ rugăciuni... Obsesia nu mă părăsise, dar Dumnezeu mă sfătuia să îndur, căci numai îndurînd pe pămînt, mă mai puteam înfăţişa Lui cu sufletul cît de cît mîntuit... Iar după ani şi ani, cînd doctorii au stabilit diagnosticul durerilor mele stomacale — cancer — am înţeles şi admis că mă ajunsese pedeapsa lui Dumnezeu...

N-are rost să mai insist.

Stimate domnule scriitor,

În clipele astea, aşteptîndu-mi moartea, îmi revăd existenţa, spre împăcarea mea sufletească, cu alţi ochi. Au existat şi zile — ce-i drept, foarte, foarte... foarte îndepărtate — cînd mîna care ducea fără pic de ezitare arma la ceafa semenului şi apăsa pe trăgaci pentru a omorî scria şi versuri... Poate că am avut şi un dram de talent, şi de sensibilitate... Nu ştiu, singurul capitol neadevărat al existenţei mele zbuciumate mi se pare a fi adolescenţa... Prea a fost frumoasă, ca să cred că mi-a aparţinut cîndva...

Domnule,

Vă cad în genunchi şi vă rog cu patima muribundului — întreprindeţi tot ce este omeneşte posibil pentru a-l reda pe maiorul Doinaş Radu patriei, istoriei. Sînt convins că manuscrisul meu o să vă fie de folos, reprezentînd, aşa neterminat cum e, un punct de plecare pentru cercetările dv.

Dumnezeu să vă binecuvînteze familia, activitatea pe care o desfăşuraţi! Vă mulţumesc,

OVIDIU VANGHELE

Corneliu Cara lăsă scrisoarea să-i cadă din mînă, închise ochii congestionați de lectură și rămase nemișcat în fotoliu, simțind în tot trupul o sfîrșeală, ca după o scurtă, dar intensă boală bîntuită de febră și frisoane. Era pentru el primul semn că paginile lui Ovidiu Vanghele îi dezvăluiseră un destin uman tragic, pe cît de incredibil, pe atît de cutremurător. Suferința semenului, oricine ar fi fost el, nu-l lăsa indiferent : îi provoca reacții simple, spontane — compătimirea, indignarea, lacrimile... Văzuse și trăise multe, ținuse în mînă nenumărate scrisori, cititori necunoscuți îi solicitau sprijinul sau pur și simplu îi cereau sfatul, după ce îi descriau întîmplări amare... Paginile scrise de Ovidiu Vanghele depășeau însă tot ce văzuse sau trăise în ultimii douăzeci de ani... Pe deasupra, decedatul îi mai cerea și ajutorul în rezolvarea unei probleme foarte delicate dar, în același timp, și foarte captivante... Cara își cunoștea firea sau așa i se părea... În ciuda faptului că spovedania lui Vanghele îi tulburase ființa pînă în adîncul inimii, în această primă fază, refuza să intre în luptă, încerca să se ascundă după tot felul de explicații mai mult sau mai puțin convingătoare : „E o problemă care mă depășește", își va servi el un prim argument. Sau „De ce să mă bag ?... Nu-i un caz pentru un scriitor, nu mă privește ! Să-mi pierd zile și nopți căutînd, investigînd, cînd pot să stau liniștit la masa de lucru și să-mi văd de proiectele cărților mele ?" Sau : „E treaba autorităților... ele să facă lumină și, cînd vor face lumină, dacă vor binevoi, mă vor chema și pe mine." Da, da, își cunoștea firea ! Se va lupta o vreme cu tot felul de explicații, precum Don Quichote cu morile de vînt ca, în cele din urmă, să se pomenească vîrît pînă în gît într-un lung și anevoios proces de documentare.

„O să iau legătura cu colonelul Panait, conchise Cara, o să-i povestesc cele petrecute și o să-i pun la dispoziție spovedania lui Vanghele... Să-și bată Securitatea capul... Ce sînt eu, instituție ? Anchetator ?" Se ridică din fotoliu, satisfăcut de concluzia lui cuminte și plină de înțelepciune... Deodată, observă și manuscrisul lui Vanghele, de care uitase, și își zise uimit : „O să-l citesc și o să-l predau autorităților împreună cu scrisoarea." Luă apoi servieta cu

întregul său conținut și o ascunse în partea dreaptă a biroului. La noapte voi citi și manuscrisul !“

Se uită la ceas... Oho ! Și ce foame îi chinuia stomacul! Cum de n-o simțise pînă atunci ? Fără îndoială că dincolo, în sufragerie, Camelia îl aștepta bosumflată, cu masa pusă. Dreptatea era de partea ei și ar face bine s-o împace. Nu se înșelă : văzu pe masă două tacîmuri și se înduioșă : „Cum să nu aștepte un flăcău atît de bun ca mine !“

— Ai terminat ? îl întîmpină Camelia cu o bunăvoință ostilă. Putem, în sfîrșit, să ne așezăm și noi la masă ?

Corneliu Cara îi zîmbi tandru : soția sa îl ironiza, dar atît și nimic mai mult ; ocolea cu tact certurile.

— Da, iubito... Tot mai crezi că am înnebunit ? Întrebarea o puse după ce se așeză la masă, în dreptul tradiționalului său tacîm...

Întocmai ca o educatoare de la o grădiniță de copii, Camelia își ridică în picioare soțul :

— Mai întîi du-te și te spală pe mîini !

El se supuse fără să protesteze, dîndu-i astfel de înțeles că-i părea rău că o necăjise. Cînd reveni, nu apucă să se folosească încă de furculiță, cînd auzi :

— Nu, Corneluș, n-ai înnebunit... Cînd te-am cunoscut erai mult mai nebun.

Cara rîse cu fudulie.

— Vrei poate să spui că eram mai nebunatic ! Asta, da, corespunde adevărului istoric. Iar că acum am înnebunit, să știi că și asta corespunde unui adevăr care nu știu dacă o să devină istoric...

III. Dracu m-a pus!

1

Burnița dintr-un cer de plumb. Aleile cimitirului, vînzolite necontenit de rafale de vînt, erau pustii. În văzduh plutea vuietul surd și jalnic al copacilor desfrunziți.

Era singura înmormîntare din ziua aceea de noiembrie. Preotul, dascălul, cît și cei doi gropari care intraseră în capelă să se adăpostească de ploaie, nu ascundeau faptul că se grăbeau să-și îndeplinească rosturile. Corneliu Cara nu-i scăpa din ochi, iar în sinea sa le dădea dreptate. „Ce, asta-i zi să fii înmormîntat? se gîndea el. Pe o zi ca asta se stă acasă, la căldură!" În capelă era mai rece decît afară.

— Îi dăm drumu? îl întrebă preotul pe Diță și vocea sa baritonală răsună înspăimîntător sub bolta capelei.

— Cum ziceți, părinte!

Telectualu, îmbrăcat într-un costum negru, închiriat, pe care ploaia îl muiase bine de tot, stătea lîngă sicriul deschis și privea țintă fața de ceară, cu obrajii supți, a mortului. Venise la cimitir cu capul descoperit, ca un tinerel, iar părul ud i se lipise de creștet. Tresări în clipa în care glasul de bariton al preotului răsună din nou... Dascălul, cădelnițînd și, în răstimpuri, schimbînd cîte o vorbă cu unul dintre gropari, își făcu și el auzită vocea-i nazală.

Spectacolul i se păru lui Corneliu Cara tragicomic. Ar fi intervenit, risca însă să tulbure ceva... ceva insesizabil... poate echilibrul firesc ce se crease între mort și înmormîn-

tare. Prefera însă să se stăpînească. Fără îndoială că singura ființă din capelă care trăia intens și dramatic slujba religioasă era fostul borfaș. De cum auzi prohodul, se aplecă deasupra sicriului izbucnind în plîns. Noroc că slujba fu scurtă. De îndată ce părintele tăcu, groparii se și repeziră la coșciug și-l ridicară de pe catafalc ca pe o ladă. Din cîțiva pași fură cu el afară, unde aștepta în ploaie un cărut. Aruncaseră fără nici o reținere sicriul pe cărut.

— Mai cu suflet, oameni buni ! se rugă Diță.

Nimeni nu-i luă în seamă rugămintea, deși el era omul cu „punga". Groparii își văzură mai departe de treabă, se „înhămară" la cărut așteptînd apoi, așa cum cerea datina, ca părintele și dascălul s-o pornească înainte. Dascălul însă îi ținea pe toți în loc : se lupta cu o umbrelă veche. Izbuti, în sfîrșit, s-o deschidă și s-o înalțe pentru a-l ocroti pe preot.

Porniră. În urma cărutului, pășeau scriitorul și fostul borfaș. Pășeau unul lîngă altul, în tăcere, cu capetele descoperite, cu privirile plecate. Un clopot bătea rar, în dungă, cu sunete moi, îmbibate parcă de apă. Diță își ridicase gulerul de la haină și-și înfundase mîinile în buzunarele pantalonilor ; căpătase dintr-odată o alură de vagabond.

Continua să burnițeze și, deși era încă devreme — ceasurile arătau două și jumătate — lumina zilei prinse a se topi puțin cîte puțin. „Sinistru tablou, înregistra Cara atmosfera din jur. E ca într-un coșmar sau ca într-o secvență dintr-un film de groază..."

Nu mai mergeau la pas, ci pur și simplu alergau, iar groparii, în avîntul lor, veneau mereu peste dascăl. Acesta, din pricina umbrelei, se vedea nevoit să rămînă în urma preotului.

— Mai repede, prea sfinția ta !

Îndemnul unuia dintre gropari îl supără pe preot. Își întrerupse prohodul și se uită dojenitor peste umăr :

— Mă, voi nu mai aveți frică de Dumnezeu ?

— Ba mai avem, prea sfinția ta, da' ne-a pătruns umezeala, i se explică.

Odată ajunși la mormînt, ritmul înmormîntării deveni și mai alert. Reprezentanții bisericii nu apucaseră să-și încheie slujba, că groparii, ignorîndu-i parcă, se și apucară

să coboare sicriul în groapă... dar mai mult îl aruncară decît îl coborîră. Apoi, ca și cînd propria lor faptă i-ar fi speriat, luară lopețile și se dezlănțuiră prăvălind peste coșciug pămîntul gloduros. Mormîntul fu gata într-o clipită. Mai înfipseră la căpătîi o cruce de lemn cu numele lui Vasile Chihaia, scris cu litere negre, după care dispărură. Mai întîi groparii, apoi preotul însoțit de umbrela dascălului. Puțin mai tîrziu, clopotul încetă să mai bată. Abia atunci Corneliu Cara realiză că nu mai rămăseseră decît ei doi în imensitatea cimitirului. Diță încremenise locului, puțin aplecat din spate, cu mîinile înfundate în buzunarele pantalonilor, privind uluit movilița de pămînt. Părea că nu mai simte nici ploaia, nici frigul.

— Să mergem ! îl îndemnă Cara.

Scriitorul se aștepta să-i audă refuzul : „Pleacă tu, că eu mai rămîn !“ Se miră văzîndu-l pornind imediat, în tăcere, spre ieșire. I se alătură și el. În întunericul ce se îngroșase cimitirul închipuia acum, în liniștea zdrobitoare, un singur și uriaș mormînt înmuiat de ploile reci ale toamnei.

— Ești ud pînă la piele ! observă Cara.

Diță nu-i răspunse : nu-l auzise sau poate prefera să tacă. Scriitorul nu insistă. La poartă, paznicul îi aștepta cu o cheie mare și grea. Ieșiră din cimitir și, chiar în momentul în care Corneliu Cara se pregătea să-l poftească pe Diță să-l ducă cu mașina acasă, acesta zise :

— Aș bea o țuică !

Ochii îi erau tulburi, ca de om bolnav, pradă febrei. „Mare minune dacă nu dă în congestie, gîndea Cara. E ciuciulete... Și cu capul descoperit !...“ Întrebă șmecherește :

— Știi vreo „bombă“ p-acilea ?

Diță arătă cu un gest scurt al capului peste drum. Într-acolo, Cara văzu firma unei bodegi deasupra căreia ardea probabil și ziua, și noaptea, un bec chior. Traversară strada. Localul era murdar și întunecos. La o masă — groparii, dealtfel singurii clienți ai cîrciumii.

Oarecum nedumerit de apariția celor doi clienți atît de deosebiți la înfățișare și la îmbrăcăminte, ospătarul se ridică somnoros de pe scaunul unde ațipise și le ieși în întîmpinare. Diță nu-l băgă în seamă și se îndreptă singur către o masă aflată mai departe de cea a groparilor ; aceș-

tia, zărindu-i, le zîmbiră, dar constatînd că nu li se răspunse, își reluară tainicile lor șușoteli.

— O țuică mare! comandă *Telectualu.*

— Ai și fiartă? se interesă Cara, uitînd că era cu mașina.

— Pot s-o fierb.

Amabilitatea ospătarului îl surprinse plăcut pe Cara.

— Ai toate cele necesare?

— Pentru dumneavoastră...?!

Scriitorul îi aruncă lui Diță o privire întrebătoare.

— Pînă la *aia* fiartă, adu o cinzeacă de la sticlă, răspunse Diță, dînd dovadă că înțelesese întrebarea nerostită a lui Cara. „L-a răzbit umezeala, își spuse scriitorul. Vai de ciolanele lui!" Ospătarul se retrase. Cei doi rămăseseră să se studieze reciproc. Diță își sprijinea ostenit capul în palme, privind drept în ochii scriitorului... Cara descoperi pe chipul scofîlcit al celuilalt urmele unei frumuseți bărbătești. „Cîndva, trebuie să fi plăcut femeilor... cu siguranță... Imediat însă se grăbi să adauge: Paștele mă-sii de viață... urîtă-i bătrînețea!"

Ospătarul aduse băutura și *Telectualu* își goli doza dintr-o răsuflare. Cutremurat de tăria băuturii, închise ochii ca apoi să-i deschidă mulțumit. Cara îi făcu semn ospătarului să mai aducă o *sută*. Ospătarul se conformă. Diță luă cu încîntare paharul, punîndu-și-l cuminte în dreptul său. Rămase în așteptare. După ce-l văzu pe scriitor dînd pe gît o dușcă, zise cu o sinceritate mișcătoare:

— Tu, scriitorule, ai un suflet bun, numai că ai o meteahnă... *una definitorie*... (Ia te uită ce cuvînt mînuiește fostul borfaș! se minună Cara. Nu pe degeaba i se zice *Telectualu.*) Obișnuiești să-i pui omului întrebări ca la poliție.

Corneliu Cara zîmbi strîmb; observația lui Diță era exactă, chiar foarte exactă, dacă nu chiar, vorba lui, *definitorie*. Oftă:

— Ce să-i faci?! Nu e numai vina mea... Uite, *Bigotu* mi-a lăsat pe cap o problemă polițienească. Cara simți cum celălalt se crispează și stărui. Problemă polițienească, întrebări polițienești! Nu-i așa?

Privirile lui Diță coborîră în pahar : sprîncenele-i stufoase și zburlite se lăsară și ele în jos.

— Polițienești, zici ? Ceva de pe la pîrnaie, cu alde noi ?

În vocea răgușită a fostului borfaș Cara desluși o undă de mirare ; își închipuia pesemne că Vanghele lăsase pe pămînt numai lucruri clare.

— În legătură cu trecutul lui politic, preciză Cara.

— Aha ! exclamă *Telectualu* ducînd paharul la gură. Hai, bea și tu !

— O gură doar... Mi-am amintit că-s cu mașina... Îl știi pe Vlaicu, ăla de la Gara de Nord ? se interesă scriitorul.

— Vlaicu ?! N-am auzit de el... Cine mai e și ăsta ?

Lui Cara i se păru că Diță face pe deșteptu și glasu-i deveni autoritar :

— Ascultă *Telectualule*, e treaba ta ce părere ți-ai făcut despre mine, dacă-i bună sau rea ! Te privește ! Dar nu uita că tu ai fost acela care a venit la mine acasă și m-a chemat la căpătîiul lui Chihaia. Este ? Ți-am arătat încredere și te-am urmat... Este ? Cu sau fără voia ta, m-am pomenit cu o belea pe cap. Este ? Da' ce belea ! Așa că acum te întreb, căci îmi plac pozițiile clare, vrei să mă ajuți ?

Diță își șterse gura cu dosul palmei și se uită plictisit în ochii scriitorului.

— Adică ?!... Cum să te ajut ?

— Întrebările mele vor fi polițienești, îl lămuri Cara.

— Ca să nu pierdem prea multă vreme ? zîmbi el amar.

— Ești deștept, îl lăudă scriitorul, asta-mi place... E așa cum zici tu, *Telectualule*... Uite, am 52 de ani și am intrat în criză de timp. Afacerea asta pe care mi-a lăsat-o Chihaia pe cap o să-mi mănînce la zile și la nopți... ! Spune-mi, îl cunoști pe Vlaicu ?

— Nu, nu-l cunosc... răspunse Diță cu ceva mai multă bunăvoință, ceea ce îl făcu pe scriitor să-și închipuie că a avut cîștig de cauză.

Ospătarul veni, lăsă pe masă două căni și se retrase. Aburul aromat al scorțișoarei se răspîndi în văzduh. Diță ridică una din căni și o duse la nas : trase în piept, cu plă-

cere, aburul dulce al băuturii. Sorbi în cele din urmă cîteva înghițituri și căzu în extaz :

— E faină ! A pus și piper ! Gustă și tu...

— Uite, te ascult... Noroc ! Și, înainte de a-și relua „interogatoriul", Cara aruncă o privire spre masa groparilor : șușoteau mai departe, făcînd abstracție de prezența lor. În spatele tejghelei, ospătarul se apucă să citească „Sportul". *Telectualule*, știi sau nu la cine m-a trimis *Bigotu* ?

Obrajii gălbejiți ai fostului borfaș se împurpuraseră din pricina alcoolului.

— Precis că ai lucrat în poliție sau în miliție... O să-ți răspund, dar să știi că n-o fac cu plăcere...

— Crezi că mie mi-a făcut plăcere să ies din casă, pe ploaie, ca să mă conduci la căpătîiul unui muribund ?... Al unui om cu care n-am avut nici în clin, nici în mînecă ?...

— Nu știu unde și la cine te-a trimis, vorbi Diță moale, scîrbit parcă.

Deși repulsia fostului borfaș față de stilul polițienesc al scriitorului era fără echivoc, Cara continuă folosindu-l nestingherit.

— În cazul ăsta, recunoști că prietenul și ocrotitorul tău a avut secrete față de tine ?

Telectualu înălță din umeri a supărare :

— Și ce dacă a avut ? Eu n-am avut secretele mele ?!...

— Uite ce înțeleg eu din toate astea : fie că *Bigotu* se ferea de tine, fie că nu ți s-a destăinuit, pentru că exista cineva în viața lui care-l constrîngea să-și țină tainele bine ascunse...

Diță bău și din nou își șterse gura cu dosul palmei. Zise :

— Poate ! Da' mai e ceva... Nu cumva Chihaia n-a vrut să mă bage în vreun c...t politic de-al lui, din trecut ?

Logica replicii îl surprinse pe scriitor, dar Diță nu-l lăsă pe Cara să mediteze prea mult asupra acestui amănunt, ci continuă trădînd o ușoară iritare :

— Uite ce e, șefule, știi care e deosebirea între un *Telectual* și un intelectual ? Cutele de pe frunte i se adînciră. Tu, ca mare intelectual ce ești, tai firu-n patru, pe cîtă vreme eu, *Telectualu*, merg de-a dreptu'... Nu mă

lua cu întrebări savante și pe ocolite ! Zii mai bine despre ce-i vorba !

Cara îi dădu dreptate și se apucă să-i povestească cum intrase în posesia unei serviete depusă de Chihaia-Vanghele, spre păstrare, la Biroul obiectelor găsite din Gara de Nord...

— Nu te supăra, *Telectualule,* dar uite așa am ajuns, fără voia mea, la alte întrebări polițienești. Cara zîmbi prietenos. Prima : Ce l-a determinat pe Chihaia să-și ascundă servieta în afara locuinței ? S-a ferit de tine. E clar ! În Vlaicu a avut încredere. De ce ? A doua întrebare : Manuscrisul lui numără 151 de file... L-ai văzut vreodată scriind ? Dacă da, ți-a explicat că s-a apucat să scrie o carte ? Dacă nu, unde, cînd, în ce condiții a scris cele 151 de pagini ? În fine, de ce s-a ascuns de tine ? Sprîncenele stufoase și cărunte ale lui Diță se zburliră a mînie, întunecîndu-i ochii ; gura i se strînse exprimînd aceeași mînie care-i străbătuse ca un fulger sufletul. Nu-și exprimă imediat părerea despre cele auzite. Aștepta parcă să se liniștească. Redescoperi cana cu țuică fiartă și o goli, înciudat. Apoi își fixă ochii tulburi de oboseală în cei zîmbitori și prietenoși ai scriitorului.

— Ce zici, o ținem tot așa, polițienește ? propuse Cara cu blîndețe și împinse spre Diță cana sa de țuică. Totuși, mai trebuie să conduc mașina.

— O ținem ! se învoi *Telectualu* cu seriozitatea omului hotărît să încheie o afacere.

— Ți-am vorbit de manuscrisul *Bigotului*... L-ai văzut vreodată scriind ?

— Nu, nu l-am văzut niciodată.

— Ați trăit atîta amar de vreme sub același acoperiș — nu mă refer la pîrnaie — cum îți explici că nu l-ai văzut scriind ?

— Nu mă țineam scai de el. Pînă să se fi îmbolnăvit, pleca de acasă de dimineață și se întorcea seara... Și chiar n-ai de gînd să bei ? Diță apucă de toartă cana oferită. Păcat ! Plescăi satisfăcut.

— Pe unde crezi că-și petrecea timpul ?

— Nu știu... Nu-mi spunea, iar eu nu-l întrebam. Rămîneam acasă... dereticam, găteam. Îmi mai omoram timpul ducîndu-mă la un film...

Corneliu Cara îi văzu pe gropari pregătindu-se să plece : unul se scotocea în buzunare după bani, în timp ce celălalt achita nota... Ospătarul le luă banii și trecu la locul său, în spatele tejghelei, să termine de citit „Sportul".

— Avea pe cineva în București ? Vreo prietenă ? Vreun prieten ? își reluă Cara „interogatoriul".

— Nu... Sau o fi avut și mi-a ascuns. De exemplu, pînă astăzi n-am auzit de Vlaicu ăsta de la *chefere*.

Deși nu se îndoia nici o clipă de sinceritatea răspunsurilor lui Diță, Corneliu Cara izbucni iritat :

— Dă-o în pisici de treabă ! A fost Chihaia o ființă atît de ascunsă ?

— Poate că nu sînt eu prea curios din fire, se explică *Telectualu* convingător.

— Primea vizite ?

— Cine să se aventureze pînă la noi, în Intrarea Clopotarilor ? ! Simțind însă că problema singurătății *Bigotului* îl cam irita pe interlocutorul său, preciză laconic, ca la poliție. Nu, nu primea vizite... Diță surîse blînd, ca și cum ar fi descoperit în sufletul simpaticului „polițist" o doză de inocență care-l împiedica să-și îndeplinească misiunea cu succes. Îmi dai voie să-ți pun și eu o întrebare ?

Cara îi făcu un semn afirmativ.

— Paginile sînt scrise de mînă sau bătute la mașină ?

Scriitorul se trase înviorat spre spătarul scaunului. „Cum de mi-a scăpat amănuntul ăsta !" se miră el în gînd, apoi zise cu glas tare :

— Scrisoarea e scrisă de mînă, iar cele 151 de pagini sînt bătute la mașină... Se aplecă din nou spre masă și-și exprimă nedumerirea în șoaptă : Înseamnă că, în afară de mine, mai există o persoană care știe de existența manuscrisului și față de care Chihaia nu se ferea ! O femeie, o dactilografă ?

— Sînt și bărbați care știu să bată la mașină, aminti Diță.

— N-a scăpat nici o vorbuliță despre vreo persoană cu care s-ar fi întîlnit ?

— Nu. Expresia de pe chipul *Telectualului* deveni total neutră, de parcă simțurile sale ar fi pierdut brusc orice contact cu lumea înconjurătoare.

— Cu banii cum stătea ?

— Bine... confirmă Diță. Întrebarea asta o așteptam de la bun început. Totuși, n-ai stofă de polițist.

— De unde îi veneau banii? își trădă Cara nerăbdarea. Să nu-mi spui că Sfîntul Duh îi expedia lunar mandate?

— Nu, asta n-o să-ți spun, pentru că sînt ateu, ca orice *Telectual* care se respectă... Da' te rog să mă crezi că nu știu de unde își făcea rost de bani.

— Te mai lauzi că ai fost borfaș!

— Te rog, pînă aici! își ieși Diță din neutralitate. Dincolo de tejghea, ospătarul își făcu de lucru și cei doi, aproape simultan, se uitară în direcția aceea. Reluară apoi discuția în șoaptă:

— Cum vrei să te cred? Trei ani și mai bine ai trăit din banii lui și nici o clipă nu ți-ai pus întrebarea de unde-i are? Ați rămas vreodată in criză de biștari?

— Ești mai rău decît un polițist! mîrîi *Telectualu*.

— Și tu, și *Bigotu*, fie-i țărîna ușoară, v-ați agățat de mine ca boala de om sănătos. Nu te întrebi, ce nevoie aveam eu de tine, de Chihaia zis și Vanghele? De ultima lui dorință?

— Mare șmecher mai ești, scriitorule! Mereu mă obligi să mă simt vinovat față de tine. Și mă simt, să știi!... Într-adevăr, uneori mai rămîneam și în criză de bani. Eu țineam gospodăria... eu făceam, cum se zice, piața. Ori de cîte ori intram în criză de bani, Vasile mă liniștea... Pleca de acasă și cînd se întorcea îmi număra în palmă banii de gospodărie.

— Sume mari?

— Atît cît să trăim o lună de zile fără dureri de cap...

— De unde-i lua?

— Scriitorule, cunoști foarte puțin psihologia hoților! îi replică Diță cu părere de rău. Uite, eu unul nu voiam să știu... Dintr-un calcul meschin, egoist... *Nu voiam să știu*... Nu voiam să-mi încarc conștiința cu date pe care *Bigotu* nu mi le dezvăluia. Trăiam o bătrînețe liniștită, eram mulțumit.

— Nu cumva avea depuneri la C.E.C.?

— Nu, exclus... Aș fi aflat... Doar atunci, cînd ne-au *lăsat la vatră* și Vasile a cumpărat casa, mi-a destăinuit

că încă de pe vremuri păstra într-o ascunzătoare niscaiva valori... Ți-am mai povestit asta. Vorbeai de o servietă, schimbă deodată Diță cursul discuției. Cum arată ?

Lui Corneliu Cara îi veni ușor să i-o descrie și o făcu chiar cu plăcere. Diță își înălță fruntea brăzdată de cute, se scărpină la ceafă și se strîmbă ca și cînd urma să zică ceva neplăcut :

— E servieta mea !... Era singura zestre adusă de mine în gospodăria întemeiată pe Intrarea Clopotarilor...

— Cînd ai constatat dispariția servietei ?

— În ajunul internării lui la spital... cu vreo două luni și jumătate în urmă... Cînd i-am spus lui Vasile că nu-mi găsesc servieta, mi-a răspuns : „Asta să-ți fie de acum încolo paguba cea mare a vieții tale !"

— Încă un semn că se ferea de tine, sublinie Cara.

Diță se făcu că nu-l aude. Zise :

— Ascultă, să-mi înapoiezi servieta !

— Ce nevoie ai de ea ?

— Păi e servieta în care-mi țineam sculele... Cred că o să mă apuc iarăși de *„lucru"*... Se vede că asta mi-e scris în cartea vieții : borfaș să mă nasc, borfaș să mor...

Sinceritatea lui Diță îl mișcă pe Cara și fără să se gîndească prea mult la efectul cuvintelor ce voia să le rostească, spuse pe un ton împăciuitor :

— Lasă asta !... Dacă nu vrei să mai locuiești pe Intrarea Clopotarilor, poate că vorbesc eu să fii primit la vreun cămin...

Telectualu izbucni într-un rîs tineresc :

— Vrei să zici la vreun azil... Nu, nu, scriitorule, pentru ultimele zile ale vieții mele nu există pe lume decît un singur *azil*... Hai, plătește și să mergem ! Țuica fiartă mi-a căzut bine...

Corneliu Cara îl chemă pe ospătar, ceru nota, plăti, iar ospătarul îi lăsă din nou singuri. Diță vru să se ridice, scriitorul însă îl opri.

— Te-ai îndoit vreodată de sinceritatea prieteniei lui ?

— Nici o clipă, veni răspunsul prompt al fostului borfaș. Aveam nevoie unul de altul.

— De ce s-a ferit totuși de tine ?

— Măi, măi, cum mai știi să bați omu' la cap ! suspină Diță cu o tristețe nedisimulată. Repet, cred că se ferea de mine din prietenie... Să mergem !

Cara stărui să mai rămînă locului puțin.

— În ultimii ani, Chihaia a fost un om cu frica lui Dumnezeu. Oare aici, pe pămînt, nu-i era frică de nimeni ?

Diță își petrecu nervos degetele prin părul său cărunt și rar. Vorbi fără chef :

— Cînd am ieșit de la pîrnaie, l-am auzit într-o noapte vorbind în somn... Sau poate că și *acolo* vorbea, dar aveam eu un somn mai adînc, nu știu... Cînd l-am auzit, l-am zgîlțiit și l-am trezit. „Ce-am zis ? m-a întrebat, după ce l-am lămurit de ce îi stricasem somnul. Hai, spune-mi, ce am zis ?" Devenise deodată rău, nu-l văzusem niciodată așa. L-am liniștit încredințîndu-l că n-am priceput o iotă...

Cu gîndul la scrisoarea-spovedanie a lui Vanghele, Cara întrebă :

— Chiar nu ai înțeles nimic ?

— Ce treabă aveam să înțeleg ?! O singură dată, în primele zile de civilie, mi-a mărturisit că-i este frică să nu fie omorît... *Telectualu* închise ochii, supărat parcă pe sine, că nu izbutise să-și țină gura. Cara nu forță nota. Îl lăsă pradă muțeniei. După un timp, îl auzi murmurînd : Era căutat de-ai lui...

— De legionari ?

— Îi era teamă de răzbunarea lor. Diță deschise ochii și-i înfruntă pe cei aprinși de curiozitate ai scriitorului. Era convins că cineva fusese tocmit să-l omoare.

— După atîția ani ?

— Precum bine vezi.

— De ce să-l omoare ? Cu ce se făcuse vinovat față de ai lui ?

— În privința asta, s-a mulțumit să-mi spună doar atît : „I-am trădat.... m-am rupt de ei și nu pot să-mi ierte gestul". După ce mi-a dezvăluit chestia asta, eu am vrut să-mi iau rămas bun de la el și să-l părăsesc...

— Să-l părăsești ? De ce ?

— Nu i-am înghițit niciodată pe „politici". Oricine ar fi fost ei... Pricepi ? N-am avut treabă cu ei și nici nu vreau să am... Uite, am ajuns la adînci bătrîneți și nu

știu de ce i-am ocolit întotdeauna... și la pîrnaie, și în afară... Pricepi ?

— Totuși nu l-ai părăsit, îi aminti Cara cu o bucurie stăpînită.

— Nu m-a lăsat... S-a jurat pe toți sfinții că n-o să mai aducă niciodată vorba de trecutul lui politic... că nu mai are nici o legătură cu ăia și cît o trăi n-o să mai aibă...

— Frică însă de răzbunare i-a fost...

— Poate știi tu mai bine.

Diță se ridică : costumul negru de haine se mototolise și mai rău. „Arată de parcă ar fi scăpat de la etuvă", își zise Cara ridicîndu-se și el.

Afară tot mai ploua. Se făcuse și mai rece. Șoseaua era pustie. Cînd și cînd, mai trecea în goana mare cîte un camion. Luminile străzii încă nu se aprinseseră.

— Eu o iau încolo, declară Diță și arătă cu mîna într-o direcție aiurea.

— Hai, nu fă pe nebunul ! îl repezi Cara. Vino cu mine, că te duc cu mașina... Unde s-o iei pe jos, pe vremea asta ?

Fiat-ul se afla staționat pe partea cealaltă, în fața cimitirului. Traversară drumul. Ca și în prima seară, Diță se așeză lîngă scriitor.

— În viața mea nu m-am plimbat atîta cu mașina cît m-am plimbat acum, mărturisi el.

Cara ambreie — motorul porni ușor — apoi declanșă ștergătoarele...

— Tare mi-ar fi plăcut să conduc !

Preț de zece minute nu mai scoaseră o vorbă. Tăcerea o sparse Cara.

— Tu, *Telectualule*, n-ai încredere în mine, nu-i așa ?

Reproșul scriitorului îl lăsă pe Diță indiferent, de unde Cara deduse că nu greșise în deducția sa.

— Să mă explic, vorbi scriitorul. Mi-ai mărturisit că nu știi sursa de bani a lui Vasile Chihaia... Așa-i ?

— Așa e ! îi confirmă fostul borfaș.

— Chihaia s-a îmbolnăvit... A stat două luni în spital... Deci n-a putut să iasă în oraș ca să facă rost de bani. De bani avea și el, și tu nevoie, mai cu seamă el... Explică-mi, din ce bani ați trăit în ultima vreme ?

— Ascultă, scriitorule, între noi, borfașii, cînd ne jignim, ne scoatem șișurile și cu ele ne apărăm onoarea... E drept, n-am șișu cu mine, și nici nu știu dacă l-aș mai putea mînui ca lumea... M-ai cam jignit..

— Mă, că sensibili mai sînteți! îl luă Cara, cu însuflețire, peste picior.

— Tu ești... cum se zice ?... Diță pierdu cîteva secunde în căutarea cuvîntului. Aha! Am găsit! Tu ești cam... *suspicios*. Și în cazul meu, pe nedrept. Vîră mîna în buzunarul de la căptușeala hainei, scoase un libret C.E.C. și-l vîrî sub nasul scriitorului. Îl vezi ? Cînd Vasile s-a internat în spital, mi l-a lăsat : e pe numele lui, dar și pe al meu... Ia-l, scriitorule, ia-l ca suvenir... cinci lei au mai rămas pe el... E între pagini o hîrtiuță pe care am notat tot ce am cheltuit...

„Foarte interesantă această acuratețe a lui Diță în a ține socotelile, se gîndea Cara, atent la volan. Iar Vanghele a prevăzut totul și a acționat în consecință."

— Unde să-l pun ? întrebă Diță.

— Pune-l și tu în *ferodou* !

Apoi, între cei doi se așternu o tăcere grea. După o bucată de drum, Cara își dădu seama că vecinul său adormise. Îl iscodea cu coada ochiului : capul îi căzuse în piept. Oboseala și tăria băuturii îl dovediseră. Respira greoi, fornăind. Dormea atît de adînc, încît nici hîrtoapele de la Intrarea Clopotarilor nu izbutiseră să-l trezească. Cara se chinui mult pînă ce-l făcu pe Diță să mormăie buimac :

— Ce-i ?... Ce s-a întîmplat ?

— Am ajuns. Îi deschise portiera și îi întinse mîna. Diță i-o strînse puternic și coborî. O să te caut într-una din zile, îl avertiză scriitorul. Iar dacă ai nevoie de mine, telefonează-mi ! Auzi ?

Numai după ce-l văzu pe Diță pierzîndu-se în întunericul curții, Corneliu Cara demară.

2

„Doamne, ce mi-a trebuit ! se tînguia Cara în sinea sa. Doamne, de ce mi-ai trimis pe cap beleaua asta ? !" Ieșise la drum asfaltat și conducerea mașinii devenise

mai lesnicioasă ; putea să mediteze mai în voie la cele petrecute și auzite în după-amiaza acelei zile, ba chiar să tragă și cîteva concluzii. Se afla, fără doar și poate, în fața unei alternative dificile, căci „cazul Ovidiu Vanghele", al cărui moștenitor de drept fusese declarat, se compunea din două capitole distincte... Primul — scrisoarea și manuscrisul lui Vanghele, mai exact „Dosarul agentului «B-39», alias maiorul Radu Doinaș... Al doilea capitol — destinul lui Ovidiu Vanghele cu toate implicațiile sale politice din trecut și prezent. Dacă ar lua în considerație primul capitol, în vederea găsirii unei rezolvări, atunci totul ar fi cum nu se poate mai ușor. S-ar prezenta la Marele Stat Major și acolo ar preda manuscrisul și scrisoarea lui Vanghele ca pe un bun al armatei. „Să se frece dumnealor pe cap cu toată povestea asta, că eu nu dispun de timp pentru așa ceva, calcula Cara, iar cînd vor termina și s-or lumina, n-au decît, dacă vor dori, să mă invite să scriu istoria maiorului Doinaș Radu..." Se și vedea, debarasîndu-se, încă în cursul zilei următoare, de moștenirea lui Vanghele. Cu plăcere chiar... În schimb, încercarea de rezolvare a celui de-al doilea capitol ar complica brusc întreaga problemă. Și tocmai această parte a doua a „moștenirii" îl atrăgea ca un magnet. Nu încăpea nici o discuție că, în prealabil, se va prezenta la Securitate, eventual la amicul său, colonelul Panait, unde va povesti pe îndelete pe ce căi i-a fost dat să ajungă confidentul lui Chihaia Vasile, alias Vanghele Ovidiu. Drept care, le va cere sprijinul...

„Tu vrei, realmente, să scapi de beleaua asta sau nu ? se somă el însuși. Dacă da, să te duci încă mîine la Marele Stat Major, să le lași servieta și s-o iei la fugă !... Să fugi și să nu te mai uiți înapoi... Bineînțeles, dacă dorești să-ți termini cartea în lucru..."

Dilema i se părea ca și rezolvată, numai că făcu imprudența să-și consulte ceasul : constată astfel că era devreme. Nu avea nici un rost s-o deranjeze pe Camelia la ora asta... În consecință, căutînd în gînd un itinerar, îi veni în minte un nume — tovarășul *Vlaicu*. Hotărîrea o luă rapid, nu de alta, dar era un fleac să se abată cu *Fiat*-ul său pe la Gara de Nord..

„Bine, dar omul ăsta cînd ți-a predat servieta, își aminti el, ți-a spus : *Nu mă cunoști, nu te cunosc, adică Ia, bădie, marfa și umblă, și să nu te mai prind p-acilea.*"
Străbătea Șoseaua Ștefan cel Mare apropiindu-se de Piața Victoriei. Ploua, ștergătoarele lucrau fără contenire.
„Chiar dacă m-a avertizat... Chiar dacă o să mă ia la trei păzește, eu totuși trebuie să-i smulg cîteva explicații, încerca el să se convingă că procedează loial. Pe urmă, o să-l las în plata Domnului..."
O să-l întreb cînd și în ce împrejurări i-a lăsat Vanghele servieta în custodie. Cam ce motive l-au determinat pe Vanghele să-și ascundă servieta tocmai la Biroul obiectelor găsite. Cu cîte întrebări nu l-ar fi putut asalta ! De pildă, cînd și unde l-a cunoscut pe Vanghele ? I-a citit manuscrisul ? Cunoștea niscaiva rude de-ale lui ?
Corneliu Cara era conștient că, de data asta, fără să mai fi fost îmboldit de la spate de către cineva, se avîntase într-un joc nu lipsit de primejdii... În clipa aceea era însă dispus să înfrunte orice.
La Biroul obiectelor găsite trăi prima surpriză. Funcționarul de la ghișeu îi răspunse tărăgănat :
— Tovarășul Vlaicu ?! Nu-i aici... Tovarășul Vlaicu e bolnav.
— Bolnav ?! De cînd ?
— De alaltăieri după-amiază...
Alaltăieri după-amiază corespundea exact cu ziua în care Corneliu Cara primise servieta lui Vanghele din mîna *tovarășului Vlaicu*. Stupefacția sa atrase automat întrebarea plină de blîndețe a omului de la ghișeu :
— Sînteți un neam de-al lui ?
— Nu, nu, se apără Cara, ca și cînd ceferistul ar fi urmărit să-i pună în cîrcă cine știe ce faptă netrebnică. Da' alaltăieri am trecut pe aici și era sănătos.
— Chiar alaltăieri i s-a făcut rău și a fost dus acasă cu ambulanța... Cu ce pot eu să vă fiu de folos ?
Cara șovăi un moment, apoi „ciupit" de acel spiriduș ce sălășluia înlăuntrul său ca un blestem spuse :
— Dîndu-mi adresa lui.
Colegul lui Vlaicu nu-și dezminți amabilitatea.

Locuiește pe strada Chira Chiralina nr. 8. Dincolo de Podul Grant... Știți unde e restaurantul „Feroviarul"? Așa, pe acolo, prin spate...

— Telefon cumva...?

— N-are.

Corneliu Cara mulțumi și se îndreptă agale spre ieșirea ce da în Piața Gării. Ca întotdeauna la acel ceas de seară, gara cunoștea o animație intensă. Văzîndu-se din nou la volan, Cara se pomeni întrebîndu-se : „Și acum, ce fac? Mă avînt spre *tovarășul Vlaicu*, sau mă întorc la coana Camelia?" Ședea drept, ca în șa, cu brațele întinse pe volan... Cumpăni cît cumpăni, apoi decise cu glas tare și victorios : „Îndărăt spre Camelia mea scumpă și răbdătoare!" Porni mașina, cînd ajunse însă la intersecția cu Calea Griviței „spiridușul" îl „ciupi" iarăși și se pomeni cotind nu la dreapta, spre Calea Victoriei, ci la stînga, spre Podul Grant. Pe dracu'! zise el în momentul în care o luă în altă direcție decît cea hotărîtă cu puțin timp înainte. Fără doar și poate că o șansă tot mai avea : s-o vireze pe o stradă la dreapta, și, astfel, să revină pe „calea cea bună". Ignoră și această șansă, continuîndu-și drumul. Ca oricărui bucureștean, artera îi era cunoscută. Numai că de străduța asta, cu o denumire atît de fascinantă — Chira Chiralina — nu auzise. Se opri în fața restaurantului „Feroviarul", iar primul trecător acostat îl lămuri cu exactitate cum s-o ia ca să ajungă la adresa pe care o căuta.

După cîteva minute, intră pe o străduță cu căsuțe-tip construite înainte de război — căsuța și proprietarul ei. La nr. 8 frînă și coborî. Ploaia și frigul îi țineau pe oameni în case, la căldură, așa că strada era lipsită de viață. De la poartă și pînă la intrarea principală a casei, se întindea o potecă turnată în ciment. Corneliu Cara nu ezită s-o străbată, cu atît mai mult cu cît ferestrele erau luminate — semn că stăpînii nu lipseau de acasă. Sună. Îi deschise o femeie grasă, ai cărei umeri solizi erau acoperiți cu un șal mare și gros. La întrebarea lui Cara, răspunse afirmativ.

— Aș vrea să-l văd pe tovarășul Vlaicu... bineînțeles dacă se poate...

— Soţul meu e la pat, bolnav... Nu vă fie cu supărare, cine sînteţi ?

— Nu mă ştie după nume... Spuneţi-i că sînt cel care alaltăieri a trecut pe la gară şi a ridicat o servietă.

Cara nu izbuti să-i vadă faţa, dar avu vaga impresie că, la auzul cuvintelor, femeia tresărise.

— Vă rog să nu vă fie cu supărare şi să aşteptaţi ! îi răspunse ea cu vădită emoţie.

Se retrase, închizîndu-i uşa în nas. „Nu-i prea politicos ce face, judeca scriitorul, dar nici din partea mea nu e prea politicos să cad la casa omului neanunţat, şi încă în faptul serii."

Se scurseră cîteva minute bune de aşteptare. Cara deveni nerebdător. Tot privind în jur, observă deodată că cineva din interiorul casei cobora storurile la ferestrele luminate ce dădeau spre stradă. „Semn bun ! aprecie el. O să fiu primit..."

Într-adevăr, puţin mai tîrziu, femeia deschise uşa şi-l pofti în antreu. Pentru a cuceri simpatia stăpînei, Cara îşi şterse picioarele cu o frenezie pe care o gospodină nu putea să n-o aprecieze.

Din antreu, fu condus într-o sufragerie... Primul lucru pe care-l sesiză : storurile erau lăsate la ambele ferestre. Stăpîna, puţin speriată, îi arătă oaspetelui un scaun cu braţe, plasat în colţul sufrageriei, lîngă un bufet demodat.

— Luaţi loc acolo ! îl pofti ea. Vocea-i trăda din nou tulburarea. Soţul meu vă roagă să-l aşteptaţi !...

O ascultă ; aşezîndu-se, îşi spuse că apariţia sa neaşteptată în casa tovarăşului Vlaicu nu prea produsese bucurie. Fără să se mai scuze, femeia dispăru pe o altă uşă decît pe cea prin care intraseră. Scriitorul privi în jur cu un sentiment de vinovăţie — tulburase pe neaşteptate liniştea familiei, în timp ce bietul om zăcea suferind. „Prea uşor mă las pradă pornirilor spontane, se acuza Cara. Cu ce drept am intrat în casa oamenilor ? Din punct de vedere juridic, au dreptul să mă dea afară ca pe un terchea-berchea... Sau pot să cheme miliţia. De ce nu ? Legea-i de partea lor !" Numai ce îşi încheiase raţionamentul şi se pregătea să studieze interiorul sufrageriei, cînd... Cea dintîi reacţie a lui Corneliu Cara fu una primară : îi veni să rîdă... În sufragerie se ivise *tovarăşul*

Vlaicu în pijama, iar pe deasupra pijamalei îmbrăcase haina bleumarin, de feroviar. Pe cap, în loc de chipiu, purta o scufie albastră de lînă, cu ciucure roșu. Arătarea asta îmbrăcată anapoda și hilar ținea o armă de vînătoare îndreptată spre el.

— Bagă de seamă, e încărcată ! La cea mai mică mișcare trag și te ciuruiesc, îl avertiză *tovarășul Vlaicu.*

Glasul îi era calm, grav, amenințător. Nu avea nimic caraghios în el și Cara, în momentul următor, asocie în gînd cîteva detalii reținute pînă atunci ca elemente disparate : lăsarea storurilor la ferestre, scaunul care cu siguranță fusese instalat în colțul încăperii ca să-i cadă gazdei în bătaia armei ca la carte... Înțelese că nu glumea ; își întări și mai mult convingerea cînd, în liniștea ce se așternuse, prinse ecoul unor pași... Cineva alerga pe poteca de ciment din curte. Ba i se păru că aude și zgomotul provocat de trîntirea portiței... Cara simți în nări un miros cunoscut, iute ; venea de la subsuori. Transpirase. Văzu cele două găuri negre ale țevii, ca doi ochi de mort, îndreptate amenințător spre el; apoi cicatricea de pe chipul lui Vlaicu, ce-l făcea acum de-a dreptul fioros. „Ăsta trage, nu știe de glumă !“ conchise Cara. Dădu să-și caute batista.

— Stai locului ! îi porunci omul cu pușca. Nu mișca !

Cara îl privea de jos în sus. Îl găsea mătăhălos. Ar fi fost o prostie să se arunce asupra lui : unde mai pui că-l despărțea o masă.

— Ce s-a întîmplat ? se încumetă Cara să i se adreseze. Ce-i primirea asta ?

— Gura ! i-o reteză Vlaicu poruncitor, mișcîndu-și arma.

— Hm ! murmură Cara. Te credeam prieten cu Vanghele.

— N-am fost niciodată prieteni !

Pentru prima oară, Cara deslușí în vocea lui Vlaicu un timbru de nervozitate. Îl întrebă :

— Ce-ai de gînd cu mine ?

— O să vezi !

Din nou se auziră pași alergînd prin curte ; iar puțin mai tîrziu, în spatele lat al lui Vlaicu, răsări un bătrînel, cu fața roză, cu mustăți albe răsucite frumos în sus, ca pe vremuri. Purta o scurtă, iar în mînă ținea o căciulă cu clape... Îl examina curios pe Cara, în timp ce-l întreba pe stăpînul casei :

— Ăsta e ?

Vlaicu dădu din cap : lîngă cei doi apăru și femeia cea grasă. Alergase, respira anevoie, iar obrajii plini i se înroșiseră.

— Ai telefonat ? o întrebă Vlaicu autoritar.

— Da... Vor veni imediat ! răspunse ea rămînînd cu ochii holbați spre necunoscutul aflat în bătaia puștii. Nu părea speriată, ci mai curînd captivată de aventura ce o trăia.

Cara stătea nemișcat, picior peste picior, lăsîndu-se studiat. Gîndi : „Am avut multe întîlniri cu cititorii, am simțit multe priviri îndreptate asupra mea pînă acum, însă nimeni nu m-a studiat în halul ăsta, ca la menajerie.“ Se revoltă și-i aruncă lui Vlaicu din nou o întrebare : „Ce ai de gînd ?“ În același timp, încercă să-și schimbe poziția.

— Dacă te mai miști, trag !

Femeia duse speriată mîna la gură, murmurînd rugător :

— Nu aici !... Nu în casă !

Vlaicu o trimise la bucătărie, iar Corneliu Cara își aminti de Camelia, de cele două fiice... „Să-mi fi sunat ceasul ? se întrebă cuprins de tristețe. Parcă n-aș crede !... Chiar așa, să mor într-o sufragerie străină, cu martori ?... Atunci, ce dracu urmărește ăsta, ce așteaptă ? Pe cine așteaptă ?“ Se îmbărbătă rostindu-și o zicală soldățească din anii războiului : „Soldatul nu moare decît o dată !“ Și, pentru ca deznodămîntul ce i se pregătea să-i pară cît mai ușor, începu să facă abstracție de cei din jur, alergînd cu gîndul în trecut. Într-o zi, pe front, se pomenise pe așa-numitul teritoriu al nimănui, între două focuri — al inamicului și al alor săi. Se azvîrlise într-o pîlnie scurmată de un proiectil și, din adăpostul acela, urmărise cu sufletul la gură dezlănțuirea morții. Atunci îi veniseră în minte cuvintele : „Soldatul nu moare decît o dată“,

după care o pace adîncă pogorîse peste sufletul său. Scăpase nevătămat din încercarea aceea, nici măcar cu o zgîrietură.

După un timp, auzi motorul unor mașini oprind în dreptul casei. Cara îl văzu pe Vlaicu luminîndu-se la față ; parcă și cicatricea, pînă în clipa aceea dură, se destinse, îmblînzindu-se.

— Vezi că au venit, femeie ! strigă Vlaicu, ca să fie auzit. Du-te și adu-i !

Cara urmări calm, aproape fără gînduri, mișcarea stîrnită la poartă. Testamentul și-l făcuse mai de mult, iar Camelia știa locul unde-l ținea. „Soldatul nu moare decît o dată !"

Oaspeții — doi bărbați — fură introduși prin intrarea principală. Cara făcu un efort supraomenesc să nu scoată un chiot de bucurie. Îl recunoscuse imediat pe maiorul de securitate Lucian Viziru... El intrase primul, urmat de prietenul său, maiorul Frunză.

Ca să-i poată saluta pe noii sosiți, Vlaicu se văzu obligat să schimbe poziția armei.

— Ați venit la vreme ! răsuflă acesta ușurat.

Cei doi ofițeri de securitate îl recunoscură și ei pe scriitor, însă nu schițară nici un gest de familiaritate, așa că acesta deduse că și el, la rîndu-i, trebuia să adopte aceeași condùită.

Vlaicu mai zise :

— Asta e !

Nevastă-sa, curioasă se lipi de spinarea lui ca să vadă mai bine ce o să se întîmple.

De lîngă ușă, maiorul Lucian, îmbrăcat într-un trenci cu cordon și epoleți, îl măsură aspru, preț de cîteva secunde, apoi, într-o tăcere deplină, înaintă spre „necunoscutul" forțat de arma lui Vlaicu să șadă nemișcat în scaun.

— Actele dumneavoastră ! îi ceru ofițerul cu un glas autoritar.

„Ah, maiorule, i se adresă Cara în gînd, văd că ai chef să te joci ! Las' pe mine !"

— Mă rog, cu cine am de-a face ? Nu obișnuiesc să mă legitimez în fața *oricui*.

Întrebarea lui Corneliu Cara bubui în sufragerie, iar ochii femeii străluciră admirativ, dar și temători. Ca într-o scenă repetată de zeci de ori, Lucian scoase legitimația și i-o vîrî sub nas :

— Securitatea !

Cara nu mai avu încotro. Cu mișcări blazate, întinse Buletinul de identitate. Maiorul i-l luă, îl cercetă și exclamă cu suspiciune :

— Cara Corneliu ?

Fără a se depărta de scriitor, Lucian se întoarse spre gazdă și o întrebă :

— Deci de dumnealui e vorba ?

— Îhî ! confirmă Vlaicu, ducîndu-și în neștire arma la picior.

Cara se minuna de puterea de stăpînire a maiorului Lucian : pe el însă, de parcă cineva nevăzut îl gîdila într-una, îl încerca rîsul.

Lucian se uită amenințător la scriitor :

— Recunoașteți că în ziua de 26 noiembrie ați ridicat de la Biroul obiectelor găsite o servietă dată în păstrare tovarășului Irimia Vlaicu ?

— Recunosc !

— Atunci, urmați-mă !

Cara ar fi dorit să se mai joace ; îi plăcea atmosfera, cei trei spectatori ; se ridică, *mîndru* de persoana sa *căzută* în capcana Securității. Înainte de a se îndrepta spre ușa unde-l aștepta maiorul Frunză, mai aruncă o privire *disprețuitoare* gazdelor : Vlaicu înmărmurise cu arma la picior ; nevastă-sa, pesemne suflet milos, își ștergea lacrimile ; doar bătrînului mustăcios îi jucau pe chip lumini de veselie. Îl amuza ceva, iar Cara tare ar mai fi vrut, în momentul acela, să afle ce anume.

Ieșiră. Mai întîi Frunză, apoi Cara. În urma lor pășea Lucian. La poartă, curioșii străzii se și adunaseră... Cum prinseseră oare de veste ?

Nu ajunseseră încă în stradă, cînd Corneliu Cara i se adresă peste umăr maiorului Lucian.

— Sînt cu mașina !

— Foarte bine ! Urci la volan... Vin și eu cu dumneata.

Răspunsul îl auzi și Frunză, așa că el se îndreptă direct spre una dintre cele două mașini ale Securității. De astă dată jucară, sub ochii curioșilor, o scenă mută. Cara trecu la volan, iar în dreapta sa, unde în după-amiaza acelei zile șezuse *Telectualu*, se instală ofițerul de securitate Lucian Viziru.

„Cine știe ce zvonuri or mai circula mîine pe aici ! își spuse Cara zărindu-i pe curioși înghesuindu-se în jurul *Fiat*-ului. Dracu m-a pus..."

În sfîrșit, demară. Lui Cara îi pierise veselia ce-l stăpînise pînă în ultima clipă. Să nu-și mai recunoască vocea, cînd întrebă :

— Și-acum, încotro, tovarășe maior ?

— Care va să zică, dumneata erai ! își exprimă Lucian dintr-o dată dezolarea.

— Cum trebuie să înțeleg dezolarea exprimată atît de limpede ?

— Păi ne-am dus și noi ca la „pomul lăudat"...

— Totuși, încotro ?

— Cum încotro ? se miră Lucian rîzînd. La dumneata acasă... ca să-mi dai servieta... De „reținut", te „reținem" noi altă dată...

— Vrei să spui „de arestat" ?

Lucian rîse iarăși :

— Eu așa am înțeles din cărțile voastre polițienești că verbul *a aresta* a fost înlocuit cu *a reține*... Ascultă, tovarășe Cara, da' știi că ai o intuiție formidabilă ?... Ești de admirat ! Dacă în clipa intrării mele, te-ai fi repezit la mine cu brațele larg desfăcute și ai fi strigat : „Bine ai venit, tovarășe Lucian !" ai fi stricat totul...

Buna dispoziție a scriitorului scădea cu fiecare kilometru parcurs. Auzise bine cuvintele ofițerului : „...La dumneata acasă, să ne dai servieta..." Înțelesul lor de netăgăduit, precum și faptul că un organ de securitate îi cerea servieta nu puteau avea asupra sa decît consecințele mult dorite, adică redobîndirea liniștii lăuntrice, întoarcerea sa la masa de lucru, la romanul început cu cîtăva vreme în urmă... S-ar fi cuvenit, așadar, să fie satisfăcut, chiar vesel, căci totul se finaliza așa cum și enunțase într-una din variante. „C'est fini le dilème". Totuși, în mod

paradoxal, gîndul că se va despărți de servietă, de conținutul ei, îl indispunea teribil.

Lucian simți frămîntarea scriitorului și, în virtutea amiciției lor, îl ironiză :

— Te-a întristat, probabil, hotărîrea noastră de a te lăsa în libertate ? Uite, dacă ții morțiș să te reținem, trecem pe la Procuratură... Ce nu facem noi pentru ca un autor de literatură polițistă să se documenteze cît mai realist ? Mai bine povestește-mi cum ai ajuns să intri în posesia servietei...

În timp ce conducea, Corneliu Cara relată pe îndelete și cu lux de amănunte cele petrecute din seara zilei cînd Diță zis *Telectualu* venise să-l cheme la căpătîiul lui Vanghele...

— Și uite așa, am ajuns în bătaia puștii de vînătoare a lui Vlaicu, își încheie Cara povestirea. Ești mulțumit, maiorule ? Mai ai vreo întrebare ?

— Mulțumit ! aprecie Lucian cu veselie. Nimic de zis, povestești frumos... Știu că mori de curiozitate să afli cum de am ajuns în casa lui Irimia Vlaicu... Ți-aș povesti, dar, din păcate, fără aprobarea șefului, n-am voie să scot o vorbă.

— Îmi pare rău ! Și dumneata povestești frumos !

Zece minute mai tîrziu, Corneliu Cara, în prezența maiorului Frunză, îi preda maiorului Lucian Viziru servieta lui Ovidiu Vanghele... Acesta iarăși nu se putu stăpîni și observă :

— Arăți ca un om prădat la drumu' mare !

— Nici eu nu știu ce vreau... Ia-o, dragule, ia-o ! Poate așa o să-mi văd mai liniștit de ale mele... Beți un coniac ?

— În exercițiul funcțiunii ?! Nu, nu... refuză Lucian.

— Ia te uită ! Ține să ne corupă ! sări Frunză, prefăcîndu-se indignat.

Lucian rîse.

— Ne așteaptă colonelul Panait, explică el. Să lăsăm „coruperea" pe altă dată... La revedere !

Cara își conduse musafirii pînă la ușă, apoi reveni mîhnit în camera de lucru și, după ce se învîrti de colo

pînă colo în căutarea liniștii, se așeză la birou, scoase jurnalul cu însemnări zilnice și notă :

Am scăpat de manuscrisul și scrisoarea lui Ovidiu Vanghele ! Fără voia mea. HAZARDUL mi-a scos în cale servieta lui O.V. și tot hazardul mi-a smuls-o... Sînt un om fericit, pot să mă întorc la cartea începută...

Se opri. Reciti ce scrisese pînă atunci. O expresie de nemulțumire i se întipări pe chip. Se aplecă asupra caietului și notă cu majuscule : *SÎNT UN MARE MINCINOS. SUFĂR CĂ AM PIERDUT POSIBILITATEA DE A ÎNDEPLINI ULTIMA DORINȚĂ A LUI O.V.*

IV. Problema nr. 1

Colonelul de securitate Panait îl aştepta. Corneliu Cara nu-l mai văzuse de mult şi-l găsea schimbat: încărunţise, iar în jurul ochilor săi cenuşii ridurile se conturaseră pregnant. Încolo, mişcările îi erau aceleaşi, scurte, energice. Panait îl pofti să ia loc la masa dreptunghiulară de lîngă fereastră, în jurul căreia se aflau opt scaune.

— O clipă! îl rugă Panait şi apăsă pe un buton. Apoi luă de pe birou un dosar nu prea voluminos şi veni lîngă musafir. Se aşeză în capul mesei. Ce mai faci? Ce mai scrii? se interesă gazda îndreptînd spre scriitor faţa-i obosită.

Corneliu Cara nu apucă să răspundă; în cabinet intră maiorul Lucian Viziru, surîzător. Nu era în uniformă. Dealtfel, Cara nu-l văzuse niciodată în uniformă. Panait îl invită să ia loc în dreapta sa. Înainte de a se aşeza, maiorul luă de pe birou un pahar de plastic plin cu creioane colorate şi, fără să scoată o vorbă, îl puse sub privirile şefului. Colonelul îi zîmbi ostenit:

— Mulţumesc, băiete!

— Sper că nu comit o indiscreţie, vorbi Cara, dacă vă întreb de maiorul Frunză. Vine şi el?

Colonelul îi răspunse glumind.

— Deşi e secret de stat, eu totuşi vă răspund... Iarăşi s-a îndrăgostit şi mi-a cerut o învoire de cîteva zile. La nevoie însă ştim de unde să-l aducem...

Era într-o joi după-amiază — zi lungă, cum se obișnuia să se spună, ca și cînd celelalte ar fi fost pentru lucrătorii ministerului scurte. Afară ploua monoton și nesuferit...

— Cum văd, ați intrat într-o nouă aventură ! spuse Panait fără prea multă veselie, deschizînd dosarul.

Cara zări de la distanță scrisoarea și manuscrisul lui Vanghele. Oftă adînc și recunoscu :

— Mda ! Fără voia mea... Pesemne că tovarășul Lucian v-a adus la cunoștință cum „am intrat în horă“ ?

Fața măslinie a maiorului exprima aceeași sinceră voie bună. Panait luă la nimereală un creion din paharul de plastic și prinse, în neștire, să se joace cu el. Întrebă :

— Ce aveți de gînd ?

Scriitorul găsi întrebarea de o puerilitate dezarmantă. Nimerise într-o „ambuscadă“ a securității, scrisoarea și manuscrisul lui Vanghele se aflau deja în dosarul colonelului și tot el, Cara, era cel întrebat ce intenționa să întreprindă ! Cu tot regretul, nu-și putu stăpîni un zîmbet arogant.

— Cu vrerea dumneavoastră, după ce o să mă lămuriți de ce m-ați invitat aici, o să mă întorc acasă, la masa mea de lucru.

— O cafea ? îl întrebă colonelul, de parcă nu i-ar fi auzit replica.

— Nu mulțumesc, că pe urmă nu mai dorm, motivă Corneliu Cara refuzul.

Lucian își strecură în gură o bomboană de mentă.

— Cum apreciați dumneavoastră toată afacerea asta ? Panait arătă cu vîrful creionului documentele lui Vanghele.

— Pe mine mă întrebați ? ! își exterioriză scriitorul mirarea.

— De ce nu ? interveni Lucian, trecîndu-și bomboana în partea dreaptă a gurii. Doar ai citit scrisoarea, manuscrisul... Maiorul își îngădui față de musafir un ton amical, nu numai pentru că era de un leat cu scriitorul, dar și pentru că, într-o anumită împrejurare dramatică, îl salvase de la moarte. De mai bine de șase ani, barierele convenționale dintre ei fuseseră „aruncate în aer“.

— Nu vă supărați, eu nu pot să am decît o apreciere de scriitor...

Împrumutîndu-i tonul, Panait spuse :

— Păi dacă aș dori o altă apreciere, m-aș adresa fie colaboratorilor, fie șefului meu.

— Nu ar fi rău să amintesc că scriitorii, datorită tocmai imaginației lor, mai trag și-n bară, avertiză Cara.

— Poate că se simte nevoia unei întrebări precise, spuse Panait, jucîndu-se iar cu creionul. De pildă, Vanghele, în scrisoarea lui, vă cere să-l redați istoriei pe maiorul Doinaș Radu, agentul «B-39»,... În acest sens, cum îi apreciați rugămintea, manuscrisul ?

— Înțeleg ce vreți de la mine ! zise Cara plimbîndu-și îngîndurat privirile. Își formase de-acum o părere asupra cazului și nu i-ar fi venit greu să și-o exprime, dar, în forul său intim, socotea că mai întîi era de datoria gazdelor să-l lămurească cum de ajunseseră să-l „umfle“ din casa „tovarășului Vlaicu“.

— Cu permisiunea dumneavoastră, tovarășe colonel, interveni Lucian din nou, aș sintetiza și mai mult întrebarea : E dispus oare scriitorul Corneliu Cara să dea curs dorinței lui Ovidiu Vanghele ?

„Aha ! Deci asta vor ! se gîndea Cara. Să-mi reașeze pe cap beleaua !“ Începu să-și dezvolte punctul de vedere:

— Sînt două probleme distincte. (Colonelul închise ochii, de parcă astfel ar fi auzit mai bine, iar Lucian, surîzînd într-una încurajator, își încrucișă brațele la piept)... Problema agentului «B-39» dispărut fără urmă și aceea a fostului legionar Vanghele Ovidiu.

Colonelul deschise ochii și îl întrerupse :

— Pînă aici împărtășim același punct de vedere.

— Manuscrisul, ca și scrisoarea, le apreciez ca fiind interesante, urmă Cara, numai că, în legătură cu destinul tragic al agentului «B-39», Vanghele n-a mai apucat să-și încheie spovedania. Asta ar fi o primă chestiune. A doua...

Lucian sesiză șovăiala scriitorului, de aceea i se adresă prietenește :

— Tovarășe Cara, parcă nu ne-am cunoaște „de la cutremur“, ci de ieri sau de alaltăieri, zău așa...

— ...iar a doua chestiune este următoarea, reluă scriitorul, ceva mai înviorat. Dacă mi-aş propune să scriu despre Radu Doinaş, atunci, pentru mine, manuscrisul lui Vanghele ar reprezenta unica sursă de documentare... E ca şi cînd aş fi intrat în posesia unei jumătăţi de fotografie, a cărei valoare reală nu poate fi stabilită decît după găsirea celeilalte jumătăţi.

Panait zîmbi : formularea scriitorului îi amintea de un film de spionaj în care o fotografie ruptă pe din două devenea, pentru doi agenţi ce nu se cunoşteau între ei, o parolă de recunoaştere.

— Din păcate, îi ieşi colonelul în întîmpinare, nici în arhivele noastre nu se găseşte cealaltă jumătate a fotografiei...

— Poate că nici n-a existat un agent «B-39» ? Poate că maiorul Doinaş Radu nu este decît un produs al imaginaţiei morbide a misteriosului Vanghele... lansă Cara o ipoteză pe care, din capul locului, o socotea firavă. De aceea se bucură cînd colonelul îl întrebă : „Chiar credeţi într-o asemenea deducţie ?“ şi el putu să răspundă : „Nu, nu cred...“

Panait îşi îndreptă vîrful creionului spre Lucian, iar Cara pricepu că acesta era un semn mai mult sau mai puţin discret adresat subalternului. Nu se înşelă.

— Cum se cer înţelese aceste „absenţe arhivistice“ ? începu Lucian să explice. S-o luăm metodic. În primul rînd, a existat oare un agent «B-39» ? Noi sîntem convinşi că da. Numai că el, aşa cum Vanghele şi povesteşte, a fost în evidenţa Biroului 2 al Marelui Stat Major al Armatei. Presupun că ştii că acest organism acţiona independent de Serviciul secret de informaţii, ceea ce nu înseamnă că Secţia a II-a Informaţii a Armatei şi S.S.I. nu colaborau, că nu făceau schimb de informaţii şi de opinii etc... etc... În al doilea rînd, Secţia a II-a Informaţii a Marelui Stat Major al Armatei, acţionînd autonom, îşi crease o arhivă proprie, cu un cod propriu... Ei bine, în februarie 1945, deci în toiul războiului antihitlerist şi al înfruntărilor de clasă de atunci, un incendiu a devastat arhiva, şi aceea destul de sărăcuţă...

Lucian tăcu — din punctul său de vedere spusese totul. Panait întoarse capul în direcția lui Corneliu Cara. Ochii lui de culoarea oțelului păreau să-l întrebe : „Ei, scriitorule, ce părere ai de povestea asta ?"

Cara reacționă :

— Nu înțeleg cu ce scop îmi relatați această istorie ?

— Cum, cu ce scop ? reacționă și colonelul înălțînd instinctiv creionul. Vanghele vi s-a adresat, nu-i așa ? Scrisoarea și manuscrisul vă aparțin. Sau poate că nu vreți să țineți seama de ultima sa dorință ? Atunci, lucrurile se schimbă.

— Să se publice manuscrisul așa cum e, opinie Cara. Textul lui Vanghele are o valoare documentară de sine stătătoare.

Lucian nu-și ascunse dezamăgirea :

— Nu te înțeleg ! Constat că bați în retragere...

Colonelul adăugă :

— Manuscrisul cuprinde perioada 1939—40, pe vremea cînd «B-39» acționa la Berlin. Perioadă foarte importantă, nimic de zis, Vanghele însă, din pricina bolii, n-a mai apucat să scrie ce s-a întîmplat, de fapt, în ianuarie 1945, la Budapesta...

Corneliu Cara se feri de privirile concentrice ale celor doi ofițeri de securitate și rămase un timp, cu bărbia în piept, îngîndurat. „Ce fac, să mă înham sau nu ? se întrebă el. Căci asta mi se cere, să mă înham și să încerc să reconstitui activitatea agentului «B-39»..."

Ghicind frămîntările scriitorului, natura lor, colonelul i se adresă în timp ce lua un alt creion din pahar :

— Sigur, nu-i o treabă ușoară... e chiar foarte dificilă... Cred că va fi necesar să cercetați și cîteva arhive de peste hotare...

„Mă ațîță... mă momește cu călătorii peste hotare, sesiză Cara tactica lui Panait. Se amuza în sinea sa. Nu-i rău... e chiar tentant... Dar cum rămîne cu cazul Vanghele ?" Rosti întrebarea cu glas tare.

Maiorul Lucian își iscodi șeful cu coada ochiului ; era și el curios să-i asculte răspunsul.

— La începutul discuției, ați afirmat că ne găsim în fața a două probleme distincte, aminti Panait, uitîndu-se

în ochii invitatului său. Repet : împărtăşim punctul dumneavoastră de vedere... În concluzie, noi o să ne ocupăm de Vanghele Ovidiu şi de activitatea lui „verde".

— În cazul ăsta, vă recomand să staţi neapărat de vorbă cu Diţă Marin... Printre altele, mi-a povestit că după ce au ieşit de la puşcărie, lui Vanghele îi era frică de răzbunarea legionară... Îi era frică de cineva...

Panait îi mulţumi şi-l încredinţă că vor sta de vorbă cu prietenul de detenţie al lui Vanghele.

— Sînt multe aspecte ce se cer elucidate, pe noi însă ne interesează hotărîrea dumneavoastră...

Ca şi cînd nu ar fi auzit ultimele cuvinte ale colonelului, Cara atacă în altă direcţie.

— Eu, dacă aş fi în locul dumneavoastră, aş încerca să-l scot din bîrlog pe *acel cineva* de care Vanghele se temea.

— Dacă *acel cineva* mai există, atrase Lucian atenţia.

Cara nu devie de la gîndul său şi susţinu mai departe :

— Bineînţeles că există... L-aş scoate din bîrlog, momindu-l.

— Şi cum l-aţi momi ? vru Panait să ştie. N-am pus o întrebare formală... Să ştiţi că imaginaţia unor scriitori de literatură de spionaj ne-a sugerat multe idei practice.

Deşi colonelul vorbise foarte serios, Cara avu impresia că fusese luat peste picior. „În fond, e vina mea, găsi el repede o explicaţie, am început să vînd peperi grădinarilor..." Urmă :

— Aş propune să se publice în „Informaţia", şi poate într-un ziar central, fotografia lui Ovidiu Vanghele, sub titlul : „Cine-l cunoaşte ?"

— Înţeleg... murmură Lucian. Deci cine-l cunoaşte să se prezinte la morgă şi să dea informaţiile de rigoare ? Bine, dar Vanghele a fost îngropat !

Mulţumit că nu se trecea uşor peste propunerea sa, Cara replică :

— N-are importanţă... Important e să apară în presă fotografia, însoţită de un text adecvat. Celor ce se vor prezenta la morgă n-o să li se arate nici un cadavru, vor intra însă în atenţia dumneavoastră...

Panait își trecu degetele prin părul său cărunt și zise zîmbind :

— Ia te uită ce poate să-i treacă unui scriitor prin cap ! Reținem ideea... Ce facem însă cu manuscrisul lui Vanghele care nu ne aparține ?

Într-o fracțiune de secundă, Cara retrăi cele petrecute în casa lui Irimia Vlaicu și se socoti îndreptățit să se apere :

— Manuscrisul meu ? Să-mi fie cu iertare, e în primul rînd al dumneavoastră, judecînd după modul cum ați ajuns să mă „ridicați" de pe strada Chira Chiralina...

Lucian glumi :

— Chira Chiralina, personaj literar ! Pe ce altă stradă te puteam „reține", dacă nu pe una literară !

Interveni și Panait :

— Eu înțeleg din spusele dumneavoastră cu totul altceva. Și dacă greșesc, vă rog să mă corectați... Sînteți, de fapt, intrigat de cele petrecute... Dacă ne interesa într-atît manuscrisul lui Vanghele, de ce nu ne-am prezentat acasă la dumneavoastră și de ce v-am așteptat tocmai la Irimia Vlaicu ? Așa e ? Am dreptate ?

Cara dădu din cap ca un cal nărăvaș ce-și mușcă zăbala :

— Aveți perfectă dreptate.

— Explică-i dumneata ce s-a întîmplat, îi ordonă Panait maiorului Lucian.

— Totul a pornit de la Irimia Vlaicu care cunoștea trecutul legionar al lui Ovidiu Vanghele, începu maiorul să povestească. Cînd Vanghele a venit la el și i-a cerut să-i păstreze servieta, el nu l-a refuzat. Nu știa ce conținea, iar noi, deocamdată, nu aveam nici un motiv să nu-l credem. Abia după ce te-a văzut și ți-a predat zilele trecute servieta, a intrat în panică... L-ai speriat, prea arătai a om respectabil... da, da, a ghicit că ești un intelectual. Ce mai tura-vura, s-a prezentat la Securitate și a dat o declarație cu privire la cele petrecute. Cum, naiba, era să acționăm ? Irimia Vlaicu nu-ți cunoștea identitatea. Nu știa nici că Vanghele mai avea o identitate. Îi dădea într-una cu Vanghele Ovidiu... În evidența populației figura însă unul Chihaia Vasile. Desigur, într-o situație ca asta,

încărcată de necunoscute, poți să inițiezi multe, multe măsuri. Le-am și inițiat, dealtfel. Iár una din ele îl viza pe Irimia Vlaicu. I s-a atras atenția că n-ar fi exclus ca individul care a ridicat servieta lui Vanghele să revină și să-l mai caute. În concluzie, să ne dea imediat de veste.

Cara izbucni într-un rîs stăpînit :

— Înțeleg !... Acum, înțeleg !

— Era doar o simplă și neînsemnată ipoteză, întări Lucian.

— Și ca să fim sinceri pînă la capăt, completă colonelul Panait, era una dintre ipotezele cele mai firave și ne puneam puține speranțe în ea.

— Da, ce să-i faci, m-am grăbit... Cara era acum încîntat că pasiunea sa pentru documentare îl propulsase în casa lui Irimia Vlaicu.

Panait rîse și el scurt.

— Mi s-a raportat că ați intuit exact cele petrecute și că v-ați adaptat rapid jocului... Vă felicit pentru prezența dumneavoastră de spirit. Colonelul făcu o pauză, apoi spuse malițios : Cînd ne puteți comunica răspunsul la propunerea noastră de a vă ocupa de ultima dorință a lui Vanghele ?

Cara ar fi putut rosti de îndată cuvintele „Și în clipa asta“, dar nu voia să treacă în fața celor doi ofițeri de securitate drept un superficial. De aceea, mimă un timp îngîndurarea, își frecă fruntea-i frămîntată, ofta în cîteva rînduri, iar înainte de a răspunde, se uită înfrigurat cînd la Panait, cînd la Lucian.

— Mda ! mormăi el nemulțumit parcă de faptul că cedase. Ei da, n-am încotro...

— Gîndiți-vă bine ! îl somă colonelul.

— Aș suferi tot restul vieții mele, dacă n-aș încerca să dezgrop mormîntul agentului «B-39», mărturisi Cara cu un glas tremurat.

— Ca să-l dezgropi, trebuie mai întîi să-l găsești sublinie Lucian. O să fie o treabă dificilă !...

Fața prelungă a lui Cara se lumină dintr-o dată, fericit că decizia cea mare fusese luată și că de acum încolo, pentru o bucată bună de timp, se considera dezlegat de roma-

nul început și al cărui subiect inventat cu chiu, cu vai, îl sîcîia la culme.

— Știu că va fi o treabă dificilă, dar mă voi bucura de sprijinul dumneavoastră...

— Da, așa e... Dar nu întotdeauna, preciză Panait aruncînd creionul în pahar, alături de celelalte.

Cara zvîcni de pe scaun.

— Ce vreți să spuneți ?

Panait se uită șmecherește spre colaboratorul său, întrebîndu-l parcă : „Ce zici ce repede se aprinde scriitorul Corneliu Cara ?"

— Păi, o să călătoriți peste hotare, iar acolo o să fiți obligat să vă descurcați și singur...

— O să mă descurc, cochetă Cara, o să mă descurc !... Vorbirea-i deveni ironică. Pînă atunci, să văd cum o să mă descurc cu colegii mei de la Uniune... Dacă alții vor dori să-mi ia locul ?

După ce rîsul li se potoli, Lucian deschise un carnețel și i se adresă scriitorului :

— Pentru început, te putem ajuta punîndu-ți la îndemînă o adresă... adresa unui general în rezervă. După părerea noastră, dacă manuscrisul lui Vanghele reprezintă punctul inițial de plecare în lămurirea cazului lui «B-39», generalul reprezintă litera A pe calea stabilirii celor petrecute în 1944—45, la Budapesta, cu maiorul Doinaș Radu.

Cara își scoase, la rîndu-i, caietul și pixul din mapă. Pe chipul său, dealtfel al unui om domol, se așternu o expresie de aspră încordare...

Așa începu, de fapt, Corneliu Cara realizarea unei cărți al cărei titlu nu-l știa încă.

PARTEA A DOUA

ATRAGEM ATENȚIA CĂ TOATE EVENIMENTELE RELATATE PÎNĂ AICI, CA ȘI CELE CARE VOR FI DESCRISE DE ACUM ÎNCOLO, SÎNT CU TOTUL IMAGINARE. ORICE ASEMĂNARE DINTRE PERSONAJE ȘI PERSOANELE ÎN VIAȚĂ NU POATE FI DECÎT ÎNTÎMPLĂTOARE — H. Z.

I. Spionaj și contraspionaj*

1

Generalul Ștefan Belcea, șeful Secției a II-a Informații a Marelui Stat Major al Armatei române, își aruncă ochii pe agenda ce se afla deschisă pe masa de lucru. Citi mecanic: „25 iulie 1944, ora 9, la raport col. M. B.“ Își consultă ceasul: doar șase minute îl mai despărțeau de raportul lui

* Acest capitol, menit să ne introducă în elucidarea cazului agentului român «B-39», a fost realizat cu concursul generalului în rezervă Ștefan Belcea, șeful Secției a II-a Informații a Marelui Stat Major al Armatei române, și cu cel al fostului colonel Arthur Roeder, șeful Abwehr-ului din România. Cu ultimul, Corneliu Cara a avut o lungă și fructuoasă întrevedere la vila acestuia din localitatea montană R... din R. F. Germania. Corneliu Cara le mulțumește și pe această cale.

Boieriu : timp suficient pentru a se mai odihni puțin. În trupul său, viguros încă, oboseala înainta încet și sigur cîștigînd, de la o zi la alta, teren tot mai mult. Nu avea cum i se împotrivi și-și recunoștea cu tristețe neputința. Umerii săi de militar de carieră erau împovărați de o răspundere grea, dificilă, mai cu seamă de cînd frontul se instalase pe linia Iași—Chișinău—Tiraspol. Conducea din cabinetul lui un război din umbră, ale cărui victorii sau înfrîngeri nu erau consemnate în nici un comunicat. Părăsea rar sediul și atunci numai cu scopul îndeplinirii unor misiuni. Și noaptea ce a trecut a fost una albă. Studiase rapoartele, confruntase informații de prim ordin... O sursă din Germania, plantată chiar la Marele cartier al Führer-ului din Prusia, îi semnala că, în curînd, comandantul german al Frontului *Ucraina de Sud* va fi înlocuit. Schimbarea indica unul și același lucru — apropierea dezastrului... Dezastru pe care mulți generali români, printre care se număra și el, îl prevăzuseră încă din primăvara anului 1941. Pe front, acalmia era generală și înșelătoare. O demonstrau rapoartele informative ce le primea zilnic, căci războiul din umbră nu cunoștea stagnare nici în ceasurile de liniște relativă ale frontului. Ațipise abia în zori, în odăița ce se învecina cu cabinetul său și unde-și amenajase un pat de campanie. Trei ceasuri de odihnă... Ce însemnau ele față de osteneala acumulată în cei trei ani de război absurd... în care înfrîngerea lui Hitler, în ciuda răsunătoarelor sale victorii, o calculase aproape matematic încă din prima zi a conflagrației mondiale ! La chinurile oboselii se mai adăugau și cele ale zăpușelii... E drept, ventilatoarele bîzîiau într-una, însă cu un efect minim...

La ora 9 fix, maiorul Macarie, ofițerul de serviciu al cabinetului, îl informă că șeful Secției contraspionaj din Biroul 2, colonelul Mircea Boieriu, se prezentase la raport.

— Să intre ! ordonă generalul cu un glas de om agasat. Deschise sertarul din dreapta, scoase de acolo o cutie de țigări „Regale". Își aprinse o țigară... Trase un fum exact în momentul în care Mircea Boieriu intra și lua poziția regulamentară la un pas de birou.

— Șezi, Boieriule, îl pofti generalul. Servește, te rog, o „Regală"... Se găsesc cam greu... Îi împinse cutia. Boieriu, obișnuit cu amabilitatea comandantului, luă o țigară,

o aprinse, fumă cu plăcere : era tras la față, iar pe sub ochii verzi și mereu aprinși de o încordare lăuntrică i se conturaseră, ca două pete negre, cearcănele, trădîndu-i oboseala.

— Ce ai de gînd să-mi prezinți, Boieriule ?

Acesta răspunse milităros :

— Cu permisiunea dumneavoastră, o sinteză în cazul căpitanului Robert Iamandi. Deschise mapa pe care o adusese cu sine.

— Sinteză, zici ? E grav, Boieriule ? se interesă generalul tamponîndu-și fruntea. Nădușea, deși era îmbrăcat într-un costum confecționat dintr-un fresco azuriu, subțire ca o mătase.

— Cazul e grav și neplăcut, rosti colonelul. Grav pentru el, căci o să-l deferim Curții Marțiale. Neplăcut pentru noi, căci e în joc onoarea Biroului 2.

Ochii obosiți ai generalului se opriră lung și intens pe chipul palid al subalternului. Da, nu greșise cînd numise cu doi ani în urmă în fruntea Serviciului de contrainformații pe acest bărbat scund, dar puternic, energic și ager la minte.

— Ai adunat probe ?

— Altfel n-aș fi îndrăznit să mă prezint la raport. Colonelul Boieriu tăcu ; o expresie de tristețe amestecată cu ciudă se instalase pe fața lui, rareori veselă.

Generalul, țintuindu-l în focul privirilor sale, știa că Boieriu aștepta doar un semn, să continue... I-l acordă, ridicînd mîna în care ținea țigara.

— Deținem probe zdrobitoare cum că Iamandi Robert — vă rog, domnule general, să mă iertați, dar după cele adunate la dosar, nu-i pot rosti și gradul... Iamandi Robert a trădat !

Generalul clătină ostenit din cap, vrînd parcă să spună : „Asta ne mai lipsea !“ Scuturînd scrumul țigării, zise însă :

— Boieriule, îți înțeleg indignarea... Totuși să nu uităm că numai Curtea Marțială îl poate declara pe Iamandi trădător de țară, și asta după o scurtă sau lungă deliberare. Propun ca, deocamdată, să-l socotim numai între noi inculpat...

Intervenția superiorului vizînd aplicarea legislației în vigoare nu-l intimidă pe Boieriu. Nu-i plăcea să jongleze cu concluziile la care ajungea, de obicei, după o temeinică analiză a faptelor, a documentelor, a probelor. De aceea, susținu :

— Pentru mine, inculpatul Iamandi Robert e ca și mort. Boieriu agită mapa. Nu are cum să scape de plutonul de execuție... Sînt aici probe care-i atestă trădarea.

Fața mare, severă, a generalului se întunecă. Un oftat amar pluti cîteva secunde în cabinet. Generalul ceru mapa, o deschise și începu să treacă în revistă, fără grabă, piesele. Constată că Boieriu nu exagerase cu nimic.

— Așa cum am presupus, raportă Boieriu, Iamandi a microfotografiat documentele în jurul cărora noi am organizat o oarecare zarvă... În felul acesta, a căzut definitiv în capcana ce i-am întins-o.

Generalul se opri din studierea dosarului, fără însă a-l lăsa din mînă. Își ridică fruntea înaltă, frumos conturată de părul său sîrmos, complet cărunt și tuns scurt. Privindu-și subalternul, nu încercă să-și ascundă indispoziția.

— După ce a microfotografiat, Iamandi a fost urmărit. Aseară, la „Capșa", s-a întîlnit cu Hans Linke căruia i-a transmis microfilmele.

— Am văzut fotografia...

— Merită atenție așa-zisa lui stratagemă, sublinie Boieriu. Mie mi-a raportat că se întîlnește la „Capșa" cu sursa „Titanul", cînd colo a cinat cu „Herr Leutenant Linke" !

— Cum i-a transmis microfilmul ?

— Foarte simplu, domnule general. Nu cinau împreună pentru prima oară... Întîlnirile lor amicale au devenit cu timpul un fapt obișnuit. Și aseară, ca și în alte dăți, s-au așezat la masă. Iamandi și-a scos pachetul de țigări, iar Linke pe al său...

— Rocadă, deci ? Da, penibilă afacere ! aprecie generalul cu amărăciune. Probele din dosarul dumitale sînt elocvente...

— Este primul caz de trădare pe care-l înregistrăm, afirmă Boieriu. Asta însă nu îndulcește hapul...

Înapoindu-i dosarul, generalul îl întrebă :

— Ce propui ?

Întrebarea îl surprinse pe Boieriu ; nu de alta, dar își cunoștea superiorul foarte bine. Dosarul lui Robert Iamandi, ofițer de contrainformații, acuzat de trădare, era clar, convingător, de aceea din studierea lui nu putea să decurgă decît o singură propunere care se subînțelegea fără echivoc — Curtea Marțială ! Atunci de ce generalul îi mai formulase întrebarea „Ce propui ?" Se gîndea oare la o altă propunere decît cea firească derivînd din dosar ? La una care să evite scandalul... scandalul cu aliatul german... sau care să nu pună Secția a II-a într-o postură rușinoasă ? Desigur, în loc să fie deferit Curții Marțiale, Robert Iamandi putea să fie adus în fața unui juriu de onoare. Să-l judece juriul, după care acuzatului să i se pună în mînă un pistol pentru a-și zbura creierii... „Nu, nu, decise Boieriu, eu nu-mi schimb părerea." Zise :

— Propun, domnule general, să cerem Procuraturii militare să emită un mandat de arestare pe numele lui Iamandi și să fie deferit Curții Marțiale.

Deși concluzia lui Boieriu fusese rostită cu vehemență, generalul trecu peste ea, ordonîndu-i :

— Boieriule, deocamdată iată cum o să procedezi. Mi-l convoci pe Robert Iamandi... Vreau să-l văd aici, la mine, la ora 23...

Colonelul nu îndrăzni să comenteze ordinul. Soluția la care se gîndea generalul era cu atît mai clară, cu cît îl văzu scoțînd la iveală din stînga biroului său un „Walther" de 7,65 mm. Se apucă să-l cerceteze, iar după un timp se adresă lui Boieriu :

— Îl vreau aici, în cabinetul meu... ! Poți să te retragi, Boieriule !

Deslușind în vocea generalului o umbră de ură, Boieriu nu mai avu nici o îndoială — generalul își rezervase dreptul de a-l judeca și condamna pe Iamandi după legile nescrise ale onoarei ofițerilor din Secția a II-a. Dovedea astfel că nu intenționa să treacă cu vederea faptul că Iamandi fusese adus la recomandarea sa în cadrul Serviciului de contrainformații și numit rezident al firmei *Mercur S.A.R.*

2

Revenind în biroul său, blindat cu uși grele, capitonate, colonelul Boieriu telefonă de îndată la departamentul 5 și se interesă de Iamandi Robert ; i se răspunse că nu i se cunoaște itinerarul zilei, dar că, în jurul orei 19,30, cu siguranță că va fi găsit acasă.

— Dacă între timp apare la reprezentanță, indică Boieriu, cereți-i să mă caute urgent la telefon...

I se dădură toate asigurările că ordinul va fi îndeplinit întocmai, așa că Boieriu se apucă liniștit de treburile curente : erau cam multe, foarte variate, și toate de importanță majoră. Abia după-amiază, revăzîndu-și agenda, se lovi de numele celui acuzat de înaltă trădare. Sună iar la departamentul 5, unde același ofițer de serviciu cu care mai vorbise de dimineață îl informă că Iamandi nu apăruse la reprezentanță și că nu dăduse nici un semn de viață.

— Totuși, ziua noastră de lucru nu s-a încheiat, atrase atenția ofițerul de la celălalt capăt al firului. Rîse timid, amuzat de ideea cu „ziua de lucru", ca și cînd în timp de război ostașii ar fi putut beneficia de un program obișnuit de lucru. Vă reamintesc că la ora 19.30, conform schemei de lucru, *Mercur* este obligat să fie acasă, lîngă telefon...

Boieriu lăsă ușor receptorul în furcă. Se uită la ceas și se îngrijoră : nu cumva se pripise anulînd ordinul de filare a lui Iamandi ? O făcuse din rațiuni absolut logice : considera dosarul său încheiat. O probă în plus sau în minus nu mai înseamnă practic nimic. Oricum, dosarul îi asigura pedeapsa capitală... Și apoi, față de problemele zilnice ce le avea de rezolvat, serviciul său număra puține cadre și se cereau folosite economicos. De fapt, acesta și fusese argumentul suprem ce-l determinase să ridice supravegherea lui Iamandi. Pentru a se liniști, își mai spusese că, la urma urmei, știa de unde să-l ridice pe cel care călcase jurămîntul militar, onoarea Secției a II-a, așa că își reluă activitatea. După vreo trei ore, constatînd că se făcuse ceasul cînd Iamandi era obligat să fie la domiciliu, ridică receptorul și-l chemă la telefon. Îi răspunse

o femeie. Faptul nu-l miră : cunoștea aventurile amoroase ale subalternului.

— Vă rog să mi-l dați la aparat pe domnul Iamandi !

Un glas moale, somnoros parcă, îl informă :

— Mi-a lăsat vorbă să răspund la telefon, iar dacă este căutat, să nu întreb cine-l caută. Așa că eu — rîse — nu vă întreb cine sînteți... Ce pot să zic ? Rîdea prostește, înveselită pesemne de convorbire. Acum zece minute m-a sunat din nou și mi-a cerut să mă dezbrac și să-l aștept... Sînt o ființă ascultătoare.

„Ești o gîsculiță", gîndi Boieriu, dar zise :

— Mulțumesc, domnișoară !

— Domnule, v-aș ruga și eu ceva ! se alintă glasul acela enervant. Dacă intenționați să reveniți, să n-o faceți peste un sfert de oră... ci mai *încolo*... Cît mai *încolo*... Da ? Vă rog... La revedere !

Colonelul trînti receptorul ; glasul acela moale, somnoros, cu siguranță de femeie prostuță, izbutise să-l irite, deși s-ar fi cuvenit să-i fie recunoscător. Doar îi dăduse două informații utile. Boieriu cunoștea apartamentul căpitanului și își imagină un trup alb de femeie lenevind într-o poziție de naturală senzualitate pe studioul acoperit cu o husă de catifea...

„Mi-e că o să te cam deranjez, domnișoară, i se adresă Boieriu în gînd lui Iamandi. Oh, ce mutrișoară o să-mi faci și tu, drăguțule, cînd soneria o să te ridice din pat și o să dai de mine la ușă !"

Pentru a nu periclita îndeplinirea ordinului, colonelul calculă că ar fi mai înțelept să se deplaseze la locuința lui Iamandi, să-l răpească de lîngă amanta lui de o noapte — și să-l aducă la comanda Secției a II-a, fie chiar și cu cîteva ceasuri mai devreme.

În jurul orei opt, Boieriu ieși pe poarta unității la volanul mașinii sale, un *Toppolino* dăruit în urmă cu opt ani de socrul său. La ceasul acela, strada Știrbei Vodă era ca și pustie. Înserarea pogora asupra Capitalei ca un camuflaj natural. O luă în direcția Palatului Regal, după care, cotind-o pe strada Cîmpineanu, tăie Calea Victoriei în dreptul Teatrului Național și intră pe *Re-*

gală... Străzile nu erau prea animate. Bucureștenii înstăriți părăsiseră orașul, de spaima bombardamentelor aeriene.

Robert Iamandi locuia pe bulevardul Brătianu, într-unul din blocurile moderne construite înainte de război. Boieriu îi fusese oaspete în cîteva rînduri și, de fiecare dată, își înfrînase cu greu un explicabil simțămînt de invidie. Descendent al unei familii înstărite, Iamandi ducea un trai ușor.

Ajungînd în bulevard, Boieriu viră la stînga, trecu prin fața sălii Dalles, mai merse puțin paralel cu un tramvai ce se îndrepta spre Piața Romană și apoi opri. Coborî imediat. Rămase locului și, dintr-o pornire instinctivă, își înălță privirile pe verticala clădirii... Arhitectul proiectase nu un bloc, ci un complex de blocuri, folosind în mod ingenios parcela avută la dispoziție: printre altele, introdusese în proiect un pasaj ce despărțea cele cîteva imobile, unite totuși printr-o singură viziune arhitecturală, legînd astfel Bulevardul Brătianu de strada Vasile Conta.

Apartamentul lui Robert Iamandi se afla la etajul 5, cu vedere spre Bulevard. Ochii lui Boieriu iscodiră ferestrele înguste și prelungi ale locuinței acestuia — constată că jaluzelele erau lăsate. Se îndreptă spre intrarea blocului cu mai puțin entuziasm decît cel inițial. În așteptarea liftului, se mohorî de-a binelea... Își aminti de seratele petrecute în apartamentul lui Iamandi, îmbelșugate și pline de farmec... Își mai aminti apoi că, de cîteva ori, apelase la bunăvoința căpitanului și-i folosise locuința... Ce-i drept, cu femei pe care le cunoscuse la seratele organizate de Iamandi. Nu era însă în firea lui Boieriu să încurce borcanele. Fusese primul care, de la înălțimea răspunderii sale, avusese imaginea trădării lui Robert Iamandi... Oare ce-l împinsese pe calea trădării? Filogerman nu era, sărac nici vorbă... La rentele averii moștenite de la părinți se mai adăugau, prin forța împrejurărilor, veniturile unei firme pe care Biroul 2 o născocise cu doi ani în urmă — „Mercur S.A.R.". În felul acesta, Iamandi devenise unul dintre „furnizorii" armatei. Nici că se putea un ofițer de contrainformații plasat într-un loc mai bun. „Ce naiba l-o fi determinat? se întreba Boieriu din ce

în ce mai contrariat. Și asta într-un moment în care deznodămîntul războiului este clar !“ E drept, trădase în favoarea aliatului german, dar asta nu scădea cu nimic din gravitatea actului săvîrșit... În timp ce liftul urca, retrăi în gînd convorbirea avută de dimineață cu șeful său. Revăzu „Walther“-ul din mîna generalului. „E clar că nu vrea scandal... Drama o să se rezolve între zidurile Secției a II-a... Poate că-i mai bine așa“.

La etajul cinci, găsi culoarul luminat. Pașii îl purtară de la sine spre apartamentul lui Iamandi.

Apăsă pe butonul soneriei. Puțin mai tîrziu, de partea cealaltă a ușii se auziră pași ușori. Boieriu știa că va fi cercetat prin vizetă, așa că își alese o poziție menită să-l împiedice pe celălalt să-l identifice. Se umbla la broască și colonelul fu convins că, în secunda următoare, Iamandi o să rămînă perplex în fața sa. Îi deschise însă o tînără care, cînd dădu cu ochii de el, scoase o exclamație de spaimă :

— Știți, credeam că-i Boby !...

Părul negru, lung și bogat, i se revărsa grațios peste umerii frumoși, ce se ghiceau rotunzi și catifelați pe sub capotul de voal roz, transparent. Vru să închidă ușa imediat, însă Boieriu o împiedică :

— De ce ? Doar mă cunoașteți. Ați vorbit cu mine la telefon.

— Ah, da !... exclamă. Se ascunse după ușă, arătîndu-și doar capul. Acum părea jenată de ținuta ei sumară.

— Boby v-a cerut să vă dezbrăcați și să-l așteptați, nu-i așa ? simți colonelul nevoia de a fi răutăcios.

— Mda ! Sprîncenele-i subțiri, întărite cu discreție de vîrful negru al unui dermatograf, se arcuiră a mirare. N-a venit...

Boieriu era omul hotărîrilor rapide. Împinse ușa cu violență și intră, urmărit de privirile zăpăcite ale femeii.

— Ce-i asta, domnule ?! ciripi ea fără vlagă, luîndu-se după vizitatorul din cale afară de îndrăzneț. O să țip ! O să chem vecinii.

— N-ai decît... Țipă !

Femeia apelă la argumentul suprem :

— Boby o să se supere cînd o să-i spun...

— Să se supere!

Nici un colțișor al apartamentului nu-i era străin. Boieriu trecu cu viteză dintr-o cameră în alta, în speranța că-l va găsi pe cel căutat... Îl căută și în baie, în bucătărie. Nici cămara nu rămase necontrolată. Tînăra, uluită, îl însoțea ca o umbră. Uitase sau îi era indiferent că peste trupul gol își aruncase un capot transparent. Cînd reveniră amîndoi în sufragerie, îndrăzni să-l întrebe:

— Dar pe cine căutați? Pe Boby?

Boieriu o cercetă cu ochi reci, dușmănoși; era prea agitat și prea stăpînit de o vagă bănuială ca să se lase furat de ținuta ei tulburătoare.

— Pe Boby îl caut! Apăsă cuvintele, imprimîndu-le un ton batjocoritor.

— Păi spuneți așa! ciripi ea. Vai, ce m-ați speriat!... Boby a trecut pe acasă, a stat cu mine cît a stat și pe urmă a plecat.

Boieriu nu-și putea explica de ce simțea o dorință irezistibilă de a o pocni. Se mulțumi însă să se răstească la ea:

— Unde naiba a plecat?

— Acum un sfert de oră s-a prezentat aici un ofițer german și l-a luat... Eu eram în dormitor, iar ei au discutat dincolo... Neamțu era în uniformă... l-am zărit...

Boieriu se alarmă:

— V-a spus ceva la plecare?

Femeia își lăsă capul pe spate și, scuturîndu-și cochet părul, își împinse înainte sînii rotunzi și pietroși. Vorbi chicotind:

— Mi-a zis că probabil o să lipsească de-acasă toată noaptea. Iar eu, dacă vreau, n-am decît să rămîn aici și să-mi fac de cap cu cine-mi poftește inima... Vai, ce nebun e! Numai *Boby* poate să fie atît de trăznit...

Boieriu ieși val-vîrtej din apartament, trîntind cu putere ușa în urma lui. Nu mai avu răbdare să aștepte liftul și coborî scările în fugă.

Ajuns în stradă, constată că se înserase. Se instală la volan și gîndi cu neliniște: „Deci s-a prezentat un ofițer neamț și l-a luat de acasă. Neamțul ăsta nu poate să fie altul decît Hans Linke, cel care îi mijlocește lui Iamandi

întîlnirile cu șeful Abwehr-ului, cu colonelul Roeder. Aflu eu imediat dacă Iamandi e la Roeder".

De cîtăva vreme, instalase într-o vilă din vecinătatea „aliatului german" un post fix de supraveghere... Decise să treacă pe acolo. Porni mașina îndreptîndu-se, nu spre unitate, ci spre Șosea.

Străbătu în viteză Bulevardul Brătianu, Bulevardul Adolf Hitler, depășind tramvaiele unul după altul. Curînd, lăsă în urmă fostele garaje „Ford" și viră pe una dintre străzile locuite de aristocrația bucureșteană. Opri la o intersecție și coborî din mașină. Simți din plin și cu plăcere boarea răcoroasă a teilor. O luă pe jos, protejat de întunericul serii și al camuflajului... Dealtfel, aleile erau ca și pustii... Merse vreo cincizeci de metri, după care urcă cîteva trepte ce duceau către intrarea principală a unei locuințe. Sună de trei ori — o dată prelung și de două ori mai scurt. Îi deschise chiar stăpîna vilei, văduva colonelului Moisuc.

— Dumneavoastră ?!

Boieriu sărută mîna femeii, se interesă de starea sănătății ei, apoi își aruncă privirea către scara interioară care unea sufrageria cu etajul vilei.

— Domnul sublocotenent e sus, îl informă ea, înțelegînd rostul apariției inopinate a colonelului.

— Nu vreau să vă rețin... O să urc pînă la el...

Vorbise cu distincție, aproape galant, și văduva suspină discret. Boieriu îi sărută din nou mîna, îi mulțumi și urcă imediat la etaj. În urmă, auzi pașii ușori ai femeii — se retrăgea tăcută în salonul ei. Ofițerul se familiarizase cu interiorul vilei, așa că se îndreptă, fără ezitări, către camera care-l interesa. Ciocăni la ușă, nu mai așteptă să i se răspundă și intră. Odaia era cufundată în întuneric. Totuși, lîngă fereastră, desluși silueta sublocotenentului Dumitriu. Pîndea clădirea de peste drum a Abwehr-ului.

— Am onoarea, domnule colonel ! Deși nu era în uniformă, sublocotenentul luă poziție regulamentară.

Boieriu înaintă spre dînsul și-i strînse mîna. Abia atunci văzu că pe după gîtul tînărului ofițer atîrna un binoclu mare, de artilerist.

— L-ai reperat ? Întunericul îl făcuse pe Boieriu să i se adreseze în șoaptă, conspirativ.

— Acum trei sferturi de oră, răspunse ofițerul tot în șoaptă, temîndu-se parcă să nu fie auzit de cineva. A sosit cu *Mercedes*-ul domnului Hans Linke. Au coborît împreună. La poartă, domnul Linke s-a despărțit de el, s-a întors la mașină și a plecat. Un alt ofițer l-a luat pe domnul căpitan Iamandi de la poartă.

Boieriu se felicită pentru ideea sa : cel puțin acum știa unde dispăruse Robert Iamandi, reprezentantul firmei „Mercur" și agent al serviciului său de contrainformații, ofițer în care, la timpul respectiv, investise atîtea speranțe. Se uită peste drum : ochii, acum obișnuiți cu întunericul, zăriră zidul înalt ce împrejmuia imensul parc al clădirii. Mai zări santinela de la poartă : își sălta într-una carabina...

— Vezi bine de aici ? se interesă colonelul.

— Ziua-i lungă... se întunecă tîrziu... Mă mai ajută și binoclul...

— Așadar, domnul Iamandi n-a ieșit... Cum îl vezi ieșind, dă-mi un telefon !

— Am înțeles, domnule colonel !

Boieriu îi întinse mîna. Strîngînd-o pe cea a subalternului, se interesă la ce oră îi vine schimbul.

— Ordinul în legătură cu Iamandi rămîne valabil și pentru cel ce o să te schimbe. La orice oră o să-l vadă pe Iamandi ieșind, să-mi telefoneze ! Nu-i nevoie să mă conduci ! Mă descurc și singur...

Auzindu-l, pesemne, coborînd scara, văduva colonelului Moisuc ieși în sufragerie ca să-l întîmpine.

— Gata, ați și plecat ? comentă ea cu vădită părere de rău. Iar eu intenționam să vă invit la o cafea...

Boieriu se scuză inventînd o explicație — „Datoria mă cheamă, doamnă !" — și părăsi în grabă vila. Cîteva minute mai tîrziu, se găsea iarăși la volan, gonind prin bezna nopții și a camuflajului spre sediul Secției a II-a... Își redobîndise calmul, știind precis ce măsuri urgente avea să ia. Avea să trimită doi agenți la poarta Abwehr-ului, să pîndească clipa în care Iamandi va ieși de la colonelul

Roeder. Îl vor escorta, bineînțeles dacă va fi singur, și-l vor aduce la unitate, chiar și cu forța dacă o să fie nevoie... Pe urmă, îi va cere generalului permisiunea să iasă la raport... Procedă întocmai.

3

— Ce-i Boieriule, nu-i încă ora zece !... A intervenit ceva ? Generalul se ridică și-i ieși în întîmpinare. Se dezbrăcase de haină, rămînînd în cămașă. În ciuda ventilatoarelor care bîzîiau, în cabinet zăduful era apăsător. Ferestrele dinspre curte erau deschise, dar fără nici un folos, căci din pricina camuflajului storurile erau lăsate. Vii cu o surpriză, nu-i așa ?

Boieriu se opri la cîțiva pași de general și, instinctiv, trecu la o poziție regulamentară :

— Vă raportez că, din motive independente de noi, ordinul dumneavoastră ca Iamandi să fie prezent aici, la ora 22, nu va putea fi îndeplinit.

— Cum vine asta, Boieriule ? Ochii generalului se micșorară brusc sub impulsul unei porniri spontane de nemulțumire.

— De mai bine de un ceas, căpitanul Robert Iamandi este oaspetele lui Roeder...

— Ce spui ?! se indignă generalul.

— Permiteți-mi să raportez !...

Generalul îl privi pieziș, nu cu mînie, ci cu un interes cu totul aparte, de parcă dintr-o dată ar fi descoperit în caracterul celuilalt o trăsătură pînă atunci ascunsă.

— Poftim, îți permit !

În timp ce șeful Secției contrainformații relata pe scurt cele petrecute, generalul începu să se plimbe agale prin cabinet. Își continuă plimbarea chiar și după ce Boieriu își încheiase raportul. În cele din urmă, la fel de îngîndurat, se reașeză la birou.

— Am crezut, vorbi generalul fără să-și ascundă supărarea, că încă în noaptea asta voi tranșa cazul de spionaj al lui Robert Iamandi. Vorbea fixînd un punct invizibil de pe peretele din stînga sa. Înțelegi, Boieriule,

m-am pregătit sufletește să-l judec... să-l judec fără cruțare... și să-l împușc. Da, da, aici... Își înălță brusc fruntea și întîlni chipul posomorît al colonelului. Mă pregătisem să-l împușc cu mîna mea... Eu ți l-am recomandat ca pe un descendent al unei străvechi familii... Eu l-am avansat... Ți l-am vîrît pe gît, Boieriule, recunosc !

Se făcu liniște : se auzea clar și distinct bîzîitul ventilatoarelor.

— Nu e totul pierdut, murmură Boieriu.

— Adică ?

Colonelul îl informă asupra măsurilor luate, manifestîndu-și deplina încredere în rezultatele lor.

— N-ar fi exclus ca totuși să vi-l mai pot aduce încă în noaptea asta... Dacă părăsește sediul Abwehr-ului, nu are cum să ne scape.

— Asta-i, Boieriule, dacă părăsește sediul Abwehr-ului ! Și dacă nu-l mai părăsește ? Generalul își clătină capul, sceptic. Poți pleca... Dacă intervine vreun element nou, raportează-mi ! Rămîn în sediu... Pe neașteptate, zise ceva mai înviorat : Noul comandant al Frontului *Ucraina de Sud*, numit de Hitler, se numește Friessner... Hans Friessner... A luat mardeală de la ruși pe Frontul central și acum Führer-ul ni-l expediază nouă, să-și etaleze cunoștințele strategice în România... Se apropie *ora H*, Boieriule, și trebuie să ne găsească pregătiți... Cotitura n-o să fie deloc ușoară !

Tăcu. Se trase ostenit spre speteaza fotoliului și, iscodindu-l pe Boieriu, redescoperi liniile dure ale chipului care exprimau voință și energie.

— Poți să pleci, colonele !

Acesta se răsuci pe călcîie și se îndreptă spre ieșire.

Rămas singur, generalul Belcea își aprinse o țigară. Fuma cu sete și, tot fumînd, se aplecă spre cele patru telefoane din dreapta sa. Părea chinuit de o gravă dilemă : pe care să-l folosească ? Pe cel roșu ? Pe cel negru ? Din toate, în clipa aceea, cel albastru i se păru cel mai ademenitor. Se hotărî, în sfîrșit, să-l folosească. Ridică receptorul și formă un număr. Colonelul Roeder, omologul său german, îi răspunse imediat :

— Guten Abend, Herr Kolonel !

— O, mein lieber General! se bucură de la celălalt capăt al firului colonelul Roeder. Guten Abend!

Știind că aliatul prefera conversațiile în limba sa maternă, generalul Belcea ținu cont de slăbiciunea acestuia și continuă să-i vorbească în germană.

— Sînt încîntat ori de cîte ori vă aud, spuse Roeder politicos. Iar dacă nu mă înșel, pe ziua de astăzi mi-e dat să vă aud pentru prima oară!

Generalul îl încredință că nu se înșeală.

— Mă rog, cărui fapt îi datorez această onoare?

Generalul Belcea își cunoștea foarte bine omologul, îl studiase cu atenție încă din prima zi a numirii lui în România. De-o politețe parcă înnăscută, și-o manifesta firesc chiar și în cele mai neplăcute sau dramatice împrejurări.

— Mai sînteți pe fir, domnule general?

— Mai *sînt*... Nici el nu-și explica de ce apăsase anume pe ultimul cuvînt. M-ați întrebat cărui fapt se datorează onoarea de a vă chema la telefon... O să vă răspund. E vorba de un căpitan român.

— Un căpitan? exclamă Roeder mirat. Ce să caute un căpitan în relațiile noastre situate pe o altă treaptă ierarhică?

Generalul îi împrumută tonul care se voia glumeț:

— Aceeași întrebare mi-o pun și eu! Mă întreb ce poate să caute la ora asta, sub acoperișul Abwehr-ului, căpitanul român Robert Iamandi, conducătorul firmei „Mercur"?

— Ah, de el e vorba? Și cum ați spus? Că ar fi aici? se minună el cu o naivitate prefăcută. Chiar sub acoperișul sediului nostru? Acum aflu și eu vestea asta.

Brusc, glasul generalului deveni grav, dînd celuilalt de înțeles că-și încheiase introducerea.

— Domnule colonel, în cadrul relațiilor noastre camaraderești, aș vrea să vă aduc la cunoștință că ofițerul român Robert Iamandi, pe care-l cunoașteți foarte bine, este acuzat de spionaj, de înaltă trădare în timp de război...

— Vă mulțumesc pentru informație și o rețin ca atare... Roeder nu mai glumea. Își studiase și el omologul român. Totuși, domnule general, pentru ca informația să fie com-

pletă, v-aş ruga să-mi spuneţi în favoarea cui a acţionat cel acuzat de spionaj şi de înaltă trădare ?

Generalul nu se putu stăpîni şi-l ironiză :

— Faptul că ofiţerul român Robert Iamandi se găseşte la ora actuală sub acoperişul ocrotitor al Abwehr-ului, reprezintă şi răspunsul la întrebarea formulată.

— Reţin precizarea, se arătă Roeder binevoitor, însă în cazul acesta îmi sînteţi dator o explicaţie. Cum aţi ajuns la concluzia că Robert Iamandi s-a refugiat pe „teritoriu" german ?

Roeder făcuse o mutare inteligentă şi generalul Belcea o aprecie ca tare : îl silea astfel să recunoască că sediul Abwehr-ului şi probabil unii dintre colaboratorii săi personali erau puşi sub supraveghere, ceea ce era adevărat, dar reprezenta şi o încălcare flagrantă a uzanţelor statornicite de un acord încheiat între cele două regimuri statale aliate. În consecinţă şi generalul se decise să facă o mutare menită să-l forţeze pe Roeder să se replieze :

— Pe Robert Iamandi, domnule colonel, l-aţi contactat peste capul nostru, călcînd, îmi pare, nişte uzanţe.

— Îmi prezint scuzele de rigoare, se apără Roeder cu toată seriozitatea. Mă folosesc însă de acest prilej pentru a vă ruga şi pe dumneavoastră, tot aşa cum l-am rugat şi pe domnul Eugen Cristescu, să mă lămuriţi cum şi în ce condiţii a dispărut acum două luni locotenentul Felix Gebauer ?

Dialogul apela acum la cuvinte reci care se alcătuiau de la sine, în fraze de gheaţă :

— Nu răspundem de soarta unor ofiţeri germani care caută plăceri trupeşti în bordelurile de mîna a patra din Capitală. După părerea noastră, dispariţia ofiţerului german Felix Gebauer reprezintă un caz penal... În acest sens, poliţia criminală îşi continuă cercetările.

Deodată, generalul Belcea simţi o plăcere pe cît de naivă, pe atît de atrăgătoare de a rosti cuvintele : „Să nu vă mire dacă într-o zi chiar agenţii dumneavoastră o să vă informeze că Gebauer a fugit în lumea largă cu o prostituată".

Roeder reacţionă cu jovialitate :

— Aș fi primul care m-aș bucura, domnule general, din cel puțin două motive. Primul : E nostim să constați că un ofițer german, de origine aristocratică, s-a putut îndrăgosti cu atîta patimă de o prostituată bucureșteană încît să-și piardă mințile și demnitatea. Al doilea : Aș afla astfel și de soarta documentelor secrete care se găseau asupra lui Felix Gebauer în ziua dispariției.

— Din cele expuse de domnia-voastră trebuie să înțeleg că Robert Iamandi nu-i decît o „replică" a Serviciilor germane la cazul Felix Gebauer ?

Roeder rîse în receptor, cu sarcasm.

— Întotdeauna, domnule general, conversațiile cu dumneavoastră sînt o încîntare...

— Nu mă îndoiesc... Însă constat că întrebarea mea a rămas fără răspuns.

— Ei bine, l-am luat pe căpitanul Iamandi sub ocrotirea mea, recunoscu celălalt cu franchețǎ și cu un glas ceva mai puțin oficial.

— Fără consimțămîntul meu ?

— Recunosc și asta !

— Prin trădarea lui, o rețea contrainformativă de-a noastră a fost decapitată !

— Recunosc, și din nou îi prezint Excelenței Voastre scuzele mele... Am însă toate motivele să cred că Robert Iamandi nu e străin de dispariția ofițerului meu, Felix Gebauer...

Generalul Belcea avu astfel ocazia să aprecieze încă o dată calitățile diplomatice ale șefului Serviciului german de spionaj din România. Se folosise inteligent de dispariția lui Felix Gebauer, pentru a justifica atitudinea față de Robert Iamandi. Cu atît mai mult, cu cît generalul știa că Gebauer și documentele sale nu dispăruseră întîmplător. Agenții unui serviciu de spionaj al Națiunilor Unite organizaseră, nu fără sprijinul tacit și indirect al Secției a II-a, răpirea acestuia.

— Regret că nu mi-ați cerut consimțămîntul, se exprimă generalul cu tristețe. De aceea, în virtutea amiciției noastre, aș vrea să vă aduc la cunoștință că ne luăm dreptul, desigur fără aprobarea Abwehr-ului, să-l pedepsim pe Robert Iamandi așa cum vom crede noi de cuviință.

Roeder nu-l contrazise, ba, mai mult, îl încredință :
— Nu, nu mă voi supăra... Și-apoi dictonul „Scopul scuză mijloacele" este valabil și pentru Serviciul pe care Excelența Voastră îl conduce cu atîta iscusință !
— Am onoarea, domnule colonel ! curmă generalul Belcea discuția ce o provocase.
— Am onoarea, domnule general ! Cînd voi avea plăcerea să vă ofer un schnapps la locuința mea ?
— Foarte curînd, domnule colonel ! La revedere !
Generalul puse anevoie receptorul în furca aparatului albastru : convorbirea cu aliatul german îi aduse pe chip un zîmbet enigmatic.

4

Telefonul generalului îl surprinsese pe colonelul Roeder stînd în picioare, lîngă biroul său masiv, și tot timpul cît conversase cu omologul său român nu se clintise din loc. Iar faptul că ofițerul Robert Iamandi fusese de față și înregistrase fiece cuvînt rostit de el nu-l deranjase întru nimic. Închizînd telefonul, se îndreptă înveselit spre barul ce-l avea în colțul stîng din spatele biroului său și-l deschise.
— Am un coniac franțuzesc, i se adresă colonelul în germană căpitanului Iamandi. Propun să bem un păhărel ! Vă rog...
În timp ce umplea paharele boltite anume pentru coniac, Iamandi, un bărbat de statură potrivită, bine legat și mlădios, înaintă cu un pas degajat și elastic spre bar.
Roeder se întoarse spre el și-i întinse cu amabilitate paharul ; era îmbrăcat în uniformă și rareori se despărțea de ea.
— Să bem, domnule Iamandi, pentru dumneavoastră, pentru succesul deplin al misiunii !
Fața bronzată a căpitanului se destinse într-un surîs de om stînjenit de încurcătura iscată.
— De acord cu urarea dumneavoastră, se învoi el, descumpănit totuși de ce-i era dat să trăiască, numai că misiunea ce mi-ați rezervat-o e încă învăluită în mister...

Roeder îi răspunse tot printr-un zîmbet : „Aşa e !"
Ciocniră, iar după primele înghiţituri, urmă :

— Ştiţi că generalul Belcea vă acuză de spionaj şi a ordonat punerea dumneavoastră sub urmărire ?

Iamandi zvîcni nervos :

— Cum se poate ? Chiar urmărire ?

Roeder, puţin mai scund decît oaspetele său, îşi plimba privirile pe chipul acestuia : îl găsea frumos, distins. Aşa cum şedea bine odraslelor descendente din familii înstărite şi cu tradiţii, Iamandi avea o educaţie aleasă. Nu regreta alegerea gîndindu-se la misiunea secretă ce voia să i-o încredinţeze.

— De aceea v-am adus aici, îi dezvălui colonelul, ducînd mîna stîngă la spate, la fel ca Führer-ul. Oamenii mei au descoperit că sînteţi urmărit.

Robert Iamandi se mohorî :

— Acum înţeleg !... Înţeleg... înţeleg şi cîte ceva din replicile dumneavoastră rostite la telefon... Vă rog să mă iertaţi, am ascultat prin forţa împrejurărilor... Aşadar, au descoperit activitatea mea !

— Nu e cazul să vă îngrijoraţi, îl îmbărbătă Roeder şi îl îndemnă să bea. Sînteţi sub ocrotirea mea ! Ce părere aveţi de coniac ?

— Vă mulţumesc, domnule colonel ! Totuşi, ce înseamnă că sînt sub ocrotirea dumneavoastră ?

Deşi rotofei, Roeder era un bărbat vînjos şi puternic. Uniforma îi venea ca turnată pe trupul muşchiulos. Chelia nu-l sluţea, ci îi conferea capului o rotunjime plăcută. Se opri în faţa lui Iamandi şi-l privi cu jovialitate.

— Atîta timp cît vă aflaţi sub acest acoperiş, vă veţi bucura de ocrotire deplină... ocrotire ce se întinde doar pînă la poartă. Nu garantez însă de ceea ce s-ar putea întîmpla dincolo de ea.

Iamandi duse gînditor paharul la gură. Sorbi încet, savurînd aroma coniacului.

— Trebuie să rămîn deci aici ?

— Voi fi sincer, domnule Iamandi, îi mărturisi Roeder. Am luptat pentru dumneavoastră... Nu sînt un profan în materie de spionaj. Am luptat ca să vă cîştig... pentru misiunea ce vreau să v-o încredinţez... şi nu vreau să vă

pierd... Nu-mi pot îngădui să-mi pun în primejdie planurile... Îl apucă pe Iamandi de braț și făcu cu el cîțiva pași prin încăpere.

— Îmi propuneți să nu părăsesc clădirea... ?

Se opriră și se iscodiră reciproc.

— V-ați îngrijorat sau e doar o părere ?

— Am lăsat acasă o femeie ! Mă așteaptă...

— Drăguță ?

— M-am încurcat numai cu femei frumoase, se lăudă Iamandi.

Roeder rîse, satisfăcut parcă de gusturile ofițerului român. I se adresă prietenește.

— M-ați auzit rostind la telefon dictonul „Scopul scuză mijloacele"...

Iamandi reproduse cuvînt cu cuvînt replica incriminată, făcînd astfel o mică demonstrație a prodigioasei sale memorii :

— „Nu, nu mă voi supăra. Vă asigur... Și-apoi dictonul : „Scopul scuză mijloacele" este valabil și pentru Serviciul pe care excelența Voastră îl conduce cu atîta iscusință". Mi-a scăpat ceva ?

Roeder își manifestă încîntarea într-un fel aparte : luă sticla de „Courvoisier" și turnă în fiecare pahar mai mult de trei degete de coniac.

— Ați memorat perfect ! Nu v-a scăpat nimic...

— Ceva tot mi-a mai scăpat, răspunse Iamandi cu modestie. De pildă, replicile șefului meu...

— ...fostului șef, îl certă Roeder radios. Trebuie să vă împăcați cu această idee. Iertați-mă că v-am întrerupt...

Intervenția colonelului nu schimbă cu nimic anemica dispoziție a lui Iamandi. Își contură nestingherit gîndul :

— Voiam să vă spun că replicile generalului nu le-am... reținut. Rîse, trase în piept aroma coniacului, apoi sorbi din pahar.

— Ei bine, domnule Iamandi, domnul general Belcea a ținut să-mi atragă atenția că Serviciul pe care-l conduce va face tot ce-i stă în putere ca să vă găsească și să vă pedepsească, îl informă Roeder. Și din nou privirea sa ageră se fixă pe chipul bronzat al ofițerului român. Surprinse crisparea acestuia, ca străbătut de un fior.

— Să fi fost urmărit pas cu pas și să nu fi știut nimic ?

Roeder îi răspunse afirmativ, printr-o înclinare a capului. ...Iamandi, mai mult surprins că Boieriu izbutise să-l dibuiască decît speriat de perspectiva unor eventuale represalii, zise cu glas șters :

— Au și pentru ce să mă pedepsească !

Roeder îi dădu dreptate :

— Recunosc și eu că perspectiva nu-i prea veselă. Din punctul său de vedere, hotărîrea generalului Belcea este îndreptățită... Ca aliat al lui, am călcat și eu regula jocului, și asta chiar în propria sa casă. Incidentul însă, vă asigur, o să rămînă o taină a serviciilor noastre... Generalul nu o să înainteze nici o plîngere, nici ministrului de război, nici mareșalului Antonescu...

— Pe ce se bazează această concluzie ?

— Atît timp cît se urmărește lichidarea dumneavoastră, generalul nu va lua inițiativa declanșării unui scandal.

— Oare merit eu un asemenea preț ?

— Domnule Iamandi, în joc e o misiune cu totul și cu totul specială... Iar dacă am riscat, și continuăm încă să riscăm, înseamnă că sînteți omul de care avem nevoie...

— Sînteți sigur că nu vă înșelați ?

— La momentul oportun, cînd vi se va dezvălui țelul misiunii, o să constatați cu satisfacție că nu m-am înșelat... Ochii albaștri ai lui Iamandi trădau o ușoară descumpănire, de aceea Roeder simți nevoia să-l îmbărbăteze : Hai, prietene, capul sus ! Înțeleg foarte bine simțămintele dumneavoastră !

— Nu sînt chiar atît de copleșit, se înclină Iamandi surîzînd. Totuși, nu pot să dispar din raza vizuală a urmăritorilor înainte de a trece pe acasă...

— În noaptea asta o să dormiți aici, îi comunică Roeder. Avem cîteva camere amenajate în acest scop... Vom vedea ce putem să inițiem pentru ca, înainte de a părăsi țara, să mai treceți o dată pe la locuința dumneavoastră.

Iamandi înmărmuri cu paharul în mînă : auzise oare bine ultimele cuvinte ale colonelului german ?

— Cum, aveți în vedere o misiune peste hotare ?

Roeder nu răspunse imediat ; își iscodea interlocutorul afișînd un zîmbet misterios. După un timp, spuse :

— Într-o țară în care o să vă facă o deosebită plăcere... Colonelul socoti că se desconspirase prea mult, așa că schimbă brusc cursul discuției : „Și acum, un ofițer de-al meu o să vă conducă în camera ce v-a fost rezervată". Se îndreptă spre imensul său birou din lemn de mahon și apăsă pe unul din butoane... Ofițerul o să vă stea la dispoziție... Orice o să-i cereți, o să vă aducă...

— Chiar și o femeie ?

Roeder rîse :

— Chiar mai multe ! Apoi fața colonelului redeveni serioasă. Noaptea e un sfetnic bun... Mîine o să luăm în discuție un plan de acțiune.

Ușa grea, capitonată, se deschise...

5

În după-amiaza zilei de 30 iulie, în jurul orei șase, bucureștenilor ieșiți să se plimbe la Șosea le-a fost dat să admire pe cerul fără pic de nori evoluția unui avion sportiv în dublă comandă, ce purta pe aripi și fuzelajul albastru însemnele „Luftwaffe". Asistau, fără voia lor, la un spectacol rar de acrobație aeriană, dătător de senzații tari. La un moment dat, aparatul, cu motorul în forțaj, prinse să urce într-o verticalitate perfectă, ca și cînd cei doi piloți și-ar fi propus să pătrundă în adîncul atmosferei. Cu greu mai putea fi văzut. Deodată avionul încremeni pentru cîteva fracțiuni de secundă pe cerul senin, ca apoi să înceapă să cadă răsucindu-se, cu motorul stins, în jurul propriului său ax. Senzația că dintr-un moment în altul avionul va intra cu botul în pămînt era atît de intensă, încît spectatorii, cuprinși de spaimă, închiseră ochii. În ultima clipă însă răsuflară ușurați : pilotul izbuti să-și redreseze aparatul și să-l oblige să se înalțe iarăși cu motorul în forțaj.

— Sînt nebuni ! exclamase cineva.

— Nebunii ăștia au dat foc Europei ! ripostă un altul și se grăbi s-o ia din loc imediat.

— Trebuie să fie niște sportivi ! presupuse un bătrînel, ăștia sînt în afara evenimentelor.

Avionul zbură un timp la joasă înălțime, piloții le făcură semne cu mîna celor de pe pămînt. Cînd ajunse deasupra Arcului de Triumf, o luă din nou razna. Se avîntă în înalturi, execută cîteva lupinguri, veni în picaj la razmot ; piloții urmăreau parcă să atingă coroanele castanilor înșiruiți de-a lungul șoselei. Cum să nu te oprești și să nu urmărești cu sufletul la gură temeritatea și măiestria aviatorilor ! Mai cu seamă că, în ultimii ani de război, terorizați de „fortărețele zburătoare", bucureștenii nu mai credeau că în lume mai poate exista și viață pașnică, sportivă, desfătătoare.

Pe neașteptate, pe cînd semețul monoplan german luase înălțime și se pregătea să execute de la o altitudine de 5 000 de metri un nou exercițiu de acrobație, motorul începu să „tușească", iar puțin mai tîrziu din coada fuzelajului țîșni o dîră neagră de fum.

Atrași de iscusința piloților, spectatorii înmărmuriră iar, cu sufletul la gură :

— Chestia asta cu fumul face parte din exercițiu ! se auzi o explicație.

— Fugi d-acilea, dom'le, nu vezi că a luat foc ?

— O simplă perdea de fum, domnilor ! Să vedeți dumneavoastră ce număr senzațional o să iasă !

Deasupra Hipodromului, monoplanul sportiv se învălui în fum și flăcări. Se mai văzu după un timp deschizîndu-se o parașută, iar sub cupola sa albă atîrnînd un trup. Cei de pe pămînt așteptară să zărească încă o parașută. Se părea că cel de al doilea pilot întîrzia să ia o hotărîre. Mistuit de flăcări, prinse a coborî normal, ca și cînd ar fi venit la aterizare, însă o explozie la bord îi dezechilibră traiectoria : fu văzut prăbușindu-se. Un fum gros se înălța dincolo de pădurea Mogoșoaia, ca un inedit drapel de doliu.

Pilotul căruia i se deschise parașuta, după o plutire lină deasupra pădurii, atinse cu bine solul.

Tragicul accident aviatic s-a produs în jurul orei 19,10, oră de vară ideală pentru zborurile de antrenament. La ora 19,45, colonelul Boieriu se prezentă generalului Belcea la

raport. Pe chipul său obosit stăruia o expresie confuză de bucurie amestecată cu tristețe.

— Cu ce veste îmi vii, Boieriule, ce s-a mai întîmplat ?

Se lăsa amurgul. Ferestrele cabinetului ce dădeau în curtea interioară a unității erau deschise. Adia un vînt domol, călduț. Generalul se ridică de la birou și ieși în întîmpinarea subalternului. Nu era în uniformă, ci într-un costum ușor, alb, destinat cîndva vacanțelor estivale la Mangalia.

— E în legătură cu Robert Iamandi...

— De-am termina odată cu el, se mînie generalul, că, zău așa, mai avem și alte treburi !

— Domnule general, am onoarea să vă raportez... Boieriu își înălță capul. Generalul observă că acesta făcea un efort să-și înfrîngă tulburarea. Colonelul se înecă, tuși, își regăsi, în sfîrșit, glasul... să vă raportez că afacerea Robert Iamandi s-a încheiat... Trădătorul și-a primit pedeapsa !

Se așternu o liniște adîncă, în care cei doi se mulțumeau doar să privească.

— Ce vrei să zici, Boieriule ? izbucni generalul. Fii mai clar ! Se îndreptă spre birou, luă pachetul de „Regale" și-l servi pe colonel. Își aprinseră țigările. Te ascult ! îl îndemnă generalul și începu să se plimbe fumînd.

— La ora cinci și jumătate, un *Mercedes* a ieșit din curtea Abwehr-ului. La volan, Hans Linke... Pe bancheta din spate — doi ofițeri germani.

— În uniforme ?

— În uniforme, domnule general, confirmă Boieriu. Unul din ei, un maior de aviație, nu era altul decît Kurt von Scheibe... Celălalt...

— Robert Iamandi ! Generalul se oprise lîngă fereastra deschisă, de unde asculta atent raportul.

— Exact, domnule general... *Mercedes*-ul s-a îndreptat spre aerodromul *Romeo Popescu*. Acolo, cei doi din spate au coborît, iar Linke s-a înapoiat...

— Kurt von Scheibe ! rosti generalul numele asului aviației germane. Mi se pare că erau prieteni, nu ? Erai la curent cu amiciția lor ? Parcă tu mi-ai semnalat-o, nu ?

— Da, se înfiripase în ultima vreme... Precum știți, continuă Boieriu, von Scheibe este comandantul școlii de pe *Romeo Popescu*... Iar Iamandi, sub pretextul unei acțiuni oficiale contrainformative, s-a împrietenit cu von Scheibe...

— Ești sigur că Iamandi era cu von Scheibe ?

— Omul nostru de pe aerodrom l-a recunoscut imediat.

— Nu înțeleg rostul acestei vizite...

Boieriu constată că generalul își pierduse răbdarea sa proverbială și ar fi fost tentat să-i atragă atenția ; se mulțumi însă să se mențină în limitele regulamentare ale raportului.

— Se pare că von Scheibe l-a invitat pe Iamandi la un zbor de antrenament... Au mai făcut în cîteva rînduri asemenea zboruri, cu un avion în dublă comandă. Iamandi adora exercițiile acrobatice. O știu chiar de la el.

— Ce vorbești, Boieriule ? Sînt de-a dreptul uimit de ce mi-e dat să aud. Își reluă plimbarea prin cabinet.

— Lua lecții de zbor din ce în ce mai complexe... Au decolat cam pe la șase și un sfert. Au zburat cît au zburat, apoi avionul a luat foc. Lui Boieriu i se tăie brusc răsuflarea. Se rușină, respiră adînc și continuă tulburat : Avionul s-a prăbușit într-un lan de porumb, la marginea comunei Odăile...

— Au murit ? gemu generalul. Și întîlni ochii aprinși parcă de febră ai colonelului.

— Kurt von Scheibe s-a salvat cu parașuta. Însă Robert Iamandi și-a găsit moartea... Orice s-ar spune, domnule general, există o justiție imanentă !

Din nou se așternu o tăcere copleșitoare. Generalul înmărmurise, cu țigara între degete, scrutînd dezorientat covorul de sub picioarele sale.

„Se întîmplă ceva cu el... își zise Boieriu impresionat de reacția superiorului. Parcă nu era atît de impresionabil. Zilele trecute dorea să-l împuște pe Iamandi cu propria lui mînă... Iar acum... ?“ Își aminti că a fost o vreme cînd feciorul ăsta de bani gata se bucurase de laudele generalului... binemeritate, fără îndoială, și nimeni nu cunoștea mai bine decît el, Boieriu, valoarea lui Iamandi. Pînă în ziua în care începuse să i se contureze trădarea... Auzi glasul grav al generalului dîndu-i dreptate :

— Da, Boieriule, există o justiţie imanentă ! Propriile cuvinte îl regenerară, se smulse din încremenire şi se îndreptă spre birou, unde strivi ţigara în scrumieră. Totuşi, Boieriule, există în acest deznodămînt tragic un *ce* greu de înţeles... Îşi întoarse privirile în direcţia colonelului. Acesta sesiză aluzia şi, încîntat că i se oferise un prilej în plus pentru a-şi demonstra perspicacitatea, îşi avansă părerea :

— Vă referiţi desigur la atitudinea lui Roeder faţă de Iamandi ? Deşi avertizat că-l vom pedepsi pe trădător oriunde o să dăm de el, i-a îngăduit totuşi lui Iamandi să-şi părăsească adăpostul...

— Exact... Să recapitulăm, Boieriule ! propuse generalul. Noi pe Roeder îl cunoaştem ca pe un cal breaz. Nu e un uşuratic, nu-i un superficial. Atrăgîndu-l pe Iamandi în plasa lui, Roeder era conştient că riscă un incident nu numai între două servicii aliate, ci şi unul de natură diplomatică. Deducem de aici că găsise în Iamandi un agent absolut necesar, pentru care merită să rişti... L-a cîştigat de partea sa... Fii atent la ce spun acum, Boieriule ! Cum de-a riscat Roeder lăsîndu-l pe cel contactat cu atîta migală să părăsească adăpostul şi să se avînte într-o aventură oarecare ?

Generalul Belcea îi întinse colonelului cutia de „Regale". Boieriu nu refuză. După ce trase cîteva fumuri, spuse fără convingere :

— Poate că Iamandi a părăsit sediul Abwehr-ului fără să aibă aprobarea lui Roeder.

Generalul ridică mîna, întrerupîndu-l :

— Nu, nu... Aici greşeşti, Boieriule... Să nu uităm că Linke nu face un pas fără să-i ceară lui Roeder aprobarea... Şi nu uita că Iamandi a ieşit îmbrăcat în uniforma armatei germane... Generalul se aşeză în fotoliu picior peste picior şi rămase gînditor, cu faţa îndreptată spre Boieriu. Înţelegi, în chestia asta, Roeder a riscat de două ori... ! Pare de necrezut, dar aşa e !

— Da, reiese că numai ce l-a racolat, că l-a şi pierdut ! îi dădu Boieriu dreptate.

— Ce l-o fi determinat pe Roeder să-l lase să zburde cu avionul ?

Boieriu își privea șeful prin fumul țigării ; îl găsea nu numai chinuit de întrebări, ci și mai obosit ca altă dată.

— Iamandi ar fi intrat în cea de-a patra zi de inactivitate.

— De presupusă inactivitate, îl întrerupse generalul. Mă rog, continuă...

Cunoaștem firea și temperamentul lui Iamandi. 72 de ore de inactivitate... de „detenție"... el, omul obișnuit să alerge în fiecare zi, să petreacă la „Mon Jardin"... Obișnuit seară de seară cu femeile...

Generalul își pendulă capul masiv și cărunt, dînd astfel de înțeles subalternului că nu fusese convins.

— Ar mai fi o ipoteză !... Mă întreb dacă nu cumva zborurile astea în dublă comandă cu von Scheibe — șapte la număr — nu făceau parte din planul de pregătire al lui Iamandi ? Cine știe pentru ce misiune germană...

Generalul Belcea pocni cu palma peste cristalul biroului :

— Asta-i, Boieriule ! Asta-i și ipoteza cea mai plauzibilă... Asta și explică de ce Roeder i-a permis lui Iamandi să iasă din bîrlog... Generalul se înveseli. Ia să vedem noi acum care-i reacția „aliatului" nostru ! Se aplecă spre măsuța cu telefoane și, ridicînd receptorul albastru, formă numărul direct al lui Roeder. Ca întotdeauna, șeful Abwehrului era la datorie.

— Bună seara, domnule colonel, i se adresă generalul în germană.

— Am onoarea, domnule general !...

De la aparatul albastru mai pornea șnurul unuia în derivație. Generalul Belcea îi făcu semn lui Boieriu să-l folosească. Colonelul îi dădu ascultare și-l duse la ureche. Îl auzi pe Roeder interesîndu-se :

— Cu ce pot să vă fiu de folos ?

Generalul acceptă întrebarea ajutătoare a neamțului și intră în fondul subiectului.

— E adevărat, domnule colonel ?

— Multe sînt adevărurile vieții, domnule general, filozofă colonelul. La care din ele vă referiți ?

— La accident...

— Se petrec atîtea accidente în lume! Pe care dintre ele îl aveți în vedere?

Boieriu dădu din cap, ca și cînd ar fi vrut să exclame mutește: „Ce viclean e!“ Generalul Belcea acceptă stilul radios al omologului german. Zise:

— La cel de avion...

— De avion?! se miră Roeder cu destul de multă sinceritate, ceea ce-l făcu pe Boieriu să-și înalțe sprîncenele a nedumerire. V-aș ruga, domnule general, să fiți ceva mai explicit. Sîntem amîndoi prea versați în ale meseriei ca să ne tatonăm ca niște începători.

Apelul germanului, formulat cu o intonație prietenească, nu schimbă atitudinea distantă a șefului Secției a II-a a Marelui Stat Major.

— Am primit o notă foarte importantă. Un agent al meu mă informează că în jurul orei 19, un avion sportiv în dublă comandă, cu însemnele „Luftwaffe“, aparținînd aparatelor de pe aerodromul *Romeo Popescu*, s-a prăbușit în flăcări în preajma comunei Odăile... Mă mai informează nota cum că la bordul avionului s-ar fi aflat cunoscutul as al aviației germane Kurt von Scheibe împreună cu un prieten al său. Kurt von Scheibe a avut șansa să se salveze cu parașuta. Prietenul său însă nu... Și-a găsit sfîrșitul în flăcările avionului.

Generalul tăcu și rămase nemișcat, căutînd ochii colonelului. Pe fir se întinse o liniște grea. După un timp, se auzi suspinul neamțului, însoțit imediat de cuvintele:

— Domnule general, întotdeauna am avut față de aparatul ce cu onoare îl conduceți numai cuvinte de laudă. Uneori, aprecierile mele erau strict protocolare... Dar de cele mai multe ori ele exprimau o stare de fapt și de drept... Cred, deși tema notei mi se pare secundară în raport cu marile probleme cu care sîntem confruntați, că aveți în secție ofițeri capabili și foarte operativi...

Pe fața generalului se aprinse lumina unui surîs viclean: de multă vreme laudele aliatului îl lăsau indiferent. În schimb, Boieriu se simțea din cale-afară de măgulit, căci considera că aprecierile lui Roeder se răsfrîngeau și asupra Serviciului de contrainformații.

— Vă mulțumesc!... De-a lungul anilor de colaborare ați fost în permanență atent cu noi. Revenind însă la obiectul convorbirii noastre, ce trebuie să înțeleg, întrebă generalul, că pînă la această oră n-ați primit nici o informație cu privire la accident?

— Abia acum, și aceasta datorită bunăvoinței dumneavoastră, am aflat de accident, mărturisi colonelul german cu tristețe elocventă. Totuși, mi-aș permite o întrebare: de ce acordați acestui banal accident de aviație atîta atenție?

Pe Boieriu convorbirea îl captivase într-atît, încît avea senzația că ascultă un scenariu radiofonic. Așteptă cu nerăbdare replica generalului.

— Din două motive, domnule colonel. În primul rînd, avionul pilotat de domnul Kurt von Scheibe s-a prăbușit în zona sistemului de apărare antiaeriană a Bucureștiului, precum știți, asigurată de artileria română. Aparatul s-a prăbușit în flăcări nu departe de una din bateriile noastre... În al doilea rînd... Generalul Belcea făcu o scurtă pauză pentru a-și pregăti, așa cum socotea el, lovitura de grație. Continuă sarcastic: Mai sînt informat, de către *aceiași ofițeri operativi*, că cel de-al doilea pilot, mort în accident, ar fi una și aceeași persoană cu căpitanul Robert Iamandi.

Roeder reacționă brusc:

— Glumiți, domnule general?!

— N-aș îndrăzni, domnule colonel.

— Vă rog să-mi iertați izbucnirea, dacă nu chiar impolitețea. Însă ce mi-e dat să aud mi se pare absurd. Toată ziua de astăzi mi-am petrecut-o la legație, într-un lung consiliu prezidat de domnul ministru von Killinger...

Boieriu clătină aprobator din cap: „Așa e... La legație s-a ținut un consiliu..."

— Sînt de-a dreptul consternat! urmă Roeder cu o voce ușor iritată. Nu vă ascund că lui Iamandi i-am interzis să părăsească sediul fără aprobarea mea... Sînt nu numai consternat, ci și îngrijorat... cînd într-un serviciu de spionaj și contraspionaj încep să se ivească asemenea stări de lucruri, înseamnă că în acel serviciu a pătruns

morbul indisciplinei... Ceea ce e grav... Domnule general, voi controla imediat şi vă voi aduce la cunoştinţă...

— Înainte de a pune jos receptorul, atrase generalul Belcea atenţia, aş dori, domnule colonel, să atribuiţi convorbirii noastre un caracter oficial. Mă simt realmente flatat ori de cîte ori, în cadrul relaţiilor noastre de alianţă, vă pot oferi informaţii utile.

Spiritul diplomatic al lui Roeder înregistră ironia aliatului român, însă nu se împiedică de ea şi, mai cu seamă, se feri să-i plătească cu aceeaşi monedă.

— Vă mulţumesc, domnule general. Vă asigur că voi controla imediat veridicitatea informaţiei. Iar dacă accidentul se confirmă, atunci, ca şi în alte dăţi, vă voi rămîne recunoscător...

— Aufwiedersehen, Herr Kolonel !

— Aufwiedersehen, Herr General !

Generalul Belcea puse receptorul în furcă, însă preţ de cîteva minute nu-şi luă mîna de pe aparatul albastru, de parcă ar fi dorit să-l provoace încă o dată pe Roeder la o discuţie. Într-un tîrziu, se ridică cu o mişcare tinerească din fotoliu.

— Ai auzit, Boieriule ? întrebă generalul după ce îşi reluă fumînd plimbarea prin cabinet. Spune-mi ce crezi ? E oare posibil ca Roeder să nu fi ştiut nimic de „evadarea" lui Iamandi ? E oare posibil să nu i se fi adus la cunoştinţă accidentul ?

Boieriu nu se clintise de lîngă birou ; de acolo îl urmărea pe superior. La ferestre, amurgul se preschimba în noapte ; întunericul ce se furişa în cabinet aducea cu sine o atmosferă tainică, de conspirativitate.

— Într-adevăr, astăzi la ora 11, la legaţia germană a avut loc un consiliu convocat de von Killinger, confirmă Boieriu spusele lui Roeder. M-a informat colonelul Doinaş, voia să ne coordonăm sursele...

— Interesant... Generalul se îndreptă spre birou, apăsă pe un buton. În pragul uşii apăru ofiţerul de serviciu. Îi ordonă să-l invite la dînsul pe colonelul Doinaş. După vreo cinci minute, cînd colonelul intră în cabinetul şefului, generalul îl întîmpină cu întrebarea :

— Ce noutăţi ai, colonele, de la consiliul convocat de baron ?

Şeful Serviciului Informaţii al Biroului 2, un bărbat de statură potrivită, dar cu nişte braţe cam scurte faţă de restul trupului, răspunse prompt :

— Consiliul a început la ora 11... S-a prelungit şi în cursul după-amiezii. Participanţii la consiliu n-au părăsit legaţia, au luat prînzul acolo. La ora 18,30, consiliul a luat sfîrşit... La ora 18,45, sursa „Mädchen“ mi-a transmis prin telefon primele informaţii, urmînd ca abia mîine dimineaţă să-mi trimită şi un raport scris... Două au fost problemele discutate. Mai întîi, baronul a adus la cunoştinţa consiliului cum că ieri, 1 august, a sosit în România generalul Hans Friessner, noul comandant al Frontului *Ucraina de Sud,* care, aşa cum a declarat cu indignare von Killinger, în loc să aterizeze la Bucureşti, pentru a lua contact cu excelenţa sa şi cu şefii misiunilor militare, a aterizat direct la Cartierul său din Slănic-Moldova.

Generalul îl întrerupse : se rezemase de pervazul ferestrei, ca de acolo să aibă în faţă pe cei doi colaboratori care conduceau cele mai dificile compartimente ale Biroului 2, denumite spionaj şi contraspionaj.

— Aşadar, a sosit ! mormăi generalul Belcea. Trebuie să recunoaştem că indignarea baronului este legitimă... Încă în seara asta trebuie să-l informăm pe domnul mareşal, chiar dacă S.S.I.-ul ne-a luat-o înainte. Ceea ce nu cred, căci de la cabinetul domnului mareşal ştirea ar fi ajuns la domnul general Şteflea, iar dînsul ne-ar fi trimis-o nouă. Cred că şi domnul mareşal o să se înfurie cînd o să afle că noul comandant al Frontului, în loc să se oprească la Bucureşti şi să i se prezinte, s-a dus direct la „moşia“ sa de la Slănic-Moldova... Doinaş, trebuie să-mi afli cît mai urgent ce l-a determinat pe noul comandant al Frontului *Ucraina de Sud* să-i aducă baronului o asemenea jignire.

— Am înţeles, domnule general !

— Continuă !

— A doua problemă discutată a fost legată de deficitul existent în balanţa de plăţi a Germaniei cu România...

— Da, ne-au jefuit țara, spuse generalul. Ne tot jefuiesc, și ne jefuiesc, și nu se mai satură tot jefuindu-ne... Dar în vara asta o să li se înfunde... Ne vor plăti cu vîrf și îndesat.

— Mîine dimineață, îl informă colonelul în continuare, o să știm la ce concluzii a ajuns consiliul în această gravă problemă.

— Nu vor ajunge la nici una, colonele... Transmite sursei „Mädchen" felicitările mele... Iar operația care te privește e într-o fază înaintată... Pregătește-te sufletește. Poți să te retragi, colonele!

Boieriu nu înțelegea la care dintre operații se referea generalul, dar faptul ca atare nu-l intrigă. Cele două servicii acționau paralel, inițiau acțiuni separate, învăluite într-o conspirativitate deplină, iar uneori, cu aprobările de rigoare, elaborau și operații comune.

— Nu te deranjează întunericul? îl întrebă generalul pe Boieriu după ce colonelul Doinaș părăsi cabinetul.

— Nu, domnule general! Ochii mi s-au obișnuit...

— Dacă coroborăm datele de care dispunem, reluă generalul discuția rămînînd mai departe lîngă fereastră, ajungem la concluzia că n-ar fi exclus ca Roeder să nu fi știut nimic. Că un act de indisciplină s-a soldat cu prăbușirea unui avion...

Și pentru că generalul tăcea, Boieriu își îngădui să-l completeze:

—...și cu moartea lui Iamandi!

— Dacă așa stau lucrurile, nu-l invidiez deloc pe Roeder... Cîtă energie a cheltuit ca să-l cucerească pe Iamandi și cînd să se bucure și el de victorie, l-a pierdut în mod stupid...

— Credeți că omul ăsta poate să se enerveze?...

— De ce nu, Boieriule, om e și el... În cazul acesta, avem obligația să ne răspundem la o întrebare... Dar discuția se opri, deoarece sună unul dintre cele patru telefoane. Generalul se îndreptă spre birou rugîndu-l pe Boieriu să aprindă lumina. Acesta o aprinse, trecu apoi la ferestre și coborî storurile de camuflaj.

Sună telefonul albastru — firul direct al Abwehrului. Generalul ridică bucuros receptorul și bucuria sa crescu

auzindu-l în receptor pe Roeder. La semnul superiorului său, Boieriu ridică și el receptorul în derivație.

— Domnule general, dezolarea mea nu cunoaște margini. Accidentul și moartea în condiții tragice a lui Robert Iamandi s-au confirmat. În armată, indisciplina este întotdeauna aducătoare de nenorociri. Aș dori, în continuare, să vă dezvălui că prin „acțiunea Iamandi", urmăream realizarea unui plan pe care, la momentul oportun, tot vi l-aș fi adus la cunoștință. Un plan care, odată realizat, ar fi contribuit la întărirea tradiționalei prietenii româno-germane. Domnule general... Roeder tuși nervos. Vă rog să mă scuzați...

Șeful Secției a II-a Informații a Marelui Stat Major al Armatei române nu se sfii să-l întrebe :

— Pentru ce, pentru tuse sau pentru „acțiunea Iamandi" ?

— Și pentru una, și pentru alta, nu ezită Roeder să-i răspundă. Prezentîndu-vă scuzele de rigoare, aș vrea să vă rog să mă înțelegeți în ce situație mă aflu în urma accidentului... Roeder amuți, iar generalul Belcea înțelese că omologul său german aștepta să-i iasă în întîmpinare, eventual să fie consolat. Însă generalul nu marșă, preferă să tacă chitic, obligîndu-l astfel pe Roeder să reînnoade firul întrerupt al convorbirii. Am ordonat deschiderea unei anchete. La bord se afla doar și un ofițer român...

Generalul Belcea interveni ironic, completîndu-l :

— În uniforma armatei germane.

— În uniforma armatei germane, îi confirmă Roeder. În schimb, domnule general, colonelul Roeder se adresează respectuos vechiului său camarad de arme român cu rugămintea să-l ajute în aplanarea incidentului.

Generalul observă întinzîndu-se pe chipul lui Boieriu o expresie de dezorientare. „Ce mai voia acum neamțu' ăsta ?" Nu răspunse imediat. Așadar, inteligentul Roeder îi propunea un tîrg... Deveni curios. Zise :

— Vă port o deosebită stimă, domnule colonel. V-aș ruga însă să-mi precizați în ce ar trebui să constea sprijinul părții române la aplanarea incidentului ?

— Al dumneavoastră, personal...

— Al meu, personal... ?

— Vă mulțumesc anticipat, domnule general. Glasul lui Roeder se înmuie. V-aș ruga ca procesul-verbal ce va fi încheiat să fie semnat și de un ofițer român... Ca apoi trupul neînsuflețit al lui Iamandi să fie predat familiei.

— Nu are familie... Știți acest lucru la fel de bine ca și mine. Mă rog, înțeleg rugămintea Abwehr-ului...

— Rugămintea mea personală ! ținu Roeder să delimiteze caracterul cererii sale. Iar dacă am îndrăznit, am făcut-o pentru că știam chiar din partea dumneavoastră că l-ați condamnat pe Iamandi la moarte... Iată, Providența și-a spus cuvîntul...

— Mda ! exclamă generalul, deci fiind chit, apelați la mine ca să subscriem și noi la ideea unui accident banal, ca astfel să nu tulburăm armonia relațiilor noastre... Am înțeles bine, domnule colonel ?

— Am apreciat întotdeauna capacitatea dumneavoastră de a sesiza și sintetiza cele mai complexe probleme... Ar mai fi ceva... înmormîntarea !

— Doriți s-o preluăm ! De acord... căci dacă noi l-am fi pedepsit, tot noi ne-am fi ocupat și de înmormîntarea lui...

— Vă rămîn îndatorat...

— La ce oră ar trebui să fie ofițerul meu la locul anchetei ?

— Mîine, la ora 15... Cred că e ora cea mai potrivită...

Generalul îi aruncă lui Boieriu o privire întrebătoare. Acesta dădu din cap aprobator.

— La locul accidentului ?

— Da. Pe cine intenționați să delegați ?

— Pe colonelul Boieriu...

— Excelent ! Să ia legătura cu Linke. Se cunosc. Boieriu e un ofițer de contrainformații cu calități remarcabile, aprecie Roeder cu sobrietate. Atunci ?

Generalul Belcea intui semnificația cuvîntului „Atunci ?" și i-o luă înainte, decretînd :

— Considerăm incidentul închis...

— Încă o dată vă mulțumesc... Respectele mele, domnule general.

— La revedere, domnule colonel.

Puse receptorul în furcă. Fruntea înaltă i se îmbrobonise. Își scoase batista și-și șterse fața. Cînd termină, îl văzu pe Boieriu stînd cu capul în piept, cu chipul răvășit de o dezamăgire evidentă.

— Ce-i, Boieriule, te-am nemulțumit ?

— Chiar dacă ar fi așa, vorbi respectuos Boieriu, n-aș îndrăzni să discut acțiunile și hotărîrile dumneavoastră.

Generalul îi mai oferi o țigară. Apoi, ghicind frămîntările subalternului, natura lor, vorbi ca pentru sine, plimbîndu-se gînditor.

— Ce să-i faci, Boieriule, asta ne este misiunea... Sîntem militari și avem o mare răspundere față de armată, față de țară, neam și rege... Sîntem militari de carieră, s-ar zice că nu facem politică, dar politica războiului ăsta pe care noi nu l-am dorit pătrunde și între aceste ziduri... Noi reprezentăm culisele războiului. Ca și la teatru, cei din culise rămîn pentru cei din sală niște anonimi. Nu cred că vreun istoric, oricît de binevoitor și de obiectiv ar fi, va izbuti să stabilească vreodată cu cîtă credință ne-am slujit țara în toate etapele dramatice prin care a fost tîrîtă... Se opri subit din monologul său, stingherit sau poate supărat. Iartă-mi patetismul ! Nu știu ce m-a apucat... Sper că ai înțeles ce ai de făcut ?

— Să iau legătura cu Linke și să organizez înmormîntarea trădătorului...

Generalul se opri în dreptul lui Boieriu ; se bucură observînd că acesta nu se ferea de sfredelitoarea sa căutătură de șef.

— Exact ! Încă un amănunt : nu avem nici un interes ca înmormîntarea lui Iamandi să apară ca fiind a unui trădător... Boieriule, e de prisos să-ți amintesc că „scopul scuză mijloacele". Căpitanul Robert Iamandi a murit... A făcut multe lucruri bune, o ticăloșie însă i-a fost fatală.

Boieriu refuză să-și accepte întru totul șeful : în problema trădătorilor de țară alta îi era opinia.

II. Operaţia „Salt în necunoscut"

1

A doua zi, cînd colonelul Boieriu, sub arşiţa unui soare de foc, văzu, într-un lan de porumb încă verde, rămăşiţele avionului pilotat de Kurt von Scheibe, iar printre ele descoperi şi un cadavru carbonizat prefăcut într-un ciot diform, de neidentificat, inima i se strînse de durere. Nu fusese pe front, nu văzuse morţi şi răniţi, nu trecuse prin sate şi oraşe prefăcute în cenuşă. Pentru el războiul se desfăşura strict între zidurile Secţiei a II-a Informaţii din clădirea Marelui Stat Major. Obuzele care cădeau în biroul lui, în cel al camarazilor săi aveau forma unor note sau rapoarte codificate, iar exploziile şi suflul lor aveau un efect cu totul şi cu totul aparte.

Aşadar, ciotul acela negru, care amintea vag de trupul unui om, fusese pînă ieri la orele 19 un bărbat tînăr, frumos, plin de viaţă, pe deasupra şi bogat... căpitanul Robert Iamandi, rezidentul „T-5" al reţelei contrainformative „Mercur S.A.R.". Imaginea ofiţerului prefăcută în cărbune îl răscoli dureros, simţi cum sîngele i se scurge din obraji... Iar cînd, după un timp, din pricina soarelui dogoritor, cadavrul începu să răspîndească un miros dulceag, colonelului îi veni să vomite. Voinţa sa de fier îl salvă de la acest spectacol umilitor, al cărui protagonist principal ar fi fost. Ceru să semneze procesul-verbal pregătit de Hans Linke şi părăsi în grabă locul catastrofei aeriene. În maşină, constată că atitudinea sa faţă de trădătorul Robert Iamandi nu mai era chiar atît de aspră... În mintea

sa, „T-5“ se constituise într-o problemă pe care acum nici măcar nu mai era obligat s-o rezolve. Dar o întrebare continua să-l frămînte : „Ce l-a împins oare pe Iamandi pe calea trădării ?“

Ceva mai tîrziu, după ce generalul Belcea citise copia proces-lui-verbal și îi spusese că ar fi indicat să rostească un cuvînt de adio la înmormîntarea lui Iamandi, colonelul acceptă propunerea. Știa că în asemenea împrejurări se obișnuia ca rămășițele decedatului să fie duse pe ultimul drum într-un coșciug plumbuit. Faptul acesta îi ușura misiunea.

A doua zi, în ciuda anunțului mortuar apărut în „Universul“ sub fotografia unui Iamandi chipeș, în uniformă, la cimitir se adunase lume puțină. Poate din pricina căldurii sau poate că cei ce-l cunoșteau părăsiseră în ultima vreme Bucureștiul, speriați de prea desele bombardamente aeriene... Printre cei prezenți în jurul catafalcului de la Ghencea, colonelul Boieriu numără douăsprezece femei tinere, frumoase, îndoliate, bocind la unison. Deși îi era sufletul chircit de scîrbă, se pomeni rîzînd. „Ca un fluture a fost, îi veni în minte cea mai banală imagine, din floare în floare... Nimic de zis, s-a bucurat de succes la femei.“

Mai veniseră să-l conducă pe Robert Iamandi pe ultimul său drum și cîțiva ofițeri germani din aparatul Abwehr-ului. Printre ei, maiorul Kurt von Scheibe — cu panglica „Frunză de stejar“ la veston, care amintea celor prezenți că aparține cavalerilor „Crucii de Fier“, și căpitanul Hans Linke.

Cuprinzînd dintr-o privire asistența, Boieriu gîndi cu răceală : „Un spectacol de-a dreptul grotesc, și noi, și nemții ne despărțim cu durere de *bravul ofițer* care a fost trădătorul Robert Iamandi !“

Se mai aflau pe lîngă catafalc și cîteva rude îndepărtate ale mortului. Plîngeau cu sinceritate sau nu, amănuntul nu-l interesa deloc pe Boieriu... Tot ceea ce-și dorea, și încă din toată inima, era ca totul să se termine cît mai repede... Căldura toridă, zăpușeala, propria-i ipocrizie, precum și cea a aliaților îl torturau și îl umileau. Din păcate însă, înmormîntarea se prelungi din vina lui von Scheibe care-și manifestase dorința să rostească și el cîteva cuvinte

de adio... Boieriu nu avu încotro. Faimosul as al aviației germane se adresă îndureratei asistențe în limba sa maternă, marcată de un puternic accent prusac. Vorbea frumos și cu patos... Povesti despre prietenia sa cu ofițerul român Robert Iamandi. Apoi, cu un glas gîtuit de emoție, relată ultimele clipe eroice ale „bravului" ofițer român. „Ne pregătisem să sărim în același timp... L-am văzut cum s-a ridicat din scaun odată cu mine. La un moment dat am crezut că a și sărit. Abia după ce mi s-a deschis parașuta, am început să-l caut pe cerul albastru. Nu l-am mai găsit... Mai tîrziu, am aflat și eu de la Comisia de anchetă ce s-a petrecut. Cureaua de la parașută i s-a agățat de un nenorocit de cîrlig și nu s-a mai putut desprinde. Îl vom păstra de-a pururi în memoria și inimile noastre... Adio, scump prieten ! Ai fost un brav ofițer !"

În liniștea funerară izbucniră deodată bocetele amantelor lui Iamandi. Atmosfera de doliu ce se crease cu atîta greutate se risipi iarăși. Cel puțin așa i se păru colonelului Boieriu. Abia cînd se văzu din nou la volanul mașinii răsuflă ușurat, simțind nevoia unui duș rece. Porni spre casă în viteză și, pe parcurs, zise tare și batjocoritor, după ce mai înainte trase o înjurătură grosolană : „Așa se scrie istoria !... Adio, bravule căpitan !"

2

Intrînd în cabinetul său încărcat cu mobilă stil, colonelul Roeder observă cu plăcere — oare pentru a cîta oară de la începutul războiului — că luminile puternice ale policandrului îi strecurau în sînge o ciudată stare de bună dispoziție. Ca și cînd ar fi luat un tranchilizant puternic cu efect fulgerător. Însoțit de secretarul său, se îndreptă spre birou și se așeză radios în fotoliu. Ca întotdeauna, era în uniformă, bine bărbierit, răspîndind în jur un vag miros de săpun de calitate. Își duse monoclul la ochiul drept și-și cercetă cu interes subalternul :

— Raportează, Max, te ascult !

Max se oprise la trei pași de birou : era un militar înalt, atletic, care sosise în România odată cu colonelul

Roeder. Taciturn cu cei din jur, zgîrcit la vorbă în raporturile cu șeful său direct pe care-l idolatriza.

— Înmormîntarea a decurs așa cum, dealtfel, ați presupus. Atît cuvîntarea rostită de domnul colonel Boieriu, cît și cea a domnului maior Kurt von Scheibe au produs o impresie profundă. Au mai fost de față la ceremonia funebră amantele căpitanului — douăsprezece la număr. Toate îmbrăcate în doliu.

Roeder zîmbi și monoclul îi căzu neglijent pe piept.

— Se poate afirma deci că prima parte a operației s-a încheiat cu bine. Ce crezi, Max ?

— Da, domnule colonel, putem afirma că prima parte a operației, care a fost și cea mai grea, s-a încheiat cu bine, îl încredință Max, stînd în fața șefului drept ca un brad.

— În concluzie, Max, este timpul să trecem la realizarea celeilalte părți, și ultima ! aprecie Roeder. Ce face „mortul" nostru ?

— Nu prea s-a amuzat cînd i-am relatat cum a decurs înmormîntarea...

— I-ai comunicat că vom lua cina împreună ?

— Da... A acceptat cu încîntare invitația. Dealtfel, totul este pregătit.

— Mulțumesc, Max... Îl aștept în sufragerie...

Max execută un „stînga împrejur" impecabil și părăsi cabinetul. După cîteva minute se ridică și Roeder ; își controlă ținuta, apoi se îndreptă spre cea de-a doua ușă a încăperii, ce dădea în sufragerie, și ea puternic luminată... Masa era aranjată : tacîmurile de argint sclipeau în lumina becurilor puternice. În frapieră — o sticlă de șampanie. Admirînd expoziția „Rosenthal"-urilor de pe masă, colonelul gîndi : „Numai de nu ne-ar tulbura vreo alarmă aeriană ! Ar fi păcat..."

Deodată, în sufragerie, se ivi Max : deschise larg ușa și-l invită pe căpitanul Robert Iamandi să poftească în sufragerie. Roeder îl întîmpină cu o cordialitate nedisimulată.

— Dragul meu prieten, căpitanul Iamandi Robert a murit ! Trăiască căpitanul Iamandi Robert ! Colonelul îi strînse mîna. Orice victorie, mai cu seamă una ca asta, se cere sărbătorită cu o cupă de șampanie...

Max se retrase și în locul său apăru un chelner, îmbrăcat în negru, cu un papion la gulerul cămășii, chel ca și stăpînul său, care, cu mișcări elegante, deschise sticla de șampanie, umplu cupele, apoi prinzînd din zbor un semn discret al colonelului, părăsi sufrageria.

— Domnule Iamandi... ridicîndu-și cupa, Roeder își invită oaspetele să-i urmeze exemplul. Nu-mi plac toasturile, se explică el. Le găsesc desuete, false... Dar astă-seară simt literalmente nevoia să rostesc cîteva cuvinte. Se uită în ochii albaștri ai tînărului român, de parcă ar fi vrut să-l întrebe : „Mă înțelegi ?" și continuă : Am dat o bătălie grea pentru dumneavoastră... Vreau să vă mulțumesc ! Oricare ar fi de-acum înainte rezultatele colaborării noastre, aș vrea să vă asigur că misiunea ce vi se va încredința vă va onora... Vă felicit și vă urez succes !

Ciocniră cupele, băură : șampania era rece și Iamandi, savurînd-o, îi stabili imediat țara de baștină — Franța.

— Cuvintele dumneavoastră m-au copleșit, mulțumi Iamandi. Nu știu ce trebuie să înțeleg din toastul rostit... Misiunea pe care...

Roeder i-o luă înainte zîmbind enigmatic :

— Misiunea o veți afla peste hotare, domnule Iamandi. Într-una din zile o să părăsiți Bucureștiul, România, pe calea aerului...

— Cu destinația ?

— N-o știu încă... Aștept un mesaj de la Berlin. Colonelul ridică din nou cupa de șampanie. Un sunet cristalin pluti plăcut prin încăpere. După ce băură, adăugă : În schimb, vă pot informa că o să plecați din România cu un pașaport francez, noua dumneavoastră identitate fiind *Pierre Mauriac*...

— *Pierre Mauriac ?* se bucură Iamandi. Sună frumos ! Îmi place...

Originar din Lyon... Anticar, critic de artă... Pe fișa noastră însă o să figurați cu indicativul *Cristina.*

Iamandi izbucni în rîs : ochii lui albaștri, pătrunzători, se opriră pe fața roză, bine bărbierită, a șefului spionajului german din România.

— Glumiți, domnule colonel ! *Cristina* e doar un nume de femeie, iar eu numai invertit sexual nu sînt... V-ați

putut da seama și din raportul cu privire la înmormîntarea mea de astăzi.

— A ! Nu merită să vă împiedicați de amănuntul acesta, îl liniști Roeder la fel de bine dispus. Am constatat, dintr-o statistică, numărul mare al agenților cu porecle bărbătești. Și atunci ne-am gîndit să mai dăm bărbaților și indicative feminine... Este desigur un joc copilăresc, dar care poate să inducă în eroare... Mai sînteți contrariat ?

Iamandi înălță din umeri cu indiferență, se uită cu un anume înțeles la cupa goală și zise :

— Mi-e tot una... Mă interesează, în primul rînd, misiunea.

Roeder apăsă cu discreție pe un buton instalat sub masă. De parcă ar fi știut pentru ce fusese chemat, chelnerul se îndreptă solemn spre frapieră, umplu cupele, apoi dispăru iar în ascunzătoarea-i din vecinătate.

— Cum vi se pare șampania ?

— Minunată ! exclamă Iamandi.

— Domnule Mauriac... Roeder înălță cupa și-l cercetă pe român cu un aer meditativ. Bău. Domnule Mauriac, misiunea dumneavoastră nu va fi deloc ușoară. Ea are mai mult un caracter diplomatic decît unul de spionaj.

— Diplomatic ? Sînt de-a dreptul uluit, domnule Roeder ! Sînteți sigur că n-ați greșit vreun calcul în legătură cu persoana mea ?

— Nicidecum, zîmbi Roeder misterios. Domnule Iamandi, l-ați cunoscut, cu siguranță, pe Hermann von Rittgen ?

— Da... Știu. că a dispărut din țară nu de mult. Iamandi puse cupa pe masă și rămase țeapăn în ascultare.

— N-a dispărut, suspină colonelul întristîndu-se. A fost arestat la domiciliul său din București de către doi SS-iști sosiți special de la Berlin... I s-a inoculat un drog, a fost băgat într-un sicriu și expediat cu avionul în Germania...

Iamandi își exprimă din nou nedumerirea.

— Tare aș vrea să înțeleg de ce-mi povestiți toate acestea ?

— Este bănuit de a fi participat la complotul din iunie, împotriva lui Hitler...

— Tot nu înțeleg ce legătură au toate astea cu misiunea pe care intenționați să mi-o încredințați ?

Roeder își puse monoclul ; expresia figurii i se schimbă brusc, transformîndu-se în cea a unui om aspru. Zise :

— Are... vă asigur... Domnule Iamandi, cunoaștem adevărata dumneavoastră identitate. Asta, pentru a vă dovedi că sînt sincer pînă la capăt...

Se așternu tăcerea. Roeder lăsă monoclul să-i cadă — acum fața lui părea a unui militar obosit sau poate plictisit de inutilitatea războiului. Iamandi nu se arătă dornic să-l înfrunte, ceea ce-l bucură pe Roeder și-i întări și mai mult convingerea că făcuse o alegere bună în persoana omului din fața sa.

— De mult îmi cunoașteți adevărata identitate ? întrebă românul cu un glas domol.

— De un an și jumătate !

— Și de ce nu m-ați demascat ?

— Ce interes aveam ? declară Roeder cu aceeași sinceritate. Intuiam că într-o zi o să apelăm la serviciile dumneavoastră ; de aici și poziția noastră.

Deodată, Roeder își aminti că-și invitase oaspetele la cină și, înviorîndu-se, mărturisi :

— Mi s-a făcut foame, domnule Mauriac... Dumneavoastră, nu ? Am ținut mult să cinăm împreună. Vă rog...

Se așezară. Înainte de apariția chelnerului, Iamandi mai apucă să întrebe :

— De latura financiară a misiunii nu mi-ați vorbit încă. De ce ?

— Toate la timpul potrivit. Acum, după ce ați fost înmormîntat, o să mai rămîneți cu noi un număr de zile. Desigur, pentru un instructaj, îl informă Roeder. Apoi se adresă chelnerului : Rudolf, fii amabil și spune-ne cu ce ne poți servi...

Rudolf, puțin aplecat, ca o slugă stilată, înșirui din memorie bucatele pregătite pentru cină.

3

De instruirea lui *Pierre Mauriac* se ocupă Roeder în persoană. Timp de două săptămîni, agentul *Cristina* nu părăsi nici o clipă sediul Abwehr-ului. Chipul frumos al lui Iamandi se îmbogăți cu o mustăcioară neagră ; părul pînă atunci pieptănat peste cap, căpătă o cărare. Noua frizură îl prindea. Abwehr-ul îi puse la dispoziție un bagaj corespunzător profesiunii domnului *Mauriac* : modest, dar compus din costume de haine și lenjerie de proveniență franceză. Spre satisfacția colonelului german, *Pierre Mauriac* se năștea ușor, fără prea multe dificultăți... Deși suprasolicitat, Iamandi era calm, zilele și nopțile de „domiciliu forțat" nu-i tulburaseră sistemul nervos. În vederea instruirii sale, Roeder prevăzuse două planuri : unul de pregătire reală, celălalt născocit anume să inducă în eroare serviciile de contraspionaj ale inamicului. De îndeplinirea planului fictiv se ocupau trei instructori care nu știau unul de celălalt și care-l „instruiau" pe *Mauriac* pentru o „călătorie" în Statele Unite, în zona laboratoarelor de cercetări nucleare. Seara însă *Cristina* era oaspetele lui Roeder, cinau împreună, iar acesta îl introducea puțin cîte puțin în tainele operației *Salt în necunoscut*.

În seara zilei de 19 august, după cină, se retraseră în cabinetul colonelului. Cufundați în fotolii adînci și odihnitoare, își reluară, la un pahar de coniac, dialogul.

— Dragul meu prieten, a sosit și ceasul despărțirii noastre, îl încunoștiință Roeder. Îmi pare sincer rău, căci m-am obișnuit să vă întîlnesc în fiecare seară... Și-acum, o să vă rog să-mi iertați spiritul didacticist. Aș vrea să recapitulăm împreună primele două secvențe ale planului de acțiune...

Pierre Mauriac ședea în fotoliu, picior peste picior, cu cupa de coniac în mînă, și asculta cu luare-aminte tot ce ținea de instruirea sa.

— Secvența întîi : părăsirea „domiciliului forțat", răspunse *Cristina*. Cu toate că îndemnul lui Roeder îi trezise în minte imagini din anii de liceu, agentul căută să evite intonațiile școlărești. Voi părăsi sediul Abwehr-ului de dimineață, la ceasul cînd se schimbă corpul de gardă, îm-

brăcat în uniformă soldățească. Camionul militarilor din corpul de gardă mă va duce la cazarma N. Acolo voi fi așteptat de Hans Linke...

Roeder își puse monoclul și-și privea colaboratorul cu un aer mai mult aristocratic decît profesoral. Interveni precizînd :

— ...care însă nu cunoaște operația *Salt în necunoscut.*

Pierre Mauriac clătină aprobator din cap și continuă :

— Din mîna lui Hans Linke voi primi pașaportul cu vizele respective, biletul de avion. În prezența lui, mă voi dezbrăca de uniformă și voi redeveni civil. Tot Linke mă va scoate din cazarmă cu o ambulanță a armatei germane... La punctul știut numai de el, ambulanța va opri, iar eu voi trece într-un taxi. Taxiul mă va transporta mai departe, la aeroportul Băneasa, de unde, cu un avion al companiei *Lares*, voi pleca la Viena...

Roeder își manifestă satisfacția. Îl îndemnă pe Iamandi să bea, reamintindu-i :

— Nu uitați, bagajul o să-l găsiți la aeroport... În tot timpul călătoriei, o să vă folosiți de limbile germană și franceză...

Pierre Mauriac își schimbă poziția picioarelor. Recapitularea unor momente din planul de acțiune îl amuza, dar, văzînd seriozitatea cu care Roeder îl examina, se strădui să nu-și exteriorizeze simțămintele.

— Secvența a doua : La Viena, pe aeroport, voi fi așteptat de maiorul Walter Weber... Parola lui : „Sînteți cumva colecționarul firmei *Prado ?*“ Răspunsul meu la parolă : „Nu, domnule. Sînt colecționar, însă lucrez pe cont propriu“. Weber o să mă conducă apoi la hotelul „Alterbürgerhoff“, unde urmează să-l aștept pe *Willy*. Singura mea legătură pînă la stabilirea contactului cu *Willy* rămîne Weber. E în ordine ? În sfîrșit, *Mauriac* zîmbi.

— Perfect, aprecie Roeder, acum însă pot să vă confirm ceea ce bănuiesc că dumneavoastră ați și presupus. *Willy* este indicativul unei înalte personalități din cadrul Abwehr-ului... el e acela care, venind anume de la Berlin la Viena, o să stabilească cu dumneavoastră alte detalii ale misiunii. Domnule Iamandi... Roeder trecu deodată la un ton oficial : Plecarea are loc mîine dis-de-dimineață. Și

pentru a sublinia caracterul solemn al momentului, șeful spionajului german din România se ridică în picioare.

Pierre Mauriac se ridică și el, tulburat de vestea auzită.

— Sînt convins, domnule Iamandi, că îndeplinirea cu succes a operației *Salt în necunoscut* va intra în istorie... Ciocni cupa sa cu cea a agentului.

— Vă mulțumesc pentru urare, domnule colonel. Păcat însă că obiectivul misiunii continuă să rămînă încă învăluit în mister. De aceea nu pot să-mi dau seama dacă voi intra sau nu în istorie, și mai ales cum voi intra, căci să nu uităm că în arhivele Biroului 2 am fost consemnat ca trădător de țară, ceea ce corespunde pe deplin realității...

Roeder rîse, fără însă a pierde din înfățișarea sa riguros oficială.

— Așa e... Pe urmă însă ați fost „înmormîntat" cu toate onorurile, ca un erou... Lăsînd gluma la o parte, tot ce pot eu să vă dezvălui e că *Willy* o să vă ofere ocazia să vă întîlniți cu *Carlos*...

În ciuda stăpînirii de sine, care-l caracteriza, Iamandi zvîcni uluit :

— *Carlos* ? ! ? De unde și pînă unde ? !

Înveselit de reacția agentului, Roeder zise :

— V-am dezvăluit doar că vă cunoaștem adevărata identitate. Știm exact ce s-a petrecut cu dumneavoastră după ce Schellenberg a decis să vă parașuteze în Anglia. Deși englezii au acreditat perfect ideea morții lui *Cezar*, — cu acest indicativ v-a „uns" Schellenberg, nu-i așa ? — noi tot v-am descoperit și am stabilit rolul jucat de *Carlos* în destinul dumneavoastră. Abwehr-ul s-a infiltrat pretutindeni. V-am cruțat, domnule Iamandi, și e bine să cunoașteți adevărul chiar de la mine, adică de la cel care v-a cruțat...

— Vă rămîn recunoscător, domnule colonel... Așa e, în Anglia „am murit" pentru prima oară... Acum două săptămîni, „am decedat" pentru a doua oară... O umbră de tristețe se așternu pe chipul agentului... Oare ce moarte mă mai așteaptă de-acum încolo ? !

Roeder îl îmbărbătă :

— *Carlos* e în Franța, judecînd după informațiile ce le deținem. Înălță cupa. Să bem, domnule *Pierre Mauriac*, pentru succesul misiunii ! Îl lăsă pe agent să-și golească

cupa și zise : Iar acum, cu părere de rău, trebuie să ne despărțim. Ne vom revedea mîine dimineață, la ora 6, tot aici, ca să ne luăm rămas bun... *Bonne nuit, monsieur Mauriac !*

4

Se revăzură nu la 6, ci la 7. La intîlnire, Roeder se arătă mai puțin vioi decît în ajun. Iamandi citi pe chipul neamțului, de astă dată palid, o oboseală cumplită, ca după o noapte de orgie. „Totuși m-a făcut să-l aștept... Mi se cuvin niște scuze !"

— Sînteți gata de drum, *domnule Mauriac ?* se interesă Roeder, dar se vede că era cu gîndul în altă parte.

— Gata, răspunse agentul, așteptînd ca șeful spionajului german din România să-și ceară scuze.

Roeder se sculă greoi din fotoliu și se apropie de Iamandi.

— Vă rog să mă iertați... V-am făcut să așteptați din motive independente de mine. Cu cincisprezece minute înainte de ora întîlnirii noastre, am primit de pe front o radiogramă. Astăzi, în zorii zilei, rușii au declanșat o puternică ofensivă.

Iamandi se aștepta ca în momentul următor Roeder să-l anunțe că operația *Salt în necunoscut* a fost revocată... Colonelul însă, după ce-i aruncă o privire ștearsă, se îndreptă spre căminul fals al cabinetului, deasupra căruia atîrna un tablou imens înfățișînd un castel medieval. Se auzi un declic : mîna lui Roeder declanșase un mecanism ascuns. Pînza, realizată în culori stridente, începu să se ridice încet, odată cu rama ce o încadra, descoperind o hartă a Europei... Dintr-o privire, Iamandi surprinse direcția ofensivei din Răsărit.

— Presiunea e la Iași și la Tiraspol, îl informă colonelul. La cele două extremități ale frontului...

Ochii albaștri ai agentului *Cristina* se înălțară spre celălalt punct cardinal al Europei, Apusul ; văzu săgețile care indicau direcția trupelor aliate din Franța, Parisul...

— Obiectivul ofensivei e clar : încercuirea trupelor noastre în sectorul Iași-Chișinău...

„Acum o să-mi spună că „operaţia" a fost contramandată, gîndea Iamandi în timp ce studia harta, ceea ce înseamnă că am *murit* pe degeaba".

— Vom opri ofensiva ruşilor, îşi manifestă Roeder încrederea în puterea de rezistenţă a frontului „Ucraina de Sud"... În cel mai rău caz, ne vom replia pe un aliniament nou şi ruşii vor fi opriţi.

Roeder declanşă din nou mecanismul ascuns al hărţii şi tabloul prinse să coboare lent, revenind la poziţia sa iniţială.

— Am ţinut să vă aduc la cunoştinţă situaţia exactă a frontului în momentul plecării dumneavoastră.

„Aşadar, nu mi-a revocat misiunea, constată Iamandi. E un om hotărît şi asta-mi place."

— Aţi procedat foarte loial, domnule colonel, şi vă asigur că apreciez acest gest.

Colonelul îşi consultă ceasul de mînă.

— Avionul Bucureşti-Viena decolează la ora 10.

— Mi-aş îngădui o întrebare, domnule colonel...

— Vă rog ! îl invită Roeder făcînd cîţiva paşi spre birou, după care se întoarse cu faţa spre el.

— Nu cumva, în lumina ofensivei, socotiţi misiunea mea ca fiind tardivă ?

Ochii colonelului străluciră cîteva secunde, apoi se feriră de cei ai românului. Întîrzie răspunsul, dar în cele din urmă, regăsindu-şi parcă energia ce-l caracteriza, spuse :

— Nu, tentativa nu e tardivă... Vă imaginaţi cumva că războiul se va încheia mîine-poimîine ? Vorbea acum nu numai precipitat, ci şi categoric. Războiul va mai dura încă mult timp... Nu-şi duse gîndul pînă la capăt. *Willy*, cu care o să vă întîlniţi la Viena, o să vă dea toate explicaţiile... Cu acest prilej, o să vă daţi seama că acţiunea nu-i tardivă... Mai aveţi vreo întrebare ? Nu ? Vă doresc succes!

Îşi strînseră bărbăteşte mîinile...

La ora zece fără un sfert, *Pierre Mauriac* coborî dintr-un taxi în faţa aerogării Băneasa. Era îmbrăcat într-un costum gri-deschis, de vară, cu o linie modernă. Pardesiul şi-l ţinea cu distincţie pe braţul stîng. Avea cu el doar o servietă neagră, de piele. Intră cu un mers sigur în clă-

direa aerogării. Vru să se îndrepte către biroul de informații, dar se răzgîndi : zărise chioșcul de ziare. Se opri și se apucă să cerceteze ziarele și revistele expuse la vedere. Vînzătoarea, o femeie trecută de prima tinerețe, planturoasă, examina cu un interes aparte pe acest bărbat elegant, căruia ochelarii fumurii îi dădeau un aer misterios. Se îmbujoră de emoție cînd o întrebă în românește :

— Aveți „*Signal*" nr. 6 ?

Femeia răspunse tulburată, de parcă i-ar fi cerut cine știe ce obiect interzis.

— Nu, nu mai avem... S-a vîndut... Poate că vă interesează *Revista Ilustrată*... cu fotografii de pe front. Ridică de pe tejgheaua din stînga cîteva exemplare din publicația recomandată.

Pierre Mauriac se apucă, zîmbind cu condescendență, să răsfoiască *Revista Ilustrată*. În același timp, se interesă :

— E în spatele meu, un ofițer german... Ce face ?

— Se uită afară, pe pista aeroportului. Ai ceva de predat ?

— Da. Printre bancnotele cu care o să-ți plătesc, o să găsești o notă... Acum dă-mi cît mai multe reviste, și românești, și germane... De care vrei.

Vînzătoarea îi alese vreo cinci reviste și tot atîtea ziare. Punîndu-le dinainte cumpărătorului, îi atrase atenția :

— Acum ofițerul s-a întors... e cu ochii pe noi !

— Ia mai dă-l în... Se opri la vreme. Scoase din portofel cîteva bancnote, plăti, luă vraful de ziare și reviste și-l aruncă în servietă, apoi se îndreptă bine dispus spre Biroul de informații. În urmă auzi urarea gîtuită de emoție a femeii : *Să te întorci bine și sănătos !*

În orarul cursei București—Viena nu interveni nici o modificare, așa că la ora 10 avionul decolă urmărit și de privirile nostalgice ale vînzătoarei de la chioșcul de ziare. Femeia rămase locului, pînă ce avionul se topi în zarea albastră a depărtărilor. Apoi, amintindu-și parcă de ceva, alergă la un telefon public. Emoția n-o părăsise încă : își dăduse seama după cum îi tremurau miinile. Formă un număr. Auzind o voce de bărbat, întrebă :

— Magazinul „La Papagal" ?

— Da, doamnă, cu ce vă putem servi ?

— Sînt croitoreasa Velicu...
— Mă bucur, doamnă... La telefon, croitorul Lică.
— A plecat la ora 10, cu cursa Lares, București — Viena...
— Ți-a lăsat ceva pentru noi ? se interesă croitorul Lică.
— Da... o notă...
— Stimată doamnă Velicu, îți mulțumim foarte mult. Nota e într-un plic ?
— Nu !
— Iată cum o să procedezi, începu s-o instruiască *Lică*, închizi chioșcul, te repezi la dumneata acasă și mă aștepți... o să trec eu în persoană să ridic nota... Nu vreau să mă arăt pe la aeroport, și încă imediat după decolare...
— Așa am să fac...
— Ai observat dacă-l urmărea cineva ?
— Îl urmărea un ofițer neamț... Chiar *el* mi-a atras atenția.
— Bine, doamnă Velicu, închide chioșcul chiar acum. La revedere !
— La revedere !
Agăță receptorul în furcă și se întoarse la chioșc să ducă ordinul la îndeplinire.

5

Generalul Belcea îl întîmpină pe posacul colonel Doinaș, șeful Serviciilor de informații al Biroului 2, cu brațele deschise. În bucuria sa fără margini, încălcă regulamentele și-l strînse la piept, cu putere, de-i troznіră oasele.
— Au ! Au ! Domnule general...
— Șezi, colonele, șezi... Unde-i nota ?
Colonelul Doinaș îi întinse documentul.
— Era tare emoționată femeia... Mi-a povestit că *dumnealui* avea o mustăcioară neagră, pana corbului... Elegant, pe cap cu o pălărie de paie, cu borul tras pe ochi... ochelari fumurii... Un gangster în toată puterea cuvîntului...
Generalul se așeză în fotoliu, rîzînd cu plăcere. Despături nota, înainte însă de a citi, mărturisi :

— Îl credeam pierdut. Acum ți-o pot spune... Nu mai speram că o să ne mai dea un semn de viață... Tu, colonele, iartă-mi izbucnirea, și generalii sînt oameni... Își plecă privirile și citi cu glas tare :

Mîine, 20 august, ora 10 plecarea. Noua mea identitate : Mauriac Pierre. Destinația : Viena. Hotel „Alterbürgerhoff". Misiunea are un indicativ : „Salt în necunoscut". Misiune de mare importanță. N-o cunosc încă. Urmează ca la Viena să mă întîlnesc cu Willy, un trimis al Berlinului. După unele semne, vor să mă trimită în Franța să mă întîlnesc cu Carlos. Cîte însă nu pot interveni pe parcurs ! Să nu vă îngrijoreze soarta mea. Ora 23.15. «B-39».

Își înălță fruntea și întîlni ochii ușor alungiți ai colonelului.

— Biletul a fost scris aseară... O fi aflat oare de ofensiva sovieticilor ? Oricum, *ora H* se apropie... Doamne, care o să fie destinul lui după *ora H* a marii cotituri ?

Doinaș căzuse pe gînduri. Nimeni nu bănuia că povestea asta cu «B-39» se va lungi atît de mult în timp. Îi era și lui clar că evenimentele ce se apropiau cu pași mari vor modifica în chip firesc datele activității agentului «B-39». „Îl vom pierde în neant ca pe un obiect oarecare ?"

— Totuși, colonele, ce vor de la el ? Cu ce scop au trudit atîta nemții ca să-l „contacteze" ?

— Nu pot să-mi dau seama ! își recunoscu Doinaș neputința. Am însă o propunere... Aș iniția ceva. În notă, ni se indică „Viena, Alterbürgerhoff". Cu permisiunea dumneavoastră, i-aș lua urma. Îi voi transmite prin radio lui *Johann* o radiogramă... Poate să mă duc după el ? Ce părere aveți ?

Generalul reciti nota ; transpirase și își ștergea cu batista sudoarea de pe față.

— Cu prudență, colonele... De acord, cu prudență însă, recomandă el.

Doinaș vru să se ridice.

— Stai, colonele... Mai avem de rezolvat o problemă. Deloc ușoară. Ia-l pe Boieriu deoparte și explică-i tu, așa ca între camarazi, că toată „operația" asta de spionaj și de trădare a lui Iamandi a fost înscenată de compartimentul tău, din ordin superior. Să nu se supere, piesa montată de

noi trebuia să fie interpretată cu veridicitate... Că și eu am avut de jucat un rol și l-am interpretat așa cum am putut... Ei, după asta, o să stau și eu de vorbă cu el... Nu de alta, dar de la o vreme, a luat obiceiul ca zilnic să depună flori la „mormîntul“ lui Iamandi. Cine știe pe cine o fi sacrificat Roeder, ca să ne convingă pe noi că Iamandi și-a găsit moartea în accidentul de aviație provocat de von Scheibe... !

— Nu va fi ușor să-l lămuresc, își spuse Doinaș părerea.

— Ordin, colonele ! Acum du-te, expediază radiograma la Viena... și întoarce-te ca să analizăm informațiile din zona fronturilor...

În timp ce șeful Serviciului de informații se îndrepta spre ușă, generalul mai parcurse o dată nota scrisă de ofițerul «B-39», a cărui identitate adevărată o știa numai el : maiorul Radu Doinaș, care nu avea absolut nici o legătură cu cea a colonelului Constantin Doinaș.

Radiogramă.
20.08.1944. Către *Johann*. Urgent.
Un oarecare Pierre Mauriac a sosit astăzi la Viena, venind de la București cu o cursă a Lares-ului. Controlați dacă a tras la hotelul „Alterbürgerhoff“

Penes

Radiogramă.
21.08.1944. Către *Peneș*. Urgent.
Pierre Mauriac figurează pe lista pasagerilor hotelului „Alterbürgerhoff“. Camera 235.

Johann

Radiogramă.
21.08.1944. Către *Johann*. Urgent.
Pierre Mauriac ne interesează. Verificați cu atenție dacă este urmărit. Organizați apoi propria voastră supraveghere. Cu grijă și de la distanță. Dacă părăsește Viena, anunțați-ne imediat.

Peneș

III. Dublu salt în necunoscut

1

Mai toată dimineața, maiorul Radu Doinaș hoinărise de unul singur printr-o Vienă tristă, rece, sărăcită de război. La hotel se înapoiase după ora prînzului, mai mult deprimat decît obosit. Ultima oară vizitase capitala Austriei în 1936 și imaginea bogată a trecutului îi deșteptase amintiri luminoase. Din această pricină, avea senzația că nimerise nu la Viena, ci într-un oraș bizar, populat cu umbre. Dispăruse forfota de altădată a *Marilor Ringuri*. În renumitele cafenele și berării vieneze se înstăpînise o veselie chinuită, forțată. Pe la mese, vienezi suspicioși vorbeau în șoaptă, iscodind temători în jurul lor. Magazinele își întîmpinau clienții cu obloanele trase sau cu rafturile goale. Apusese și faima celebrei bucătării vieneze. În restaurante — bucate anoste, sărace, încropite cu chin, și servite numai pe bonuri eliberate de autorități.

„Doamne, ce-i cu orașul ăsta? se întreba Doinaș în liniștea apartamentului ce-i fusese rezervat. Parcă s-ar pregăti ca „langsam aber sicher" să dispară de pe harta Europei! Și totuși aici, în acești ani de război, n-a explodat o bombă!... Iar vienezii trăiesc războiul mai intens și mai dramatic decît noi, bucureștenii, care acum ne găsim doar la o aruncătură de băț de linia frontului."

Se însera și Doinaș nu se putea hotărî să se dea jos din pat să închidă fereastra, ca apoi să aprindă lumina. N-avea chef sau vlagă, i se părea că părăsindu-și culcușul atît de comod și aprinzînd lumina se va pomeni brusc într-un

oraș sumbru și pustiu, neconsemnat pe nici o hartă din lume. Preferă, așadar, să rămînă în pat, culcat pe spate, cu ochii închiși și să mediteze în voie la știința românului de a-și menține optimismul în cele mai dramatice împrejurări ale istoriei, la capacitatea lui de-a face, dintr-o pornire naturală a ființei sale, haz de necaz. „Bucureștenii, filozofa Doinaș cu mîndria celui născut în orașul lui Bucur, chiar și în bezna camuflajului știu să rămînă luminoși și încrezători în propriul lor destin." Trecerea asta bruscă de la o atmosferă la alta îi accentuase deprimarea, iscîndu-i, în cele din urmă, în suflet o întrebare, doar una singură, stăruitoare și apăsătoare. „Și acum încotro, Radule ?" De la sosirea sa la Viena trecuseră douăzeci și patru de ore. Totul se desfășurase conform schemei de acțiune discutată în atîtea rînduri cu colonelul Roeder. Maiorul Weber l-a așteptat la aeroportul Aspern. Venise îmbrăcat în uniformă. După schimbul de parole, și-au strîns mîinile, și-au zîmbit politicos, apoi Weber l-a invitat să ia loc în mașina sa, pe bancheta din spate — avea un *Mercedes* negru, cu un stegulet hitlerist fixat pe aripa dreaptă a caroseriei. „Se pare că ăsta-i cineva aici !" apreciase Doinaș. Weber trecuse la volan — venise la aeroport, din motive ușor de bănuit, fără șofer. Pînă la hotel, maiorul, tot scrutîndu-l prin oglinda retrovizoare, s-a interesat cum e vremea la București, dacă au apărut strugurii, dacă a suportat ușor zborul, l-a informat apoi că la etajul doi al hotelului „Alterbürgerhoff" i s-a reținut un apartament de două camere. „Sper să vă simțiți foarte bine la Viena !" își exprimase el speranțele de gazdă. Era un bărbat trecut de cincizeci de ani, cu o figură care nu exprima mai nimic, însă, ca orice ofițer de carieră, se comporta manierat, lăsînd o impresie agreabilă. L-a sfătuit să-și desfacă bagajele, să se aranjeze, să se odihnească, să încerce să se simtă ca la el acasă, urmînd ca la ora opt să treacă să-l ia și să cineze împreună... „De vizele necesare rămînerii dumneavoastră la Viena, ca și de cartelele alimentare, o să mă ocup eu... Vă doresc odihnă plăcută". După asta, Weber s-a retras, revenind la hotel la ora fixată de el. Era, de astă dată, îmbrăcat civil. Au urmat aceleași întrebări de gazdă atentă — dacă s-a odihnit,

dacă este mulțumit de confortul apartamentului. Au coborît la restaurantul hotelului... Pe la mese, numai ofițeri germani și, desigur, femei. Spre regretul lui Doinaș, gazda îi propusese să cineze într-un separeu. Nu a avut cum să-l refuze.

Ca un preludiu la o cină slabă, Weber i-a vorbit de rostul raționalizator al cartelelor, l-a pus la curent cu folosirea lor. Doinaș îl asculta cu răbdare, așteptînd ca după această introducere Weber să-i vorbească de întîlnirea cu *Willy* ce urma s-o mijlocească. Cina însă trecuse într-un dialog convențional, șters și plictisitor. Fără îndoială că Doinaș ar fi putut, într-o formă mai mult sau mai puțin subtilă, să-i amintească de scopul prezenței sale la Viena, dar a socotit că era de datoria gazdei să-l aducă în discuție pe *Willy*.

La despărțire, maiorul i-a recomandat, ca unui vechi camarad, să-și petreacă ziua următoare plimbîndu-se prin Viena, iar de revăzut, să se revadă la cină. „Parterul e deschis... funcționează... Vă invidiez... Să ai o zi liberă de dimineața și pînă seara e ceva în zilele noastre !" au fost cuvintele sale înainte de a-i ura : „Gute Nacht !"

La gîndul că a doua zi avea să bată de unul singur arterele Vienei, se bucurase. A dat curs recomandării. E drept, nu ajunsese pînă la Prater. În schimb, la capătul hoinărelii se pomenise pradă indispoziției. „Și-acum încotro, Radule ?" Singura speranță sălășluia în Weber. Era încredințat că apariția lui îl va reconforta, căci, în sfîrșit, va aduce vești de la *Willy*... „Poate că de starea mea e de vină nu orașul, încercă Doinaș să se amăgească, ci inactivitatea. Poate dacă l-aș fi întîlnit pe *Willy* altul mi-ar fi tonusul."

Căutase în cele cîteva ziare berlineze, printre care și în „Völkischer Beobachter", știri în legătură cu evoluția ofensivei sovietice din Moldova, dar nu găsise un rînd. Printr-o firească asociație, revăzu în gînd chipul vînzătoarei de la chioșcul de ziare de la aerogara Băneasa și zîmbi înduioșat, ca în fața unei imagini dragi. Nu se îndoia nici o clipă că nota sa ajunsese la generalul Belcea. „Ce mutră trebuie să fi făcut Boieriu cînd a aflat că activitatea mea de spionaj în favoarea Abwehr-ului n-a fost

decît o înscenare !... Ah, drăguţul, el a mai rostit şi un cuvînt de adio la mormîntul meu ! Păcat că n-am fost la cimitir să-l ascult."

Deodată îşi aminti de Weber, se ridică în capul oaselor, aprinse veioza şi îşi cercetă ceasul : de întîlnirea cu Weber îl mai despărţeau doar cincisprezece minute. Sări din pat şi începu să se îmbrace.

Weber nu lăsă să-i scape noul prilej de a-şi demonstra punctualitatea. Nici Doinaş nu se arătă mai prejos. În timp ce maiorul german intra pe uşa turnantă a hotelului, românul cobora scara ce ducea la parter. Îşi zîmbiră de la distanţă, protocolar, iar cînd îşi strînseră mîinile, Doinaş surprinse pe faţa lui Weber o umbră de îngrijorare.

— Ce-aţi zice de o plimbare cu maşina înainte de cină ? îl întrebă maiorul.

„*Willy*" ? vru Doinaş să întrebe, dar îşi reteză curiozitatea.

— Mi-ar face plăcere ! minţi el.

Ieşiră din hotel. Se înserase. *Mercedes*-ul se afla tras la scară. De astă dată, maiorul Weber îşi invită musafirul să ia loc pe bancheta din faţă, lîngă el. Acesta îl urmă tăcut. Întunericul camuflajului şi liniştea ca de cimitir a Vienei îi readuseră în suflet senzaţia dezolantă că se afla într-un oraş ce îşi aşteaptă cuminte inefabilul deznodămînt.

Din faţa hotelului „Alterbürgerhoff", maşina condusă de Weber ieşi direct în Opernring, continuîndu-şi apoi drumul, cu viteză moderată, pe Kärtnering. Un timp, nu schimbară o vorbă. Atenţia lui Weber părea concentrată în întregime asupra volanului. Doinaş îi respectă tăcerea, deşi îl agasa. Totuşi, nu întreprinse nimic pentru a-l scoate pe neamţ din muţenie. Abia după ce *Mercedes*-ul lăsă în urmă parcul „Schubert", apropiindu-se de Dunăre Weber se hotărî să vorbească :

— Am ţinut, domnule Mauriac, să discutăm în maşină... E un loc mai potrivit, mai în siguranţă... N-am veşti prea bune...

„Hait ! tresări Doinaş. Începutul nu-i rău !"

— Frontul de la Iaşi—Chişinău s-a prăbuşit, continuă Weber cu amărăciune. Ruşii înaintează şi sînt pe cale să

repurteze o mare victorie. Au loc lupte înverşunate şi sîngeroase. Comandamentul german depune eforturi colosale, pentru a-l opri pe inamic... Situaţia însă este foarte gravă...

Cuvintele sumbre ale maiorului îi amintiră lui Doinaş de cabinetul de la Bucureşti al colonelului Roeder, de harta Europei pe care săgeţi roşii înghesuiau, din toate direcţiile, armatele lui Hitler.

„Da, situaţia-i gravă, se gîndea Doinaş, depinde însă pentru cine." Întrebă :

— Ce-i cu *Willy*, mult o să-l mai aştept ?

Weber oftă :

— Nu ştiu ce să vă spun ! *Willy* nu mi-a dat încă nici un semn... Iar altă legătură, în ceea ce vă priveşte, nu am... Pur şi simplu, nu ştiu ce să întreprind, îşi exprimă el cu sinceritate neputinţa.

— Ce înseamnă că *Willy* nu v-a dat nici un semn ? se interesă Doinaş intrigat.

Dînd dovadă că înţelege cît se poate de bine situaţia dificilă a celuilalt, Weber, îl lămuri cu toată seriozitatea de care era capabil.

— *Willy* nu locuieşte la Viena, ci la Berlin... El e creierul nostru... Pînă la ora asta, Berlinul ar fi trebuit să-mi dea un semn. Nu mi l-a dat şi nu cunosc motivul întîrzierii.

Doinaş reţinu informaţia „El e creierul nostru" ca pe un element inedit.

— Aţi încercat să luaţi legătura cu Bucureştiul ?

— Repet, în ce vă priveşte, nu am nici o legătură la Bucureşti. Şi Weber se grăbi să-i dea interlocutorului său o nouă dovadă de sinceritate, mărturisindu-i : Şi chiar dacă aş avea o legătură, mi-e interzis să apelez la ea.

„Da, Weber nu se joacă cu cuvintele, medită Doinaş. De fapt, şi Roeder mi-a explicat că Weber nu-i decît o verigă intermediară... că nu-i la curent cu *Saltul în necunoscut*."

— Regret, domnule Mauriac, în seara asta n-o să putem cina împreună, se scuză maiorul neamţ. V-aş ruga să nu vă supăraţi şi, mai cu seamă, v-aş ruga să nu interpretaţi greşit faptul ca atare... Trebuie să fiu prezent la unitate.

— Vai de mine ! Vă înţeleg foarte bine...

— O să vă las la hotel, îl anunță Weber cu un glas mai puțin crispat. Pentru cîte zile mai aveți bonuri de masă ?

— Pentru patru, răspunse Doinaș.

Weber conducea volanul cu mîna stîngă, în timp ce cu dreapta umbla într-unul din buzunarele vestonului :

— Vă mai las acest plic cu mărci... Să aveți o sumă de bani asupra dumneavoastră, pentru orice eventualitate.

Doinaș acceptă plicul întrebîndu-se ce voia Weber să-i dea de înțeles prin cuvintele „pentru orice eventualitate". Să-l alerteze indirect ? Să-l avertizeze că probabil un timp nu se vor întîlni ?

În Aspern Platz, maiorul întoarse mașina și se îndreptă spre hotel, urmînd același itinerar.

— Mîine seară, ne vom revedea la aceeași oră, îl informă Weber la despărțire.

După acel „pentru orice eventualitate", Doinaș se așteptase să-l audă pe Weber cerîndu-și scuze și explicîndu-i politicos că din anumite motive, independente de voința sa, două-trei zile nu se vor mai putea întîlni. Însă ultimele cuvinte ale amfitrionului îi risipiră îndoielile.

— Bine, domnule maior, o să vă aștept cu plăcere.

Coborî, dar nu intră imediat în clădirea hotelului ; rămase să urmărească. *Mercedes*-ul pînă ce-l văzu topindu-se în întunericul nopții vieneze. Își înălță privirile : deasupra orașului cufundat în bezna camuflajului se boltea un cer înstelat. Doinaș mai zăbovi o vreme, încercînd să surprindă în noapte silueta vreunui urmăritor. Nu observă nimic care să-i dea de bănuit. Intră în hotel, renunță la cină retrăgîndu-se în apartamentul său. Simțea nevoia să rămînă în întuneric, într-o singurătate deplină cu gîndurile proprii. Își aruncă hainele cît colo și se lăsă într-un fotoliu, aprinzîndu-și o țigară... Ceva nu era în ordine... La București, pe toată perioada instruirii, indicativul *Willy* apărea mereu ca un leit-motiv. În jurul acestui personaj misterios, care, fără îndoială, făcea parte în continuare din conducerea supremă a Amt Mil, gravita misiunea ce urma s-o îndeplinească. Pe cine oare ascundea acest indicativ atît de comun ? De ce se lăsa *Willy* așteptat ? E drept, schema elaborată la București și în cadrul căreia se mișca nu indica

nici data sosirii lui *Willy* la Viena, nici ora și locul întîlnirii lor. Totuși... totuși... ceva nu era în regulă. Simțea asta, așa cum uneori ți-e dat să simți în bezna unei încăperi, pe care de obicei o știi pustie, prezența unei a doua ființe și-ți vine să strigi : „E cineva aici ?"

„Se petrece ceva, se gîndea Doinaș, dar ce ?" Era de datoria sa ca cel puțin ipotetic să încerce să înțeleagă ce anume se petrecea în zonele inaccesibile lui, însă într-un fel sau altul legate de operația *Salt în necunoscut*. Așadar, cum trebuia să interpreteze așteptarea asta nejustificată ? Se întoarse cu gîndul la cuvintele lui Weber — „pentru orice eventualitate". Desigur, această propoziție, dacă n-o lega de plicul cu mărci înmînat de neamț, rămînea o simplă vorbă aruncată în vînt. Deci pentru orice eventualitate, Weber socotise că nu era deloc rău să aibă asupra sa o sumă de bani. Evident, pentru a se descurca. Ce anume ar fi putut prilejui o asemenea *eventualitate* ? În primul rînd, Weber. Pe neașteptate, maiorul — unica sa legătură din Viena — forțat de împrejurări conjuncturale, ar fi putut să se pomenească în situația de a nu mai putea să treacă un timp pe la hotel să-l vadă, să cineze împreună. „În fond, nici măcar nu știu ce hram poartă maiorul ăsta la Viena, constată Doinaș. Judecînd după *Mercedes*-ul ce-l conduce, poartă un hram mare... Mare, unde ? În Wehrmacht ? În Amt Mil ?"

În această ordine de idei, nu era deloc exclus ca, într-una din zile, Weber să-i telefoneze și să-i comunice : „Uite, așa și pe dincolo, iei trenul și te repezi pînă la Salzburg sau pînă la Gratz, iar acolo in locul cutare și la ora cutare o să te întîlnești cu *Willy* !" Te folosești de banii ce ți-am dat pentru orice eventualitate. „Ce prostii îmi trec prin cap ! Să pomenească Weber la telefon numele lui *Willy* ? !"

Doinaș trecu apoi la o altă ipoteză. Weber îl informase că frontul din Moldova se prăbușise, că ofensiva sovieticilor progresa într-un ritm îngrijorător... El, *Cristina*, evitase în mod deliberat orice comentariu pe marginea acestei informații. Nu cumva, în ciuda asigurărilor date de Roeder la București, în dimineața plecării, cum că ofensiva rusească nu schimba datele misiunii, întîrzierea lui

Willy se datora totuși evenimentelor militare de la Iași—Chișinău ? Nu cumva puternica ofensivă modificase datele operației ? Sau, cine știe, anulase complet operația ? În cazul acesta, era de prevăzut că Abwehr-ul sau cercul acela misterios de ofițeri superiori în numele căruia Roeder îl contactase să-l folosească altfel, încredințîndu-i probabil cu totul altă misiune. „Nu m-au adus la Viena doar ca să vizitez orașul ?! se înfurie Doinaș. Sau, cine știe, poate că mă vor abandona... Într-o asemenea eventualitate — banii lăsați de Weber o să-mi prindă bine... Dar dacă..."

Un gînd își croia anevoie drum în mintea sa și pe măsură ce înainta, căpătînd contur, îi veni să rîdă. „Da' e absurd ! ...Tocmai pentru asta e bine să nu-l ignori... să-l iei în considerație... În spionaj e necesar să nu tratezi toate problemele în mod egal, dar nici să nu treci orbește peste cele ce par minore sau absurde." În această ordine de idei, Doinaș se întreba dacă nu cumva Roeder, inventiv și dibaci cum era, îl transformase într-o momeală prinsă în cîrligul unei capcane ? În ultimele zile de instruire, șeful serviciului german de spionaj militar din România îi dăduse de înțeles, clar și fără echivoc, că era la curent cu toată povestea de la Berlin din 1939—41, că știa că după parașutarea sa în Anglia, din ordinul lui Schellenberg, nu „murise", că acceptase de fapt propunerea lui *Carlos*, șeful Intelligence Service-ului pentru Balcani, să se întoarcă în țară... În consecință, Roeder luînd în considerație toate aceste date, l-a învăluit în legendele sale, expediindu-l la Viena ca momeală. Dacă a urmărit acest scop diabolic, gîndea Doinaș, atunci tot el trebuie să fi răspîndit în capitala Austriei zvonul că *Anteu** a poposit pe meleagurile lui Schubert și Strauss... Și agenții I. S.-ului îl vor căuta, în timp ce agenții hitleriști vor pîndi capcana. Cine va mușca primul din momeală ? Nu cumva chiar rezidentul englezilor din Austria ? Nu cumva... Doinaș se îngrozi. Dacă asta se va dovedi a fi în cele din urmă esența misiunii concepute de Roeder, atunci își putea trage liniștit un glonte în tîmplă... În virtutea unui asemenea plan dia-

* Indicativul dat maiorului Radu Doinaș de către Intelligence Service.

bolic, găsea normal ca Weber să se retragă pentru a-l lăsa în seama agenților stabiliți să-i supravegheze orice mișcare.

„Poate că asta și doresc, sări Doinaș la o altă idee, să vadă cum mă comport cît timp Weber o să lipsească."

Concluzia la care ajunsese îl mai liniști ; își spuse că, lămurindu-și cîteva ipoteze, nu mai avea nici un rost să se frămînte. Doar operația pentru care îl contactase Roeder se numea *Salt în necunoscut*. Iată, primul salt îl făcuse de-acum și nu putea să conteste că nu nimerise în necunoscut. „Nici măcar telefonul lui Weber de acasă nu-l am, darmite pe cel de la unitate !" Se ridică din fotoliu, decis să coboare la restaurant și să cineze. „Da, își zise încurajîndu-se, trebuie să fiu cu ochii-n patru și să țin seama de toate ipotezele. Oare să le fi trecut pe toate în revistă ? Nu mi-a scăpat nici una ?"

În timp ce se îndrepta spre restaurant ceva mai bine dispus, avu impresia că un ins, care pînă atunci șezuse liniștit în holul de la recepția hotelului citindu-și ziarul, se luase după dînsul. Nu se înșelase... Îl văzu intrînd în restaurant, ocupînd și el un loc la o masă. Așteptîndu-l pe chelner, insul își reluă lectura ziarului. „Al naibii, se înveseli Doinaș, a rămas la forma asta primară de urmărire !"

2

Trecuseră două zile fără ca maiorul Weber să dea vreun semn de viață. În acest interval, Radu Doinaș își petrecuse timpul umblînd prin oraș, vizitînd puținele muzee deschise rarilor vizitatori. Intrase și în cîteva magazine de antichități, unde zăbovise destul de mult cercetînd obiecte vechi și prăfuite, multe dintre ele de o reală valoare artistică. Firește, intrase în vorbă cu proprietarii acestor magazine, se interesase de prețuri. Spre dezamăgirea negustorilor, clientul nu achiziționase nici o piesă, însă aflaseră, datorită cărților de vizită lăsate în urma sa, că avuseseră de-a face cu domnul Pierre Mauriac... colecționar și critic de artă. Străbătuse astfel orașul în lung și în lat, atent să descopere dacă era urmărit. Nu izbutise însă să ajungă la nici o concluzie sigură : în mintea sa

urmăritorii ici apăreau, dincolo dispăreau. În cele din urmă, jocul acesta de-a șoarecele și pisica începuse să-l sîcîie așa că-l abandonă. „N-au decît să mă supravegheze, cedase Doinaș. N-au de ce să se plîngă, le-am oferit itinerare curate, fără semne de întrebare..." Fusese la un moment dat îmboldit de dorința de a porni în căutarea Consulatului României. Vorba lui Weber, „pentru orice eventualitate". O recunoaștere întreprinsă la vreme poate fi oricînd de folos. Totuși, renunțase. Ideea că nemții îl puseseră sub supraveghere strictă și că o asemenea „plimbare" prin dreptul Consulatului i-ar fi pus pe supraveghetori pe gînduri se dovedise mai puternică.

În fiecare zi însă avusese grijă ca ceasul înserării să-l găsească în liniștea apartamentului său de la hotel. Nădăjduia ca Weber să-l caute. Procedase întocmai și în seara zilei de 22 august. După asfințitul soarelui reveni la hotel, făcu un duș, se vîrî în pijama și se întinse pe pat nu atît pentru a se odihni, căci nu se resimțea defel de pe urma îndelungilor plimbări, ci pentru a aștepta un semn din partea lui Weber. Și iată că în seara aceea el se arătă. Telefonul pe care nu-l folosise încă niciodată țîrîi pe neașteptate atît de zgomotos, încît Doinaș sări speriat în picioare. „Oh, mama ta de aparat, te credeam mort!" Ridică receptorul, fiind convins că cineva greșise numărul — căci din prima zi a șederii sale la Viena și-a dat seama că Weber evita convorbirile telefonice. De aceea fu uluit cînd îi recunoscu vocea.

— Domnul Mauriac? îl întrebă el în franceză.

— Pierre Mauriac în persoană.

— De cîte minute aveți nevoie ca să coborîți în fața hotelului?

— Sînt în pijama... În zece minute...

— Perfect, se învoi Weber. Peste zece minute trec cu mașina să vă iau.

„În sfîrșit, *Willy*!" exclamă Doinaș bucuros că bătuse ceasul să intre în acțiune. Se îmbrăcă în grabă, fără însă a-și neglija ținuta vestimentară. Ce-i drept, nu-i era nici în fire. Cîteva minute mai tîrziu, trecînd prin holul de la parter al hotelului, avu din nou impresia că un ins al cărui chip nu se zărea din pricina ziarului ce-l citea manifestase

un oarecare interes pentru persoana sa. Cînd ajunse lîngă ușa rulantă, se uită brusc îndărăt peste umăr și surprinse pentru o clipă ochii pîndarului. Ieși din hotel exact în momentul cînd *Mercedes*-ul condus de Weber opri „la scară". Dinlăuntrul mașinii, maiorul, îmbrăcat civil, îi deschise portiera invitîndu-l lîngă el. În secunda următoare, mașina porni mai departe. Își spuseră „bună seara", apoi o bucată de drum tăcură. Doinaș aștepta relaxat momentul în care Weber se va decide să pronunțe numele lui *Willy*.

— Domnule Mauriac, vorbi deodată Weber cu o voce rece, tăioasă, pe care Doinaș n-o mai auzise pînă atunci, întîlnirea noastră va fi scurtă.

Surprins de tonul neamțului, Doinaș se grăbi să-și precizeze punctul de vedere.

— Nici mie nu-mi plac întîlnirile conspirative prea lungi.

— Domnule Mauriac, din păcate, am o veste foarte proastă (de astă dată, vocea-i trăda o oarecare îngrijorare). Chiar foarte proastă.

Doinaș socoti că era cazul să-și îmbărbăteze interlocutorul și zise :

— Sînt învățat cu vești rele, domnule maior, așa că nu vă sfiiți.

— Domnule Mauriac, urmă Weber cu o voce tremurată, întîlnirea cu *Willy* a căzut. *Willy* n-o să mai poată veni niciodată la Viena. *Willy* a fost arestat din ordinul S. D.-ului...

În primul moment, Doinaș crezu că are de-a face cu o nouă fază a uneia și aceleiași stratageme, de aceea replica sa fu a unui om care nu are nici un motiv să se neliniștească.

— Vestea este într-adevăr proastă, chiar dureroasă. Deci în locul lui *Willy*, cu cine urmează să mă întîlnesc ?

— Asta e, domnule Mauriac, că ați căzut pe capul meu cum nu se poate mai prost, îi scăpă lui Weber, dar imediat înțelese că se abătuse de la politețea sa înnăscută și adăugă : Vă rog să mă scuzați !

— Domnule maior, după cîte știu, este de datoria dumneavoastră să-mi spuneți ce am de făcut.

Lui Weber îi cedară nervii, aproape că țipă :

— Nu înţelegeţi că *Willy* a fost arestat ? Că la ora asta e în ghearele gestapoviştilor ? !

Izbucnirea neamţului avu darul să-l convingă pe Doinaş că într-adevăr vestea proastă nu făcea parte din schema operaţiei *Salt în necunoscut,* cum îşi închipuise şi că n-ar fi rău să-i ia în seamă desperarea. Vorbi ca şi mai înainte, liniştit.

— Bine !... am înţeles ! Şi... ?

— Cum şi ? !

„Ori e prost, ori face pe prostu... îşi spuse Doinaş. Sau pur şi simplu e desperat."

— Eu ce fac ? Mă reîntorc la Bucureşti ?

— Cred că ar fi soluţia cea mai bună, răspunse maiorul cu seriozitate. Rolul meu în legătură cu prezenţa dumneavoastră la Viena a fost şi este limitat : să vă fiu gazdă şi să facilitez întîlnirea cu *Willy*... Din păcate, *Willy*..

Deşi era cazul să se alarmeze, Doinaş vorbi ca şi cum arestarea lui *Willy* nu reprezenta pentru persoana sa nici o primejdie.

— Vă adresez atunci rugămintea să-mi procuraţi un bilet de avion cu destinaţia Bucureşti. După cîte ştiu, avionul *Lares*-ului care soseşte mîine de la Bucureşti se întoarce în România poimîine ...Sau poate aveţi o altă propunere.

Weber îşi mărturisi neputinţa pe un ton de om deznădăjduit :

— Nu ştiu... nu ştiu ce să fac cu dumneavoastră ! Mi-e teamă ca arestarea lui *Willy* să nu atragă şi alte arestări.

„Mda ! Omul e într-adevăr desperat, se gîndea Doinaş. E doar şi pielea lui în joc... iar eu am picat între ciocan şi nicovală. Cum nu se poate mai prost. Şi încercă să facă haz de necaz : Asta zic şi eu că-i un salt în necunoscut !"

— Dacă-mi este permis, cine-i *Willy ?* întrebă Doinaş pe neaşteptate, gîndind în acelaşi timp : „Dacă-mi dezvăluie identitatea lui *Willy* înseamnă că e sincer, că nu se joacă cu mine."

Ghicindu-i parcă gîndurile, Weber rosti fără să ezite numele unui cunoscut general german.

— Generalul von Kapp ? ! exclamă Doinaş nespus de surprins. Albert von Kapp ? Glumiţi ?

— De ce aş glumi? De ce aş ascunde adevărul?

— Vă mulţumesc...! murmură Doinaş. Îl imboldeau acum o mulţime de întrebări, era însă conştient că maiorul Weber, aşa deznădăjduit cum era, va refuza să-i răspundă la vreuna dintre ele, aşa că renunţă.

— Mîine seară o să vă aduc un bilet pentru avionul de joi dimineaţă, îi făgădui maiorul recăpătîndu-şi calmul.

„E mulţumit de concluzia la care am ajuns, socoti Doinaş. Ca şi cînd eu aş fi, la Viena, în momentul ăsta, problema nr. 1 a existenţei sale... Mai poţi să ştii?... Doar aici urma să mă întîlnesc cu baronul Albert von Kapp... cu enigmaticul general von Kapp...!"

Fusese într-atît de absorbit de propriile sale gînduri, încît nici nu observă cînd Weber opri maşina în faţa hotelului.

— Mîine, la ora 20, o să găsiţi la recepţie biletul de avion. Îi întinse mîna, iar Doinaş, în locul clasicului cuvînt de despărţire „Auf wiedersehen", auzi urarea : Vă doresc succes ! Şi să ajungeţi acasă cu bine ! Adio !

Doinaş coborî din maşină tulburat. Murmurase şi el cîteva cuvinte, dar cu siguranţă că Weber, copleşit de propriile sale frămîntări, nu le auzise. Rămase locului privind în direcţia unde dispăruse *Mercedes*-ul. Nu, nu dispăruse un simplu vehicul, ci legătura lui din Viena, unica sa legătură cu operaţia *Salt în necunoscut* ! Simţea, privind în noapte, cum în jurul său se căsca şi mai adînc acel vid al singurătăţii. „Singurătatea spionului !, suspină el cu tristeţe. Poate oare cineva s-o sesizeze, s-o înţeleagă ? Mereu singur... Singur în necunoscut ! Singur printre duşmani ! Singur în faţa plutonului de execuţie !"

Împins parcă de un resort, porni agale pe străzile pustii şi prăbuşite în bezna camuflajului. Îşi spunea că, numai umblînd, va izbuti să facă puţină ordine în gîndurile care i se învălmăşeau în minte ca nişte pietre zgrunţuroase. Unde şi cum să găsească acel reper luminos de care avea atîta nevoie în obscuritatea evenimentelor din ultimele zile ?

„Poate că ăsta este de fapt şi începutul misiunii ? se pomeni Doinaş întrebîndu-se. Nu cumva aducerea mea în această situaţie limită face parte integrantă din scenariul

operației concepute de Roeder ? Nu cumva programul de instruire de la București n-a fost decît o farsă, că nu are nici o legătură cu adevărata misiune, cu ceea ce urmează să mi se întîmple de-acum încolo ? Prostii ! Prostii !"

Într-adevăr, a pune sinceritatea maiorului Weber sub semnul îndoielii i se părea nu numai o prostie, ci și o gravă greșeală în interpretarea unei conjuncturi. După arestarea lui Canaris, Oster, Dohnany, Müller, căpeteniile Abwehr-ului, iată că-i venise și lui von Kapp rîndul. Arestările dictate în ultima vreme de Himmler și Kaltenbrunner nu erau decît efectul bombei care, la 22 iulie, urma să salveze Germania de genialitatea lui Hitler. Așadar *Willy*, adică generalul Albert von Kapp, făcuse parte din complotul generalilor. Ceea ce explică și spaima, dacă nu chiar panica, maiorului Weber.

„Bine, bine, dar ce legătură să existe între von Kapp și operația *Salt în necunoscut* ? Între mine și complotul generalilor ? se chinuia Doinaș să înțeleagă ceva din cele ce se petreceau în preajma sa și-l vizau direct.

Se întoarse cu gîndul la București, la clădirea Abwehr-ului. Se văzu stînd de vorbă, la un coniac, cu colonelul Roeder. Nici o clipă, cel care ani de zile condusese spionajul german din România nu se arătase afectat de faptul că încă din februarie organele RSHA-ului înghițiseră Abwehr-ul creat de geniul amiralului Canaris. Nu o dată, Roeder îi atrăsese atenția că operația *Salt în necunoscut* avea mai curînd un caracter diplomatic decît unul de spionaj și că numai întîlnirea de la Viena, cu *Willy*, va stabili cu exactitate obiectivul și dimensiunea misiunii. „Avem nevoie de o personalitate care să se bucure de încrederea inamicului. Or, dumneavoastră sînteți personalitatea care întruniți această calitate..." îi spusese Roeder cu 24 de ore înainte de a părăsi Bucureștiul. Trecuse o lună de zile de la eșecul atentatului împotriva lui Hitler, iar arestarea, probabil neașteptată, a lui *Willy* spulberase pur și simplu operația *Salt în necunoscut*. „Fără îndoială că misiunea mea s-a încheiat înainte să înceapă, concluzionă Doinaș

oprindu-se la o intersecție de străzi. Păcat... Începuse să-mi placă !" Scrută în jur, ochii săi obișnuiți cu camuflajul văzură conturîndu-se în depărtare silueta domnului Sf. Stephan. Era o noapte calmă, cu cer înstelat. Totuși senzația că se plimba pe aleile unui uriaș cimitir — fiecare clădire cu ferestrele negre, un cavou — puse din nou stăpînire pe întreaga sa ființă. Făcu cale întoarsă, fără să se abată de pe Kärtner Strasse, care ducea direct la hotel.

„Mai merită oare să caut un răspuns la întrebarea : Care era de fapt obiectivul operației *Salt în necunoscut* ? reluă Doinaș analiza situației sale. Și dacă da, unde naiba să-l caut ?"

Îi reveni în minte tripleta Roeder—Weber—*Willy*. Ultimul fusese arestat acum cîteva zile. Weber intrase în panică... „Ce-o fi cu Roeder la București ?" Își aminti că și la București, nu cu mult înainte de atentatul împotriva lui Hitler, se produsese o arestare pe cît de senzațională, pe atît de inedită. Doi agenți trimiși anume de Kaltenbrunner îl ridicaseră pe Hermann von Ritgen, șeful Serviciului de informații al Legației, omul baronului Killinger. Așa cum îl informase Roeder, von Ritgen fusese mai întîi doborît de un somnifer puternic, iar apoi transportat pe calea aerului la Berlin, într-un sicriu. „Deci complotul a avut ramificații ! Viena... București... Și te pomenești că așa am intrat și eu în cercul complotiștilor... Da, cea mai bună soluție e să mă întorc acasă, și cît mai repede posibil. Pînă ce gestapoviștii nu ajung să-l aresteze pe Weber, căci dacă îl arestează există șansa să se ajungă și la *Pierre Mauriac*... Iar dacă sînt înhățat, cu siguranță că Schellenberg va dori să mă cunoască. Mă va recunoaște și atunci va fi vai de mine... Doar n-are nici un motiv să-mi ierte că în '41 l-am tras pe sfoară... „Mda ! Trebuie s-o șterg rapid."

Cu această hotărîre, Doinaș se înapoie la hotel. Ridicînd cheia de la recepție, se opri în fața orarului cu cursele aeriene *Lares*. Constată cu satisfacție că nu se înșelase —poimîine, adică joi 24 august, orele 11, decola de pe aero-

portul Aspern, spre București, un avion de pasageri ce sosea la Viena, în după-amiaza zilei. „Chiar dacă Weber n-o să-mi facă rost de bilet, gîndea Doinaș în timp ce urca spre apartamentul său, trebuie să fac totul ca să mă întorc în țară... Să mă agăț de echipaj... de aripile avionului... Trebuie să ajung cu orice preț în țară..."

A doua zi, după un somn adînc și odihnitor, cobori la recepție unde bătrînul proprietar al hotelului îi înmînă un plic aducîndu-i totodată la cunoștință că nu datora nimic, deoarece „rudele" achitaseră nota. Așadar, Weber se ținuse de cuvînt.

— Mîine la ora 12, mein Herr, expiră nota de plată, ținu patronul să fie clar.

Doinaș urcă din nou în apartamentul său și deschise plicul. Răsuflă ușurat. În plic găsi un bilet de avion Viena—București, însoțit de cîteva rînduri.

Am făcut tot ce a depins de mine, îi scria Weber. *Nu regret că am avut plăcerea să vă cunosc, chiar dacă voiajul Dv. s-a încheiat prematur. Vă doresc un zbor cît mai agreabil. Mi-ar face o nemărginită plăcere ca, într-un viitor apropiat, să ne întîlnim din nou. La revedere ! W... Vă rog, distrugeți biletul !*

Îi mulțumi în gînd lui Weber, că își respectase cuvîntul dat, rupse scrisoarea în bucățele și le aruncă apoi la toaletă.

Se uită la ceas : da, mîine pe vremea asta va fi acasă... Într-o cameră de hotel sau în apartamentul său, asta nu mai avea prea multă importanță... Va respira aerul orașului natal, chiar dacă în buzunar va purta un timp un act fals de identitate. Încrederea în ziua ce avea să vină spori și mai mult în clipa în care intrînd în restaurantul hotelului să cineze, descoperi la o masă, printr-o nemaipomenită coincidență, trei aviatori în uniforma aviației civile românești : goleau pe nerăsuflate halbe de bere, rîdeau gălăgios, ignorînd parcă tăcerea mormîntală a celorlalți consumatori. Dintr-o explicabilă pornire lăuntrică, Doinaș se așeză la o masă din vecinătatea aviatorilor. Îi auzea : făceau glume pe seama nemților din restaurant... Doinaș s-ar fi alăturat veseliei lor, dar deodată zări la o altă masă un ins care nu se sfii să-i arate că, în timp ce citea ziarul,

nu făcea altceva decît să-l spioneze. „Uite, știi ce, i se adresă Doinaș în gînd... N-o să-mi stric eu buna dispoziție din pricina ziarului tău !“ Își îndreptă din nou atenția spre aviatorii români și astfel îi fu dat să afle ultima anecdotă care circula la București.

3

Radiogramă

24.08. 1944. Ora 20.15. Către *Peneș*. Foarte urgent.

Pierre Mauriac urma să se înapoieze astăzi la București cu avionul de pasageri Lares avînd indicativul YR-LIR. Din pricina evenimentelor din țară, avionul a fost oprit de la zbor. Pierre Mauriac s-a întors la hotelul „Alterbürgerhoff“ unde a ocupat o cameră modestă. Tot aici e cazat și echipajul Lares-ului. Aștept noi ordine.

Johann

Radiogramă

25. 08.1944. Către *Johann*. Foarte urgent.

Găsiți un prilej discret pentru a intra în contact cu Pierre Mauriac. Parola se rostește în limba franceză : „Vin din partea d-nei Mavrocordat“. Răspunsul lui Mauriac : „E la Viena ? Mă bucur că e aici și se interesează de mine.“ Dacă operația în care s-a angajat s-a contramandat, transmiteți-i că-i cerem ca pînă la noi ordine să se dea la fund. Dacă acceptă, asigurați-i o ascunzătoare cît mai sigură.

Peneș

Radiogramă

27.08.1944. Către *Peneș*. Urgent.

Am intrat în contact cu Pierre Mauriac. Este de acord cu propunerea voastră. Începînd de astăzi, ora 19, s-a dat la fund. Securitate deplină. Așteaptă instrucțiuni. Gu-

vernul lui Horia Sima își va avea reședința la Viena. Principalele hoteluri vieneze au fost rechiziționate pentru legionarii eliberați din lagărele din Germania. La Consulat s-a creat o situație dramatică. Legionarii i-au cerut consulului Mihai Stănescu să le predea Consulatul, dar acesta a refuzat să se supună guvernului legionar. Consulul, funcționarii, familiile acestora s-au baricadat în clădire.

Johann

DOCUMENT

Strict secret 3.09.1944
Serviciul informații
către
Șeful Secției a II-a Informații
a
Marelui Stat Major

Propunere

Evenimentele de pe frontul din Transilvania, unde trupele române și sovietice vor desfășura acțiuni ofensive împotriva inamicului german și horthyst, precum și perspectivele acestor ofensive cer în mod imperios luarea unor noi măsuri.

Ținînd seama că într-un viitor apropiat, teatrul operațiunilor militare se va muta pe teritoriul Ungariei și Cehoslovaciei, propun crearea la Budapesta a unui nou nucleu informativ — SOARELE — a cărui conducere ar urma să fie încredințată lui «B-39». În acest scop «B-39» s-ar deplasa de la Viena în capitala Ungariei.

Anexez schema de constituire a nucleului SOARELE, obiectivele sale militare, modalitatea de lucru a agenților săi.

Șeful Serviciului informații
Col. *Boieriu Constantin*

De acord. Se va supune
M. St. M. spre aprobare
Gen. mr. *Ștefan Belcea*

4

Scrisoarea lui *Ovidiu Vanghele*
(continuare)

Stimate domnule scriitor,

În luna decembrie 1944, imediat după Crăciun, am fost chemat la camaradul Borobosu, șeful Serviciului de siguranță în guvernul lui Horia Sima de la Viena. M-am prezentat. Am discutat între patru ochi. După ce mi-a adus la cunoștință că am fost desemnat de Sima în persoană în vederea îndeplinirii unei misiuni speciale, Borobosu mi-a explicat în linii mari în ce va consta. Într-adevăr, era o misiune cu totul și cu totul aparte. În orice caz, mie nu mi s-a mai încredințat o astfel de treabă și de aceea m-am și simțit puternic atras de mirajul îndeplinirii ei. Urma să părăsesc urgent Viena. Ce se întîmplase?

În ultima decadă a lunii decembrie, organele de contraspionaj ale S.D.-ului din Ungaria capturaseră într-o casă din Budapesta un periculos spion român, bănuit a fi șeful unui grup de spionaj din capitala maghiară. Ancheta germană, așa cum mi s-a explicat la Viena, nu avansase prea mult. Cercetările S.D.-ului izbutiseră să stabilească doar atît : spionul, în ciuda legitimației sale maghiare — János Gerö — era român. O dată cu arestarea spionului, agenții S.D.-ului au confiscat și un aparat de radio emisie-recepție. N-au izbutit însă să dea și de codul transmisiilor. Arestatul, netăgăduind nici o clipă că a făcut spionaj în favoarea țării sale, a refuzat cu încăpățînare să divulge numele celor din rețea, să dea detalii cu privire la informațiile culese în ultima vreme și transmise Bucureștiului. S.D.-ul își pierduse răbdarea, avea toate motivele să și-o piardă. Trupele rusești și române înaintau prin pusta maghiară și se apropiau de Budapesta. Cu toate acestea, nu voiau să-l lichideze pe spion înainte de a fi făcut totul pentru a smulge din gura lui anumite informații. Așa a ajuns S.D.-ul să solicite sprijinul serviciului condus de Borobosu. Nemții ceruseră un legionar fanatic, verificat, apt să se dăruiască cauzei legionar-hitleriste, iar Sima mă indicase pe mine.

10*

Încă în acea zi — discuția cu Borobosu avusese loc de dimineață — un biplan german, zburînd la joasă înălțime, m-a transportat pe un aerodrom militar improvizat într-o pădurice la 18—20 kilometri de Budapesta. De acolo, cu o mașină, am ajuns în capitala maghiară, mai exact, într-un cartier din Buda. Nu mai țin minte denumirea cartierului, dar acolo, într-o clădire cu două etaje, solidă ca o cetate și tot ca o cetate împrejmuită cu un zid înalt, își instalase S.D.-ul din Ungaria sediul.

De cum am sosit, am și fost introdus în cabinetul Obergruppenführer-ului SS Rage. Acesta m-a primit cu cordialitate, m-a asigurat că din aprecierile lui Horia Sima își făcuse o impresie foarte bună despre mine ca legionar. Într-un cuvînt, socotea că eram omul de care aveau nevoie.

Ce mi se cerea? Să intru imediat în pielea unui aviator român doborît deasupra Budapestei și care, izbutind să se salveze cu parașuta, a căzut din nenorocire în mîinile inamicului. În vederea interpretării rolului, organele S.D.-ului îmi pregătiseră recuzita — de la legitimația și indicativul unității militare, pînă la uniforma ruptă și arsă pe alocuri. Acțiunea era pentru mine inedită și asta mă exalta... Nu exagerez mărturisindu-vă că, după lămuririle de rigoare, m-am simțit ca un taur ațițat înainte de a intra în arenă. Învrednicit cu identitatea aviatorului, urma să fiu „azvîrlit" în temnița unde zăcea de mai multe zile János Gerö. La prima vedere, misiunea părea destul de simplă: să cîștig încrederea spionului român și astfel să-l fac să vorbească, să se destăinuie. SS-istul Rage își punea în mine mari speranțe, căci, susținea el, în patru-cinci zile inamicul o să ajungă la porțile Budapestei, iar el voia să fie sigur că rețeaua lui János fusese lichidată. În felul ăsta, în nici 24 de ore, am devenit locotenentul Miron Iliaș, din escadrila a II-a a Grupului 9 vînătoare. Pilotasem un I.A.R.-80 cu baza pe aerodromul de la Szölnok. Căsătorit, tată al unui băiețaș de doi anișori. Toate aceste date trebuia să le integrez într-un joc bine conceput de Rage: eram un tip mîndru, irascibil, nu înțelegeam de ce fusesem azvîrlit într-o celulă cu un civil... un civil pe care, bineînțeles, îl suspectam ca agent al nemților, pus să mă

tragă de limbă. În consecință, mă manifestam violent și ceream „inamicului“ să mi se aplice regimul prizonierilor de război. Da, Obergruppenführer-ul SS Rage creuse o legendă perfidă.. Perfidă o găsisem și atunci, dar n-aș fi sincer pînă la capăt, în spovedania mea, dacă nu aș recunoaște că aspectul perfid al misiunii mă lăsa complet indiferent. Socoteam și misiunea asta la fel ca celelalte — aveam să ucid, însă altfel, cu alte mijloace, mai subtile.

Într-o după-amiază, eu am fost „azvîrlit“ în celula lui „Janós“, la ultimul subsol al clădirii (avea două subsoluri). Toate zgomotele de la suprafață dispăruseră brusc. Un SS-ist a deschis ușa de fier a celulei și m-a îmbrîncit în „arena“ luminată de un bec chior. Am „căzut“ într-un ungher, pe un braț de paie împuțite. De acolo, l-am văzut pe celălalt. Zăcea în colțul opus, pe un „pat“ de paie. După ce a auzit pașii temnicerilor depărtîndu-se, s-a ridicat în capul oaselor și s-a uitat la mine. Fața era complet tumefiată, o pojghiță de sînge închegat îi acoperea aproape tot obrazul drept. Ne-am studiat o vreme în tăcere. Într-un tîrziu, m-a întrebat în românește cine sînt? „Ce-i treaba ta?“ m-am răstit eu și, ridicîndu-mă în picioare, m-am repezit în ușa celulei și am început să bat cu pumnii în ea, urlînd cît mă ținea gura : „Nemernicilor ! Sînt aviator !... Sînt prizonier de război !“ Am urlat cît am urlat, cu disperare. „Revolta“ mea însă îi lăsa indiferenți pe cei care mă „închiseseră“. În schimb, l-am auzit pe spion vorbindu-mi încet : „Potolește-te, aviatorule, potolește-te !... Știi unde ai nimerit ?“ „Nu mă interesează !“ l-am repezit eu cu dușmănie. Spionul nu s-a lăsat intimidat de tonul meu și a continuat : „Mai bine crută-ți puterile... O să-ți prindă bine... S-ar putea ca în cîteva zile Budapesta să cadă și atunci să te întorci la unitate“. Nu i-am răspuns, căci voiam ca prin „tăcerea“ mea îndărătnică să-i dau de înțeles că mă delimitam de soarta lui de civil. Eram doar „ofițer“ și, conform legilor internaționale ale războiului, mi se cuvenea un „alt regim“. O vreme între noi s-a așternut o tăcere grea, potrivnică. A mai încercat, după vreun ceas-două, să-mi vorbească. L-am repezit din nou cu vorbe de ocară : „Ăi fi și tu unul din ăia pus să mă iscodească... Îi cunosc eu pe nemți, știu de ce

sînt în stare..." Cuvintele mi-au fost însoțite de o reacție „violentă". M-am repezit iarăși în ușă țipînd, am bătut cu pumnii în ea, revendicînd un drept al „prizonierilor de război". Celălalt m-a lăsat să-mi „fac de cap", „să-mi descarc sufletul". „Ostenit", am revenit „deznădăjduit" la paiele mele. Îmi urmărea fiece mișcare. Abia după ce m-a văzut ceva mai potolit, mi-a vorbit din nou: „Aviatorule, soarta mea e clară... Nu-mi mai fac iluzii. Voi fi scos din celulă, pus la zid și împușcat. E o chestie de ore, poate de zile... Îi știu... nu mă vor cruța... Ce-i drept, n-au nici de ce... Tu însă trebuie să faci totul ca să supraviețuiești, să se destăinuie, așa cum simt și eu în aceste ultime zile să povestești prin ce ai trecut".

Am stat împreună opt zile și tot atîtea nopți. Anul nou 1945 ne-a găsit împreună... După cum știți, încă din dimineața zilei de 1 ianuarie 1945, trupele române și rusești au început operația de la Budapesta... (...) Se înțelege, nu și-a deschis sufletul dintr-odată. Omul simțea însă nevoia să se destăinuie, așa cum simt și eu în aceste ultime zile ale existenței mele... Curînd ne-am „apropiat" și așa am aflat că, în realitate, îl chema Radu Doinaș, că era maior, ofițer al Biroului 2, cu indicativul «B-39», că timp de o lună și jumătate a acționat la Budapesta, transmițînd informații prețioase trupelor române în ofensivă. Am reținut tot sau aproape tot ce maiorul Doinaș mi-a povestit. Din păcate, boala mea a evoluat rapid, iar eu n-am mai avut nici timp, nici putere să-mi duc manuscrisul pînă la capăt... Aș vrea însă să vă încredințez că, în paginile mele, n-am exagerat cu nimic, ci m-am străduit chiar, în ciuda unei literaturizări evidente, să mă mențin cu strictețe în limitele adevărului (...)

Conform planului lui Rage, Radu Doinaș era scos la interogatoriu. Imediat după scoaterea lui din celulă, veneau să mă ia și pe mine. Iar în celulă mă întorceam înaintea maiorului, așa încît de fiecare dată el mă găsea ghemuit în ungherul meu, pe paie... În felul acesta, comunicam cu Rage, îl puneam la curent cu datele pe care «B-39» mi le dezvăluia, primeam instrucțiuni, mă hrăneam ca lumea. Îmi aduc aminte că o ultimă indicație a lui Rage, înainte ca agentul «B-39» să fie scos din celulă și pus la zid, a fost

asta : „Caută să afli dacă s-a întîlnit la Budapesta cu căpitanul Hans Linke și dacă acesta i-a furnizat informații cu privire la contraofensiva ce o pregătea armata germană. Se pare că Doinaș îl cunoștea pe Linke încă din România. Reîntors în celulă, l-am adus pe Doinaș în situația de a-mi împărtăși relațiile sale cu Linke... Într-adevăr, Linke îi furnizase lui Doinaș informații prețioase și urma să fie arestat. Dar spre norocul său, în timpul luptelor de stradă din Budapesta, un proiectil i-a lovit în plin mașina, omorîndu-l.

Asta a fost ultima mea discuție cu maiorul Radu Doinaș. Ori de cîte ori era scos din celulă, maiorul era convins că nu o să se mai întoarcă și își lua rămas bun de la mine. Mă ruga să fac totul ca să scap cu bine, să supraviețuiesc războiului, iar cînd mă voi întoarce în țară să mă prezint la Secția a II-a Informații a Marelui Stat Major al Armatei Române și să povestesc deznodămîntul agentului «B-39». Îi făgăduiam cu cinism că o să fac tot ce depinde de mine ca să rămîn în viață. Precum vedeți, m-am ținut de cuvînt, „am făcut tot ce a depins de mine". În ziua aceea de 4 ianuarie 1945, știam de la Obergruppenführer-ul SS Rage că spionul Radu Doinaș nu o să se mai întoarcă în celulă... Bătuse și pentru mine ceasul de a-mi relua vechea identitate (...)"

PARTEA A TREIA

Manuscrisul lui O.V.

I. Berlin — 1939

Scriitorul Corneliu Cara către cititori :

a) Manuscrisul lui Ovidiu Vanghele, în forma sa inițială, nu întrunea condițiile publicării. De aceea, autorul s-a văzut nevoit a-l aduce la o formulă literară acceptabilă. Acest travaliu, deloc simplu, a respectat întru totul dorința lui O.V. de a lăsa adevărul să ajungă la lumina zilei.

De asemenea, se mai atrage atenția cititorilor că autorul a lăsat în forma lor nudă comentariile lui O.V. cuprinse între paranteze.

b) Documentele, rapoartele etc... etc..., pe care cititorii le vor întîlni în această parte a cărții, nu sînt rezultatul unor cercetări de arhivă. Ele au fost însă reconstituite din memorie cu sprijinul direct al generalului în rezervă Ștefan Belcea, pe atunci colonel în cadrul Secției a II-a a Marelui Stat Major, și al colaboratorului acestuia, colonelul în rezervă Constantin Doinaș.

1

NU ȘTIU, AVIATORULE, CE AM, CE-I CU MINE!... Simt nevoia să vorbesc... să povestesc... O fi de vină ceasul morții care se apropie, ce zici ? Da, da, cu siguranță că

ceasul morţii e de vină ! Ţie n-o să-ţi facă nimic... o să vezi... Eşti doar prizonier de război. O să scapi ! Trebuie ! E şi dorinţa mea. Pe mine mă vor pune la zid şi mă vor împuşca. Tu însă, aviatorule, o să scapi — trebuie — şi într-o bună zi o să ajungi şi acasă, în ţară... Acasă !... În ţară ! Iată cuvinte pe care le preţuim cu adevărat numai cînd viaţa, prin forţa destinului, ne poartă printre străini, departe de meleagurile natale...

Ce bine cînd există cineva care te ascultă ! Nu mă cunoşti, nu te cunosc ! Soarta însă ne-a aruncat pe amîndoi în aceeaşi celulă. Tu eşti aviator, armă de elită ! Tare aş vrea să nu crezi despre mine că sînt un aventurier. Am acceptat să devin ofiţer de informaţii — sînt maior, ştii ? — nu din spirit de aventură... deşi a trăi singur printre duşmani şi a te îndeletnici cu spionajul e o aventură, şi încă una foarte dramatică. Fiecărui bărbat îi este dat să treacă prin şcoala armelor. Aş fi putut foarte bine să devin ofiţer de artilerie sau de infanterie. Sau, ca şi tine, aviator. De ce nu ? Mie însă Marele Stat Major mi-a rezervat o altă specialitate. Deşi — ce mai, de ce nu ţi-aş spune ? — n-am dorit niciodată să îmbrăţişez cariera armelor. Vocaţia mea de totdeauna a fost una strict civilă : scrisul, ziaristica... Şi chiar am fost ziarist, şi încă unul bine cotat. Cine citea ziarul „Universul" întîlnea de trei ori pe săptămînă numele meu Radu Doinaş — comentator de politică externă. Nu ştiu dacă numele îţi spune ceva, nici n-are prea multă importanţă...

(Nu, nu a aşteptat răspunsul meu. Numele lui nu-mi era străin... Tatăl meu era un cititor devotat al „Universului". Din gura lui, am auzit rostit întîia oară numele ziaristului Radu Doinaş. Şi ca legionar auzisem de dînsul. La un moment dat se bucura în mişcare de un mare prestigiu, căci trecea drept un ziarist filohitlerist. O.V.)

...Ce este bizar, dar nu şi inexplicabil, aviatorule, e că am practicat o ziaristică contrară concepţiilor mele politice şi am practicat-o bine şi cu succes. E absurd, nu-i aşa ? Am practicat-o însă din ordin... Puţini cunosc acest adevăr. Asta a şi fost prima misiune ce mi-a încredinţat-o Biroul 2 al Armatei — să mă lansez în presă ca un mare

admirator al lui Hitler, al celui de-al III-lea Reich. Hm ! Acum, cînd de pe ultima treaptă a existenței mele — căci sînt sigur că voi fi pus la zid și împușcat — privesc în urmă, îmi dau seama că am trăit puțin, dar tumultuos, și că n-am greșit acceptînd propunerea Biroului 2.

Să mă întorc însă la ceea ce doresc de fapt să-ți spun. Tu, aviatorule, te înălțai mereu, zburai mereu, ai cunoscut astfel nu numai frumusețea zborului, ci și intensitatea dramatică a luptelor aeriene. Sînt însă convins că ori de cîte ori, după incursiunile tale aeriene, te întorceai la bază și, coborînd din carlingă, atingeai cu talpa piciorului pămîntul... pămîntul țării... te încerca o adîncă bucurie. Oricît de grele îți erau misiunile, te întorceai de fiecare dată la ai tăi... Nu-i așa ?...

(Dădeam mecanic din cap. Mă lua într-adevăr aviator. Ce ciudat ! A trăit printre străini, a înfruntat dușmani din umbră, și ce repede și ușor a crezut în falsa mea identitate ! Iar eu zburasem, pentru prima oară atunci, cu acel biplan hitlerist, care m-a adus la Budapesta ca să-l trag de limbă !)

...Mie însă, ca ofițer de informații, mi-a fost dat să mă învîrtesc printre străini... să mă dedublez... să-i conving pe cei din jur că Radu Doinaș e un pronazist. Tu, după o oră sau două de zbor, te întorceai la bază, la ai tăi... Eu însă nu aveam la cine să mă întorc, respiram fără contenire un aer străin, nociv. Să gîndești una și să faci alta ! Să fii un adversar feroce al lui Hitler și al ideologiei sale și să fii obligat să-l lauzi, să demonstrezi cititorilor tăi temeinicia unor teze aberante ! Să le lauzi nu oricum, ci așa încît nici o clipă să nu fii suspectat de oportunism ! Ehei, aviatorule, de cîte ori n-am tînjit chinuit de durerea să mă întorc la bază !

Ascultă, unde te aflai tu în octombrie 1939 ? Ce întrebare stupidă ! Păi unde ? La Flotilă, desigur.

(Mă aflam la Berlin, unde, după asasinarea lui Armand Călinescu, mă refugiasem împreună cu alți legionari. De noi se ocupa Gestapoul, gazda noastră. Aveam în buzunar un pașaport tip „Reichdeutsch Imigrantenpass“ cu litera I, scrisă cu cerneală roșie înaintea numelui, ca semn de recunoaștere a legionarilor. Locuiam la un cămin rezervat de Gestapo

în cartierul „Charlottenburg". Aveam însă și un alt loc de întîlnire, mai vesel, la restaurantul „Capri" de pe Spichern Strasse nr. 23. Aici îmi omoram vremea în octombrie 1939. O.V.)

...Dacă îți amintești, nemții au început războiul la 1 septembrie, prin invadarea Poloniei. A fost un război fulger cîștigat de Hitler în nici trei săptămîni. Cam pe atunci am fost și eu solicitat să „intru în foc". Îmi amintesc de parcă ieri s-ar fi petrecut evenimentul. Eram acasă — am o vilă în Cotroceni moștenită de la părinți — retras în biroul meu și băteam la mașină articolul curent pentru „Universul". Lăudam victoriile Germaniei, apăram ideea spațiului vital, îndemnam la tot felul de alianțe cu cel de-al III-lea Reich. Telefonul m-a întrerupt din lucru. La aparat era generalul Petrescu, pe atunci șeful Secției a II-a Informații a Marelui Stat Major al Armatei. Bietul om ! Fie-i țărîna ușoară !

În seara acelei zile, generalul m-a invitat la el să cinăm împreună. Locuia la Șosea, pe Aviator Zorileanu. L-am asigurat că voi onora invitația. Era, aviatorule, o invitație ce o așteptam de multă vreme și nu o dată m-am întrebat cînd și cum îmi va fi formulată. Mi-o imaginam dificilă, învăluită în mister. Cînd colo, ca să mă vadă, generalul alesese forma cea mai simplă.

Mi-am scris articolul, am trecut pe la redacția din Brezoianu și l-am lăsat secretarului de redacție. De obicei, circulam cu mașina : un *Fiat* albastru tip 1938. Era nou-nouț, decapotabil. Dar în ziua aceea am lăsat mașina în garaj și am mers pe jos. Am trecut pe la „Capșa" și m-am oprit la masa unor ziariști care-mi căutau nu numai prietenia, ci și buzunarul. În raport cu colegii mei de breaslă, situația mea materială era excelentă. Eram considerat un rentier. Și chiar așa era. După moartea prematură a părinților mei, am rămas unicul moștenitor al unei averi nu prea mari, pe care însă un unchi, fratele mamei, devenit tutore, a știut cum s-o gospodărească. Datorită lui, am ajuns să dețin pachete de acțiuni la întreprinderi sigure și în necontenită prosperitate. La „Danubia", la „Mica" la „U.D.R.". Rentele îmi intrau de la sine în buzunar. Unde mai pui că Stelian Popescu, în ciuda refuzului meu categoric, îmi onora articolele cu

sume grase. De bani, nu duceam lipsă. A, să nu crezi cumva că eram un risipitor ! Nu !

La cei 32 de ani ai mei de atunci eram holtei. Îmi plăcea să călătoresc, să mă îmbrac elegant. Studiile mi le făcusem în străinătate. În societatea bucureșteană treceam drept un tip modern, femeile mă căutau... Totuși nu eram un destrăbălat sau o mînă spartă. În general, în ultimii zece ani, mă mișcam în cadrul unei scheme al cărei reper fusese stabilit de Biroul II. La „Capșa" mă opream zilnic, mă atrăgea boema localului ; mă întîlneam cu ziariști, scriitori, pictori celebri. Boema de la „Capșa" ! Acum, cînd zac în temniță, pe paiele astea putrede, unde nu pătrunde fir din lumina zilei, amintirea „Capșei" mă mîngîie, îmi ține de urît, mă îmbărbătează chiar. Cînd de fapt ar trebui să mă deprime și mai mult, căci tare sînt deprimat...

M-am înfățișat generalului seara, la ora ce mi-a fost stabilită. Ușa mi-a deschis-o chiar el. Pesemne că își expediase ordonanța. M-a luat prietenește de braț și m-a condus în biroul lui tixit de cărți de specialitate. Hainele civile nu-i veneau niciodată prea bine. M-a împins într-un fotoliu, apoi s-a așezat și el în fața mea, picior peste picior. Cîteva minute m-a cercetat cu o insistență evidentă. Nu era un bărbat frumos : avea o față prelungă, ascuțită, cu un nas subțire, coroiat, cu nările dilatate ca într-o necontenită adulmecare. În ciuda chipului aspru, mișcările îi erau domoale, blînde, parcă dirijate de o a doua ființă, ascunsă înăuntrul său.

Abia după ce coana Raluca, nevasta adorată și răsfățată de general ca în anii tinereții, ne-a servit cafeluțele și coniacul, el și-a descleștat gura.

— Radule, presupui de ce te-am chemat ?

— Presupun, m-am hazardat să-i răspund, ca să-mi încredințați prima misiune.

— Pardon, cea de-a doua... Nu uita, Radule, că sînt șeful tău. Prima misiune a fost aceea de a te lansa în ziaristică, de a-ți valorifica talentul, de a deveni un ziarist competent cu „vederi filogermane".

Am rîs reținut :

— Cu vederi „naziste"... L-am studiat pe Hitler, pe Goebbels, pe Rosenberg... Știu „Mein Kampf" pe de rost.

— Te cred că nu ți-a fost ușor și că nici acum nu-ți este... Însă cea de-a doua misiune va fi mult mai dificilă decît prima. Radule, avem de gînd să te trimitem la Berlin ca atașat al Biroului de presă al Legației...

Încremenisem. Mă uitam în ochii de un verde închis ai generalului, fără a fi în stare să scot o vorbă. Mi-a zîmbit încurajator :

— De ce n-ai merge, Radule, nu ești tu un *ziarist filogerman*, și încă de prestigiu ? E drept, după culoarea pielii nu arăți prea arian, sînt însă convins că blondele din Germania or să se dea în vînt după tine. A rîs, apoi brusc a redevenit grav, ca și cînd și-ar fi îngăduit dintr-o dată prea multă libertate. Sîntem îngrijorați, Radule... Evenimentele politico-militare din ultima vreme, deși contradictorii, au o tendință clară — expansiunea Reichului.

— Vă înțeleg îngrijorarea.

Generalul își aprinse o țigară și, pe măsură ce vorbea și fuma, chipul său se ascuțea, devenea tot mai aspru.

— Ehei, băiete, una e să fii îngrijorat la nivelul unui ziar și alta la nivelul unei armate, al unei țări. Oala politică a statului e în clocot ! Armata însă trebuie să fie calmă, în afara clocotului politic, gata oricînd să apere ființa țării ! Presimt apropierea unor evenimente sumbre... Dar nu pentru ca să discutăm presimțirile mele te-am invitat la mine. Așa cum ți-am mai spus, trebuie să mergi la Berlin ca *ziarist filogerman*. Știi cine-i acolo ministru plenipotențiar ?

— Ei, cum să nu știu ? m-am arătat eu jignit. Radu Crutzescu.

— Exact. E un filoenglez. Ribbentrop nu-l agreează. Nici atașatul nostru militar, locotenent-colonelul Grigoriu, nu e văzut cu ochi prea buni. Mi-e că o să ni se sugereze să-l schimbăm. Ăștia de la legație sînt literalmente crispați, inhibați, nici din clădirea legației nu mai ies. Iar eu am nevoie de informații, de cît mai multe informații. De aceea te trimit la Berlin cu un pașaport diplomatic în buzunar. Ai un nume, ești „filohitlerist". Am avut grijă să strecor Abwehr-ului și S.D.-ului caracterizări cu privire la devotamentul tău față de Hitler. Ai înțeles ?

L-am încredinţat că am priceput foarte bine totul şi că sînt gata să-mi îndeplinesc misiunea. După ce m-a ascultat, mi-a atras atenţia că legătura o voi ţine numai cu el. Precizarea asta m-a mirat, de aceea l-am întrebat :

— Deci locotenent-colonelul Ghica nu e la curent ?

— Ştie doar că plecarea ta la Berlin face parte dintr-un program de instruire. Nimic mai mult.

Ca să-mi înţelegi mirarea, aviatorule, este necesar să-ţi explic că locotenent-colonelul Ghica, pe vremea aceea nu era un oarecare, ci deţinea funcţia de şef al Biroului II. În mod firesc, m-am întrebat : e oare posibil ca Ghica să nu fie la curent cu misiunea ce mi se încredinţează ? În acţiunile de spionaj, situaţiile echivoce te pot doborî fără rost. Mi-am luat inima în dinţi şi am întrebat :

— Domnule general, din ce mi-aţi spus rezultă că voi fi agentul personal al dumneavoastră şi nu al Secţiei a II-a ?

— Radule, te cunosc de cînd erai de-o şchioapă... Nu vreau să te duc de nas : da, ăsta-i adevărul ! O să fii agentul meu personal. Te supără cumva ?

Mă cam supăra ceva, însă nu-mi prea venea la îndemînă să-i răspund. Totuşi, lucrurile se cereau lămurite.

— Tot ce doresc e să ştiu cu ce scop îmi creaţi acest statut ?

— O să te lămuresc, Radule, o să te lămuresc... Căci am nevoie de acordul tău deplin. Glasul îi devenise afectuos. Nu avea copii, iar pentru mine, încă din anii copilăriei mele, nutrea o slăbiciune aparte. A sorbit zaţul de pe fundul ceşcuţei, apoi a continuat : Uite ce e, una şi cu una fac două. Eu răspund de informaţiile şi contrainformaţiile pe armată. Moruzov cu întregul său serviciu secret răspunde pe linie de stat... De la o vreme — bagă de seamă ce-ţi spun ! — lucrurile au cam început să se încurce şi încă urît de tot. Sînt în posesia unei informaţii cum că Moruzov caută să intre în contact cu Canaris. A şi avut în acest scop o întîlnire secretă cu un reprezentant al Abwehr-ului din România.

— Nu văd nimic rău în iniţiativa asta ! mi-am exprimat părerea. Asemenea contacte sînt normale.

— Ar fi normale, dacă ele ar fi legale, m-a pus generalul la punct, adică dacă ar fi întreprinse cu aprobarea guvernului.

Am replicat :

— Cum, chiar așa, din proprie inițiativă ?!

— N-o are din partea guvernului, dar o are din partea regelui, care după prăbușirea Poloniei și, mai ales, după asasinarea lui Armand Călinescu e mai puțin ferm decît înainte... Tu, Radule, ca să poți să-ți îndeplinești misiunea, trebuie să mă înțelegi cît mai exact. Aprobarea regelui nu este sinonimă cu cea a guvernului, iar din aceste inițiative de culise pot să rezulte situații grave pentru țară. O să-ți dau un exemplu desprins dintr-un eveniment foarte recent — Austria ! Hitler a declarat nu o dată că n-are față de Austria pretenții teritoriale. Cu cîteva luni înainte de alipirea cu forța a Austriei la Germania, Canaris, după tatonări de culise, a încheiat cu Serviciul de informații al Austriei o convenție de colaborare. Convenția asta, după părerea mea, a adormit vigilența armatei austriece. Trei luni mai tîrziu, armatele lui Hitler intrau în Austria ca în brînză. Ai înțeles tactica ?

După o scurtă gîndire, i-am spus :

— Am înțeles, desigur.

— Ceva nu-mi place, băiete... E ceva care parcă se repetă... Sigur, Hitler nu are pretenții teritoriale față de România, are însă alte pretenții — grîul și petrolul românesc. Evident, calea Germaniei către aceste materii prime este îngreunată de politica de neutralitate a guvernului nostru. Dacă Moruzov ajunge să încheie cu Canaris o convenție secretă de colaborare, o să se creeze impresia că Reichul are față de România cele mai nobile sentimente. Și astfel, perdeaua de fum destinată să ne înșele vigilența va fi lansată, iar Hitler, mai devreme sau mai tîrziu, își va arăta ghearele și va încerca să ne scoată din neutralitate.

Mi-era dat, aviatorule, să aud lucruri noi, surprinzătoare. A pleca la Berlin fără a încerca să-ți limpezești gîndurile ar fi fost din parte-mi un act de superficialitate. Dar mai puteai oare în vîltoarea evenimentelor politice-militare de atunci să-ți limpezești gîndurile ? I-am pus generalului, acestui om care ducea povara unei responsabilități naționale, o altă întrebare :

— Cum ar putea Hitler să ne scoată din neutralitate ? Se vedea că asupra acestei probleme chibzuise mult, căci îmi răspunse imediat, fără să șovăie :

— Înaintînd pe tabla de șah a politicii externe cu doi pioni. Primul pion : Horthy, expresia revizionismului maghiar. Al doilea : Horia Sima, noua căpetenie a legionarilor, cu sediul la Berlin...

(Acum, cînd aștern pe hîrtie aceste rînduri, au trecut aproape treizeci de ani de la moartea maiorului Radu Doinaș. Văd trecutul cu ochii prezentului... Ipotezele generalului s-au dovedit a fi realiste. Atunci însă, în celula aceea din Buda, toată povestea nu avea asupră-mi nici un ecou. Așteptam însă cu răbdare, așa cum mi se ceruse, ca agentul «B-39» să ajungă la episodul Budapesta. O.V.)

— După ce Anglia și Franța au declarat război Germaniei, lui Hitler îi vine mai ușor să ia inițiativa executării celor două mutări, a continuat generalul să-mi demonstreze. În această nouă conjunctură, am nevoie de informații cu privire la intențiile Reichului față de România. Orice tentativă de agresiune trebuie semnalată din vreme, pentru ca armata noastră să nu fie luată prin surprindere. Radule, am nevoie de o sursă directă. Să nu tragi de aici concluzia greșită că nu mai am încredere în sursele plantate de Biroul II în Germania... Vei intra în contact cu două dintre ele și o să-ți dai singur seama de valoarea lor. Îngrijorarea mea își are *originea aici și nu acolo.* Nu împărtășesc jocul lui Moruzov, chiar dacă în spatele său se află majestatea sa... O primă eroare a și fost săvîrșită : Secției a II-a a Marelui Stat Major nu i s-au adus la cunoștință tatonările lui Moruzov, deci armata este deocamdată văduvită de informații ce o privesc direct și în primul rînd, căci Canaris este mai curînd omologul meu decît al lui Moruzov. Iar dacă Moruzov va continua să se aventureze pe calea colaborării cu Canaris în același stil — adică peste capul guvernului și al armatei — atunci s-ar putea să se ajungă la prejudicii ireparabile.

Ascultîndu-l, am simțit nevoia arzătoare de a-i mai pune o întrebare :

— În eventualitatea unei agresiuni, vă gîndiți la o rezistență cu arma în mînă ?

— Armata este hotărîtă să apere fruntariile țării. Sînt unul care, alături de taică-tău, Dumnezeu să-l ierte, că a părăsit lumea prea de timpuriu, am luptat la Mărășești. Nu cred în invincibilitatea lui Hitler. O armată agresoare, oricît ar fi ea de puternică, mai devreme sau mai tîrziu, devine vulnerabilă. Istoria e plină de exemple.

Timpul, aviatorule, i-a dat dreptate generalului. În toamna lui '39 trăiam preludiul războiului mondial. Mașina de război hitleristă repurta victorie după victorie. Invincibilitatea sa era proslăvită. A tot fost proslăvită pînă la Stalingrad... Sîntem la începutul anului '45... Epilogul conflagrației este evident — agresorii vor fi înfrînți în propria lor vizuină.

Toamna anului 1939 ! Cum s-o dau uitării ?

— Te introduc în luptă, dragă Radule, mi-a comunicat generalul, pentru că ești „virgin", pentru că prin scrisul tău ești unul „de-ai lor". Cu o asemenea biografie o să-ți fie ușor să-ți îndeplinești misiunea. Așa cum ți-am mai spus, o să intri în contact la Berlin cu două surse de bază. Mă interesează toate mișcările comandamentului german cu privire la țara noastră, la Ungaria, în general cu privire la Balcani. Mă mai interesează orice mișcare a grupului legionar de la Berlin. Astea-s cele două obiective majore ale misiunii tale, incluse în operația botezată *Nibelungii*.

Discuția cu generalul Petrescu s-a încheiat tîrziu. Într-o singură „ședință" mi-a făcut un instructaj complet. Se bizuia pe memoria mea, pe întreaga-mi ființă. Nu cred că l-am dezamăgit...

Aviatorule, auzi pași ? Eu da. Vin, vin din nou să ne ia... Pe care dintre noi ? Parcă mai are importanță ?

(Veniseră după mine. Se făcuse ora mesei, iar Obergruppenführerul SS Rage nu mă lăsa la terciul ce ni se aducea în celulă. A fost și ziua cînd l-am liniștit pe neamț raportîndu-i : „E în regulă... Spionul și-a dezlegat limba". O.V.)

2

SĂ NU TE LAȘI ÎMBROBODIT, AVIATORULE! S-o ții întruna că ești prizonier de război. Te vor chinui cu întrebările cît te vor chinui, pe urmă o să vezi că-ți vor satisface cererea. Cu mine e altceva. Eu sînt spion... sînt agentul «B-39», n-am cum tăgădui. Iar spionii atît în timp de pace, cît și în timp de război sînt niște condamnați. Legile sînt neîndurătoare cu noi. E un adevăr pe care întotdeauna l-am privit în față, fără să șovăi. Mă întrebi cum mi-am îndeplinit misiunea la Berlin? Mi-am îndeplinit-o, aviatorule, o să-ți povestesc... pot să-ți povestesc, căci e un capitol închis, aproape toți protagoniștii acelei perioade au ieșit din scena berlineză, cu excepția, de pildă, a unuia singur — Walter Schellenberg. Ai auzit de el. E un nume cunoscut în ierarhia S.D.-ului.

La începutul lunii octombrie mă aflam la Berlin. Mai fusesem în capitala Germaniei cu vreo zece ani în urmă. De atunci și pînă în toamna lui '39, prea multe schimbări în înfățișarea urbanistică a orașului nu interveniseră. Dacă în anii aceia nemții își trăiau zilele cu o frenezie și o deznădejde de spuneai că le-a bătut ceasul morții, în 1939 trăiau beția sobră a victoriilor-fulger. Nu prea aveau ce mînca, în schimb, erau mîndri de Führerul și armata lor, de planurile lui Hitler de a reda Germaniei demnitatea terfelită atît de rușinos la Versailles.

Berlinul nu mi-a plăcut niciodată, și știu și de ce. Pentru prima oară nimerisem în el iarna și-l găsisem negru, înecat în fum de cărbune... Pentru noi, bucureștenii, obișnuiți să respirăm aer curat pînă și în plină iarnă, aerul Berlinului mi s-a părut scîrnav. Puțea îngrozitor, trăgeam în piept fum, iar cînd îmi suflam nasul, batista se înnegrea dintr-odată... Încă de la prima călătorie în Germania, am rămas cu o repulsie pe care, în 1939, trebuia cu orice preț s-o înfrîng, s-o depășesc.

La Berlin am sosit aureolat de numele și de situația mea materială. Îmi adusesem și *Fiat*-ul. După două zile de hotel, m-am mutat într-un apartament închiriat pe Alexanderstrasse, în plin centru comercial al capitalei, la etajul trei al unei clădiri care-mi convenea de minune,

datorită unor cabinete medicale și birouri de avocatură. Țineam astfel seama de un sfat dat de general. Era în imobil un dute-vino fără contenire, ceea ce mi-a îngăduit și mie să primesc vizite fără să fiu luat la ochi.

Cei de la legație m-au întîmpinat cu o ostilitate fățișă. Pentru ei nu eram decît un fecior de bani gata, căruia norocul îi surîdea „din oficiu" și care, din capriciu, a aderat la doctrina celui de-al III-lea Reich. Pentru ei eram nu numai un simpatizant al lui Hitler, ci și un simptom al unor viitoare evenimente, eram, cum s-ar zice, avangarda echipei diplomatice ce se pregătea să-i înlocuiască.

Mateș, șeful Biroului de presă al legației, ziarist notoriu, a fost cu mine de-a dreptul grosolan. M-a lăsat cu mîna întinsă... M-a durut, cu atît mai mult cu cît pentru Mateș nutream o deosebită stimă și mi-ar fi plăcut să ne împrietenim. Atașatul militar, locotenent-colonelul Tudor Grigoriu, mort mai tîrziu la Stalingrad, un bărbat înalt, uscățiv, cu picioarele crăcănate, de fost cavalerist, m-a măsurat din cap pînă-n picioare cu un dispreț ucigător. Cred că a făcut un mare efort ca să nu mă scuipe în obraz. Și cînd te gîndești că din toată echipa diplomatică, el era, cu adevărat, singurul meu camarad de armă... Însă acest adevăr îl știa doar generalul Petrescu și cu mine. Desigur, mai erau la legație și alții. I-aș aminti pe prim-consilierul Dumitru Firoiu, apoi pe stenodactilografa Catinca Bentoiu care, în realitate, așa cum mă informase generalul, nu era o funcționară oarecare, ci agenta nr. 1 a Serviciului lui Moruzov.

Doar ministrul plenipotențiar m-a primit ceva mai cordial. Mi-a și zîmbit chiar, un zîmbet rece, scos fără îndoială din recuzita-i diplomatică. Oricum, reprezenta o îmbărbătare. Era singurul din echipă care ocupa împreună cu doamna-sa un apartament în clădirea legației de pe Rauchstrasse 30. Pardon... mai locuia acolo și intendentul Ștefan Ristea, un bărbat harnic și energic.

(Mi-a descris o clădire și niște oameni care nu-mi erau cu totul necunoscuți. În primăvara lui 1939, Horia Sima plănuise un atac asupra legației, simultan cu atentatul de la București. „Să-i pedepsim pe plutocrați și pe francmasoni !" suna ordinul lui. Fu-

sesem selectat în echipa ce urma să pătrundă în clădirea legației, pentru a li se servi o lecție celor care împiedicau apropierea României de cel de-al III-lea Reich. Nu cunosc însă motivele reale pentru care raidul de pedepsire a diplomaților n-a mai avut loc. O.V.)

...Ascultă, aviatorule, te-ai gîndit vreodată ce înseamnă pentru un diplomat bucata aceea de clădire, de grădină numită legație sau consulat ? Nu, desigur că nu... Ce motive ai fi avut ? ! Eu însă, da... Slavă Domnului, am avut motive ! Pentru mine, și numai pentru mine, legația nu era decît o părticică din pămîntul viu al țării. Ei bine, deasupra acestei palme de pămînt se adunaseră de-acum nori negri, prevestindu-i pe cei ce aveau să se abată un an mai tîrziu asupra țării noastre. Toată formația diplomatică de la Berlin era antihitleristă. Și pentru că Anglia și Franța declaraseră război Reichului, simpatiile lor se îndreptau, firește, către aliații occidentali. Îți povestesc toate astea ca să înțelegi în ce situație dificilă nimerisem. De-ai ști cît îmi era de greu să îndur privirile lor acuzatoare ! Iar eu, în numele misiunii mele, trebuia să umblu cu capul sus, semeț, să-mi afișez aroganța sau să-mi exprim cu glas tare „vederile politice“, admirația necondiționată față de politica „purificatoare“ a celui de-al III-lea Reich, să-mi scriu articolele pe care „Universul“ mi le publica fără să-mi schimbe un cuvînt. Pe bună dreptate, colegii de legație mă ocoleau ca pe o oaie rîioasă. Așadar, ăsta mi-a fost „sosul“ în care am „fiert“.

Să vezi acum ce mi s-a întîmplat după ce m-am mutat de la hotel în apartamentul închiriat pe Alexanderstrasse. Trecuseră doar două zile de cînd mă mutasem ; tocmai mă pregăteam să intru în contact cu cele două surse principale, cînd — să vezi a naibii treabă ! — în cea de-a treia zi mă pomenesc cu un telefon matinal. Mă mai găseam în pat. Mă uit la ceas : opt și jumătate... Cine să mă sune atît de dimineață ? Ridic receptorul și aud o voce de bărbat ce mă întreabă în românește : „Domnul Doinaș ? Ziaristul ?“ „Da, eu !“ răspund cuprins, nu știu de ce, de o bucurie spontană. „Deci dumneata ești ! exclamă celălalt radios. În sfîrșit, am dat de dumneata !... Ascultă, dom-

nule Doinaș, sîntem de părere că ai face bine să-ți zbori creierii.“ Nu sînt omul să-mi pierd cumpătul cu una, cu două... Ar fi fost o prostie să-i trîntesc necunoscutului receptorul în nas. Am acceptat dialogul. Îl întreb : „Și de ce, mă rog frumos, să-mi zbor creierii ?“ Îmi răspunde : „Pentru că nu ești altceva decît un trădător de țară... Auzi ? *Un trădător de țară !* Iar dacă n-o să-ți zbori singur creierii, am s-o fac eu cu arma mea !“ Și țac ! îmi închide telefonul. Ca să fiu sincer, întîmplarea nu m-a afectat, dar nici indiferent nu m-a lăsat. Amenințările au început să se repete. În fiecare dimineață, la aceeași oră, telefonul suna, iar același individ rostea mecanic aceleași cuvinte. Cel mai ușor mi-ar fi fost să-l dau dracului și să nu ridic receptorul. Uite însă că nu puteam proceda așa. Aveam motive temeinice să ridic receptorul și să ascult cu auzul încordat amenințarea. Cine era necunoscutul ? De unde se ivise ? Trebuia să-l iau sau nu în serios ? Din pricina lui și a amenințărilor zilnice, întîrziam să intru în contact cu cele două surse. Tot ascultînd glasul dușmanului meu, încercam să-l rețin. Firește, bănuielile mele s-au îndreptat către colegii de legație, și, în consecință, m-am apucat să-i chem mai des la telefon : eram convins că urmînd pista asta voi izbuti, în cele din urmă, să-mi identific vrăjmașul. Investigațiile au dat greș, așa că m-am alertat, căci nu excludeam posibilitatea ca, într-o zi, un fanatic jignit de articolele mele să-mi taie calea și să descarce în mine o duzină de gloanțe. Ar fi fost un act absurd, nu-i așa ? Epoca însă abunda în acte absurde. Pe vremea aceea, la Berlin sau în alte orașe ale Germaniei, a te împiedica noaptea, pe o stradă oarecare, de un cadavru, fie el chiar și al unui diplomat, devenise un fapt curent și divers. Curînd, eventualitatea unui asemenea deznodămînt tragic începuse să mă obsedeze. „Cum vine asta ? Nici să nu mă ridic bine din tranșee și gata, să mă prăbușesc ?“ mă întrebam eu din ce în ce mai umilit de ideea că aș putea să mor înainte de a fi făcut vreun pas pe calea îndeplinirii misiunii. Cum să mă apăr ? În ce mod ? Cui să-i cer sprijinul ? La urma urmei, cine era necunoscutul care, zilnic, îmi amintea la telefon cu un glas dur :

„Iar dacă n-o să-ţi zbori singur creierii, am s-o fac eu, cu arma mea!" un provocator sau un patriot?

Celor de la legaţie, bineînţeles, nu le-am suflat o vorbă. Dacă le-aş fi dezvăluit ce primejdie mă pîndea, le-aş fi dăruit un subiect de amuzament. Totuşi, cu riscul de a da pe mîna autorităţilor germane un patriot român, obstacolul trebuia înlăturat. Am hotărît să acţionez. Ignorînd totalmente disciplina diplomatică, m-am adresat direct doctorului Otto Dietrich, şeful Presei Reichului, cu rugămintea să-mi acorde o audienţă. N-am făcut-o cu inima împăcată, căci gîndul că omul de la telefon ar putea fi un bun român nu mă părăsea nici o clipă.

Vezi, aviatorule, în ce situaţii poate nimeri uneori un ofiţer de informaţii?! Nu aveam de ales, pe celălalt talger al balanţei era misiunea „Nibelungii". Ca să trec la îndeplinirea ei, obstacolul, de orice natură ar fi fost el, se cerea înlăturat fără ezitări. Cu toate astea, înainte de a mă adresa doctorului Otto Dietrich cu rugămintea de a mă ocroti, am mai analizat o dată ameninţările necunoscutului. Mă chema la aceeaşi oră, rostea ca un automat aceleaşi cuvinte. De ce, afurisitul, nu ieşea cu nici un chip din şablon? Mi-am propus să încerc să-l încurc, poate-poate va ieşi din schemă! Într-o dimineaţă, după ce şi-a încheiat ameninţarea accentuînd cuvintele: „...am s-o fac eu cu arma mea", am reacţionat altfel decît în convorbirile precedente. I-am spus: „Ascultă, oricine ai fi tu, gata, ajunge, am intrat în a opta zi... Nu ţi-e teamă că am să cer sprijinul autorităţilor germane?" Replica mea, aviatorule, l-a zăpăcit, n-a ştiut ce să-mi răspundă şi mi-a închis telefonul în nas. Reacţia duşmanului din umbră m-a surprins. În ziua aceea am fost foarte prudent: mi-a fost teamă ca nu cumva contraatacul dat de mine să grăbească propriul meu deznodămînt. Ziua însă s-a scurs liniştită, fără probleme... Nimeni n-a atentat la viaţa mea. În dimineaţa următoare, exact la ora 8.30, telefonul sună din nou. Ridic receptorul. Necunoscutul îşi cîntă partitura, iar eu, ca şi în ajun, îi opun aceeaşi replică: „Nu ţi-e teamă că o să cer sprijinul autorităţilor germane?" De data asta, surpriză! Închipuieşte-ţi, tipul îmi răspunde, şi încă cu impertinenţă: „De ce mi-ar fi teamă, mă? Ştiu că eşti în graţiile auto-

rităţilor germane, da' uite că nu-mi pierd speranţa că o să te aduc în situaţia să-ţi zbori singur creierii." A închis aparatul. Din momentul ăsta, mi-am spus, oricare vor fi consecinţele, trebuie să acţionez fără să şovăi. De ce? Pentru că din una în alta ajunsesem la concluzia că mă aflu în faţa unei provocări regizate chiar de autorităţile germane. Am dedus asta din însăşi conduita necunoscutului. Tipul de la telefon fusese instruit să debiteze o ameninţare-şablon. În clipa în care l-am scos din şablon, s-a zăpăcit şi a preferat să curme convorbirea, probabil ca să-şi întrebe stăpînii cum să procedeze în continuare. Asta, de fapt, l-a trădat. Mai departe, am acţionat aşa cum mi-am propus: la 9.30 am telefonat la cabinetul doctorului Otto Dietrich — odată şi odată tot trebuia să mă prezint într-o vizită protocolară! Mi s-a dat imediat legătura cu *Herr Doktor*. Politeţea lui Dietrich m-a flatat. Închipuieşte-ţi că l-am auzit scuzîndu-se că, furat de vîltoarea evenimentelor, nu a găsit timpul necesar să mă invite la Departamentul presei... Ce mai, din gură îi ieşeau numai cuvinte roz-bombon. În ce limbă am conversat? În germană, aviatorule... Ştiu germana la perfecţie, ca dealtfel şi engleza, şi franceza. Mi-a fixat audienţă tot în aceeaşi zi, la ora 12.

Punctualitatea nemţilor e proverbială. M-am străduit deci ca la ora douăsprezece fără cinci să fiu la Ministerul de Externe, în anticamera cabinetului lui Dietrich. După o aşteptare de cinci minute, *Herr Doktor* în persoană mi-a ieşit în întîmpinare, invitîndu-mă în somptuosul său cabinet. Îl cunoşteam din fotografii şi din jurnalele de actualităţi. Îi reţinusem chipul durduliu, cu obraji bucălaţi, cu un pince-nez sever. Era un bărbat de statura mea, cu umerii la fel de largi ca ai mei, dar parcă fără vîrstă din pricina feţei spînatece. Avea un păr blond, rar, pieptănat „a la Hitler". Prin lentilele pince-nez-ului ochii îi păreau de un verde spălăcit. A ţinut să se scuze încă o dată că întîlnirea se producea după atîtea zile de la sosirea mea la Berlin. Ne-am aşezat pe o canapea în dreptul unei măsuţe dreptunghiulare. „Nu ştiu de ce, judecînd după articolele dumneavoastră, mi-a mărturisit el pe un ton cordial, îmi închipuiam că sînteţi mult mai în vîrstă!... Posedaţi o gîndire politică foarte matură." L-am

încredinţat că atunci cînd o asemenea apreciere vine din partea şefului Presei Reichului, am toate motivele să mă simt măgulit.

N-are rost, aviatorule, să-ţi povestesc, de la un cap la altul, convorbirea mea cu doctorul Dietrich. Vorbărie goală, diplomatică. Deodată l-am auzit spunînd :

— Faptul că audienţa de faţă n-a fost cerută prin legaţie, îmi sugerează existenţa unor divergenţe între dumneavoastră şi domnul Mateş...

A aşteptat să-i confirm presupunerile. I le-am confirmat, căci poziţia mea politică „opusă" poziţiei lui Mateş nu reprezenta un secret. Cînd am trecut la obiectul real al audienţei, doctorul Dietrich s-a revoltat.

— Cum ?! De necrezut ! Să se petreacă aşa ceva la Berlin, cu un ziarist ca dumneavoastră, prieten devotat al Reichului ?

S-a ridicat şi s-a îndreptat spre imensa-i masă de lucru. M-am ridicat şi eu. Şi-a notat adresa, numărul meu de telefon.

— Sînt de-a dreptul consternat, domnule Doinaş ! De ce n-aţi venit de la bun început la mine ? Cum aţi rezistat atîtea zile teroarei ? Mein Gott !

Desigur, i-am oferit o explicaţie, poate puerilă, totuşi i-am oferit-o.

— La început, am crezut că sînt victima unei farse... Şi apoi, pînă în prezent n-am mai cunoscut o investitură diplomatică.

Ne-am aşezat înapoi pe canapea.

— Sincer vorbind, m-am bucurat, domnule Doinaş, aflînd că aţi fost acreditat la Berlin, preciză el din nou. V-o spun deschis, domnul ministru Ribbentrop este nemulţumit de conservatorismul actualei echipe diplomatice. Iar eu, la rîndu-mi, nu pot să fiu satisfăcut de poziţia inactivă a Biroului de presă condus de Mateş. Ce folos că domnul Mateş se numără printre ziariştii buni din România dacă nu are simţul istoriei ? Dacă nu mă înşel, chiar dumneavoastră aţi scris într-un articol că Tratatul de la Versailles a îmbătrînit mai curînd decît se aşteptau autorii lui. Aşa e ! Imperiul britanic a îmbătrînit şi el şi încearcă să ne silească să-i acceptăm ticu-

rile. Ei bine, noi, nemţii de astăzi, nu sîntem dispuşi să le acceptăm...

Stăpînea arta elocinţei, îşi modela frumos frazele, imprima ideilor ce le exprima rezonanţa dorită. Revenind la raporturile existente cu legaţia noastră, conchise :

— Dragoste cu sila nu se poate face. În Europa, Führerul nostru creează o nouă ordine... ea cere celorlalte state europene oameni noi, apţi să înţeleagă ritmul politicii Führerului...

Nu mi-a făcut plăcere să-l ascult, căci eram obligat să-i dovedesc că, ascultîndu-l, „strălucesc" de plăcere, şi desigur am „strălucit" atît cît a fost necesar. La despărţire, mi-a promis încă o dată că o să întreprindă totul, şi cît mai urgent posibil, ca să mă scape de povara terorizării de la telefon. Totodată, mi-a cerut îngăduinţa ca peste trei-patru zile să mă deranjeze cu un telefon, căci ar dori să continue convorbirea începută în condiţii atît de neobişnuite. I-am exprimat şi eu satisfacţia de a-l fi cunoscut. Pentru mine, aviatorule, întîlnirea cu Otto Dietrich a însemnat realmente primul pas în activitatea mea de spionaj. Nu m-am îndoit nici o clipă că ziaristica mă făcuse cunoscut în Germania, dar nu într-atît... Simpatia arătată de Dietrich, precum şi aprecierile sale erau de bun augur.

Se înţelege de la sine că în ziua următoare, la ora 8,30, am aşteptat cu îndreptăţită nerăbdare să sune telefonul. Presupunînd că numărul fusese pus sub ascultare, îmi propusesem să-l ţin pe necunoscut cît mai mult de vorbă. Ei bine, ca şi în alte dăţi, telefonul a sunat la 8,30 numai că, de data asta, la celălalt capăt al firului am recunoscut glasul lui Dietrich. După o scurtă introducere protocolară, mi-a adus la cunoştinţă următoarele :

— Domnule Doinaş, mi-am îngăduit să vă chem eu la 8,30... Dacă v-am dat emoţii, îmi cer scuze. Aş vrea să vă comunic o veste bună. Ieri, după ce aţi plecat de la mine, am semnalat organelor de resort reclamaţia dumneavoastră. După cîteva ceasuri, am primit în această chestiune un raport scurt. Vă pot declara oficial că n-o să mai fiţi deranjat. Individul care vă teroriza la telefon a fost imobilizat. El se găsea de mai multă vreme sub urmărire. Nu sînteţi singurul prieten al Reichului căruia

i-a fost dat să asculte la telefon amenințări atît de obraznice... Individul s-a dovedit a fi un periculos agent britanic și inițiase un plan diabolic — ca într-o singură zi, la ore diferite, să împuște trei diplomați, prieteni ai Germaniei...

M-am surprins exclamînd :

— Vă rămîn profund recunoscător, domnule doctor !

Abia după ce am pus receptorul în furcă și am început să reflectez metodic la cele petrecute, m-am convins că într-adevăr fusesem victima unei stratageme de care Herr doctor Otto Dietrich nu era străin... O stratagemă, în linii mari, cu trei obiective : 1. Să se constate de către așa-numitele organe de resort cum voi reacționa la amenințările cu moartea proferate de un român „patriot“ care-mi lipea eticheta de trădător de țară pe activitatea mea „pronazistă“. 2. Amenințările să mă aducă într-o situație limită, obligîndu-mă să inițiez ceva, să redactez o reclamație, pe care apoi s-o depun... pe biroul șefului Presei din cel de-al III-lea Reich. 3. Primind reclamația, Otto Dietrich să se ocupe personal de „rezolvarea“ cît mai operativă a cazului după care, reclamantul va exclama așa cum am exclamat și eu : „Vă rămîn profund recunoscător, domnule doctor !“ Și cum să nu rămîi recunoscător cuiva care te-a salvat de la moarte ? Reacționînd prompt, dr. Otto Dietrich făcuse dovada prieteniei sale și prin fapte, nu numai prin vorbe. Într-un cuvînt, devenise „salvatorul“ meu, iar față de un salvator rămîi întotdeauna recunoscător și îndatorat. Ce să-i faci, aviatorule, cînd intri în horă n-ai încotro, trebuie să joci. Știam că de acum încolo, dr. Otto Dietrich va aștepta să-mi manifest recunoștința. Mi-am „manifestat-o“. Cît am stat la Berlin, n-am lăsat să-mi scape nici un prilej pentru a-mi manifesta „recunoștința“.

II. Nibelungii

1

CÎT SĂ FIE CEASUL, AVIATORULE ! O fi ziuă, o fi noapte ? Îţi dai seama ? Deasupra noastră e război. Se desfăşoară din plin. Al şaselea an de război ! Nu mă îndoiesc nici o clipă că e şi ultimul. Cel de-al III-lea Reich a intrat în comă.

Dacă mi-am îndeplinit misiunea ? Las răspunsul în seama istoriei. Dacă printre atîţia militari români morţi sau dispăruţi fără urmă, viitorii istorici vor desluşi şi numele meu, cu atît mai bine !

Dacă-mi pare rău că voi muri ? Ei fi-r-ar să fie de treabă ! Cum să nu-mi pară rău ? Spioni fără suflet sau cu suflet de piatră întîlneşti numai în filme. E adevărat, n-am fost ceea ce se numeşte un spion profesionist. Am acceptat misiunea din considerente strict patriotice.

În general, să trăieşti printre străini multă vreme nu-i prea uşor. Dar să trăieşti printre străini care se pregătesc să-ţi mutileze ţara sau să ţi-o invadeze, este infinit mai greu. Mă mişcam printre duşmani şi misiunea mea mă obliga nu numai să le zîmbesc prieteneşte, ci şi să-i proslăvesc în tot felul de articole. Colegii de legaţie mă considerau şi mă tratau ca pe un vîndut. Îţi dai seama, aviatorule, nu aveam cu cine să schimb o vorbă, aşa de la suflet la suflet. În schimb, dincolo de legaţie, în sferele înalte ale autorităţilor germane, fusesem decretat marele prieten al naţional-socialismului. Iar în inima mea mocneau dispreţul şi ura ; purtam însă masca filohitleristului

precum Isus crucea. Spre fericirea mea lăuntrică, n-am avut prea mult timp ca să mă înduioșez de propriile-mi suferințe. Îmi amintesc că după ce dr. Otto Dietrich m-a „scăpat de la moarte", am trecut imediat la acțiune. Din pricina neprevăzutului obstacol, pierdusem zile prețioase. În cadrul misiunii *Nibelungii*, urma să stabilesc un contact cu una din sursele principale ale grupului meu, al cărui indicativ era *Tristan*. La începutul lunii octombrie, conform instructajului, m-am prezentat cu trei cămăși la curățătoria chimică „Lebăda albă" din Piața Wittenberg. Funcționara, o femeie în halat alb, între două vîrste, m-a întîmpinat cu amabilitate. Nici un alt client nu era înaintea mea. Am pus pachetul pe tejghea și am întrebat-o în germană :

— Doamnă, am un costum de haine dintr-o stofă românească de lînă, și l-am pătat cu ulei. Îl puteți curăța ?

Ochii femeii se făcură mari și prinseră să mă cerceteze cu o curiozitate aparte.

— Nu știu, domnule, o să mă interesez, îmi răspunse ea zîmbindu-mi cu simpatie. Lăsați-mi adresa, eventual un număr de telefon și chiar astăzi, la ora 18, firma noastră o să vă răspundă.

După ce am făcut schimbul de parole, mă trată ca pe un client oarecare : luă în primire lenjeria adusă la spălat și îmi dădu în schimb o chitanță. Nici pînă astăzi nu știu cine era această femeie, cum a ajuns să colaboreze cu noi, dacă într-adevăr știa sau nu că lucra cu un reprezentant al armatei române. Pentru mine, persoana sa se rezuma strict la două cuvinte — *Frau Falck*.

Așadar, rostisem litera *A*. Altcineva, *Tristan*, trebuia să rostească litera următoare — *B*. O va rosti sau nu ? Imediat după prînz m-am înapoiat tulburat la locuința mea de pe Alexanderstrasse. Încercam să mă liniștesc, nu izbuteam. Fumam țigară după țigară și, pe măsură ce timpul se scurgea — of, doamne, și ce greu se scurgea ! — nu-mi mai dezlipeam ochii de pe telefon. Îmi sunau mereu în urechi cuvintele rostite de *Frau Falck* „...astăzi, la ora 18, firma noastră o să vă răspundă". Nu știu de ce îmi imaginam că răspunsul îl voi primi pe calea aceasta : îmi ceruse doar adresa, numărul de telefon. M-am înșelat însă. La ora 18 fix, am auzit nu țîrîitul telefonului, ci al sone-

riei de la intrare. Am deschis ușa cu oarecare teamă, căci rareori, în perioada aceea, eram căutat acasă, și m-am pomenit în fața unui bărbat în jur de cincizeci de ani, îmbrăcat într-un pardesiu negru, cu o pălărie de fetru și cu o pereche de mănuși pe care le purta cu eleganță în mîna dreaptă.

— Dumneavoastră aveți de vînzare un Renoir ? mă întrebă el în germană. Sau am greșit apartamentul ?

— Nu, n-ați greșit, l-am încredințat eu. Vă rog să intrați ! Deși Renoir-ul l-am vîndut, mai am un Matisse.

A intrat și, după felul elastic și sigur cum călca, mi-am dat repede seama că musafirul meu e de fapt un militar. Și-a scos pălăria, descoperind un păr cărunt, des, tuns după moda lansată de Hindenburg.

L-am invitat să-și scoată și pardesiul. Se mișca încet, în tăcere, aș spune ca un automat. Severitatea chipului său mă descumpănea, îmi slăbea încrederea, aveam senzația că îmi va fi imposibil să comunic cu el. Purta un costum elegant, croit impecabil, împlinindu-i distincția ce o exprima prin întreaga sa ființă. „Deci dumnealui e *Tristan*, îmi spuneam, bărbatul în care generalul Petrescu își pusese atîtea speranțe. Mă studia, dar altfel decît mine, mai stăpînit, cu experiența omului care nu avea nevoie de prea multe detalii ca să-și formeze o părere. Ne studiam deci reciproc, iar faptul ca atare nu mă supăra. Știam că din momentul acestei întîlniri destinele noastre se vor uni. De-acum încolo, o greșeală de a mea, oricît de neînsemnată ar fi fost ea, s-ar fi răsfrînt fatal și asupra lui și, desigur, invers. Spionul nu greșește decît o singură dată, căci intervine imediat plutonul de execuție. Să știi că așa e, aviatorule.

L-am întrebat în germană ce preferă : un coniac sau o țuică bătrînă. A optat pentru coniac. Adusesem cu mine vreo zece sticle de *Segarcea*.

— Să fie într-un ceas bun ! îmi ură.

Coniacul a fost ca un catalizator, ne-a apropiat, ne-a dezlegat limbile. Expresia aceea de severitate de pe chipul dăltuit parcă în piatră s-a mai topit un pic. Așa cum îmi ceruse generalul Petrescu, i-am împărtășit lui *Tristan* frămîntările acestuia cu privire la intențiile lui Moruzov. Cunoștea problema, pentru că ocupa în aparatul central

al Abwehrului o funcţie importantă, fiind un colaborator apropiat al amiralului Canaris.

— Iniţiativa lui Moruzov m-a mirat nu numai pe mine, ci şi pe Canaris, îmi destăinui el. Moruzov i s-a adresat colonelului Woohle, ataşatul militar de la Bucureşti, cu rugămintea de a mijloci un prim contact între cele două servicii. Canaris a acceptat propunerea lui Moruzov, deşi a devenit circumspect după ce a aflat că acesta nu avea mandat din partea guvernului român neutralist ca să ducă tratative.

După acest schimb de cuvinte, i-am transmis musafirului meu nu cererea, ci rugămintea lui *Siegfried* — indicativul generalului Petrescu — de a fi ţinut prin mine la curent cu evoluţia relaţiilor Moruzov-Canaris. De ce rugămintea şi nu cererea ? Pentru că serviciile lui *Tristan*, mi-a explicat generalul, nu erau ale unui spion, ci ale unui duşman al lui Hitler.

— În următoarele zile, l-am informat, urmează să sosească la Berlin primul trimis special al lui Moruzov în vederea unor tratative preliminare.

— E vorba de maiorul Gruia. Şi-a anunţat sosirea la 28 sau 29 octombrie. Incognito.

Şi cu chestiunea asta era la curent.

— Cunosc programul, aşa că o să pot să fiu de folos lui *Siegfried*.

— Se ştie oare de pe acum ce probleme se intenţionează a se pune în discuţie ? mă interesai eu.

Tristan oftă, ceea ce avu darul să mă dezorienteze puţin. Nu cumva nu trebuia pusă întrebarea ? Răspunsul său direct mi-a redat însă echilibrul :

— Petrolul, petrolul românesc... eternul petrol românesc care ajunge prea încet în Germania şi nu în cantităţile dorite.

— Totuşi nu va fi un contact între petrolişti, prinsei eu îndrăzneală.

Replica îi plăcu, îi smulse chiar şi un zîmbet :

— La ora actuală, petrolul românesc reprezintă cauza principală a nefericirii României, mă lămuri el. În momentul de faţă, părţile beligerante nu se înfruntă atît pe cîmpul de luptă, cît pe terenul neutru al României. Ţelul suprem — petrolul...

Era un adevăr dureros. Nu știam exact ce funcție deținea *Tristan* în cadrul Abwehr-ului, nici originea colaborării sale cu generalul Petrescu. Știam însă că tot ce auzeam și tot ce avea să-mi fie dat să aud de-acum încolo de la dînsul aveau să reprezinte pentru noi, românii, adevăruri dure.

— De ce petrolul ? continuă el să-mi explice. Într-unul din articolele Tratatului economic semnat în martie, articol susținut cu tărie de România, se prevede un schimb echilibrat de mărfuri. Adică dau atît, îmi dai atît. Însă Reichul lui Hitler nu prea are ce da. De aceea, și primește puțin. Ori nevoile mașinei de război germane sînt mari și se lovesc mereu de articolul în cauză. Uitîndu-se la ceas și atrăgîndu-mi atenția că mai dispune doar de zece minute pentru a pune la punct unele chestiuni tehnice privind legătura noastră, *Tristan* urma : Vizita maiorului Gruia va dura trei zile, începînd cu 28 sau 29 octombrie. A doua zi după plecarea mesagerului lui Moruzov, o să găsiți la „cutia poștală nr. 1" raportul meu. În continuarea legăturilor vom folosi, pe rînd, în ordine cronologică, cele trei „cutii poștale" — 1, 2, 3, apoi din nou 1, 2 și 3.

Aspectele acestea tehnice, de prim ordin, le cunoșteam încă din țară. *Tristan* nu făcea decît să mi le confirme.

— Dispecerul „cutiilor poștale", mi-a amintit *Tristan*, rămîne *Frau Falck*, de aceea vă rog să vă îngrijiți să aveți în permanență lenjerie depusă la spălat.

Și asta știam, desigur. A urmat însă ceva nou.

— Iar cînd o să aveți nevoie urgentă de mine... Rețineți, numai în situații urgente, sublinie el privindu-mă cu severitate, să-mi telefonați la acest număr... E telefonul meu direct de la sediul Abwehr-ului... Memorați-l !

Îmi comunică numărul. L-am repetat de cîteva ori în gînd. Era un fleac să-l memorez. Totuși, ceva mă îngrijora.

— Nu-i prea riscant ? m-am interesat eu.

— Nu. Numai eu răspund la numărul ăsta. Veți întreba : „*Zeus* la aparat ?" Vă voi răspunde afirmativ. În continuare o să vă recomandați : „Sînt eu, *Wolfgang*".

Şi, ca să-mi risipească temerile, *Tristan* ţinu să nu lase în urma sa nimic nelămurit.

— De la nivelul răspunderilor mele, menţin legătura cu surse de mare importanţă. Printre ele figurează şi un oarecare *Wolfgang*, care îmi telefonează din cînd în cînd. Auzindu-vă rostind indicativul, o să vă fixez locul şi ora întîlnirii.

Ideea era bună, în concordanţă cu specificul activităţii lui *Tristan*. Dibuisem însă un punct vulnerabil în ea. L-am întrebat :

— Bine, dar dacă vă telefonează adevăratul *Wolfgang*?

— Şi unuia şi celuilalt trebuie să-i dau acelaşi răspuns : ora şi locul întîlnirii, se înveseli el. Iar dacă am eu nevoie urgentă de dumneavoastră, o să vă telefonez acasă şi o să vă întreb : „Zoopark“ ? O să-mi răspundeţi : „Pînă la Zoopark e un drum lung !“ După care, închideţi şi mă sunaţi imediat la cabinet. Sper că aţi reţinut totul ?

L-am asigurat că nu mi-a scăpat nimic.

Şi-a consultat din nou ceasul. S-a ridicat. Citeam pe faţa sa că ar fi dorit să mai zăbovească în ambianţa apartamentului, dar răspunderile îl somau să plece. La plecare, *Tristan* mi-a rezervat o surpriză... una care m-a tulburat pînă în adîncul sufletului... Mi-a spus deodată :

— Ştiţi că l-am cunoscut foarte bine pe tatăl dumneavoastră ?

M-am bucurat ca un copil şi am bîiguit :

— Pe tatăl meu ? !

— Da... Am fost colegi la Academia militară din Berlin, oftă el. Trei muşchetari : *Siegfried, Georges* şi *Tristan*... !

Nu mi-a mai dat răgazul să-mi materializez întrebările. A plecat, lăsîndu-mi în suflet o durere nostalgică. Mă încerca dorinţa de a alerga după dînsul, de a-l ajunge din urmă şi de a-l conduce... Dar legile severe ale spionajului mă privau de multe satisfacţii intime.

Asta-i, aviatorule ! Nu ştiu ce am, mi s-a făcut dintr-o dată frig. Ţie nu ? Pesemne că afară geruieşte bine de tot... La dracu, mi s-a făcut tare frig, de parcă s-ar lipi moartea de mine.

(Obergruppenführerul SS Rage nu prea era mulţumit de modul cum evolua „tragerea de limbă“.

Susținea că evenimentele din 1939-40 sînt arhicunoscute, că, din punctul său de vedere, spionul încă nu i-a dezvăluit ce-l interesează. În același timp, m-a sfătuit să nu forțez nota... Eu însă aș fi vrut s-o forțez, să termin odată cu celula asta împuțită în care mă vîrîsem singur. Mă tenta chiar să născocesc ceva pe seama lui «B-39», ca să mă pot întoarce mai repede la Viena. Însă mi-am dat seama la vreme că Rage era foarte viclean și nu l-aș fi putut duce de nas. O.V.)

2

CE-AU MAI VRUT DE LA TINE, AVIATORULE? DE CE TE-AU LUAT? Să nu te lași!... Să nu cedezi! Ești prizonier de război și gata! Să te fac să mai uiți? Să-ți mai povestesc, ce zici? Ai chef să mă asculți? Poate așa vremea s-o scurge mai ușor.

Așadar legătura cu Tristan o realizasem. Imediat după asta, am inițiat contactul cu cel de-al doilea membru al grupului, al cărui indicativ era *Isolda*. De fapt, îl chema Traian Stoicaru, iar la Berlin locuia la căminul legionarilor din cartierul Charlottenburg...

(La auzul numelui de Traian Stoicaru era cît p-aci să mă trădez. Noroc că mă așezasem în celălalt colț al celulei, iar Doinaș, din ungherul său, nu-mi vedea fața. Pe Stoicaru l-am cunoscut și eu: n-am fost prieteni, dar l-am auzit vorbind la adunările noastre. Urmase Facultatea de drept, dar nu știu dacă apucase să practice avocatura. Era un orator excepțional și-l considerasem ca fiind un legionar fanatic, cu o vastă cultură politică... Și-acum, ce mi-era dat să aflu? Traian Stoicaru — agent al Biroului 2! Isolda?! Hm, foarte ciudat! Din momentul acela am luat hotărîrea să nu „forțez nota", să-l ascult pe «B-39» pînă la capăt. O.V.)

...Legătura cu *Isolda* am stabilit-o destul de simplu. I-am expediat la cămin o ilustrată ca din partea unei femei. „M-ai dat uitării, îi scrisesem în germană. Chiar nu mai vrei să mă vezi? A ta, Gretchen." Țin minte că

ilustrata înfățișa o inimă, iar înăuntrul ei, o blondă săruta vîrtos un soldat... M-am întîlnit cu *Isolda* exact după două zile de la expedierea ilustratei, într-o cafenea de pe *Unter den Linden*, după orele 18. Mă așezasem la o masă în fața unui schnaps — luam cîte o înghițitură și citeam „Universul". Cînd, deodată, văd că apare un bărbat de vreo 30 de ani, mai înalt decît mine, frumos, cu un cap eminescian, cu niște plete mari, negre... Peste bluza verde, fără diagonală, își pusese un surtuc negru. Era și nu era în uniformă. Mi se adresă direct în românește :

— Îmi permiteți să iau și eu loc la masa dumneavoastră... ? Aș bea un schwartz !

I-am răspuns prompt la parolă :

— Vă rog... Dar v-aș sfătui să comandați mai curînd un calvados !

Fața lui pînă atunci crispată i se destinse într-un zîmbet de om fericit... Se așeză. Ochii lui cu priviri pătimașe îmi cercetau chipul centimetru cu centimetru.

— Fumezi ? Ia ! Sînt *Regale*... de-acasă, l-am îndemnat eu.

A început să umble la cutia de *Regale* fără însă a-și lua ochii de pe chipul meu. După ce și-a aprins țigara, mi-a spus oftînd :

— Credeam că *Siegfried* m-a dat uitării...

— Ți-ar fi părut rău ?

Întrebarea l-a făcut să se încrunte.

— Am nevoie de bani. Sînt un intelectual, dar nu aparțin elitei legionare.

L-am liniștit, i-am spus că, în privința banilor, să n-aibă nici o grijă, că începînd de la 1 octombrie, îi vor sta la dispoziție.

— Lei sau mărci ? a vrut să știe.

— *Siegfried* s-a gîndit la mărci...

— S-a gîndit bine... aprecie legionarul. De la cine o să-i primesc ?

Mă cam irita stilul agentului meu, dar n-aveam dreptul să-mi manifest simțămintele, ar fi fost lipsit de tact. Între timp, chelnerul i-a adus un calvados mare.

— Noroc ! îmi spuse și, privindu-mă fix în ochi, reluă : Totuși n-ar fi rău dacă mi-ai avansa ceva mărci.

L-am încredinţat că-i pot da vreo 500 de mărci şi s-a bucurat.

— Bune şi alea !

Şi mă sfătui să pun frumuşel bancnotele în ziarul meu ca, la plecare, să-l ia cu el.

Am dat din cap aprobator, apoi am trecut la fondul chestiunii.

— *Siegfried* îţi cere să-mi răspunzi cît mai amplu la următoarele întrebări : 1. Cum a fost pusă la cale asasinarea lui Armand Călinescu ? 2. Cîţi legionari se găsesc în prezent refugiaţi la Berlin ? 3. Unde îşi are Horia Sima domiciliul şi cum este privită problema înlocuirii lui Codreanu la conducerea mişcării legionare ? 4. Cum privesc vîrfurile legionare o eventuală invadare a României de către armata germană ?

Cît timp am formulat întrebările, agentul *Isolda* m-a ascultat cu o evidentă crispare lăuntrică. De aceea, n-am izbutit să sesisez dacă mesajul lui *Siegfried* a avut vreun ecou în sufletul său. L-am auzit oftînd şi-mi aduc aminte foarte bine că în sinea mea mi-am spus : „Ia te uită, au şi ăştia suflet !" Zii şi tu, aviatorule, ce ştiam eu în momentele acelea despre omul care se aşezase la masă mea ? Nimic sau aproape nimic ! N-ar fi fost exclus ca *Isolda* să fie şi el, ca şi mine, ofiţer al Biroului 2, căruia i s-a dat o misiune mult mai ingrată decît cea încredinţată mie. Ah, dacă aş fi avut voie să-l întreb : „Cine eşti ? Cum ai ajuns să lucrezi pentru *Siegfried*... ? !" Tare ar fi fost bine, dar aşa, trebuia să mă mulţumesc cu spusele generalului : „Să-ai încredere deplină în el !"

— Cred că o să pot să răspund la întrebările lui *Siegfried*, mă asigură *Isolda*. În trei-patru zile o să-ţi pregătesc un raport... Mă interesează cum o să ţinem de-acum înainte legătura...

Băuse calvadosul, mai comandase un pahar.

— Ai vreo propunere ? Eram curios să-l aud vorbind, căci numai aşa aş fi reuşit să-mi dau seama cum gîndeşte.

— Cinematograful este un loc potrivit pentru întîlniri de predare a materialelor, vorbi el uitîndu-se cînd la mine, cînd la paharul cu calvados. Ne-am întîlni pe întuneric, „întîmplător", ne-am preda mesajele. Ce zici ? După ce mă privi stăruitor, să vadă dacă-mi convenea

formula, continuă : Ar mai fi la Bursă, la orele de vîrf, de aglomerație... Acolo... Nu și-a dus fraza pînă la capăt. M-a luat deodată prin surprindere : Acum știu de unde te cunosc. Ți-am văzut fotografia în „Völkischer Beobachter", cînd ai publicat articolul *„Quo vadis, Romania?"*

Nu-mi plăcea ce auzeam, cu toate că înțelegeam foarte bine că n-am cum să evit asemenea întîmplări. Așadar, eu încă nu apucasem să mă recomand, iar agentul *Isolda* știa de-acum cine sînt. Nu mi-a prea convenit. Oricum i-aș fi spus cine sînt. Am reînnodat firul discuției de acolo de unde inițial fusese rupt.

— Iată cum o să procedăm, zic eu și încep să-l instruiesc. În ziua în care vrei să-mi predai raportul, mă suni la legație între orele 10 și 11, numai de la un telefon public, și-mi spui : „Domnule Doinaș, un grup de legionari a citit ultimul dumneavoastră articol. În numele lui, vă felicit !" După care eu — reține, te rog ! — o să-ți răspund exact cu aceste cuvinte : „Încîntat și fericit că pe calea asta sînt de folos viitorimii". Asta înseamnă că, în după-amiaza acelei zile, la orele 17 fix, trebuie să treci pe la mine pe Alexanderstrasse. Apartamentul meu e la etajul trei și are două ferestre la stradă, sînt singurele ferestre ale etajului. Dacă la una dintre ele o să vezi lăsate jaluzelele, intri în clădire și lași plicul în cutia mea poștală de la intrarea de jos. În caz că ambele jaluzele sînt lăsate, înseamnă că nu sînt acasă, și atunci amîni totul pentru a doua zi. Dealtfel, eu vreau să fiu acasă ori de cîte ori o să treci să-mi lași ceva. Nu de alta, dar doresc ca imediat să cobor și să ridic ce-mi lași... Îți atrag atenția că în clădire sînt trei cabinete medicale, dintre care unul de stomatologie, deci e un imobil foarte frecventat.

— Iar dacă am nevoie de dumneata într-o chestiune urgentă, cum să procedez ? îmi ceru *Isolda* să-l lămuresc.

Nu omisesem nici aspectul ăsta al legăturilor noastre.

— Procedezi la fel... Mă chemi de la un telefon public la legație și mă întrebi : „Domnule Doinaș, dumneavoastră ați primit „Universul" de alaltăieri, că eu sînt abonat și nu l-am primit ?" Vei auzi răspunsul : „Nu vă impacientați, o să vă primiți abonamentul". Din acest răspuns, tre-

buie să înțelegi că o să ne întîlnim în după-amiaza zilei respective aici, în cafeneaua asta, la ora 18.

Precum vezi, aviatorule, era o adevărată întîlnire de lucru. *Isolda* îmi dădea semne concrete că-mi sesizează ușor gîndurile și asta conferea viitoarelor noastre raporturi un spor de siguranță.

— Iar dacă am eu nevoie urgentă de dumneata, cum mă sfătuiești să procedez ? Apropo, ai distrus ilustrata ?

A zîmbit de parcă l-aș fi întrebat cine știe ce enormitate.

— La Charlottenburg, locuiesc în camera 316, am și telefon. Numai că se vorbește prin centrală. Dacă ne înțelegem asupra unei parole, poți să mă chemi în orice zi, însă de dimineața, pînă-n nouă. Eu am obiceiul ca atunci cînd ridic receptorul să mă recomand : „Camaradul Stoicaru la aparat !" Dumneata, auzindu-mă, mă iei la sigur : „Ce faci, mă Stoicarule, vii la *Capri* să facem o tablă ?" Dacă te reped : „Mai lasă-mă în pace cu tablele tale !" înseamnă că am înțeles convocarea și că, tot așa, în după-amiaza zilei, ne întîlnim aici, la ora 18.

Formula propusă de *Isolda* era simplă, firească, am acceptat-o. Era ca într-un joc pentru copii. Se apropia clipa despărțirii, cel puțin așa mi se părea. Am dat să mă caut prin buzunare după banii făgăduiți cînd, pe neașteptate, *Isolda* mă avertiză cu o voce gravă :

— Aș vrea să-ți dezvălui ceva !

— Ai cumva vreo neplăcere ? mă grăbii eu.

— Nu, nu, e vorba de cu totul altceva. Ești șeful meu... te-am așteptat cam mult. Între timp, în țară s-au petrecut destule... Se uită din nou fix în ochii mei. Știi, domnule Doinaș, eu am aflat din vreme că se pune la cale asasinarea lui Armand Călinescu, ...am aflat și cîteva detalii prețioase cu privire la complot... Unde era să transmit informațiile ? Spune și dumneata, unde ?

Întrebarea lui, aviatorule, conținea și o doză de desperare. Înghețasem... Îmi dezvăluise într-adevăr un lucru îngrozitor : Închipuiește-ți, știuse că se pregătește un asasinat ieșit din comun și nu putuse întreprinde nimic ca să-l împiedice. Așa am crezut în prima clipă. *Isolda* însă mi-a mai dezvăluit ceva :

— Neavînd nici o legătură cu *Siegfried* și fiindu-mi teamă ca printr-un gest necugetat să nu mă desconspir, am trimis o anonimă legației. N-am scris-o de mînă, ci am alcătuit-o, școlărește, din litere decupate din ziare și am expediat-o pe numele prim-consilierului Firoiu. La data aceea, asasinatul mai putea fi împiedicat, credea *Isolda* cu convingere. Din păcate, nu știu de ce, anonima mea nu a avut nici un rezultat.

Întîmplarea, se vede treaba, îl impresionase sau îi provocase un șoc. L-am înțeles. Investise în anonimă o speranță, dar ea, îi fusese spulberată. A împiedica un atentat nu-i o treabă chiar atît de ușoară. Și Armand Călinescu presimțea că în culise i se pregătea ceva — doar primea zilnic scrisori de amenințare — iar autoritățile se găseau într-o necontenită alertă și totuși...

Am strecurat bancnotele în paginile ziarului, i-am făcut semn să-l ia. L-a luat. Cînd s-a ridicat în picioare, arăta ca un haiduc deprimat.

Am rămas în cafenea singur cu gîndurile mele. S-ar fi cuvenit, aviatorule, să fiu satisfăcut, chiar fericit. Să nu mă înțelegi greșit ! Nu sînt un tip deosebit, cu o sensibilitate și o viață interioară subtilă... Nu, nu... Acum, cînd de moarte mă mai despart doar un număr de ore sau de zile, cînd simt că mintea mea s-a îmbogățit și cu înțelepciunea de pe urmă, pot să afirm cu mîna pe inimă că nu există în lume spion fericit, oricît de mari și de spectaculoase ar fi rezultatele acțiunilor sale. Nu că spionul ar fi un tip ce refuză fericirea, ci pentru că înăuntrul ființei sale timpul grefează un inexplicabil dispozitiv biologic care-i secretă nefericire... Nu toamna berlineză, care e departe de frumoasa toamnă a meleagurilor noastre, era întru totul de vină de starea mea. Mai era acum și „scrisoarea anonimă“ lăsată de *Isolda* în urma sa. În realitate, credeam și eu, ca și el, că anonima ar fi putut să împiedice crima legionarilor. Gîndul că cineva din interiorul legației sau din țară nu dăduse curs anonimei, iată ce mă făcea să fiu în cafeneaua de pe *Unter den Linden* profund nefericit.

(Asta, fie că e un prost, gîndeam, fie că-i un romantic ! Nimănui nu i-ar fi fost în putere să împiedice atentatul. Doar eram și eu la Berlin, la Charlottenburg, și făceam parte dintr-o „Echipă a morții". Am participat la toate etapele de pregătire a pedepsirii lui Armand Călinescu. Nimeni nu ar fi fost în măsură să ne oprească... Așa cum nimeni nu ar fi putut opri mașina de război a lui Hitler. O.V.)

III. «B-39» transmite

1

TRECEAM ZILNIC PE LA LEGAȚIE, mai întii pe la biroul lui Mateș, apoi, dacă entuziasmul nu mi se evapora, luam la rînd și celelalte birouri. În raporturile mele cu Mateș, stupide și cretine, nu intervenise nici o schimbare. Șeful meu știa că în curînd va fi schimbat și bănuia, judecînd după cursul evenimentelor, că eu o să-i iau locul. Dintre toți colegii de diplomație, singurul care îmi arăta ceva mai multă simpatie era Dumitru Firoiu, prim-consilierul legației, căsătorit, în diplomație de vreo 15 ani. Simpatia mea nedisimulată se îndrepta însă spre Catinca Bentoiu, stenodactilografa legației și care, în absența unei activități specifice, juca și rolul de secretară a ministrului. Îmi plăcea să trec pe la ea și s-o enervez cu simpla mea prezență. Încolo, aviatorule, nu întreprindeam absolut nimic ca să dărîm zidul ostil care mă despărțea de ceilalți. Distanța impusă îmi era absolut necesară. Contrainformația nemților trebuia să afle fără contenire că între mine și ceilalți exista o „adversitate ideologică" de neîmpăcat.

Îmi amintesc că a doua zi după ce stabilisem contactul cu *Isolda*, la legație am trecut în primul rînd pe la Mateș — s-a făcut că nu mă bagă în seamă — apoi pe la Firoiu. De obicei, zăboveam la el doar cîteva minute, deși omul depunea eforturi sincere să mă mai rețină, dar fără succes. În dimineața aceea însă a înregistrat un prim succes. Mă ademenise cu un coniac franțuzesc. Era un bărbat brunet, frumușel, cu un început de burtă, simpatic. La Berlin

nu era singur, ci cu soția și ocupa un apartament luxos. Servindu-mi coniacul și ciocnind cu mine, mi s-a plîns totuși de singurătate, de sumbra toamnă berlineză.

— Dragul meu, îmi vorbi pe un ton aproape patern, te cam izolezi de noi... Aici, în condițiile astea dure și de nestatornicie politică, noi ne prezentăm ca o singură familie, unită. Dumneata însă fugi de noi. Și ce dacă avem vederi politice diferite ? Sau poate ai un alt motiv ?

Era viclean, deștept, cu calități evidente pentru diplomație. Nu-și pierduse nădejdea că într-un viitor apropiat va fi, în sfîrșit, avansat, încredințîndu-i-se o legație sau un consulat. Sesizînd că nu-mi făcea plăcere să înaintez pe calea ce o netezise, a schimbat direcția convorbirii.

— Ești holtei, domnule Doinaș ! îmi aminti el. Nu ești însurat ca mine sau ca Patrichi, sau ca Mateș. Du-te, domnule, și petrece ! Nu fi, domnule, fraier ! Sînt în Berlin atîtea localuri de noapte ! Ai vizitat *Salonul Kitty ?* Nu ? Poftim, bărbat tînăr, sănătos, și pe deasupra fără probleme conjugale... !

De *Salonul Kitty* mai auzisem și, oricît s-ar părea de incredibil, chiar din gura lui Otto Dietrich. Mi-l recomandase ca pe un stabiliment discret, plăcut, unde poți petrece excelent o noapte.

— Merită să-l vizitezi, încerca acum și Firoiu să mă convingă. După cum zîmbea și-i străluceau ochii, am înțeles că prezența la Berlin a soției nu-l oprise să guste din mierea *Salonului Kitty*. Sînt un om umblat. Bordel mai select ca cel al domnișoarei Kitty n-am mai întîlnit. Vizitează-l, omule, pînă ce nu va fi prea tîrziu.

(Faima „salonului“ ăsta ajunsese și în tabăra noastră. Dar ca să te aventurezi în acel bordel de lux, aveai nevoie de bani, și încă de bani grei... Noi însă, cei de pe Charlottenburg, ne rezolvam problemele altfel, mai simplu, prin patul berlinezelor. O.V.)

...L-am întrebat pe Firoiu ce a vrut să înțeleagă prin cele cîteva cuvinte „Pînă ce nu va fi prea tîrziu !“

Și-a umplut paharul și m-a iscodit cu intenția vădită de a descoperi dacă fac pe prostul. Nu știu ce-o fi citit pe chipul meu, căci n-a evitat să-mi dea o explicație.

— Focul conflagrației, domnule Doinaș, se va întinde... va cuprinde continentul...

— Și țara noastră ?

— Care țară a noastră ? Cinismul lui Firoiu se concentrase brusc în această exclamație.

— România ! șuierai eu printre dinți.

— Ah, România ! făcu el pe naivul. Păi ea există pentru mine, pentru dumneata. Din păcate, pentru părțile aflate de pe acum în război, România nu există... există doar petrolul românesc... grîul românesc. Neutralitatea ?! Hm ! Da, sîntem neutri. În conjunctura actuală neutralitatea e ca o prișniță aplicată unui mort... Englezii și francezii vor petrolul românesc... Nemții vor și ei petrolul românesc. Iar noi, în bătălia asta, aproape că nu mai existăm.

Erau părerile unui diplomat lucid, ce-i drept sceptic, totuși lucid. Îmi dădeam seama că inactivitatea legației se baza pe un suport teoretic. Deși eram tentat să-i răspund, m-am stăpînit din mai multe motive. Cel principal era că-mi amintisem la vreme că nu eram altceva decît „agentul «B-39». Discuția, spre bucuria mea, a fost întreruptă de apariția bruscă a Catincăi care i-a cerut consilierului mapa cu corespondență. Mi-am amintit pe neașteptate de anonima expediată de *Isolda*. Drumul corespondenței era simplu. Poștașul o preda intendentului Ristea — îmi pare că ți-am mai spus, intendentul locuia împreună cu nevastă-sa în clădirea legației — intendentul o depunea pe biroul prim-consilierului Firoiu care, desigur, o citea, o tria. Aceeași cale trebuie să fi urmat și anonima lui Stoicaru.

Luînd mapa de la Firoiu, Catinca mi-a aruncat o căutătură. N-am pierdut prilejul de a-i transmite un surîs curtenitor. Mi l-a ignorat însă. În general, mă ignora chiar și atunci cînd apelam la arsenalul meu de cuceritor. După ce a ieșit din cabinet, Firoiu mi-a făcut șmecherește cu ochiul : Strașnică femeie ! Apoi, uitînd de discuția începută, mă invită la el acasă :

— Vino, domnule, să ne vizitezi... Că n-o fi moarte de om ! Uite, astăzi, la șase, e un soiré la noi. Ne adunăm familiile... Să ne mai treacă vremea... Vine și Catinca. N-o

să fii singur... Hai, domnule, că nevastă-mea mă tot întreabă ce fel de om ești.

S-a arătat mai prietenos decît în alte dăți, m-a bătut și pe umăr. Mă mai invitase o dată, dar l-am refuzat. În ziua aceea însă i-am promis că-i voi onora invitația.

Părăsind cabinetul prim-consilierului Firoiu, pașii m-au purtat, ca de la sine, spre biroul stenodactilografei. Am găsit-o citind corespondența ridicată cu puțin timp înainte de la Firoiu.

— Te deranjez ? o întrebai eu cu un glas tandru. Credeam că o să mă repeadă, de aceea am fost surprins cînd am auzit-o spunînd :

— Șezi ! Nu mă deranjezi...

M-am uitat la ușa capitonată ce dădea spre cabinetul ministrului. Nu-l mai văzusem din ziua în care mă prezentasem să-mi iau postul în primire. M-am așezat observînd :

— Treabă plicticoasă citirea corespondenței !

— Nu întotdeauna ! îmi răspunse, aruncîndu-mi o privire rece, totuși plină de feminitate.

Catinca era ceea ce noi, bărbații, numim o femeie în floarea vîrstei, frumoasă, zveltă, atrăgătoare. Juca tenis și conversa ușor în cîteva limbi... Urmărind-o cum citea corespondența, m-am pomenit gîndindu-mă din nou la anonima *Isoldei* : dacă Firoiu n-a oprit-o — căci lui îi fusese adresată — în drum spre cabinetul ministrului, a trecut cu siguranță și prin mîna Catincăi. Or ea era agenta de bază a Serviciului secret. În mod logic, conținutul anonimei trebuie să fi fost transmis la București.

— Dorești să intri la ministru ? mă întrebă ea și, fără să mai aștepte răspunsul meu, adăugă : Să știi că nu-i aici.

Terminase lectura, închisese mapa și se uita la mine cu o indiferență exasperantă.

— Am trecut să te văd, că mor de plictiseală și singurătate, m-am plîns eu.

Parcă o văd, aviatorule, și-a înălțat sprîncenele-i frumos pensate, și m-a ironizat :

— Cum, un bărbat ca tine să se plictisească ? Tocmai aici, la Berlin, unde ariencele înnebunesc după bărbații bruneți și cu ochi albaștri ? ! Incredibil ! Marele ziarist

Doinaș, prieten devotat al Reichului, să sufere de singurătate în țara visurilor sale ?!

Cu ce satisfacție mă mai ironiza ! N-am contracarat-o, ci dimpotrivă, i-am vorbit blînd :

— Vreau să te rog ceva.

— Pe mine ? exclamă ea sincer nedumerită.

— M-a invitat Firoiu la ceaiul de astă-seară... Catinca nu m-a lăsat să închei :

— Și pe tine ?

— Da, și aș vrea să mergem împreună... Aș trece să te iau cu mașina.

M-a ascultat cu atenție și mă măsura de parcă atunci mă vedea pentru întîia oară. Și-a scuturat gînditoare părul lung ce și-l pieptăna precum Alida Vali, apoi mi-a zis :

— S-a făcut ! Vino să mă iei la șase fără un sfert.

M-am arătat încîntat, i-am mulțumit. Și, așa cum mi-a cerut, am trecut s-o iau. Catinca Bentoiu ocupa o garsonieră pe Mozartstrasse, la etajul doi al unui bloc modern, construit în urmă cu cîțiva ani. N-am mai luat liftul : am urcat scările în fugă, în mînă cu un buchet de flori. Mi-a deschis chiar ea. Florile au avut asupra ei un efect nesperat. „Doamne, orhidee !" s-a bucurat ea cu o degajare pe care pînă atunci nu o mai manifestase.

Da, gestul meu a tulburat-o. Am văzut-o îmbujorîndu-se. Și-a dat însă repede seama că reacționase prea feminin, așa că a găsit un motiv să se retragă pentru cîteva minute.

Ai observat, aviatorule, că femeile între 30 și 40 de ani sînt binecuvîntate de Dumnezeu cu o strălucire aparte, ațîțătoare ? Trăiesc, se vede, între anii aceștia o împlinire totală... au ceva din farmecul fructului copt, din care ești ispitit să muști. În această ordine de idei, Catinca era o demonstrație... un argument elocvent. O găseam superbă; se mișca natural și grațios. Pentru seara de la Firoiu nu se împopoțonase, nici nu abuzase de fard. Îmbrăcase o rochie de seară foarte simplă, care-i punea în valoare linia perfect proporționată a trupului ei puternic și zvelt.

În mașină, s-a așezat lîngă mine, picior peste picior, descoperindu-și, fără să se sfiască, carnația marmoreană a coapselor. Ispita fiind mare i-am adresat cîteva compli-

mente. M-a repezit, și pe bună dreptate : toți libidinoșii se simțeau obligați s-o atace cu cîte un compliment. Și acum, hop și eu ! Și-a aprins o țigară. În răstimpuri, îi iscodeam cu coada ochiului profilul plăcut. Părea absentă. Deodată, mi s-a adresat pe un ton destul de intim ca să nu-l rețin ca atare :

— Radule, să știi că aș fi preferat să rămîn acasă !

— Cum așa, singură ? am întrebat-o insinuant.

— Nu, cu tine !

Replica ei mă buimăcise un pic. O rostise serios și cu o dezinvoltură din care se putea înțelege că noi doi am mai petrecut multe seri împreună.

— O să ne iasă vorbe, am zis, dîndu-i să priceapă că-i tratam spusele ca pe o glumă.

— Și așa o să ne iasă, mă avertiză. Să nu crezi că o să părăsești „saloanele" domnului consilier fără să fii bîrfit, susținu ea. Uf, nesuferit oraș !

Și tot în stilul acesta, dornică parcă să mă prindă pe picior greșit, m-a întrebat :

— Ascultă, Radule, tu de ce iei partea hitlerismului ?

Ehei, mi-am zis, m-a luat fata pe ocolite.

— Ca să mă deosebesc de tine, am răspuns rîzînd, de Mateș sau chiar de locotenent-colonelul Grigoriu.

— De mine n-ai de ce să te deosebești, eu nu sînt decît o simplă stenodactilografă care a avut nefericirea să învețe, și încă destul de bine, cîteva limbi, se apără Catinca. Nu fac politică. Nici nu mă interesează, nici nu mă pricep... De cînd sînt la Berlin s-au schimbat trei miniștri, fiecare cu politica lui. Tu însă nu ocoli întrebarea. De ce ești filohitlerist ?

Am încercat și de data asta să escamotez subiectul.

— Afirmi că nu faci politică, dar constat că-mi pui întrebări politice.

— Chiar crezi în ceea ce scrii ? ținu ea să știe.

Întrebarea mi-a displăcut și am devenit prudent : lîngă mine ședea nu o femeie oarecare, ci agenta lui Moruzov. Am răspuns, în maniera evreiască, tot cu o întrebare :

— Se înțelege oare din cele ce public că n-aș crede în ideile mele ?

Catinca n-a mai replicat, a preferat să fumeze în tăcere. Eu însă m-am alarmat. Primise oare Catinca ordin

să se intereseze de persoana mea, să afle ce altceva în afară de ziaristică mai învîrtesc la Berlin ? Sau nu a fost altceva decît o simplă discuţie întîmplătoare ? Vezi, aviatorule, pentru un spion, ăsta-i un alt izvor de nefericire : intră repede în alertă şi se pomeneşte asaltat de tot felul de întrebări....

— Păcat de tine ! oftă ea după un timp. Zău că nu te înţeleg !

Am înfruntat-o :

— Ai vrea chiar să mă înţelegi, aşa dintr-odată ?

— Scuză-mă ! zise, aprinzîndu-şi încă o ţigară. M-am abătut pentru o clipă de la principiul meu de a nu face politică.

N-am abandonat tonul glumeţ :

— Fără să-ţi dai seama, subscrii prin poziţia ta la una din tezele doctrinei lui Hitler — locul femeilor e la bucătărie !

— Ştii ce, izbucni Catinca, ia mai du-te dracului !

Şi pentru că intrasem pe o străduţă îngustă, mai întunecoasă şi mai necirculată decît celelalte, am oprit maşina. Nedumerită, s-a întors cu faţa spre mine. Atunci, printr-o mişcare abilă, bărbătească, am îmbrăţişat-o şi am sărutat-o apăsat pe gură. Ea nu s-a ferit : ai fi spus că aştepta chiar ca momentul ăsta să se producă. Cînd mi-am dezlipit buzele de-ale ei, m-a împins spre volan şi m-a repezit fără convingere.

— Eşti nebun... mi-ai luat tot rujul ! mi-a reproşat ea.

Restul drumului l-am parcurs liniştiţi, ca doi copii brusc osteniţi de joacă.

Familia Firoiu ocupa un apartament mare, format din patru camere, undeva pe lîngă Tiergarten, într-un cartier cu case de tip vechi. Absolut totul mă frapase : mobila, confortul, subreta — o nemţoaică tînără, blondă, într-o rochiţă neagră, cu şorţuleţ alb, dantelat. Dintr-o privire, am înţeles că luxul apartamentului depăşeşte cu mult condiţia materială de prim consilier de legaţie. Mai tîrziu aveam să aflu că socrul lui Firoiu era un cunoscut industriaş de vinuri din Bucureşti, cu reprezentanţă prosperă şi la Berlin.

Gazdele ne-au întîmpinat familiar, ca pe nişte obişnuiţi ai casei. Doamna Firoiu şi-a exprimat bucuria că, în

sfîrșit, i-am oferit prilejul să mă cunoască. Catinca a sărutat-o abia atingîndu-i obrajii. Firoiu, jovial, m-a luat de braț și m-a plimbat prin saloanele casei, prezentîndu-mă celor cîțiva musafiri ai lui cu cuvintele : „Permiteți-mi să vi-l prezint pe domnul Radu Doinaș, un diplomat de mare viitor". N-am încercat să-l contrazic. L-am lăsat să creadă că lingușirile se prind ușor de mine. Printre invitați se număra și Mateș cu soția ; apoi atașatul militar, de asemenea însoțit de nevastă-sa. Dacă prezența lor o socoteam normală, în schimb, nu izbuteam deloc să-mi explic ce căuta acolo, printre noi, un locotenent în uniformă neagră de SS. Cred că avea treizeci de ani — era solid și țeapăn în uniforma lui de hitlerist. Unde mai pui că avea un păr blond cu reflexe aurii, ochi albaștri, așa cum ședea bine unui arian. Mie însă tipul îmi amintea de actorul Konrad Weidt. Cînd i-am întins mîna, a bătut din călcîie și s-a recomandat scurt : Georg Kress... Palma îi era umedă — transpira. Nu prea stătea bine cu sănătatea arianul. Nu era singurul neamț invitat la ceaiul familiei Firoiu. Am mai făcut cunoștință cu un medic, un om mai în vîrstă, tăcut și rezervat, ce purta insigna partidului național-socialist prinsă de reverul hainei. Nevestei-sale însă, scundă și grasă, îi turuia gura de ți se făcea lehamite. La un moment dat, Firoiu s-a simțit obligat să-mi explice rostul ambelor prezențe.

— Georg Kress lucrează în *Albert-Prinz*, mă informă el, e mare acolo, printre gestapoviști. O legătură cu unu ca ăsta prinde bine. Iar medicul e vecinul nostru. Ori de cîte ori am apelat la serviciile sale, a fost foarte binevoitor... Soțiile noastre se înțeleg perfect... Ce vrei, nu pot să-i cer Oanei să nu iasă din casă.

Nu-i cerusem nici o explicație, dar dacă el mi-a dat-o, eu am cumpărat-o.

În ciuda străduințelor doamnei Firoiu de a anima „soareaua", atmosfera rămînea cam moartă. Poate din pricina lui Mateș care, văzîndu-mă, se posomorîse, molipsind-o și pe nevastă-sa, o ființă fără personalitate. Nici atașatul militar nu naviga în apele sale — tușea întruna nervos și arăta tuturora o mutră de dulău rău, gata să se repeadă și să muște. Se conversa în germană. Evident,

datorită musafirilor autohtoni. Cînd Catinca a revenit lîngă mine, în mînă cu un păhărel de mastică *Metaxa*, am întrebat-o ce-i cu neamțul în uniformă. Mi-a răspuns pe un ton firesc, de parcă aș fi întrebat-o cît e ceasul.

— E amantul doamnei Firoiu.

Nu glumea.

— Și el știe ?

Catinca mi-a aruncat o privire batjocoritoare :

— Ești idiot din naștere sau te străduiești să devii, mă ridiculiză ea. Sigur că da, dar se preface că nu știe... Doar e diplomat, nu-i așa ?

Asistam la un soi de mascaradă ! Dacă ar fi fost după vrerea mea, i-aș fi lăsat bucuros... și m-aș fi dus în dorul lelii. Dar, la urma urmei, ce importanță mai avea unde mă aflam, acolo sau în altă parte a Berlinului ? Căci din Berlin tot nu puteam să evadez... Totuși, lîngă Catinca timpul trecea mai ușor. Păhărelul de *mastică* o mai înveselise, fără s-o amețească însă.

Eram de aceeași statură, iar cînd ne vorbeam, ne studiam dornici să constatăm dacă ne potrivim sau nu. Ne potriveam și adevărul acesta îl simțeam amîndoi intens și tulburător. Și poate că am fi șters-o de acolo mai repede dacă locotenentul Kress nu mi-ar fi adresat întrebarea :

— Dumneavoastră, domnule Doinaș, ce părere aveți, există în România, la ora actuală, o altă forță politică decît cea a mișcării legionare capabilă să asigure viitorul țării ?

Nu știu cum s-a ajuns să se discute tema asta, dar am înțeles că Mateș și Grigoriu încercaseră cu puțin timp înainte să demonstreze că politica neutralistă a lui Carol II era pentru români cea mai potrivită orientare.

Aș fi preferat, aviatorule, să nu fiu provocat la discuții. Nu de alta, dar știam că după ce îmi voi exprima părerea, toți românii de față mă vor blestema în gînd. Ce să-i faci, asta mi-era soarta în acele zile berlineze, să culeg, printre străini, blestemele compatrioților.

— Nu-mi imaginez viitorul României, am început eu să-mi demonstrez „vederile“ politice, în afara unei alianțe trainice cu Germania celui de-al III-lea Reich. Din păcate, nici un partid burghez, cu sau fără tradiții, nu are

înscris în programul său de politică externă o asemenea alianță. Și nu întîmplător. Acestor partide li s-a atrofiat simțul istoriei... E adevărat, majestatea sa a dizolvat partidele politice, dar prin acest act, să-mi fie iertată formularea, n-a dat dovadă de mai mult simț al istoriei. A stărui în neutralism, într-o vreme cînd Führerul desparte apele de uscat, cînd asistăm la o nouă facere a lumii, mi se pare o aberație.

Precum vezi, aviatorule, intrasem bine în pielea agentului «B-39» și, în timp ce peroram cu patos, l-am auzit pe Mateș exclamînd în românește, cu indignare : „Ce rușine ! Ce rușine ! Și mai zice că-i român !“ Am mai auzit cum atașatul militar încerca să-l liniștească cu vorbele : „Mai dă-l în ... ! N-are decît să trăncănească !“ Asta, cel puțin, tranșase mai rapid „profeția“ mea.

— Numai legionarii, am continuat, ignorîndu-mi colegii, și-au înscris în programul lor ideea alianței cu cel de-al III-lea Reich. În 24 de ore de la preluarea puterii în stat, declară ei, ne vom alătura axei Roma-Berlin. Și tocmai această viguroasă mișcare revoluționară a fost dizolvată, iar membrii săi puși sub urmărire și lichidați.

Am tăcut, închipuindu-mi că pot să bat în retragere ! Aș ! Locotenentul SS Kress m-a întrebat dacă nu cumva sînt legionar.

— Nu sînt decît un ziarist care urmărește cu obiectivitate scena politică a istoriei, m-am lăudat eu.

Lîngă mine, Catinca începuse să dea semne de nervozitate. Am încercat din nou să mă retrag. SS-istul însă avea chef de vorbă : a vrut să mai afle cum văd eu România ieșind din impasul neutralității. N-am apucat să-i răspund, din pricina lui Mateș. Enervat, a intervenit :

— Acolo unde domnul locotenent vede un impas, e de fapt politica clară de neutralitate a României, politică garantată atît de Führer, cît și de țările occidentale.

De fapt, Mateș mie îmi răspunsese ; voia cu orice preț să-mi aducă aminte că și în cadrul acestei serate reprezint interesele diplomatice ale României. Însă al naibii neamț, se apucase să dirijeze discuția. M-a întrebat surîzător :

— Împărtășiți punctul de vedere al domnului Mateș ?

Ceea ce nu-i convenea șefului meu, îmi convenea mie și misiunii mele secrete. Nu mă îndoiam că în raportul lui Kress voi figura la loc de cinste. De aceea, am afirmat pe un ton categoric :

— Nu, nu-l împărtășesc. Așa cum ați susținut și dumneavoastră, e vorba de un impas. Iar din impasul ăsta numai legionarii mai pot să scoată țara.

În momentul acela, Mateș, ieșindu-și din fire, mi s-a adresat în românește.

— Susții o bandă de ucigași... Nu uita că ultima lor victimă a fost Armand Călinescu !

Neamțul a sărit și el de la locul său interesîndu-se :

— Ce spune ? Ce spune ?

Mie, aviatorule, îmi plăcea Mateș. Ți-am mai spus-o. În sinea mea, îl apreciam și ca om, și ca ziarist. În seara aia, stima mea față de el — de care, din păcate, el n-o să afle niciodată — a crescut și mai mult. Mateș nu s-a lăsat intimidat de reacția SS-istului și și-a asumat sarcina traducerii în germană a replicii sale. Neamțul nu era prost și mi-am dat seama că se învîrtea cu ușurință în problemele românești. Nu i-a răspuns lui Mateș, în schimb și-a întors privirile spre mine, invitîndu-mă să-i răspund. I-am dat satisfacție.

— Revoluția nu se împiedică de un ciot, am afirmat eu zelos. Studiați marile revoluții ale omenirii care au schimbat cursul istoriei și o să găsiți exemple cu carul, justificînd și acțiunile violente ale legionarilor.

Lîngă mine, Catinca mi-a șuierat printre dinți, cu ură:

— Armand Călinescu un ciot ?! Cum de nu ți-e rușine !

Reacția ei îmi confirma că fusesem convingător. Asta și doream, să nu se simtă nici o clipă că joc teatru. Pe Catinca, devotata colaboratoare a lui Moruzov, aș fi sărutat-o pe loc. M-am văzut însă în situația de a perora la fel de impertinent :

— Oricum, mai devreme sau mai tîrziu, Armand Călinescu tot ar fi dispărut din arena politică. Deodată, întorcîndu-mă spontan spre Firoiu, i-am surprins un zîmbet complice. Nimeni și nimic nu l-ar fi putut scăpa pe Armand Călinescu de la judecata istoriei, nu-i așa, domnule Firoiu? L-am văzut pe Firoiu pălind. Iar eu, fără să vreau, mi-am

amintit de anonima lui Stoicaru. Spre mirarea mea, primconsilierul a sărit, însă fără ostentație, să sprijine punctul meu de vedere :

— Un conducător politic, susținu el cu o eleganță retorică, este într-o oarecare măsură și produsul unei etape politice. Atîta timp cît corespunde etapei el va evolua fără dificultăți. Din momentul în care, dintr-un motiv sau altul, va ignora istoria, va intra în conflict cu ea. E o chestie de dialectică, dar și de fatalitate. L-am cunoscut pe Armand Călinescu... Nimic nu l-ar fi putut scăpa... O spun cu durere și respect.

Ascultîndu-l, m-am întrebat în gînd : „Oare anonima agentului *Isolda* l-ar fi putut salva pe Armand Călinescu? Ce a întreprins Firoiu din momentul în care a intrat în posesia avertismentului anonim ?". Căci nu mă îndoiam nici o clipă că anonima, în mod normal, a urmat cursul : intendent — consilierul Firoiu — Catinca — ministru. Dacă scrisoarea a apucat să ajungă la Catinca, se putea deduce că avertismentul „anonimului" a ajuns și la București, pe unul din birourile Serviciului secret. Și uite așa, aviatorule, constatam că problema mă frămînta și, în consecință, mi-am propus ca într-unul din mesajele mele către *Siegfried* să-l rog să se intereseze dacă anonima a ajuns sau nu la București.

Ce a fost mai interesant la „soareaua" de la Firoiu, ți-am povestit, aviatorule. Cu ce m-am ales eu din disputa aceea politică ? Cu o carte de vizită a locotenentului SS Georg Kress... Ceea ce nu mi-a stricat deloc. Încolo ? Am părăsit saloanele lui Firoiu lăsîndu-mi compatrioții cu inimile sîngerînde. Mă durea, dar spune și tu, ce altceva aș fi putut să fac ? Ehei, aviatorule, ție ți-a fost hărăzit să zbori deasupra unor pămînturi și orașe vrăjmașe, să-ți lași bombele de la mare înălțime. Dacă te uitai din carlingă, vedeai explozii, fum și flăcări, nu și fețele oamenilor. Iar dacă le vedeai, te mîngîiai la gîndul că astea-s legile războiului. Bombardezi și tu, bombardează și inamicul. Cu mine însă lucrurile se petreceau altfel. Închipuiește-ți, să fii printre ai tăi, în adîncul sufletului tău să le împărtășești gîndurile și simțămintele, iar tu să fii obligat să interpretezi rolul unui dușman, să fii forțat să

„cobori în picaj și să-ți mitraliezi" compatrioții, după care nici măcar să nu le poți veni în ajutor. Îmi reproșezi, aviatorule, că sînt un agent sentimental ?... Nu, nu, să știi că atunci, în locuința lui Firoiu, n-am fost deloc sentimental. Mi-am calculat loviturile cu luciditate. Știam că lovind în opiniile lui Mateș, ale lui Grigoriu și ale Catincăi, obțineam din partea lui Kress o notă bună. Și aveam nevoie de cît mai multe note bune. Iar acum, cînd de plutonul de execuție nu mă mai desparte decît un... fleac de pas, uite că îmi amintesc cu duioșie de cele petrecute în casa lui Firoiu.

Pentru mine seara însă nu se încheiase. În mașină, Catinca se zbuciuma stăpînit, fumînd țigară după țigară. Era ca un butoi de pulbere gata să explodeze. A și explodat.

— Ascultă, Radule, m-a luat ea la rost, ești cu adevărat lichea sau... ? Sau ca orice fecior de bani gata, nu ești decît un ușuratec, un egoist, un tip care dincolo de propriile-i capricii nu mai vede nimic altceva.

Am fost obligat să-i răspund :

— Îmi consideri convingerile politice drept un simplu capriciu ?

Nu uitam nici o clipă, nu aveam voie să uit, că pe banchetă, lîngă mine, ședea agenta lui Moruzov.

— Ai dat dreptate arianului ăla în uniformă neagră, îmi reproșă ea, jignind români de-ai tăi, colegi de legație. Să-ți fi înghițit mai bine convingerile politice decît să dai satisfacție neamțului !

Înverșunarea ei era meritorie. Ca să bagatelizez întîmplarea, am ripostat ca un golan :

— Te pomenești că din pricina asta n-o să mai vrei să te culci cu mine !

M-a înjurat grosolan, deci o obligasem să fie și mai vulgară.

— Bine, să zicem că sînt o lichea, m-am învoit eu, că sînt așa cum mă încondeiezi tu, dar atunci domnul prim-consilier Firoiu, diplomat cu stagiu, „neutralist" convins, care dă pentru colegii lui ceaiuri intime la care invită nemți — printre ei pe amantul nevesti-si — ce fel de individ mai e ? Eram convins că-i luasem piuitul, cînd colo mi-a răspuns destul de tare.

— Dacă vrei să știi, Firoiu îți seamănă, e și el o lichea patentată, cu socru bogat.

Se născuse în sufletul meu o dorință perversă de a o jigni.

— Fiind lichea ca și mine, trebuie să înțeleg că a urcat și el sus, în garsoniera ta ?

Am crezut, aviatorule, că o să se întoarcă spre mine și o să-mi ardă o pereche de palme sau că o să mă pocnească în cap cu poșeta, cînd colo a reacționat cu un calm imperturbabil :

— Nu, m-a dus la un hotel.

Am căzut amîndoi într-o muțenie totală. Am oprit *Fiat*-ul în fața blocului. A coborît. Am coborît și eu, de parcă ne-am fi înțeles asupra acestui lucru. Am însoțit-o la etajul doi ca o umbră. Nu m-a izgonit, nu mi-a închis ușa în nas. Am intrat și nu s-a împotrivit. Totul s-a petrecut după un ritual pe care amîndoi îl cunoșteam de cînd lumea...

Două sau trei ceasuri mai tîrziu, exact cînd mă așteptam mai puțin, mi-a poruncit :

— Îmbracă-te și pleacă !

În prima clipă, am crezut că se răsfață. Am întins cu tandrețe brațul dînd s-o cuprind de mijloc și s-o trag spre mine. Însă Catinca s-a împotrivit, m-a respins bătîndu-și joc de tandrețea mea :

— Hai, hai, nu mai fă pe îndrăgostitu ! Îmbracă-te și șterge putina !

Una ca asta, aviatorule, nu mi se mai întîmplase. Să-mi dea o femeie papucii și într-un chip atît de umilitor ! Arată-mi și mie bărbatul în stare să rămînă indiferent la asemenea chestii ! Izbutise, afurisita, să mă rănească.

M-am răzbunat prostește, m-am îmbrăcat încet, foarte încet, fluierînd în surdină a mulțumire, întocmai ca un negustor satisfăcut de tîrgul încheiat. În vremea asta Catinca, întinsă pe studio cu fața în sus, cu brațul drept petrecut sub cap, nici nu se uita la mine. Pesemne că-mi ghicise tactica, căci la un moment dat, plictisită de prezența mea prelungită, s-a răsucit într-o rînă, întorcîndu-mi spatele. La plecare mi-a zis doar :

— Ai grijă cînd ieși, să blochezi Yalele !

Am plecat de la Catinca trist, deprimat cum nu fuse-

sem nicicînd. Doar la volan mi-am mai redobîndit un pic liniștea și am început să meditez la tot ce se petrecuse în seara aceea. Așadar, Catinca mă considera o lichea, nici despre Firoiu nu avea o părere mai bună. Că era o lichea, am constatat și eu. A invita la un ceai intim și cîțiva amici nemți nu era cine știe ce nenorocire ! Nenorocirea începea de acolo de unde unul dintre nemți, SS-istul Kress, era amantul doamnei Firoiu, acest „amănunt" fiindu-i cunoscut și domnului prim-consilier care-l accepta ca atare. Povestea nu-mi plăcea. O relație extraconjugală deschisă, cunoscută tuturor, inclusiv ministrului, inclusiv Catincăi, numai în aparență nu avea nimic suspect. Eu, oricum, o găseam dubioasă. Și gonind în noapte, desigur spre casă, la volanul *Fiat*-ului, m-am pomenit vorbindu-i în gînd Catincăi : „Ehei, dacă Firoiu ar fi lichea așa cum sînt eu, zău, fată, că aș fi ceva mai liniștit !" Cu gîndul ăsta am adormit, aviatorule, în noaptea aceea.

2

AI AUZIT ? O EXPLOZIE ! CE O FI FOST ? O bombă sau un obuz greu ? De parcă s-ar fi cutremurat pămîntul... Hai, aviatorule, dă-ți și tu cu părerea ! S-o fi rătăcit un obuz greu ! Ce-o mai fi sus, la suprafață ? Ție ți-au mai zis ceva ? O să-ți dea drumul de aici ? Tot mă îndemni să-ți povestesc ! Înseamnă că poveștile mele îți mai alină suferința. Vrei să știi ce s-a mai întîmplat cu *Tristan ?* Ei hai, ascultă ! Am s-o iau metodic, aviatorule !

În luna octombrie a sosit incognito la Berlin mesagerul lui Moruzov. Avea o misiune secretă și într-o conspirativitate deplină. Cred că nimeni de la legație, în afară de mine, nu era la curent cu această misterioasă vizită a domnului maior Gruia care, în curînd, avea să influențeze puternic cursul viitoarelor evenimente politice... Sînt sigur că nici Catinca nu fusese informată de prezența la Berlin a unui coleg atît de important... Apropo de Catinca : după cele petrecute între noi, mai ales după scena „cu papucii", nu m-a îndepărtat. Nu se arăta nici prea intimă, nici prea distantă — ca și cum între noi nu s-ar fi petrecut nimic. Îmi convenea de minune atitudinea ei.

Într-una din dimineţi, cînd tocmai mă pregăteam să plec la legaţie, sună telefonul. Ridic receptorul şi recunosc vocea lui *Frau Falck* — mă anunţa politicoasă că lenjeria dată la spălat este gata şi că pot să trec oricînd pe la curăţătoria „Lebăda albă" să o ridic. Era o veste bună, pe care o aşteptam cu nerăbdare. I-am mulţumit şi am încunoştiinţat-o că la ora 12 o să trec pe acolo. Aşadar, *cutia poştală* îmi semnala, şi era pentru prima oară cînd acţiona, că primise pentru mine un mesaj. Nu mă îndoiam nici o clipă că mă aştepta raportul lui *Tristan*. E oare cazul, aviatorule, să-ţi mai povestesc cît de mult mă emoţionase telefonul *cutiei poştale* ? De fapt şi de drept era primul act de spionaj pe care-l înfăptuiam cu adevărat, adică să ridic raportul lui *Tristan*, după care, să-l expediez codificat la Bucureşti, lui *Siegfried*. Prin ce mijloace ? Dacă voi alege postul de emisie şi recepţie sau curierul avea să depindă, în primul rînd, de conţinutul raportului. Îmi amintesc că, în ziua aceea, am trecut pe la legaţie, mi-am rezolvat în grabă problemele curente, apoi „călare" pe maşină am umblat prin oraş. Din considerente, ce ţin de tehnica conspirativităţii, înainte de a ajunge la curăţătoria „Lebăda albă", am trecut pe la Operă, m-am interesat în ce zi programaseră „Maeştrii cîntăreţi", m-am oprit şi la Bursă unde am urmărit curios tranzacţiile, zarva agenţilor, de acolo m-am repezit la sediul D.N.B.-ului de unde am ridicat cîteva Buletine de ştiri... Nu, nu eram urmărit : deocamdată activitatea mea era în afara oricăror bănuieli. Instrucţiunile însă sînt instrucţiuni. Şi tu, ca aviator, le ai, nu-i aşa ? Iar în timpul zborurilor, vrei — nu vrei, eşti obligat să le respecţi.

La ora douăsprezece fără cinci, *Fiat*-ul meu s-a oprit în faţa curăţătoriei chimice „Lebăda albă". Luasem cu mine alt pachet cu lenjerie. Am intrat. *Frau Falck* m-a recunoscut, de servit însă m-a servit firesc, fără ostentaţie, în rînd cu ceilalţi clienţi. A preluat zîmbind lenjeria adusă de mine la spălat, mi-a predat zîmbind celălalt pachet. Era plătită să zîmbească tuturor clienţilor. Am părăsit în grabă „Lebăda albă". Ştiam că în pachet, printre cămăşile spălate, apretate şi călcate, se găsea şi plicul lui *Tristan*. Am gonit nebuneşte spre casă. Cînd m-am văzut sus, am

răsuflat uşurat. De emoţie sau de nerăbdare mă trecuseră nădușelile. Am încuiat uşa pe dinăuntru şi am scos dintre cămăşi plicul lui *Tristan*, l-am deschis : raportul era scris în limba germană şi se referea exclusiv la vizita mesagerului lui Moruzov.

«B-39» către *Siegfried* *STRICT SECRET*
Sursa : *Tristan* 4.11.939

Tatonările neoficiale ale d-lui Moruzov în vederea găsirii unei căi de colaborare secretă între Serviciul ce-l conduce şi Abwehr sînt considerate la Berlin ca un prim semn de nelinişte a părţii române, ca urmare a victoriilor strălucite dobîndite de Führer în Austria, Cehoslovacia, Polonia. România doreşte să-şi menţină cu orice preţ neutralitatea, dar, în acelaşi timp, se vede din ce în ce mai izolată în politica sa.

Abwehrul îşi propune să se folosească de aceste condiţii noi în vederea întăririi treptate a poziţiilor germane în Peninsula Balcanică, prin scoaterea României din neutralitate, poziţie care îngăduie Angliei şi Franţei să importe cantităţi masive de petrol românesc, în dauna intereselor militare ale Wehrmacht-ului.

În vederea atingerii obiectivului amintit mai sus, Abwehr-ul îşi propune să adopte următoarea tactică :

a) Abwehr-ul se va dovedi deosebit de încîntat de iniţiativa d-lui M. Moruzov, va flata pe cît posibil personalitatea acestuia în conducerea Serviciului secret din România.

b) Se va da de înţeles părţii române, în forme discrete, pentru a-i cîştiga încrederea, că între Wehrmacht şi Abwehr, pe de o parte, şi conducerea politică a statului pe de altă parte, ar exista fricţiuni care, într-un viitor apropiat, n-ar fi exclus să fie tranşate în favoarea militarilor.

c) Se va insista exagerat de mult şi ameninţător asupra actelor de sabotaj din industria petroliferă română, organizate de agenţi ai Angliei şi Franţei sub oblăduirea autorităţilor din România şi care afectează necesităţile de petrol ale Germaniei, cu scopul de a permite Abwehr-ului să-şi introducă în România unităţile sale în vederea asigurării

securității industriei petrolifere române împotriva actelor de sabotaj.

În problema atacării petrolului românesc, Abwehr-ul se va conduce după concluziile studiilor efectuate de Secția a III-a Economică a Wehrmacht-ului.

Iată succint care sînt aceste concluzii :

— În caz de război și mobilizare totală, nevoile de petrol ale Germaniei ar putea fi acoperite de actuala producție a României, cu condiția ca Germania să dispună integral și suveran de resursele române.

— Pînă și cel mai neînsemnat act de sabotaj în industria petroliferă a României poate aduce prejudicii grave Germaniei. Se consideră că actele de sabotaj în domeniul extracției de petrol și în cel al transportului îi permit României să opună Germaniei aflată în război cu Anglia și Franța, o rezistență ascunsă.

— Ținînd seama de mărimea pericolelor, Germania nu poate să se mulțumească nici cu garanțiile date de statul român. Germania trebuie să înfrîngă rezistența părții române și să ceară :

1. Subordonarea economiei române a petrolului conducerii și controlului german.

2. Renunțarea statului român la drepturile sale de suveranitate în favoarea Germaniei :

a) în exercitarea puterii polițienești în regiunea petroliferă ;

b) în organizarea și folosirea mijloacelor și căilor de comunicații române.

Tratativele cu dl. maior Petre Gruia

Dl. maior P. Gruia a sosit la Berlin avînd asupra sa o scrisoare de recomandare a atașatului militar german la București, col. Karl Wohle, către viceamiralul Canaris, precum și un mesaj din partea d-lui Moruzov.

La 30 octombrie dl. maior Gruia s-a prezentat la sediul Abwehr-ului, solicitînd viceamiralului Canaris o audiență. I s-a răspuns că viceamiralul este plecat din Berlin într-o misiune, de unde se va întoarce după o săptămînă. În realitate, Canaris nu era plecat din Berlin. D-lui maior

Gruia i se aplica astfel schema concepută anterior. În aceeași zi, un sol al viceamiralului, în persoana maiorului Pruck, ofițer al Serviciului de informații german, a luat un prim contact, la hotel, cu maiorul român. A doua zi, la 31 octombrie, s-a transmis d-lui maior Gruia o știre de „bun augur". Aflînd că este căutat de un mesager al d-lui Moruzov, Canaris și-a „întrerupt misiunea" întorcîndu-se urgent la Berlin. În aceeași zi, la ora 10,45 șeful Abwehr-ului, asistat de locotenent-colonelul Pickenbrock, șeful Serviciului german de contrainformații și de maiorul Pruck, îl primea în audiență pe maiorul Gruia.

Acesta a dat citire mesajului adresat de dl. Moruzov viceamiralului Canaris redactat în limba franceză. După ce a ascultat mesajul, Canaris și-a exprimat stima și considerația față de personalitatea șefului Serviciului secret din România, dînd o înaltă apreciere activității acestuia.

S-au luat următoarele hotărîri :

— Încă în luna noiembrie să aibă loc o primă întîlnire de lucru între șefii celor două servicii. Locul întîlnirii — Berlin sau București — urmează să fie stabilit ulterior.

— Contactele dintre cei doi șefi, precum și colaborarea ce va fi stabilită să aibă un caracter personal, strict secret.

— Conform propunerilor înscrise în mesajul d-lui Moruzov, s-a convenit ca, pînă la întîlnirea dintre șefi, să aibă loc întrevederi preliminare între maiorii Pruck și Gruia. O primă întîlnire între cei doi va avea loc la București, între 15—20 noiembrie. Dl. maior Pruck urmează să sosească la București sub identitatea pictorului Erwin Kampf.

— Pentru a ușura procesul tatonărilor, pînă vor avea loc întîlnirile la nivelul maiorilor, Abwehr-ul va instala la București o „cutie poștală" în persoana maiorului dr. Wagner.

— A fost abordată și problema petrolului românesc. Viceamiralul Canaris a reținut din mesajul d-lui Moruzov, pe care-l consideră șef și al Serviciului secret de informații al armatei române, următoarea idee : dl. Moruzov se oferă să dea concursul în scopul de a preveni eventualele acte de sabotaj, iar pe de altă parte, este gata a primi și sugestii din partea specialiștilor germani, cărora

li se va îngădui să viziteze regiunile interesate. (Li se îngăduie doar și specialiștilor francezi și englezi !) Drept urmare, Abwehr-ul va trimite încă în luna noiembrie două comisii de specialiști cu misiunea de a vizita portul Giurgiu și regiunea Ploiești—Moreni.

* * *

Știi, aviatorule, dacă aș supraviețui războiului, mi-aș propune să realizez o carte, bineînțeles de memorialistică. Un capitol din această carte l-aș consacra celei mai dificile misiuni a unui spion. Uite, intri în posesia unei informații... Ce faci cu ea ? Trebuie s-o expediezi în țară, la ai tăi, altfel toată truda ta devine zadarnică. Cum, prin ce mijloace o transmiți mai departe ca să fii sigur că ajunge la destinație, iată problema cheie ! Raportul lui *Tristan* trebuia să ajungă la București, pe biroul lui *Siegfried*. Iar între Berlin și București — sute de kilometri. Pe o asemenea distanță te loveai aproape la fiecare kilometru de agenții Serviciilor germane de contrainformații. Canaris și Heydrick îi presăraseră pretutindeni. De aceea, transmiterea unei informații devenea o acțiune subtilă și dificilă. Cred că generalul Petrescu trebuie să fi investit multă trudă ca să asigure Secției a II-a Informații a Marelui Stat Major nu numai surse majore de informare, dar și mijloacele adecvate de transmitere a informației. Adusesem cu mine un cod de dimensiunea unei cutii de chibrituri. Îi găsisem și o ascunzătoare potrivită — în aparatul de telefon. Am demontat capacul și l-am pitit perfect printre măruntaiele telefonului. Încă în după-amiaza acelei zile, am codificat raportul lui *Tristan*, hotărît să-l expediez rapid mai departe. La raportul respectiv am mai anexat și un text de-al meu — îl informam pe *Siegfried* asupra anonimei trimisă legației de *Isolda* și propuneam să se controleze pe întregul sistem informativ și contrainformativ dacă anonima, printr-un canal sau altul, ajunsese la București. Răspunsul generalului Petrescu în această chestiune avea pentru mine o mare importanță. De ce ? O să-ți povestesc ceva mai încolo.

Codificarea am încheiat-o abia spre seară, am distrus textul lui *Tristan*, după care, la volanul mașinii mele am plecat să contactez o altă *cutie poștală*.

Există în Berlin un cinematograf *Odeon*. Îţi voi vorbi de el şi de tot ce a urmat, deoarece aşa cum ţi-am mai spus, aviatorule, *Nibelungii* mei au încetat să mai existe datorită unei conjuncturi aparte. Era în ultima decadă a lunii octombrie, se întuneca devreme. La *Odeon* rula un film cu Any Ondra. Nu filmul mă interesa. M-am îndreptat cu paşi siguri spre casa de bilete. Casiera — o femeie în floarea vîrstei, plăcută la înfăţişare, cu o coafură sobră — şedea ca într-o cuşcă de sticlă. *Siegfried* îmi arătase fotografia ei, aşa că am recunoscut-o imediat. Nu era nimeni la casă, lumea nu se prea înghesuia la film. I-am cerut un bilet. În timp ce-l desprindea de cotor, am întrebat-o : „Doamnă *Crimhilda*, cinematograful *Odeon* intenţionează să programeze filmul românesc *Bing-Bang ?*" Eram convins că o să-mi răspundă : „Nu ştiu, domnule, dar o să mă interesez !", drept care, eu trebuia să-i las mesajul. Ea însă mi-a dat un alt răspuns : „Cinematograful nostru programează numai filme bune !" Cuvintele ei, în aparenţă nevinovate, cuprindeau un avertisment. L-am înţeles, n-am stăruit, am luat biletul şi am intrat în sală. Îţi dai seama că numai de cele ce se petreceau pe ecran cu focoasa Any Ondra nu-mi ardea. Nici în panică nu am intrat din pricina avertismentului, căci instrucţiunile mele cu privire la contactul cu *Odeon*-ul erau mult mai complexe. La sfîrşitul filmului, ieşind din sală laolaltă cu ceilalţi spectatori, am aruncat o privire spre „cuşca" de sticlă a casieriei şi am văzut pusă la vedere fotografia răsfăţatului actor german Willy Fritsch. Am răsuflat uşurat. Pentru mine fotografia reprezenta un cuvînt de ordine : „Aşteaptă-mă !" M-am supus îndemnului înţeles numai de mine. Am aşteptat-o. Se înţelege, nu chiar în faţa sălii. După un timp, am zărit-o pe *Crimhilda* ieşind — era îmbrăcată într-un palton cu guler de blană. M-a zărit şi ea. A pornit-o într-o direcţie opusă mie. Precum cereau instrucţiunile, m-am luat după ea. Mergea agale, aşa că în curînd am ajuns-o din urmă, avînd aerul unui bărbat decis să acosteze o femeie. „Daţi-mi voie, doamnă, m-am adresat eu în germană, dacă nu mă înşel, avem acelaşi drum !" A reacţionat „jignită" şi m-a „pus la punct" fără convingere. „Nu vă e ruşine ?! Altă treabă nu mai aveţi decît să acostaţi femei pe stradă !" Prea mulţi trecători nu erau

în preajmă, dar scena se cerea jucată. În cazul în care ea m-ar fi repezit și totodată mi-ar fi șoptit cuvintele. „Lasă-mi numărul de telefon", eram obligat să-i dau numărul și s-o „las în plata domnului", urmînd ca ea să mă caute acasă, la o anumită oră. Auzind prima replică, i-am strecurat mesajul. „Repezit" apoi de femeie, am „capitulat" și m-am retras spre *Fiat*-ul meu.

Scena asta, aviatorule, am mai jucat-o în nenumărate rînduri. *Crimhilda* — casiera era un agent de legătură între mine și postul de radio emisie-recepție, post de care nici în prezent nu știu unde își avea ascunzătoarea, cine-l folosea, care i-a fost soarta în timp. Casiera reprezenta pentru mine calea cea mai scurtă și mai urgentă de a comunica cu *Siegfried*. Așa cum îmi cereau instrucțiunile, am apelat la postul *Odeon* numai în situații de excepție. În rest, mai aveam la îndemînă două *cutii poștale* — una la Biroul de voiaj al *Lares*-ului, cealaltă chiar la legație.

În anii războiului, aviatorule, am trecut prin multe încercări dramatice. De fiecare dată m-au salvat sîngele rece, viteza cu care gîndeam, capacitatea de a cuprinde dintr-o privire „partida de șah" și de a-mi calcula „mutarea" cea mai fericită pentru a ieși din încurcătură. În consecință, s-ar fi cuvenit să nu mai gust din fiorul emoției. Ce-i drept, cu timpul parcă mă abrutizasem, dar nu întrutotul. Uite, în ce privește *Crimhilda*, situația era asta: ori de cîte ori urma să iau legătura cu acest agent în vederea transmiterii unei informații, mă cuprindea o emoție greu de stăpînit. Nu știu cum, mi se cuibărise în suflet gîndul că marea primejdie dinspre *Odeon* mă păștea. Desigur, evoluția activității mele la Berlin mi-a demonstrat că mă înșelasem, căci din cu totul altă direcție a venit nenorocirea.

Am obosit, aviatorule... Îmi pare că în... runda asta am vorbit prea mult. A cîta oară ? Și oare cîte runde mă mai despart de cea finală ? Ei, aviatorule, ai putea să-mi răspunzi ?

mesaje ale lui «B-39»

Siegfried către «B-39» 6.11.939

Tristan **să ne comunice cine-i maiorul dr. Wagner, „cutia poștală" instalată de Canaris la București.**

* * *

«B-39» către *Siegfried* *STRICT SECRET*
Sursa : *Tristan* 10.11.939

1. Dr. Wagner nu e o simplă „cutie poştală". Sub identitatea sa se ascunde şeful Serviciului german de contrainformaţii din România. Conform instrucţiunilor, el deschide toate plicurile sigilate ce i se lasă de către maiorul Gruia, deşi partea română a convenit la Berlin, cu viceamiralul Canaris, ca plicurile să fie desigilate la Berlin.

2. Viceamiralul Canaris se pregăteşte intens pentru primul contact personal cu dl. Moruzov. Intenţionează să-l surprindă prin apariţia sa neanunţată la Bucureşti, la începutul lunii decembrie. Va fi secondat de locot. col. Bentivegny, şeful Secţiei contrainformaţii din Abwehr, de dr. Wagner şi de Tristan.

Tema principală a vizitei : petrolul, actele de sabotaj din industria petroliferă română, ce subminează îndeplinirea Tratatului economic germano-român, precum şi măsurile ce trebuie luate.

Secţia contrainformaţii a Abwehr-ului şi-a format un punct de vedere în legătură cu incendiul de la rafinăria „Orion" şi a pregătit un document ce urmează a fi înmînat Serviciului secret din România, intitulat „Instrucţiuni de ordin tehnic care ar trebui date pentru prevenirea actelor de sabotaj în regiunile petrolifere".

Berlinul apreciază că în România există un puternic curent antigerman încurajat de guvern, de aceea Canaris va insista şi în chestiunea intensificării propagandei hitleriste în România, aşa încît în rîndurile populaţiei să se creeze o atmosferă favorabilă îmbunătăţirii relaţiilor dintre cele două ţări.

* * *

Siegfried către «B-39» 17.XII.939

În cercurile diplomatice germane circulă zvonul cum că, în curînd, Ministerul de Externe va numi pe lîngă

ministrul Fabricius un al doilea atașat. Află temeinicia zvonului și semnificația lui reală.

«B-39» către *Siegfried* *STRICT SECRET*
Sursa : *Tristan* 23.XII.939

Ribbentrop a prevăzut o misiune specială ce o va încredința, începînd din ianuarie 1940, baronului Manfred von Killinger. Misiunea acestuia se răsfrînge asupra întregii Peninsule Balcanice și trebuie tratată și interpretată în strînsă legătură cu planurile militare ale Wehrmacht-ului pe 1940. Ridicat la rangul de ministru-diplomat, von Killinger, conform documentului elaborat de Ministerul de Externe și semnat de Ribbentrop, are următoarele misiuni :

1. Să identifice toate organizațiile secrete dușmănoase funcționînd în țările balcanice, să supravegheze și să zădărnicească operațiile lor.

2. Să supravegheze presa și propaganda dușmană.

3. Să conducă, să ajute și să intensifice munca presei și propagandei hitleriste.

Pentru camuflarea activității sale, el se va ocupa de chestiuni de transport, economice, de securitatea transporturilor mărfurilor, problema refugiaților polonezi, stabilirea de instituții culturale, sportive și organizații de tineret.

3

LA DOUĂ SAU TREI ZILE DE LA EXPEDIEREA la București a raportului lui *Tristan*, mi-a telefonat și *Isolda* la legație. M-a găsit ușor. A rostit parola cuvînt cu cuvînt. M-am bucurat, căci îmi dădea dovadă că are memorie, că-i punctual și serios. Condiții esențiale pentru un agent. L-am așteptat acasă, așa cum am convenit, jaluzea lăsată la una dintre ferestre... Pe la cinci fără un sfert, împins de nerăbdare, m-am postat și eu lîngă fereastră, privind în stradă pe după perdeaua din tul prin care vedeam strada. De afară ar fi fost imposibil să fiu

observat. La cinci fix l-am zărit: *Isolda* venea dinspre Friedrichstrasse. Cînd s-a apropiat ceva mai mult de Alexanderplatz, am observat că se ţinea de o falcă, ca şi cînd l-ar fi chinuit o durere de măsele. A traversat strada, ieşind din raza mea vizuală. Eu însă am rămas locului, cu ochii aţintiţi pe cadranul ceasului de mînă. După socoteala mea, aruncarea plicului în cutia poştală de la intrarea de jos nu-i putea lua mai mult de trei minute. Într-adevăr, puţin mai tîrziu, l-am zărit din nou pe *Isolda*: tăia piaţa în diagonală, pentru a ajunge pe Alexanderstrasse. Am lăsat să se mai scurgă cîteva minute, apoi am coborît la parter. Plicul agentului era în cutie. Totul a decurs simplu, firesc. Nimeni nu m-a văzut cînd l-am ridicat şi chiar dacă m-ar fi văzut, n-ar fi fost nimic grav. Îţi dai seama, aviatorule, cît eram de nerăbdător să-i citesc raportul. Din capul locului, am fost mirat de scrisul său mărunt şi ordonat, corect, vădind o fire dotată nu numai cu o evidentă disciplină interioară, ci şi cu inteligenţă... M-a impresionat, de asemenea, şi capacitatea sa de a sintetiza informaţiile. Judecînd deci după particularităţile acelui document, *Isolda* nu mi s-a părut a fi un agent de rînd, care pentru cîţiva gologani îţi strecoară o informaţie... Nu-şi notase întrebările, însă mi-a răspuns cu rigurozitate la toate. A mai avut răbdarea şi bunăvoinţa de a aşterne pe hîrtie şi cîteva consideraţii strict personale cu privire la evoluţia evenimentelor... Mă întrebi, aviatorule, dacă raportul *Isoldei* a folosit? Desigur, căci făcuse un adevărat istoric al pregătirilor de asasinare a lui Armand Călinescu, dezvăluind un aspect esenţial...

«B-39» către *Siegfried* *STRICT SECRET*
Sursa: *Isolda* 6.XI.939

1. În luna martie a.c., trupele germane au invadat Cehoslovacia. Tot în această lună începuseră la Berlin tratative economice germano-române. S-a încercat cu acest prilej intimidarea României prin acea somaţie exprimată de partea germană d-lui Djuvara, pe atunci ministrul ţării noastre la Berlin: „România să se decidă definitiv dacă voieşte sau nu să meargă cu Germania". Ocuparea

Cehoslovaciei reprezenta un exemplu de ceea ce i se poate intimpla unei țări care refuză să meargă alături de Germania. România nu s-a lăsat intimidată de demonstrația Reichului și a doua zi după invadarea Cehoslovaciei, prin guvernul lui Armand Călinescu, a decretat mobilizarea generală. Actul acesta, la care se mai adăuga acțiunea ambasadorului Tilea la Londra, cică l-ar fi înfuriat la culme pe Hitler. (În cercul nostru de aici se discută, dar nu știu în ce măsură putem da crezare unor asemenea vorbe, cum că în urma acțiunilor intreprinse de Tilea, guvernul englez a adresat telegrame guvernelor de la Moscova, Varșovia, Ankara, Atena și Belgrad, întrebindu-le care ar fi atitudinea țărilor respective dacă Germania ar ataca România. Perspectiva realizării imediate a unei asemenea coaliții europene la care, desigur, ar fi aderat Anglia și Franța, l-ar fi îngrozit pe Hitler, care astfel și-ar fi văzut amenințate planurile). În condițiile acestea, Germania a uitat somația adresată României și a acceptat să semneze Tratatul economic, obligîndu-se să respecte și să garanteze neutralitatea statului român... Hitler a înțeles însă din această întîmplare primejdia pe care guvernul neutralist al României, condus de o personalitate ca Armand Călinescu, o reprezenta pentru viitorul politicii sale în Peninsula Balcanică.

II. După cum se știe, la 6 ianuarie 1939, deci numai cu două luni și jumătate înainte de ocuparea Cehoslovaciei, urma să aibă loc o lovitură de stat legionară condusă direct de Horia Sima. Complotul a fost descoperit la 4 ianuarie. În urma situației create, H. S. este obligat să fugă din țară în Germania. Aici, încă din primele zile ale sosirii, are numeroase contacte cu lideri ai Gestapoului care-l pun în fața unei misiuni de prim ordin. Reprimarea simultană a regelui Carol II, a lui Armand Călinescu și a generalului Gabriel Marinescu. În concepția Gestapoului numai un asemenea act violent mai putea netezi Gărzii de fier calea spre guvernarea țării... Încă din primele zile ale lunii mai a.c., se trece la pregătirea complotului. Ședințele de lucru s-au desfășurat într-un apartament conspirativ al Gestapoului situat pe Pasingerstrasse nr. 5 (Cartierul Steglitz). Au participat la ședințe : Sima, Papa-

nace, Ioana Cantacuzino, Ilie Vlad Sturdza precum și reprezentanți ai Biroului „reprimări" din cadrul Gestapoului. S-au pus la punct detaliile complotului. Se hotărăște ca misiunea să fie încredințată legionarului Mihai Vîrfureanu aflat în țară. În acest scop, pleacă la București Ioana Cantacuzino. La sfîrșitul lunii mai, aceasta ia legătura cu Mihai Vîrfureanu.

Se vorbește în cercurile noastre cum că toate atentatele la viața celor trei personalități ar fi dat greș. Că de pe urma acestor eșecuri s-au produs numeroase arestări în rîndurile legionarilor. Se vorbește chiar de existența unui trădător în organizația din țară.

Eșecurile complotiștilor din țară au atras nemulțumirea Gestapoului. Acum, cînd știm că Germania a atacat Polonia, îngenunchind-o, putem să înțelegem mai ușor de ce Biroul „reprimări" al Gestapoului și Himmler personal au insistat ca asasinarea celor trei personalități din fruntea României să se producă simultan în lunile iunie sau iulie.

Drept urmare, Horia Sima încredințează misiunea organizării atentatului unui legionar „berlinez" Miti Dumitrescu, pe care-l expediază urgent în România, după care, împins de Gestapo, pleacă și el în țară, la 19 august, pentru a supraveghea la fața locului desfășurarea pregătirilor. Se știe că asasinarea lui Armand Călinescu a avut loc la 21 septembrie a.c., „echipa morții" fiind condusă de Miti Dumitrescu. Se mai știe că la 27 septembrie Horia Sima se afla la Berlin, aureolat de marea reușită.

III. Lupta pentru conducere rămîne deschisă... Se vorbește că ar exista un testament nescris al lui Corneliu Codreanu și că în acel testament urmașul său ar fi inginerul Clima. Oricum, H.S. își consolidează poziția, căci după asasinarea lui Armand Călinescu a intrat pe deplin în grațiile lui Himmler și ale Gestapoului.

IV. Cei mai mulți legionari „berlinezi" consideră invadarea țării noastre de către armata lui Hitler drept o gogoriță a francmasonilor din Franța și mai cu seamă a plutocraților din Anglia. Că, în realitate, cel de-al III-lea Reich urmărește să convingă pe actualii cîrmuitori ai României că doar ieșirea din neutralitate, apoi aducerea

Gărzii de fier la putere și trecerea țării de partea Germaniei poate asigura națiunii române viitorul.

. . . .

A doua zi, raportul *Isoldei,* codificat, lua drumul Bucureștiului. Cum ? Uneori, aviatorule, în bezna și tăcerea apăsătoare a celulei, am senzația că sînt singur, că rătăcesc în noapte vorbind cu mine însumi. Mă înșel ? Zici că asculți cu atenție tot ce povestesc ? Mă bucur că povestea vieții mele nu te lasă indiferent. M-am întrebat cum am expediat raportul nr. 1 al *Isoldei ?* Pe o cale simplă, printr-un curier aerian. *Lares*-ul deschisese la Berlin o agenție de voiaj. Personalul era românesc. Pe mine însă mă interesa o funcționară de acolo — domnișoara Angela. Îi lăsam mesajele mele către *Siegfried,* iar ea, printr-un pilot pe care nu-l cunoșteam, le transmitea la destinație. Prin acest canal i-am expediat lui *Siegfried* multe rapoarte...

4

ÎMI VINE SĂ RÎD, AVIATORULE. Uitasem de povestea cu anonima și uite că tu mi-ai amintit de ea... Da, așa e cum zici, cînd vorbim timpul trece mai ușor. Mie însă mi se pare că povestindu-ți viața nu fac altceva decît s-o trăiesc pentru a doua oară, înainte de a fi pus la zid și de a fi eliberat definitiv de ea... Dumnezeu mi te-a scos în cale !

Siegfried n-a lăsat întrebarea fără răspuns. *Siegfried* mă asigura că la București nu ajunsese nici o anonimă al cărei conținut avertiza legația că se pregătește un nou atentat împotriva lui Armand Călinescu. Verificase toate canalele vizate : cele ale Ministerului Afacerilor Străine, cele ale Serviciului secret. Faptul ca atare l-a intrigat și mi-a cerut să încerc să lămuresc eu problema... Iar eu am lămurit-o! L-am invitat pe *Isolda* la un ceas de seară să ne plimbăm prin Tiergarten. Agentul s-a prezentat la întîlnire la ora fixată. Era cam rece și venise destul de subțire și de sărăcuț îmbrăcat. În timp ce străbăteam agale aleile parcului, i-am cerut să expedieze legației a doua anonimă alcătuită din litere decupate, ca și cealaltă, dar cu

un conținut nou. Adică să-l avertizeze pe Firoiu că de data asta se pregătește un atentat împotriva ministrului român de externe. La auzul propunerii mele, *Isolda* s-a oprit locului și m-a iscodit cu ochi bănuitori.

— Nu pricep, îmi mărturisi el neliniștea, poate că nici nu am voie să pricep. Însă trebuie să-ți spun că-mi ceri un lucru care ar putea să aibă repercusiuni pe plan diplomatic...

I-am dat toate asigurările că, în privința asta, îmi asum întreaga răspundere.

— *Siegfried* e la curent ? se arătă el neîncrezător.

— Este... L-am luat de braț explicîndu-i cum aș dori să expedieze anonima. Să folosești te rog un plic roz, ca să pot să-l recunosc. Nu apelezi la serviciile poștei. O arunci în cutia de corespondență a legației, seara, ca să fie găsită a doua zi. În prealabil, mă avertizezi telefonic. Parola : suni și mă întrebi dacă în biblioteca legației avem piesa „O scrisoare pierdută".

Isolda mi-a promis că va proceda întocmai. Și, într-adevăr, s-a ținut de cuvînt. A alcătuit anonima și a pus-o la cutia legației. Între timp, eu stabilisem la ce oră trece poștașul german cu corespondența, la ce oră o ridică intendentul. Deci, am prins momentul și am observat fără nici o dificultate plicul roz în mîna intendentului. Iar după vreo zece minute, fiind în biroul lui Firoiu, am văzut cu ochii mei plicul roz în mîna consilierului. M-am retras, n-am vrut să asist la spectacolul deschiderii corespondenței. Făcusem un calcul simplu și eficace : luînd cunoștință de textul anonimei și cunoscînd consecințele grave ale ignorării primului avertisment, prim-consilierul Firoiu va sări în sus și va alarma legația. Unde mai pui că, de data asta, fiind vorba chiar de ministrul nostru, Firoiu se va repezi să-l informeze grabnic. Am trecut așadar în anticameră, la Catinca. Găsisem și un pretext să zăbovesc mai mult decît în alte dăți cu dînsa. Invocasem faptul că procurasem două bilete la Operă. Se înțelege că nu aveam asupra-mi nici măcar o fărîmă de bilet, iar dacă ea, prin absurd, mi-ar fi acceptat invitația, m-aș fi pomenit într-o încurcătură groaznică. Catinca însă a înțeles invitația în felul ei.

— Dacă ți s-a făcut de femei, du-te, băiete, la *Salonul Kitty!* îmi recomandă, ridiculizîndu-mă. Slavă domnului, bani ai! Să tot risipești...

Reține chestia asta, aviatorule, că mereu eram trimis la stabilimentul domnișoarei Kitty. Eu însă nu apucasem să trec pe acolo.

Tot așteptînd să-l văd pe Firoiu năvălind ca o vijelie în cabinetul ministrului, o țineam pe Catinca de vorbă cu fel și fel de prostii, ceea ce ne enerva pe amîndoi. EU: „Un pic tot ții la mine?" EA: „Du-te mai bine și scrie-ți articolele otrăvite!" Așa am ținut-o o jumătate de oră, aviatorule. În acest răstimp, Firoiu nici gînd să se ivească. Am lăsat-o pe Catinca în pace, nu înainte de a-i mai face o declarație de amor, și m-am îndreptat din nou spre cabinetul lui Firoiu. L-am găsit încuiat. Înregistram astfel prima surpriză; a doua mi-a furnizat-o chiar intendentul care m-a informat că „domnul prim-consilier a plecat în oraș". Am căzut pe gînduri. Ministrul era în cabinetul lui, de ce oare nu i-a adus la cunoștință conținutul anonimei? Să nu fi apucat să deschidă corespondența? Sau a deschis-o și... Ah, aviatorule, îmi treceau prin minte tot felul de bănuieli. Și poate că bănuielile mele nu ar fi fost atît de sumbre, dacă Firoiu nu ar fi lăsat să treacă 48 de ore fără să întreprindă nimic.

În cea de-a treia zi de la primirea anonimei, am trecut iarăși prin cabinetul lui Firoiu. L-am găsit îngîndurat și am dat să bat în retragere. M-a rugat însă să rămîn, să iau loc. Nu l-am refuzat. Mi-a oferit un coniac excelent trimis de socru-său ca, puțin mai încolo, să-mi declare că vrea să-mi ceară sfatul într-o chestiune foarte delicată. Era doar diplomat de carieră, de aceea, înainte de a intra în miezul problemei, a ținut să facă două-trei piruete introductive; îmi declara că are o încredere deplină în mine, deși avem opinii politice deosebite. Palavre... Palavre... Palavre... Important e că pe urmă mi-a întins plicul roz, îndemnîndu-mă:

— E o scrisoare anonimă... Citește-o!

Încercam să-mi ascund emoția ce m-a cuprins, apelînd la un zîmbet sceptic care voia să însemne: „Fugi, domnule de-aci! Anonime în străinătate?!" Am scos fără grabă scrisoarea din plic, am citit-o constatînd că *Isolda* trudise

mult decupînd litere de ziar pentru a încropi textul anonimei. Simţeam cum ochii mici, uşor bulbucaţi ai lui Firoiu, mă fixau stăruitor, de parcă ar fi făcut efortul de a reţine pînă şi cea mai vagă reacţie a mea. Am decretat :

— O farsă ! O farsă ordinară !

— Nu cred, mă combătu pe loc Firoiu. Imposibil ! Nu văd nici un adult stînd şi decupînd litere de ziar numai pentru a deveni autorul unei farse.

Îl ascultam cu atenţie ; acum nu mă mai îndoiam nici o clipă că şi prima anonimă a lui *Isolda* ajunsese în mîna sa, aşa se şi explica faptul că nu împărtăşea ideea farsei sugerată de mine. Cunoştea consecinţele grave şi ireparabile ale trecerii sub tăcere a primului avertisment. Ascultîndu-l, mă tot întrebam cu ce fel de om am de-a face ? Cu unul cinstit ? Cu unul vîndut nemţilor ? Să fi considerat prima anonimă drept o farsă ? S-o fi bagatelizat ? Ca în septembrie, cînd Armand Călinescu a fost asasinat într-un mod atît de odios, şi-şi dă seama că autorului anonimei nu-i ardea de farse. N-ar fi fost exclus. Iar acum încerca să-şi îndrepte greşeala săvîrşită atunci ? Dacă aşa stăteau lucrurile, de ce i-au trebuit 72 de ore ca să ia, în sfîrşit, o hotărîre ? Mi-am oferit un răspuns cam simpluţ, dar firesc : omul are calităţi, dar mai are şi defecte.

— Ce mă sfătuieşti ? mă întrebă abătut.

Venise rîndul meu să fac piruete.

— Îmi cunoşti doar opiniile politice.

I-am amintit astfel de discuţia avută cu Georg Kress : „Asasinatele legionarilor, egal cu acte revoluţionare !"

Cum să-ţi zic, aviatorule, din punctul său de vedere, o adusese bine din condei, cu o logică pe cît de simplă, pe atît de firească. Vezi, doamne, simpatizînd cu legionarii, adică văzînd în viitoarele lor asasinate „acte revoluţionare", nu mai am cum să fiu obiectiv în aprecierea anonimei. L-am sfătuit să-mi ignore „opiniile politice" şi să procedeze cum îi dicta conştiinţa şi înalta sa răspundere de diplomat. Mi-a mulţumit, părea chiar bucuros că îi sugerasem un spaţiu de manevră numit conştiinţă.

— Am să mă duc chiar acum la ministru şi o să-i predau anonima, a decis Firoiu bombîndu-şi pieptul a cutezanţă.

Ne-am despărţit. Starea mea sufletească, în momentul acela, era destul de contradictorie. Pe de o parte, mă liniştisem în privinţa loialităţii diplomatice a lui Firoiu. Recunoşteam că-l bănuisem pe nedrept. Un prim-consilier într-o formaţie diplomatică e ca un centru înaintaş într-o echipă de fotbal : de pe poziţia sa centrală dirijează „mingile"... Tocmai ideea asta că pe postul de „centru înaintaş" al legaţiei se găsea un diplomat şovăielnic mă determinase să acţionez. Aşa că acum regretam că prin iniţiativa mea cu anonima stîrnisem o „furtună într-un pahar cu apă", dar o furtună care-i va provoca ministrului legaţiei „rău de mare", pe urmă celor din ţară, dacă ministrul va considera că era de datoria sa să dea curs anonimei. Mi-am propus deci să-i expediez urgent lui *Siegfried* un mesaj, să-l pun la curent cu rezultatul testului întreprins şi să-l rog să oprească organele de resort să-şi piardă vremea cu o anonimă.

Iată însă că, pe neaşteptate, m-am pomenit chemat la telefon de *Isolda :* îmi cerea urgent o întîlnire, pe cît posibil chiar în seara acelei zile. N-am văzut nimic neobişnuit în această cerere. I-am fixat locul şi ora întîlnirii : În faţa Operei, la ora 19,15. Aveam motive temeinice să aleg atît acest loc, cît şi ora...

Ne-am întîlnit. Pe *Isolda* îl găsisem aşteptîndu-mă — venise mai devreme cu cîteva minute. Era ceasul cînd spectatorii se înghesuiau să intre la spectacol. Sosisem cu *Fiat*-ul, aşa că l-am „cules" şi am pornit cu el spre Poarta Brandenburgului. După un timp l-am întrebat ce anume l-a determinat să-mi solicite o întîlnire şi încă una urgentă ? Ce mi-a fost dat să aud a aruncat în aer tot ce construisem dimineaţa, după discuţia cu Firoiu. *Isolda* a ţinut să mă informeze că, în ajun, doi reprezentanţi ai S.D.-ului s-au prezentat la reşedinţa legionarilor, în vederea unor cercetări.

Isolda mi-a relatat că a izbutit să se împrietenească cu unul Mitiade, camarad la cataramă cu Horia Sima. De la Mitiade, agentul meu reuşise să afle că cei doi S.D.-işti veniseră să se intereseze dacă nu cumva grupul conducător al legionarilor de la Berlin, călcînd cele mai elementare raporturi cu Secţia „reprimări" a R.S.H.A.-ului a pus la cale un atentat împotriva unui ministru român.

(Mi-am amintit și eu de cele petrecute atunci. Ca viitor membru al Poliției legionare și mai cu seamă ca un legionar care trecuse prin „mlaștina deznădejdii", colaborator al Gestapoului, mi s-a cerut și mie să aflu dacă nu s-a strecurat printre noi un agent englez. „De ce tocmai englez !" m-am interesat eu. „Pentru că numai ei urmăresc să tulbure relațiile de încredere dintre Germania și țara noastră !" mi s-a explicat. Da, se punea pe seama noastră pregătirea unui atentat împotriva unui înalt diplomat. Cine era acela, nu știam, căci nu se rostise numele său. Evident, Sima era îngrijorat de un eventual atentat comis de britanici și aruncat apoi în circa noastră... M-am ocupat o vreme de misiunea asta. Pe urmă m-am plictisit, fiind convins că nici unul dintre noi nu era capabil să trădeze cauza căpitanului. O.V.)

Informația furnizată de *Isolda* lămurea o bună parte a enigmei. Acum nu mai încăpea nici un fel de îndoială că Firoiu întreținea legături cu autoritățile hitleriste, că înainte de a prezenta anonima ministrului nostru de la Berlin o adusese la cunoștința nemților, poate chiar a lui Georg Kress, amantul soției sale. I-am mulțumit agentului. „Ești îngrijorat ? l-am întrebat. Ai luat toate măsurile să nu se găsească în cameră vreo urmă lăsată de decuparea literelor ?" Nu, în acest sens nu era îngrijorat. Altceva îl indispunea. Aflînd care fusese efectul ultimei anonime, se întreba neliniștit dacă nu cumva și prima anonimă, cea cu un conținut real, luase aceeași cale.

— După anonima cu Armand Călinescu nu am înregistrat nici o mișcare, acum însă da... îmi atrase *Isolda* atenția.

Frămîntarea sa era îndreptățită și am început să mă întreb și eu cu îngrijorare dacă ceea ce pusesem la cale nu se va întoarce ca un *bumerang* împotriva noastră ? Mi-era în primul rînd de *Isolda*. L-am sfătuit să fie cu ochii în patru, să se folosească în continuare de prietenia lui cu Mitiade și să caute să fie la curent cu evoluția cercetărilor.

— Cred că ar fi bine ca un timp să nu ne mai întîlnim, am propus eu. Doar cînd o să constați că lucrurile s-au mai liniștit, să-mi telefonezi...

A fost de acord cu mine. Ne-am continuat drumul, iar *Isolda* mi-a spus că ar mai avea ceva să-mi comunice. L-am îmboldit s-o facă.

— Am auzit zilele astea, din mai multe guri, ca și din cea a lui Mitiade, că între Germania și țara noastră ar fi intervenit o înțelegere cu privire la *Mișcare*. Că România, făcînd anumite concesii politice Reichului, ar fi cerut, în schimb, ca partidul național-socialist german să intervină pe lîngă Garda de fier să-și tempereze membrii. Eu cred că de aceea anonima a alarmat S.D.-ul. Legat de zvonul ăsta mai circulă unul... Că *armistițiul* între mișcare și guvernul lui Carol II o să-i aducă pe legionari în guvern. Cînd ? Într-o zi.

Informația am considerat-o din prima clipă de mare valoare. Dacă se va confirma, ea va arunca o nouă lumină asupra înțelegerii neoficiale survenită între Moruzov și Canaris... Nu cumva, mă întrebam eu, acesta a și fost prețul acordului ? Ceva se lega, dar cel chemat să tragă cuvenitele concluzii nu eram eu, ci *Siegfried*. Datoria mea însă era ca, odată cu informația, să transmit Bucureștiului și propria-mi ipoteză. L-am întrebat :

— Sima e la Berlin ? Cum se mai desfășoară lupta pentru conducerea legiunii ?

— Îl văd zilnic... Se consideră conducătorul mișcării... De altfel și nemții îl recunosc ca atare, deși inginerul Clima se străduiește să încetățenească ideea că el ar fi, de drept, urmașul Căpitanului...

Ne-am despărțit în apropierea unei stații de metrou, îmi pare lîngă Friedrichstrasse. Nu știu ce mi-a venit să-l mai întreb o dată : „Informația e sigură ?“ *Isolda* ar fi fost îndreptățit să se supere, nu s-a supărat însă, încredințîndu-mă că pot transmite liniștit informațiile mai departe...

(Informațiile fostului meu „camarad“ erau corecte. Îmi amintesc și eu că în toamna acelui an, după asasinarea lui Armand Călinescu, cuvîntul de ordine era să nu ne lăsăm provocați de agenții britanici. Se răspîndise printre noi zvonul că ceea ce Hitler îi ceruse lui Carol II, cu prilejul vizitei regelui în Germania, de a aduce Garda de fier la cîrma țării, se va îndeplini curînd... Drept care, ni se cerea să nu ieșim din ordinul lui Horia Sima... Cu toții vedeam un prim

semn al pregătirilor pentru guvernare în faptul că doi legionari — Al. Constant și V. Vojen — au fost numiți funcționari superiori la Ministerul Propagandei condus de Goebbels. O.V.)

Ce a urmat ? *Siegfried*, apreciind valoarea informațiilor *Isoldei*, a influențat Ministerul de Externe de la București să-l recheme pe Dumitru Firoiu din Germania... Unde o mai fi acum nu știu, ultima oară era prin Argentina. Se ocupă de diplomație sau de vinurile socrului său, iarăși nu știu. Iar mie, *Siegfried* mi-a cerut să urmăresc, în continuare, prin *Isolda* fiece mișcare a legionarilor de la Berlin.

Cînd privesc în urmă, aviatorule, și revăd desfășurarea dramatică a evenimentelor din ultimii ani, îmi dau și mai bine seama că generalul Petrescu avusese o intuiție militară și politică deosebită...

IV. Fetele Salonului Kitty*

1

AVIATORULE, VĂD CĂ TOT TRAGI DE MINE să-ți povestesc ce-i cu *Salonul Kitty*. Ei bine, o să-ți povestesc, nu trebuie însă să te aștepți să auzi cine știe ce istorioare pornografice, chiar dacă-i vorba de un bordel de lux. Mereu mă pomeneam întrebat : Ai fost la *Kitty*? sau Ai vizitat *Salonul Kitty*? Ei, și ca să nu fac un complex de inferioritate, într-o bună zi m-am hotărît. Cel care a grăbit hotărîrea a fost doctorul Otto Dietrich.

Fusesem invitat la el la începutul anului 1940 — mă invita cam des — să ascult un expozeu pe tema „Cel de-al III-lea Reich și țările din sud-estul Europei". Ori de cîte ori manifesta dorința ca sub semnătura mea să apară în „Universul" un articol pe o temă stringentă pentru propaganda hitleristă, mă ruga să trec pe la cabinetul său. Era delicat, cu tact, lăsa întotdeauna impresia că e vorba de o întîlnire amicală. Îmi povestea verzi și uscate, ca, pe nesimțite, să abordeze cîte o problemă de politică externă. Nu-mi cerea să scriu, ci îmi sugera doar liniile directoare ale unui eventual articol. Îmi erau utile întîlnirile cu Dietrich, căci dincolo de tendințele propagandei

---

* În legătură cu acest capitol, au fost consultate următoarele cărți document : Jacques Delarue — „Istoria Gestapoului", Ed. politică, 1964 ; Roger Gheysens — „Les espions", Elsevier, Bruxelles, 1973 ; W. Schellenberg — „Le Chef du contre-espionnage nazi parle", Julliard, Paris, 1973 ; Peter Norden — „Espionnage sur l'oreiller", Presses de la Cité, Paris, 1971.

național-socialiste, întrevedeam planurile militare ale lui Hitler.

În cadrul unei asemenea întîlniri, dornic să-mi demonstreze încrederea de care mă bucuram, a început să-mi descrie cu lux de amănunte una din vizitele contelui Ciano la Berlin. Cu prilejul ăsta am aflat că socrul lui Ciano, „marele Duce", e și autor dramatic, că a scris o piesă. Dictatorul avea și veleități literare. Se pare că teatrele din Berlin, ori de cîte ori auzeau de dramaturgul Mussolini, intrau în panică. În cele din urmă, nu mai țin minte ce companie teatrală i-a pus în scenă drama istorică „Cavour". Premiera spectacolului nu a fost onorată de Mussolini, ci de ginerele acestuia, o lichea inteligentă, nu lipsită de farmec. Nu era numai părerea mea, ci și a doctorului Otto Dietrich. Aflîndu-se la Berlin, Ciano nu s-a ocupat exclusiv de participarea sa la premieră, ci a avut și întrevederi politice neoficiale, printre altele a perfectat și o întîlnire între cei doi dictatori — Hitler și Mussolini.

Ei bine, aviatorule, cu ocazia asta, contele Ciano nu s-a sfiit, după spusele lui Otto Dietrich, să petreacă o seară la *Salonul Kitty*. Povestea m-a amuzat, dar m-a făcut și curios. Ce naiba o mai fi și cu „salonul" ăsta ? Slavă domnului, văzusem de-a lungul anilor stabilimente diferite și cu organizări variate. La Paris ca și la Londra, la Roma ca și la Madrid. Ascultîndu-l pe doctorul Dietrich, nu-mi aminteam de vreun stabiliment care să fi avut faima de a fi fost „sfințit" de vreo personalitate politică. Există și în viața politică o anumită decență, ce-i drept ipocrită, dar care are menirea să ocrotească „moralitatea" oamenilor politici. Dăinuia apoi o teamă a acestora, mai ales față de presă, de ziariști, de fotoreporteri. O teamă cumplită. Un fotoreporter care izbutește să-l surprindă pe omul politic X ieșind dintr-un bordel, poate provoca un scandal cu consecințe nebănuit de mari. De aceea, aflînd că Ciano s-a hazardat să petreacă o seară cu fetele *Salonului Kitty*, am dedus că stabilimentul se bucură de o organizare și o reputație aparte. Tot Otto Dietrich a fost acela care, recomandîndu-mi salonul, m-a inițiat într-o taină nu lipsită de importanță.

— Patroana, doamna Kitty Schmidt, este o ființă adorabilă. Salonul ei super-lux a făcut-o celebră încă înainte de venirea noastră la putere, îmi tot povestea Otto Dietrich. Nu riști să dai ochii cu nimeni, bineînțeles dacă nu dorești acest lucru. Apoi să știi că are mai multe categorii de albume. Șoptește-i patroanei cuvîntul „Lycoris" și-ți va pune la dispoziție albumul cu cele mai binecuvîntate fete.

După o reclamă ca asta, aviatorule, ce-mi mai rămînea de făcut ? Doar să iau decizia „supremă". Nu numai Dietrich îmi recomandase *salonul*, ci și Firoiu, și Georg Kress, și colegii de breaslă de la Clubul ziariștilor străini, chiar și Catinca.

Într-o seară, cred că era pe la începutul lunii martie, am luat, în sfîrșit, decizia să trec pragul *Salonului Kitty*. M-am pomenit pregătindu-mă ca pentru un mare eveniment. La Berlin, ca și la București, eleganța mea era proverbială. În seara aceea însă m-am întrecut pe sine. Să nu mă înțelegi greșit, nu epatam. Eleganța făcea parte din ființa mea. Hotărîsem să nu mă deplasez cu *Fiat*-ul personal, ci să apelez la serviciile unui taxi, iar dacă va fi cazul, să-mi ascund adevărata identitate de diplomat. Mă oprisem chiar și asupra unui nume — *von Rosak*. Suna frumos ! Dealtfel, toată înfățișarea mea, aviatorule, sugera un rang de noblețe.

Stabilimentul se afla într-un cartier distins, pe Giesebrechtstrasse. Ca să poți să-ți imaginezi cam ce însemna cartierul, o să-ți spun că nu departe de imobilul care adăpostea *Salonul Kitty* locuiau mai mulți demnitari naziști, ca de pildă, Kaltenbrunner... E cel care, după eșecul atentatului din iulie '44 împotriva lui Hitler, a ordonat arestarea amiralului Canaris. Deci un bordel distins, într-un cartier distins.

Cînd am coborît din taxi în dreptul clădirii de pe Giesebrechtstrasse, mi-am dat seama că, privind din afară, nimic, dar absolut nimic, nu trăda existența între zidurile sale a renumitului *salon*.

Am urcat la etajul trei, pe scări, deși un ascensor stătea la dispoziția clienților. Mi-am spus însă că e mai bine ca, în această primă seară, să mă familiarizez cu clădirea urcînd frumușel scara. Socot că am fost bine inspirat, căci

încă de atunci am constatat că pînă la etajul trei imobilul părea ca și părăsit : nici o mișcare, nici țipenie de om. Faptul ca atare m-a mirat.

Am ajuns în dreptul unei uși : pe o firmuliță emailată am citit doar două cuvinte : Kitty Schmidt. Am sunat. Mi-a deschis imediat o subretă în clasica-i rochiță neagră, cu șorțuleț alb. Șăgalnică, dar nu provocatoare. Adică, voia să spună cu discreție : „Stimabile, desigur, te uiți și la mine, dacă-ți face plăcere n-ai decît să-mi admiri picioarele, sînii, atît însă, nimic mai mult, căci adevăratele vestale te așteaptă dincolo". I-am lăsat subretei pălăria, pardesiul, mănușile... Nimerisem deci într-un salon de primire.

— N-ați mai fost la noi, mi se adresă subreta cu un deosebit respect și de îndată ținu să-mi ureze : Fiți binevenit, domnule !

Mi-a deschis și m-a invitat într-o altă încăpere, un soi de sufragerie sau de anticameră. Nu era nici una nici alta, dar avea ceva din amîndouă. Mi-au rămas în memorie mesuțele rotunde, grele, din lemn masiv, răspîndite prin încăpere într-o simetrie perfectă, cu fotolii joase în jurul lor. Mă stăpînea senzația că din greșeală am nimerit într-o casă de oameni onorabili, dacă nu chiar aristocratici. Plutea în acel salon un parfum fin și tulburător, pe care îl adulmeci de obicei în alcovul unei femei.

Deodată, și-a făcut apariția o doamnă înaltă, suplă, îmbrăcată într-o rochie neagră, de seară, cu un colier de perle veritabile în jurul gîtului ei alb, delicat. Chiar din prima clipă mi-a atras atenția părul ei argintiu, coafat la modă, cu colțuri perfecte, un chip de o rară distincție. Mă intimidasem fără să vreau. Venea plutind spre mine nu patroana unui bordel, ci o doamnă din înalta societate, așa cum nu o dată întîlnisem prin palatele boierești sau pe la unele recepții. Mi-am redobîndit stăpînirea doar în clipa în care, întinzîndu-mi o mînă albă, cu degete lungi, frumoase, și-a rostit numele : *Kitty Schmidt. Von Rosak,* m-am recomandat și eu, sărutîndu-i-o.

Din prima clipă mi-am dat seama că această femeie, care la cei cincizeci și ceva de ani ai ei arăta ca la treizeci, își cunoaște perfect rosturile de amfitrioană. Numele meu inventat la întîmplare nu a iscat pe chipul ei nici o urmă

de mirare — incognitoul era deci un fapt obișnuit. Ca într-un bizar joc aristocratic, mi-a oferit brațul și m-a condus în salonul de primire, de unde dirija întreaga activitate a stabilimentului. La lumina policandrului de Murano, totul mi se înfățișa altfel decît în universul de dincolo de zidurile imobilului.

A apărut pe neașteptate o altă subretă, cu o tavă de argint. Aviatorule, în nici un stabiliment patroana nu mă întîmpinase cu atîta cinstire. Încîntată că *von Rosak* a onorat-o trecîndu-i pragul salonului, mi-a propus să sărbătorim clipa cu o cupă de șampanie. Am băut stînd amîndoi în picioare, foarte aproape unul de celălalt. I-am mulțumit apelînd la cel mai seducător zîmbet din arsenalul meu de cuceritor.

— O să vă prezint imediat albumele... începu ea să mă pregătească pentru aventura cea mare. M-a poftit să iau loc într-un fotoliu, apoi chiar ea în persoană, de parcă ar fi dorit să-mi prezinte o relicvă a nobilei sale familii, mi-a adus un album.

De fotografii, ce să-ți zic, aviatorule ? Frumos făcute, rînduite cu mult gust în paginile albumului. Nu erau vulgare, nu cochetau cu pornografia. Te surprindea însă viziunea lipsită totuși de imaginație a fotografului. Nici una dintre fete nu era imortalizată astfel încît să-ți poți da seama dacă ființa cu care vei avea de-a face era înaltă sau scundă, suplă sau planturoasă, cu picior lung sau scurt.

Studiam, dar, în același timp, mă studia și Kitty Schmidt. Și zău, aviatorule, dacă n-aș fi știut-o patroană, i-aș fi propus să petrecem cîteva ceasuri de dragoste. La capătul albumului, am ridicat nesatisfăcut privirile întîlnindu-le pe cele întrebătoare ale amfitrioanei. „Lykoris !" am rostit eu parola, cu aerul cel mai degajat din lume.

Nici de data asta doamna Schmidt n-a schițat vreun gest de mirare. Ziceai că așteptase să audă pronunțîndu-se cuvîntul-cheie. Mi-a servit un album îmbrăcat în piele de Cordova ; îl scosese dintr-un scrin-birou.

Un *von,* chiar și într-un bordel extra-lux, rămîne un nobil, caracterizat de o educație aleasă. Deși ardeam de nerăbdare să-l cercetez, nu m-am repezit la album cu

curiozitatea libidinosului. Socoteam că trebuie s-o conving pe doamna Schmidt că, într-adevăr, sînt un *von Rosak*. Am mai luat o gură de șampanie, mi-am exprimat admirația pentru frumosul colier de perle, pentru o pînză de Cézanne ce atîrna deasupra unei canapele.

În cazul albumului „Lycoris", fotograful se dovedise ceva mai inspirat : aparatul surprinsese pe una și aceeași slujitoare în diverse ipostaze, nu vulgare, dar atît încît să te ispitească. Patroana nu fusese zgîrcită cu spațiul albumului. Fiecărei prostituate — fie că o chema Ella sau Daniela, Ritta sau Wicky — îi erau consacrate două pagini. Te ajutau să-ți formezi o părere, să alegi fără să existe riscul de a te înșela.

Trebuia să arunc zarurile. Le-am aruncat, iar sorții mi-au hărăzit-o pe Ella. Sub numele ei caligrafiat cu grijă se menționa vîrsta — 21 de ani. Dacă o să mă întrebi de ce pe Ella și nu pe Wicky, n-o să pot să-ți explic. Însă în timp ce mă conducea spre odaia unde urma să petrec cîteva ceasuri de dragoste, patroana m-a încredințat că făcusem o alegere bună. Deși îmi vorbise ca o adevărată patroană, m-am simțit măgulit. M-a introdus în cameră — era mobilată intim, cu același gust rafinat. O ușă mascată de o draperie aurie, de culoarea tapetului, ducea la baie. Se putea comanda orice băutură, asculta muzică, dansa chiar. Într-un cuvînt, o organizare perfectă. „Dacă și Ella va fi la înălțime, îmi spuneam, atunci nu va fi o noapte irosită." Ei, aviatorule, și Ella a fost la înălțime.

Din seara aceea, am luat obiceiul să trec din cînd în cînd pe la *Salonul Kitty*. Devenisem un obișnuit al stabilimentului. De fiecare dată eram întîmpinat cu același ritual, doar că timpul îi adăugase un supliment de cordialitate. Doamna Kitty mă primea ca pe un nobil, iar ea, la rîndu-i, se comporta ca o aristocrată. Pe Ella n-am fost tentat s-o schimb, i-am rămas devotat. Această fidelitate, la început sinceră și dezinteresată, m-a ajutat să fac una dintre cele mai senzaționale descoperiri din domeniul spionajului hitlerist. Descoperire de care nu mă îndoiesc că viitorul postbelic o va comenta cu interes. Și n-ar fi exclus ca în jurul descoperitorului să se creeze o atmosferă voită de confuzie, dar asta, pentru mine, nu va mai avea importanță.

Iarăși se aud pași ! Cred că astăzi coșmarul meu va lua sfîrșit... Sînt convins... De data asta, vin să mă ia... Sînt zece ceasuri de cînd nu m-au mai scos la interogatoriu... Ah, pașii ăștia ! Cizmele lor ! Cu care au mărșăluit cotropind lumea ! Auzi-i, aviatorule, sînt la ușa celulei noastre !

mesaje ale lui «B-39»

«B-39» către *Siegfried* — *STRICT SECRET*
Sursa : *Tristan* — 13.XII.939
Prin radio

Generalul Keitel a ordonat înzestrarea urgentă a peste o sută de ambarcațiuni fluviale cu armament de război. Tristan **pune acest ordin în legătură cu incidentul de la Giurgiu, precum și cu intenția lui Ribbentrop de a cere viitoarei Conferințe a Comisiei Internaționale a Dunării dreptul de a exercita paza malului românesc împotriva actelor de sabotaj întreprinse de agenții Angliei și Franței.**

* * *

«B-39» către *Siegfried* — *STRICT SECRET*
Sursa : *Tristan* — 18.XII.939
Prin radio

„Berlinul pune cele trei incendii de la rafinăriile „Orion", „Apollon" și „Noris" pe seama indulgenței autorităților române față de acțiunile de sabotaj inițiate de dușmanii Germaniei. Se consideră că orice prejudiciu adus extracției de petrol lovește indirect aprovizionarea Wehrmacht-ului. Abwehrul a primit ordin să elaboreze planul „Sigmaringen", menit să asigure contramăsuri germane în eventualitatea pătrunderii unor forțe franco-britanice în România.

* * *

Siegfried către «B-39» — *STRICT SECRET*
Prin curier — 28.XII.939

La București a descins nu de mult o ziaristă germană — Edit von Coler — acreditată de către cotidianul „Deutsche Allgemeine Zeitung". Afirmă că ar fi verișoara lui Heinrich Himmler. Este însoțită de un oarecare Alfred

Sommer, delegat oficial al Ministerului german al transporturilor. Avem nevoie de informaţii cu privire la personalitatea celor doi.

* * *

«B-39» către *Siegfried* — *STRICT SECRET*
Prin curier — 5 ianuarie 1940

Edit von Coler este într-adevăr verişoara lui Himmler. Nu este ziaristă, n-a publicat nici un rînd în coloanele ziarului pe care-l reprezintă. Atît Edit von Coler cît şi A. Sommer sînt agenţi de elită ai S.D.-ului — Amt VI. Au fost folosiţi la Varşovia, Praga. Au misiunea de a sonda viaţa politică şi economică a României.

De altfel, în urma unor convorbiri cu dr. Otto Dietrich, am aflat că gazetari versaţi ca Hans Graf Reichsach şi Geintz Henckelt vor întreprinde o călătorie în România cu acelaşi scop.

* * *

«B-39» către *Siegfried* — *STRICT SECRET*
Sursa : *Tristan* — 22 ianuarie 1940
Radiogramă

Mi s-a remis o copie după o corespondenţă expediată de Edit von Coler la Berlin. Din document rezultă clar rosturile ei la Bucureşti.

SECRET*
Bucureşti, 8 ianuarie 1940
Hotel Athénée Palace

Domnului ministru al Reichului dr. *Lammers*
Cancelaria Reichului, Berlin W 8
Pass Strasse 6

Mult stimate domnule dr. Lammers !

Colonelul Gerstenberg s-a întors aici şi noi, care de un an luptăm pentru influenţa germană în România, am aflat cu bucurie că în Germania există acum mai mult interes pentru această ţară.

---

* Vezi „Magazin istoric", nr. 1/967 (n.a.).

Dacă se izbutește ca rușii să fie ţinuţi departe de România și suveranitatea ei să fie menţinută cu ajutor german, atunci baza de materii prime și de aprovizionare cu alimente din România este asigurată pentru Germania. Pentru aceasta însă este absolut necesar ca România să știe și să simtă că trebuie să-i mulţumească Germaniei că trăiește. Acest lucru ar trebui accentuat aici.

Dacă Germania ar lăsa să treacă această situaţie avantajoasă, ar da posibilitate Rusiei să se înţeleagă cu România în spatele nostru (așa cum au încercat s-o facă englezii), ceea ce ar însemna excluderea Germaniei din Balcani.

Germania însă poate să-și menţină și să-și consolideze poziţia, dacă-i dă de înţeles României că Germania exercită aici conducerea politică. Dar nu trebuie pierdut timpul, pentru că altfel popoarele din această zonă se pot înţelege și fără Germania.

Măsurile amiralului Canaris și ale generalului SS Himmler par să promită succese și să asigure achiziţii economice și exporturi.

Anglia luptă cu îndîrjire pentru această ţară și dacă noi nu accentuăm ritmul activităţii noastre, vom pierde șansele, cu toate marile posibilităţi existente.

Tratativele lui Clodius cu privire la cursul leului par foarte îmbucurătoare la prima vedere, însă ele nu reprezintă decît o soluţie parţială, care peste cîteva luni va fi iarăși depășită. Aici poate fi de folos numai o soluţie atotcuprinzătoare a problemelor și anume :

1. Ridicarea legaţiei la rang de ambasadă și cu Wohlthat ca ambasador ;

2. Consilier financiar Schacht, pentru a mobiliza în favoarea Germaniei forţele economice și financiare latente aici (organizarea valutei) ;

3. Organizarea neîntîrziată a transporturilor (ofiţer cu transporturile) și începerea lucrărilor de construcţie în cadrul acordului Wohlthat.

Au trecut patru luni de război și acest timp n-a fost folosit aici, jos. Aici posibilităţile în vederea aprovizionării Wehrmacht-ului și poporului german încă nici n-au fost utilizate. Numeroase organizaţii mici activează în paralel (și împotriva celorlalte), în loc să mărșăluiască unite.

Germania are greutăţi în ce priveşte îndeplinirea obligaţiilor sale în mărfuri şi din punct de vedere financiar faţă de România. România îşi poate finanţa ea însăşi reconstrucţia şi poate acorda Germaniei creditele necesare pentru livrările de materii prime şi alimente de care are nevoie, dacă, cu ajutor german, se creează o nouă ordine financiară bazată pe bogăţiile subsolului etc. Obţinem dreptul pentru aceasta dacă asigurăm România din punct de vedere politic. Aici este nevoie de o politică realistă nu de predici morale. Pentru obţinerea unei mai strînse colaborări cu forţele germane din Turcia s-ar putea propune ca dl. colonel Gerstenberg să devină ataşat al aerului şi pentru Turcia.

Mult stimate domnule dr. Lammers, vă rog să nu vă supăraţi că v-am scris toate acestea. Trebuia însă să-mi descarc sufletul de griji şi sînt convinsă că mă înţelegeţi. Aici în România nu trebuie pierdut timpul, căci problema este pentru noi ori de a pierde totul, ori de a cîştiga totul.

Cele mai bune urări pentru un an bun şi de succes pentru Dv. şi familia Dv. Vă salut cu Heil Hitler !

A dv. *Edit* von *Coler*

* * *

«B-39» către *Siegfried* — *STRICT SECRET*, 14 februarie 1940
Sursa : *Tristan*
Prin radio

„Amiralul Canaris intenţionează să-i remită lui Moruzov o invitaţie de a vizita Berlinul între 26 februarie şi 4 martie a.c. Programul vizitei mai prevede o întîlnire Moruzov-general Keitel şi una Moruzov-dr. Best, şeful Amt I din cadrul R.S.H.A.-ului“

* * *

Siegfried către «B-39» — *STRICT SECRET*, 18 aprilie 1940
Prin curier

„Află care sînt intenţiile lui Ribbentrop după eşecul suferit la 17 aprilie în cadrul lucrărilor Comisiei Internaţionale a Dunării.“

* * *

«B-39» către *Siegfried*
Sursa : *dr. Dietrich*
Prin curier

STRICT SECRET
20 aprilie 1940

Neutralitatea fermă a României continuă să irite Reichul. Actualii oameni politici români n-au învăţat nimic din soarta Poloniei, Danemarcei, Norvegiei. Acordul adoptat de Comisia Internaţională a Dunării la propunerea delegaţiei române se consideră a fi îndreptat împotriva intereselor Germaniei. Aici se crede că Ribbentrop iniţiază cu sprijinul guvernului lui Horthy o nouă propunere care să prevadă ca apărarea securităţii fluviale pe Dunăre să fie asumată în comun, pe întregul parcurs, de către nave militare ale statelor riverane. Dar cum celelalte state, în afară de România, nu deţin flotile de monitoare, ar urma ca întreaga răspundere să-i fie încredinţată Germaniei.

2

CE A RĂMAS CU CATINCA ? Dacă am mai avut de-a face cu ea ? Vrei să ştii dacă a mai figurat pe lista aventurilor mele amoroase ? O, da, aviatorule ! Însă relaţiile mele cu dînsa au evoluat destul de anapoda. Nu din pricina mea. Mă adaptasem la felul ei de a fi. Mă lăsam sucit precum îi era vrerea. N-o refuzam, din două motive : ştia să facă dragoste, iar apoi, în clipele de odihnă, simţea nevoia să vorbească. „Te aştept pe la şase !“ îmi poruncea. Nu mă întreba dacă la şase sînt liber sau nu. N-o interesa. Era convinsă că la şase, chiar dacă în programul zilei figura o conferinţă de presă, tot în garsoniera ei voi fi. Făceam amor, fumam, beam calvados. Catinca nu se îmbăta, dar băutura abătea asupra ei valuri de tristeţe. Tristeţea agenţilor cărora le e dat să trăiască departe de ţară, printre duşmani. Îmi amintesc că într-una din nopţile noastre de dragoste — era în '40, pe la sfîrşitul lunii februarie — îmi adresase rugămintea :

— Radule, fă-mă să înţeleg ce se petrece...

— Da' ce se petrece, draga mea ? am reacţionat eu.

— Nu fă pe tîmpitu' ! m-a repezit ea.

Catinca !... Fie-i țărîna ușoară... A murit la Berlin în octombrie 1940, zdrobită „accidental“ de un camion german.

Cum și de ce ? Și eu, și ea, însă prin canale diferite, primiserăm ordin ca, în conjunctura creată prin venirea legionarilor și a lui Antonescu la putere, să intrăm în legătură cu agenții Intelligence Service-ului din Germania, să-i sprijinim cu informațiile noastre în lupta împotriva armatei lui Hitler. Catinca era pe cale de a realiza această legătură, dar agenții lui Himmler, nu cu mult timp înainte, au vrut s-o contacteze prin Georg Kress. Catinca a refuzat, semnîndu-și astfel condamnarea la moarte.

Să revin însă la acea noapte de dragoste... Țigări, calvados, garsoniera ei cufundată într-un întuneric cu care ochii noștri se obișnuiseră. După ce mi-a reproșat c-o fac pe tîmpitu, i-am cerut să fie ceva mai la obiect cu întrebările.

— Ți-ar plăcea să-ți vezi țara ocupată ? mă întrebă atunci.

Am făcut-o pe prostu.

— Cine s-o ocupe ?

— Prietenii tăi... proslăviți de tine în toate articolele, nu mă cruță ea.

Deci, după cum vezi, Catinca nu mă dibuise încă. Apela însă, în discuțiile ce le provoca, la sentimentele mele patriotice care, așa cum bine presupunea, nu aveau cum să fie altele decît ale ei. Mie însă îmi era interzis să ies din pielea mea de ziarist „dat cu nemții“. Mi-am apărat poziția :

— O alianță cu Reichul nu înseamnă nicidecum ocuparea țării. Ba dimpotrivă, înseamnă a ne găsi un prieten puternic, capabil să ne asigure suveranitatea și independența. Ai văzut doar ce au reprezentat garanțiile occidentale pentru Polonia. Unde-i Polonia ? Nu mai e Polonia... ! Polonia a dispărut de pe hartă... Dacă am miza pe garanțiile Occidentului, dacă am face caz de ele, dacă le-am invoca mereu, desigur că asta l-ar înfuria pe Hitler și ar ordona imediat trupelor sale să ne

ocupe țara... Să-i înțelegem și pe nemți, sînt în război, au nevoie de petrol, grîu, pe care, de altfel, le și dobîndesc pe baza tratatului economic încheiat cu noi.

Conversația nocturnă, incredibilă — ne întîlnisem doar să facem amor nu politică — s-a încheiat pentru mine cu aflarea unor noutăți. La ceasul acela — sfîrșitul lui februarie 1940, cînd războiul încremenise între cele două linii — *Maginot* și *Siegfried* — se intrase, așa cum plastic se exprimau în presă colegii de breaslă, într-un „război ciudat". Iar eu, ca ziarist — conducător al unui grup de spionaj — aveam o situație avantajată. Din informațiile ce le primeam de la *Tristan* eram la curent cu o parte din planurile secrete ale Wehrmacht-ului. Știam că, în curînd, așa-numitul „război ciudat" va lua sfîrșit. În sinea mea, împărtășeam și eu neliniștile Catincăi, firește, în felul meu. Să revin însă la discuția din patul Catincăi. Deodată, ea mi-a servit o informație cunoscută de mine :

— Știi cine a vizitat Bucureștiul ? Canaris !

— Să-i fie de bine ! am exclamat.

— S-a întîlnit cu Moruzov !

Era pentru mine prima oară cînd unul din noi rostea numele celor doi ași ai spionajului român și german. Nici tema ca atare n-o mai abordasem pînă atunci. Am izbucnit cu veselie :

— Doar n-ai fi vrut să se întîlnească cu Maniu sau cu Vaida-Voevod !

Ce-mi dezvăluia mă interesa, fără doar și poate, dar aș fi săvîrșit o greșeală fatală dacă m-aș fi apucat să-i pun întrebări. Mă mulțumeam să mă mențin pe calea „personalității" mele, ceea ce pe Catinca o scotea din sărite.

— Mă, tu ești român sau ce naiba ești ?

— Ei, dacă mă iei așa, mi-am arătat eu supărarea, ba că sînt tîmpit, ba că n-aș fi român !

Am convins-o că am dreptate și a continuat :

— Află că la Berlin au apărut reprezentanți ai Serviciului secret maghiar.

Îmi dăruise într-adevăr o informație importantă care se cerea urgent verificată și transmisă lui *Siegfried*.

— Ei și, ce-i cu asta ? m-am mirat eu. Parcă reprezentanții noștri nu dau pe aici ! ? Dacă e așa cum zici tu, că

amiralul Canaris a fost la București, nu cumva Moruzov a fost și el la Berlin și a petrecut o noapte la *Salonul Kitty?*

Catinca fuma cu lăcomie. Pricepeam că în sufletul ei de agentă se dădea o luptă dureroasă, că se întreba dacă trebuia să continue sau nu discuția provocată de nimeni altcineva decît de ea.

— Radule, de ce vrei să pari altfel decît ești în realitate ? îmi reproșă ea într-un tîrziu. Știi ce-i cere Hitler lui Horthy ? Cale liberă pentru trupele sale prin Ungaria, *Nach Rumänien.*

O ascultam, iar în sinea mea îmi spuneam că trebuie neapărat să-l invit pe *Tristan* la o întîlnire.

— Crezi că dacă nemții și horthyștii vor invada Ardealul, vom riposta cu armele în mînă, că ne vom bate ? și-a dezvăluit ea dintr-o dată suferința de clujeancă.

Da, aviatorule, întrebarea Catincăi mă pusese la o grea încercare. Frămîntările ei erau adînci, sincere și datoria mea ar fi fost să-i zic o vorbă bună, să încerc să-i alin durerea. Dar cum ? Știam încă de la *Siegfried*, și ceea ce știam nu era nicidecum un secret, de masivele concentrări de rezerviști ale armatei noastre, de construirea unor fortificații în Transilvania. Printre altele, generalul Petrescu îmi vorbise și de hotărîrea armatei de a apăra granițele țării. Dar mai știam că, după ocuparea Cehoslovaciei, am început s-o ducem și mai prost cu armamentul, că Anglia și Franța, intrate în război împotriva Germaniei, refuzau să ne mai furnizeze arme, să ne acorde împrumuturi... Spune tu, ce să-i fi răspuns ? Mi-am amintit că sînt un ziarist filohitlerist :

— Numai garanțiile Reichului mai pot să ajute țara... E drept, Hitler se are mai bine cu Horthy decît cu regele Carol II, dar tot el poate și înfrîna pornirile belicoase ale „amiralului ungur fără mare și flotă“.

Deodată, am auzit-o pe Catinca țipînd deznădăjduită :

— Deci nu vom pune mîna pe arme ?... Nu ne vom apăra glia ?

— N-am afirmat așa ceva, fată, am ripostat eu fără vlagă.

— Ba ai afirmat, indirect !

Așa era : avea dreptate. Făceam un efort supraomenesc ca să nu-mi dau drumul la gură, să nu mă trădez, să nu-i declar că are dreptate. Am trecut la un ton împăciuitor :

— În fond, de ce te chinuiești atît de amarnic ?

Credeam că o să mă înjure așa cum îi era obiceiul. M-am înșelat. Mi s-a adresat ceva mai liniștită.

— Dacă mai stau de vorbă cu tine, o fac doar pentru că instinctul meu de femeie îmi spune că tu totuși nu ești un ticălos dispus să mergi pînă într-acolo încît să-ți renegi obîrșia, țara...

Am contracarat-o cu ironie :

— Nu-mi acorzi un credit prea mare ?

De data asta m-a înjurat, dar nu cu ură.

— Radule, o să-ți mărturisesc ceva... Mi-a căzut în mînă o telegramă... din țară către ministru. La apropiata Conferință Dunăreană, Germania va cere să i se aprobe ca ambarcațiunile sale militare să patruleze pe toată partea românească a Dunării, că numai așa se mai poate asigura paza Dunării împotriva sabotorilor anglo-francezi. Se vor bucura de sprijinul delegației ungare. Înțelegi unde-i manevra ? Pătrunderea necontrolată a ambarcațiunilor militare germane în apele românești, posibilitatea de a realiza oricînd o invazie și dinspre Giurgiu, de pildă, conjugată cu cea dinspre Tisa.

Nu-mi spunea o noutate. Eram la curent de mai bine de o lună de zile cu pregătirile militare ale Germaniei în această chestiune. Transmisesem în țară, în urmă cu vreo lună de zile, o informație furnizată de *Tristan* cum că Germania pregătește ambarcațiuni militare fluviale destinate Dunării. *Siegfried* a socotit informația ca fiind foarte importantă. Bătălia Germaniei pentru Dunăre era de fapt bătălia pentru a ne scoate țara din neutralitate și pentru a acapara întreaga producție de petrol românesc. Se exercitau asupra guvernului român presiuni din ce în ce mai mari și mai puternice. Eram și eu stăpînit de întrebarea dramatică a acelor zile : Cît vom mai rezista ? Căci nu mai aveam în fruntea guvernului un politician îndrăzneț și ferm. Catinca îmi aștepta reacția.

— Îmi cunoști vederile politice. De ce-mi spui toate astea ? am luat-o eu la rost.

— Iarăși faci pe tîmpitu' !... ripostă ea dezamăgită. Îmi vorbi însă în continuare, cald și rugător parcă : Ești ziarist, ai un condei, te bucuri de autoritate. Nu-ți dai seama că prin articolele și ideile tale contribui la tragedia națională care se profilează la orizont ? O să bată un ceas cînd o să trebuiască să ne apărăm țara cu arma în mînă împotriva invaziei din Vest. Dacă perseverezi în concepțiile tale, o să te pomenești în rînd cu ei, cu nemții, cu revizioniștii maghiari.

Ah, femeile astea ! Chiar dacă sînt spioane îndrăznețe precum Catinca, sufletul le rămîne vulnerabil într-o anumită zonă. Iată, sufletul agentei lui Moruzov. Într-un moment de duioșie, de tandrețe trupească, Catinca își propusese să mă „convertească", să mă aducă „pe drumul cel bun". Nu mă mai aflam în fața unei stratageme, ci a unui act sincer de „salvare", prin smulgerea mea de sub „influența" naziștilor. Ca să-i domolesc nobilul avînt, am ales calea cea mai simplă, i-am făgăduit că o să mă gîndesc la sfaturile ei, încheind în stilul meu :

— Sînt eu o lichea, însă nu știu prin ce minune am rămas cu atributul gîndirii.

Am plecat prefăcîndu-mă vesel și ușuratec. Cînd am văzut în ochii ei un licăr de dispreț, am înțeles că-mi jucasem bine rolul. În realitate însă m-am despărțit de ea cu sufletul împovărat... O întîlnire cu *Tristan* se impunea cu toată acuitatea. Și a avut loc. *Tristan* mi-a confirmat existența unor tratative între Abwehr și Serviciul secret al lui Horthy — ele făceau parte dintr-un plan ceva mai larg elaborat de Hitler — și mi-a promis că într-o săptămînă o să poată să-mi pună la dispoziție un raport de o mare însemnătate.

Ehei, aviatorule, ce om minunat a fost *Tristan* ! Generalul Dieter von Flomberg ! Deși prusac la origine, n-a împărtășit nici o clipă proiectele războinice ale lui Hitler. A întrevăzut catastrofa. A fost, spre marea sa onoare, unul dintre primii ofițeri superiori care au încercat să-l răpună pe Hitler. A dat greș, dar asta nu scade cu nimic valoarea gestului său. L-au condamnat la moarte prin decapitare, îndeplinirea sentinței, țin minte, a fost filmată, iar filmul prezentat în unitățile Wehrmachtului.

3

CU ELLA, MĂ ÎNTÎLNEAM DESTUL DE DES — era de fiecare dată la fel de prietenoasă. În legătură cu statutul ei de prostituată, ar fi fost o neghiobie să-mi creez false probleme. Stăteam cu Ella cît stăteam, apoi o părăseam retrăgîndu-mă la domiciliul meu. Deși pe chipul fetei citeam de fiecare dată o adîncă părere de rău că o lăsam din nou singură, nu schița nici un gest ca să mă rețină, nici de îndrăznit nu îndrăznea să-mi propună să plecăm împreună. Își amintea probabil în permanență că ea nu era altceva decît o simplă slujitoare a amorului plătit, iar eu un simplu client, întîmplător cu un rang de noblețe. Acest raport foarte exact reflecta, în realitate, un principiu pe care patroana îl așezase la baza „instituției" făurită și condusă de ea. Cîndva, doamna Kitty îmi atrăsese atenția : „Discreție totală, iată principiul care-mi guvernează salonul... Fetele mele sînt educate sever în acest sens". Era foarte mîndră de modul cum își educase fetele. Ella putea fi dată ca un exemplu elocvent de discreție și bun simț.

Într-o noapte de primăvară, ieșind din imobilul de pe Giesebrechtstrasse, m-am poticnit de ceva și era cît p-aci să cad și să-mi frîng gîtul. M-am uitat să văd de ce mă împiedicasem. Ei bine, mă împiedicasem de un cablu din acela gros, telefonic, pregătit ca să fie îngropat într-un șanț săpat de-a lungul străzii. Abia în momentul acela mi-am dat seama că de la o vreme, ori de cîte ori veneam la stabiliment la un ceas cînd încă nu se întunecase vedeam bărbați în salopetă trudind la instalarea unor cabluri telefonice subterane. Am mai observat că aproape toată strada era străbătută de un șanț.

Era o noapte înstelată, plăcută și m-am hotărît să merg pe jos. La vreo douăzeci de metri înaintea mea, pășea agale, cu mîinile la spate, un bărbat. Fără să vreau, m-am pomenit însoțindu-l de la distanță. Omul nu mă simțise că-i luasem urma. Și chiar dacă ar fi simțit, mare brînză n-ar fi însemnat. Eram amîndoi doar niște simpli trecători. La o întretăiere de străzi, a cotit-o din Giesebrechtstrasse în Meineckerstrasse. Eu după dînsul. Jocul, nu știu de ce, mă amuza. Puțin mai tîrziu, l-am văzut intrînd într-o clădire. Trecînd prin dreptul acelei clădiri,

spiritul meu de observație a reținut dintr-o privire două amănunte care, în curînd, aveau să mă ducă la o descoperire senzațională. Primul amănunt — imobilul de pe Meineckerstrasse adăpostea un sediu al S.D.-ului. Al doilea : șanțul săpat de lucrătorii Societății berlineze de telefoane se oprea aici, la sediul S.D.-ului.

În ziua următoare, la volanul *Fiat*-ului am circulat prin zona șantierului, ca să cercetez la lumina zilei natura exactă a lucrărilor. N-am observat lucruri ieșite din comun : muncitori, purtînd salopetele Societății de telefoane, lucrau de zor la întinderea și îngroparea cablurilor. *Ceva* însă tot am sesizat, iar acel *ceva* m-a pus serios pe gînduri : lucrările porneau chiar din dreptul clădirii stabilimentului și aveau ca punct terminus sediul S.D.-ului. De aici și un șir de întrebări, mai toate, în această primă etapă, teribil de confuze. Mi-am propus să mai trec pe acolo. N-a fost o hotărîre proastă. Așa am ajuns să constat, nu fără surprindere, că tipul după care mă luasem în noaptea aceea și-l văzusem intrînd în sediul S.D. supraveghea, de fapt, lucrările. De aici am dedus că nu era un simplu trecător, ci un gestapovist. El m-a ajutat indirect să-mi pun întrebarea cea mai clară : Oare ce legătură putea să existe între cablurile acelea și sediul S.D.-ului ? Cum ți-am spus, aviatorule, Giesebrechtstrasse nu era un cartier oarecare, locuiau pe acolo cîteva notabilități hitleriste ca, de pildă, Kaltenbrunner. Totuși, șanțul nu pornea din fața casei lui sau a altor demnitari, ci din fața *Salonului Kitty*. „Deci, cine erau cei vizați de instalarea cablurilor ? mă întrebam eu. Stabilimentul, celelalte apartamente din imobil ?" O vagă bănuială își croia drum în mintea mea. Așa stînd lucrurile, să vezi ce am întreprins ! Într-o seară, ducîndu-mă la *Salonul Kitty* și intrînd în clădirea de pe Giesebrechtstrasse nr. 11, n-am mai luat-o în sus, pe scări, ci în jos, către subsol. Aici m-am lovit de o nouă surpriză : ușa ce urma să facă legătura cu scara subsolului dispăruse, mai exact, fusese zidită. Într-un cuvînt, ca să pătrunzi la subsol trebuia să ieși în stradă, să înconjori clădirea, să treci în altă stradă, iar de acolo, printr-o grădină, să... Ehei, era o chestie destul de încurcată ! Imaginează-ți un subsol în întregime blo-

cat. Constatarea asta m-a neliniștit de-a binelea. Ce taină s-o mai fi ascunzînd și în imobilul ăsta? m-am întrebat. Și la ce etaj s-o fi ascunzînd? Nu cumva la cel al faimosului *Salon Kitty?*

Cînd un agent de informații sau contrainformații se lovește de o întrebare, este de datoria lui, aviatorule, să caute cu perseverență un răspuns, chiar dacă la capătul eforturilor răspunsul nu va avea prea multă importanță. Se poate însă întîmpla și invers, de aceea m-am avîntat și eu pe calea anevoioasă a căutărilor. Succesul l-am înregistrat pe neașteptate. Să nu crezi că povestea-i chiar atît de simplă... Într-o noapte, înainte de a pleca de la Ella, ea mi-a șoptit:

— Mi-e frică!

Am tresărit, surprins.

— Frică? am întrebat-o. De ce?

Mi-a răspuns într-un tîrziu, șovăind parcă:

— Că aș putea să te pierd!

Am alintat-o:

— Ce-i trece fetiței prin căpșorul ei blond și buclat!

— Dacă te ia la război? A suspinat și ochii i s-au umplut de lacrimi.

Aș minți dacă aș susține că lacrimile ei m-au lăsat indiferent. Constatam cu satisfacție că Ella se îndrăgostise de mine. Cu toate astea, exprimarea ei vădea prudență: nu uita că sînt un „von", iar ea o prostituată. Nu pierdea niciodată din vedere această „realitate". Am liniștit-o, asigurînd-o că eu n-o să fiu mobilizat, că n-o să fiu trimis pe front. Mirarea ei plină de candoare a fost nostimă și m-a amuzat. M-a întrebat:

— De ce să nu te ia?!... Ce, nobilii nu sînt luați în armată? Sau ai vreo infirmitate?

În noaptea asta, i-am dezvăluit adevărata mea identitate. S-a speriat și s-a tras spre peretele tapetat, de parcă ar fi vrut să se apere.

— Ești diplomat? Un diplomat român?!

— Ce-i, dragă, nu-ți plac diplomații? am luat-o eu cu vorba dulce. Păpușico, să știi că mă cheamă Radu... Radu Doinaș.

Fata nu era prea îngrozită, ci stupefiată. Firește, era îndreptățită să mă întrebe de ce-i ascunsesem atîta vreme

identitatea mea de diplomat. Am lămurit-o în timp ce o mîngîiam :

— Înțelegi în ce situație m-aș fi pus dacă mi-aș fi dezvăluit funcția... Ce s-ar fi spus : un diplomat frecventează *salonul* ? ! O făceam pe prostu : adică vezi, dragă doamne, nu știam că și alți diplomați frecventau elegantul și distinsul bordel. Am continuat :

— Ce s-ar fi spus : un diplomat străin se atașează sufletește de o fată dulce ca Ella !

— De o prostituată, nu se rușină ea să mă corecteze.

Ochii îi erau din nou înlăcrimați și din „dragul meu" și „iubitul meu" nu m-a mai scos.

Și dacă pînă în noaptea aceea, aviatorule, în raporturile mele cu Ella și cu doamna Kitty nu intervenise din partea mea nici un calcul, de astă dată unul tot a intervenit : mi-l făcusem acolo ! Dintr-o discuție mai veche aflasem că după ce plecam eu, la puțin timp pleca și ea, deși, uneori, patroana încerca s-o mai rețină. Ella însă o refuza pretextînd că-i obosită... În noaptea de care îți povestesc, am întrebat-o :

— Mai rămîi ?

— Mai stau puțin și plec, mă lămuri ea.

— Mi-ar place să te conduc.

— Nu, nu, Radule, te rog, se împotrivi oarecum speriată.

Era pentru întîia dată cînd îmi rostea numele și, sincer să-ți spun, m-am bucurat. Ne-am despărțit. Eu în gînd cu planul ce-l ticluisem. Îmi propusesem s-o aștept, s-o urmăresc și, astfel, să aflu unde locuiește. Am fost bine inspirat, aviatorule !

Într-adevăr, după un sfert de oră a coborît și Ella ; purta un pardesiu lung, strîns pe talia-i mică cu un cordon lat. Pășea frumos, mlădios. M-am luat după ea. Nu m-a observat. Urmărind-o, mi-am amintit de noaptea în care mă împiedicasem de cablul din stradă, căci, spre marea mea uluire, și ea, ca și „salvatorul" meu, străbăteau același itinerar : din Giesebrechtstrasse a dat în Meineckerstrasse, ca apoi să intre în sediul S.D.-ului ca la ea acasă. Îți dai seama, aviatorule, ce a fost în sufletul meu în clipa aia ? N-am închis un ochi toată noaptea. Am tot analizat și răsanalizat descoperirea făcută. De la un gînd

la altul îngrijorarea mea creștea. M-am zvîrcolit în așternut ca un bolnav bîntuit de frisoane. Înțelegeam cum nu se poate mai clar că între *Salonul Kitty* și sediul S.D.-ului exista o strînsă legătură, ce se răsfrîngea și asupra fetelor. Îngrijorat, dacă nu chiar speriat, am început să derulez filmul relațiilor mele cu Ella, încercînd să constat dacă nu cumva în tumultul clipelor de dragoste îmi scăpase ceva ce ar fi putut să dea de gîndit sau să mă pună la S.D. într-o lumină nefavorabilă. Am avut și am o memorie ieșită din comun : în filmul derulat nu găseam nici o secvență compromițătoare... Singurul detaliu care ar fi putut stîrni anumite bănuieli era doar faptul că mă dădusem drept un *von Rosak*, dar chestiile astea, într-un bordel de lux, reprezentau ceva normal.

Cîteva zile n-am mai dat pe la *Salonul Kitty*. Pur și simplu, îmi pierise tot entuziasmul pentru Ella, pentru faimoasa patroană. Și-apoi una era să te duci *acolo* pentru distracții și alta cu scopul de a cerceta. Or eu, de-acum înainte, trebuia să-l cercetez... Au trecut în felul ăsta patru zile ; în cea de-a cincea, iată că sare și iepurele ! Mă caută la telefon Catinca și mă încunoștiințează că domnul ministru mă roagă să trec urgent pe la dumnealui. În ce scop ? Nici Catinca nu știa, ba se arăta și ea, ca și mine, mirată de invitație.

M-am conformat. Ministrul m-a primit destul de rece. În ultima vreme slăbise. Căpătase o paloare bolnăvicioasă. Trăia prea intens și prea dramatic evenimentele curente. Iar nemții îl jigneau ignorîndu-l fățiș. M-a poftit să iau loc și mi-a vorbit fără să se uite la mine. Nici pînă în prezent nu știu ce gîndea despre subordonatul său, ziaristul Radu Doinaș.

— Domnule, mi se adresă el solemn, mă văd nevoit să vă comunic o veste deloc îmbucurătoare. În ciuda poziției dumneavoastră fără echivoc față de cel de-al III-lea Reich, autoritățile polițienești s-au interesat la legație de persoana dumneavoastră.

Încremenisem. Nu că poliția sau Gestapoul se interesa de mine ; nu, ci de faptul că, pe neașteptate, mi se servea o confirmare senzațională.

Observîndu-mi uluirea, ministrul continuă :

— În calitatea pe care o am, îmi îngădui să vă întreb, bineînțeles dacă indiscreția mea nu vă jenează, ce act anume din conduita dumneavoastră ar fi putut determina autoritățile polițienești să se intereseze dacă există acreditat la Berlin un diplomat român cu numele dumneavoastră ?... Dacă apreciați că situația în care ați intrat e fără ieșire, vă pot trimite chiar mîine în țară, cu o cursă a Lares-ului..

L-am încredințat că n-am săvîrșit nimic care să-mi prejudicieze sau să prejudicieze legației, că în nici un caz nu intenționez să părăsesc Germania. Pesemne că-l convinsesem, pentru că a ținut să-și spună din nou părerea :

— Sînt și eu înclinat să cred că nu-i nimic grav. La telefon era un oarecare Haupt... Haupt... băga-l-aș în... cu gradul său cu tot, că Hitler ăsta a inventat la grade... În final îmi mai spusese : Asta-i bună, domnule, să le fie teamă că sub identitatea atașatului de presă Radu Doinaș s-ar ascunde un impostor ! Dumneavoastră, domnule Doinaș, filohitlerist pînă în măduva oaselor, și impostor !... Totuși, la despărțire v-aș ruga să rețineți că nu-mi place să expediez în țară sicrie... sînt multe formalități de îndeplinit !

Mi-a întins mîna, dîndu-mi astfel de înțeles că discuția s-a încheiat. Ce era să fac ? L-am înțeles perfect : i-am îndurat ironiile, părăsind cabinetul fără să crîcnesc. Din ușă însă, am simțit și eu nevoia să-i spun cîteva cuvinte. Să ies chiar așa prostește din scenă ? !

— Domnule ministru, nu cred că prietenii mei hitleriști vă vor oferi prilejul să vă ocupați de asemenea formalități...

Nici ministrul nu s-a lăsat mai prejos :

— Pînă la proba contrarie, vă stau la dispoziție cu serviciul meu prompt și conștiincios.

Sînt convins că după ce am închis ușa de partea cealaltă, m-a înjurat după pofta inimii.

Ieșind din cabinetul ministrului, am vrut să-mi văd mai departe de-ale mele, Catinca însă m-a reținut. Voia să afle de ce ministrul, așa dintr-odată, mă chemase la el. Nu i-am ascuns adevărul și i-am relatat cuvînt cu cuvînt

discuția avută cu el. Atît i-a trebuit. A izbucnit într-un rîs batjocoritor :

— Asta-i bună ! Poliția ! Gestapoul ! Prietenii tăi ! mă zeflemisi ea. Cu ce-ai greșit, sfîntule, față de *cauză ?*

Mă prefăcui că nu-i observ ironia și-i precizai cu toată seriozitatea de care eram capabil :

— Da, într-adevăr sînt prietenii mei ! Iar dacă s-au interesat de mine, probabil că n-au făcut-o în zadar... Pesemne că vor să-mi confere ceva...

— Vezi, drăgălașule, să nu-ți confere vreun glonț în cap sau în inimă ! continuă ea să mă ironizeze. S-au mai văzut pe la Berlin asemenea *conferiri.*

— Ai suferi mult ? intrai eu în jocul ei.

— Doar atît că în ziua aceea aș fi obligată să mă agit sau să lucrez ceva mai mult decît în celelalte.

Sarcasmul ei era sincer, zău, o înfrumuseța... Mă apropiai de biroul unde ședea și, ca un golan, mă uitai la despicătura sînilor ce se vedea tulburătoare datorită decolteului.

— Înainte de a mă călători într-un sicriu cu direcția București, aș trece pe la tine, și încă în seara asta ! îi propusei, mai în glumă, mai în serios.

— Mai va ! mă puse Catinca la punct. Mai du-te și pe la *Salonul Kitty* că, slavă Domnului, bani ai cu sacu !

Îi făcui cu ochiul, adică : „Ai dreptate, fato !“ și părăsii biroul întrebîndu-mă : „Ce știe oare Catinca asta de *Salonul Kitty* și de fetele sale ?“ Îmi răspunsei însă imediat : „Ce să știe ? Nimic ! De unde să știe ? Nu știe nimic ! Altfel, sînt sigur, ar fi găsit cum să mă prevină !“

Eram totuși vesel că autoritățile polițienești berlineze — cele de moravuri sau cele politice — se interesează de persoana mea. Formula : „Dacă există acreditat un diplomat cu numele dumneavoastră“ îmi convenea de minune, căci stabilea fără echivoc că între sediul S.D. de pe Meineckerstrasse și prostituata mea cea nostimă și dulce exista o legătură de colaborare. Îmi mai îngăduia să deduc că S.D.-ul nu deținea încă fișa mea. Așa se explica faptul că se adresase direct legației pentru a lămuri misterul lui *von Rosak.* Și nu era deloc rău că încă nu întocmise fișa ziaristului Radu Doinaș. Acum o va întocmi și va stabili

ușor că sînt „filonazist“ convins. Trăgeam concluzia că nu aveam deocamdată de ce să mă tem, că mă puteam mișca degajat, fără crispări și spaime.

Da, aviatorule, oricît ți s-ar părea de neverosimil, eram totuși vesel. Cum să nu fiu, bădie, căci intuiam că în curînd voi face marea și senzaționala descoperire. Ella, păpușica mea, îmi călăuzise, fără voia sa, pașii către această descoperire. Aflînd chiar din gura mea că nu sînt un nobil german, ci un diplomat, și încă unul român, s-a temut probabil că s-a îndrăgostit de un escroc, de aceea s-a și grăbit să raporteze S.D.-ului neliniștea sa.

Desigur că ai dreptate, aviatorule, cînd mă întrebi de ce mi-am spart capul cu problema asta, care nu interesa România în nici un fel. În fond, nu mă obliga nimeni să mai dau pe la *Salonul Kitty*. Repliindu-mă aș fi rezolvat problema. N-am ales însă calea celei mai ușoare rezistențe. Vezi tu, stabilimentul doamnei Kitty se bucura de o faimă aparte — discreție, albume, parole, separeuri unde te puteai retrage cu cîțiva amici și cîteva fete și unde, distrîndu-te, puteai bea o cupă de șampanie sau alte băuturi rare. Și clientela era selectă : personalități germane — pe doctorul Otto Dietrich nu o dată l-am întîlnit la barul salonului — diplomați, ziariști străini, ofițeri superiori ai armatei germane. O fi fost acest bordel, opera doamnei Kitty, totuși în spatele stabilimentului se mai ascundea cineva. Mai avea Kitty un coautor ? Nu cumva Kitty lucra pentru o altă țară ? Iar acum, la rîndul ei, era spionată ? Ai dreptate, aș fi putut să dau dracului toată povestea. Însă un agent de informații cînd dă de o urmă, trebuie s-o „adulmece“ cu răbdare și tact pînă la capăt, pînă la ultimele consecințe. Acest impuls lăuntric — de fapt, conștiința agentului, a stat la baza acțiunilor mele.

Deci, ca să pot să-mi ating țelul, mi-am propus să acționez în felul următor : să continui relațiile mele cu Ella, ca și cînd între noi nu ar fi intervenit nimic deosebit. Ba mai mult, să fac mai departe pe îndrăgostitul, să mă interesez printre amicii de la Clubul corespondenților străini ce personalități au frecventat și frecventează stabilimentul ; să-l întreb pe *Tristan* ce știe în privința salonului, iar dacă va fi cazul să-i comunic și eu observațiile mele.

Planul s-a dovedit eficace. N-a trecut mult și efortul mi-a fost încununat de succes, adică am izbutit să dezleg enigma *Salonului Kitty*... M-am întîlnit cu Ella chiar în seara zilei în care mă chemase ministrul la el. Cînd m-a văzut, a sărit în sus de bucurie, a bătut ca un copil din palme, m-a îmbrățișat și nu se mai sătura sărutîndu-mă. Constatam cu plăcere că întîmplările din ultima vreme nu viciaseră cu nimic nici pasiunea mea, nici a ei. Într-un cuvînt, nu se sfia să-mi dea de înțeles că mă iubește de-adevăratelea și nu ca pe un client oarecare. Așadar, pînă aici nimic neobișnuit. Devenisem atent la întrebările ei : nu erau tendențioase, nu urmăreau să-mi smulgă cine știe ce opinii politice sau informații diplomatice, ceea ce punea sub semnul îndoielii anumite bănuieli ce mi le formasem. Nu uitasem de povestea ei cu Parisul și într-o noapte, ca s-o verific, i-am adresat „întîmplător", cîteva cuvinte în franceză. Le-a înțeles, mi-a răspuns tot într-o franceză corectă, însă cu un accent îngrozitor. Precum vezi, nu mă mințise. Am mai verificat-o dacă într-adevăr a fost la Paris : cunoștea Parisul. Mi-am continuat apoi investigațiile nocturne. De cîte ori plecam de la ea, o așteptam în stradă, ocrotit de întuneric. Am stabilit ușor că după fiecare întîlnire a noastră se prezenta la sediul S.D.-ului, stătea cît stătea, venea apoi s-o ia un taximetru care o transporta probabil acasă. Am avut răbdare să stau la pîndă și în alte dăți, cînd Ella era ocupată cu alți clienți. Am pîndit-o, aviatorule, cît a fost necesar. Ei, află că nu numai după ceasurile de amor cu mine se prezenta Ella la raport. Intra în obligațiile ei zilnice. Noapte de noapte, oricine i-ar fi fost clientul, după orele de „trudă" se prezenta la S.D. cu raportul. Descoperirea asta mi-a luat un pietroi de pe inimă. Nu numai eu eram cel vizat, ci toți clienții. Ce-ți spun eu acum, aviatorule, era încă departe de a dezlega enigma *Salonului Kitty*. Care enigmă ? Ți-aș povesti, aviatorule, dar am obosit. Mi se închid ochii. Aș ațipi puțin, deși paiele de sub mine mă ard.

V. Misiune urgentă

1

CE-I NOU, AVIATORULE? CE ȚI-AU MAI ZIS? Te-au maltratat? Ți-au făgăduit că te vor trimite într-un lagăr de prizonieri?... M-aș bucura... tare m-aș bucura... Barem de te-ar lua de aici înainte ca eu să fiu pus la zid. Nu vreau să vezi... Bine, de acord, uite că schimb vorba. Facă-se voia ta! Uite că mă întorc la zilele și nopțile berlineze...

Cu *Tristan* m-am întîlnit nu din inițiativa mea, așa cum îmi propusesem, ci dintr-a lui. Am primit un semnal, mă invita urgent la o întîlnire, ceea ce însemna că voia să-mi transmită un mesaj foarte important. Mi-a recomandat să pornesc cu *Fiat*-ul meu spre Potsdam, să parchez mașina în piața centrală a orășelului și la o anumită oră să fiu în față la *Cecilien Hoff*, de unde o să mă ia el cu *Mercedes*-ul său.

Era o după-amiază frumoasă de primăvară cînd ne-am întîlnit. Din punct de vedere conspirativ, a fost o întîlnire perfectă, fără incidente. *Tristan* a sosit la fix, mi-a deschis portiera, invitîndu-mă pe banchetă, lîngă dînsul. Era în uniformă de general-maior... Numai după ce am ieșit pe autostrada ce ducea spre Palatul Sans Souci, *Tristan* a deschis discuția.

— Domnule Doinaș, căutați un pretext pentru a întreprinde cît se poate de urgent o călătorie la București. Ce credeți, ar fi posibil?

L-am încredințat că pentru mine problema organizării unei asemenea călătorii era un fleac.

— Foarte bine... Am să-i transmit lui *Siegfried* informații deosebit de importante pe care, din motive lesne de înțeles, țin să ajungă la el nu prin radio, nici prin curier, ci direct prin intermediul dumneavoastră... Nu vă dau nimic scris, mă bizui exclusiv pe memoria lui «B-39», zîmbi *Tristan* prietenos. Cînd credeți că ați putea pleca ?

Ascultîndu-l, mi-am amintit de îngrijorarea Catincăi.

— Poimîine, cu avionul ! am precizat eu.

M-a întrebat cît de mult se poate bizui pe memoria mea și l-am încredințat că nu voi omite un cuvințel din tot ce va voi să-i transmită lui *Siegfried*. Vorbea cu mine rece, laconic, așa îi era probabil firea.

— Îi comunici lui *Siegfried* următoarele : 1. La 24 februarie Hitler a semnat directiva operativă referitoare la atacarea Franței, Belgiei, Olandei. „Războiul ciudat" din Vest va lua astfel sfîrșit. Data începerii operațiunilor nu a fost încă fixată. Cred însă că după ce trupele Wehrmacht-ului se vor fixa bine în Norvegia, se va ordona foarte repede data începerii operațiunilor. 2. Hitler apreciază că Peninsula Balcanică rămîne în continuare un punct vulnerabil pentru politica sa, România reprezentînd în Balcani cheia stabilității de care Hitler are nevoie pe toată perioada operațiunilor din Vest. Se teme ca România să nu ia inițiativa unei alianțe militare a țărilor balcanice. Realizarea unei asemenea alianțe ar da peste cap planul său de atacare a Franței, Belgiei, Olandei. De aceea, Hitler stăruie — iar Abwehr-ul, la rîndul său, a stăruit și pe lîngă Moruzov cînd a fost ultima oară la Berlin, ca legionarii să intre în guvern. E singura grupare politică în care Führerul se încrede și care ar fi aptă să-i păzească pe neutraliștii români. 3. Ca urmare a semnării directivei operațiunilor din Vest și a temerilor lui Hitler cu privire la poziția României, a fost elaborat un plan de exercitare a unor presiuni asupra țării dumneavoastră. Ele se vor declanșa nu cu mult timp înainte ca Hitler să semneze ordinul de atac și vor continua pe toată perioada operațiunilor militare din Vest... Rînd pe rînd, vor sosi la București personalități militare și diplomatice care, prin misiu-

nile lor, vor ține guvernul român într-o nesfîrșită stare de tensiune, pentru a-l împiedica să ia vreo inițiativă diplomatică. O altă cale pentru a intimida și ține România în șah va fi aceea a ațîțării spiritului revizionist de la Budapesta, dîndu-se guvernului român de înțeles că numai Germania și Hitler mai pot apăra actualele hotare ale României... Asta e tot ce am să-i comunic lui *Siegfried*... Sper s-o faceți în condițiile cele mai fericite...

Este de prisos, aviatorule, să-ți povestesc tot ce am simțit în momentele acelea sau să-ți subliniez valoarea informațiilor furnizate de *Tristan*. Am cutezat să-l întreb pe *Tristan* ce crede, care va fi deznodămîntul viitoarelor operațiuni din Vest.

— Hitler va repurta victorii spectaculoase, îmi răspunse *Tristan* cu un glas încărcat de tristețe. Nu se va mulțumi numai cu vestul Europei, ci va ataca la fel de spectaculos și în Sud-Est, și în Est, bineînțeles după ce își va asigura o poziție politică și militară în Balcani. Acest act de nebunie va însemna și declanșarea conflagrației mondiale. Din acest război mondial, țara mea va ieși înfrîntă, ruinată, cu milioane de morți și răniți. Asta-i perspectiva ce o întrevăd, domnule Doinaș. Europei nu-i va rămîne decît să culeagă roadele a ceea ce au semănat, în ultimul deceniu, politicieni obtuzi. Calea lui Hitler putea să fie barată. Un moment de seamă s-a ivit în martie 1939, cînd Anglia, recunoscînd dezastrul acordului de la München, a propus Poloniei, României, Bulgariei o alianță sprijinită și de ruși. Însă polonezul Beck s-a împotrivit, s-a mulțumit cu ciozvîrta ce i-a azvîrlit-o Hitler și, practic, a torpilat una din soluțiile reale de îngrădire a lui Hitler... Desigur, domnule Doinaș, părerile, acțiunile mele vă nedumeresc. Sînt german, îmi iubesc țara, nația. Consider însă că Germania a încăput pe mîinile unui dement și va plăti scump aventura Führerului.

Își încleștase maxilarele ; am dedus că de-acum încolo va prefera să tacă. Eu însă mai aveam pe suflet o povară — *Salonul Kitty* — așa că nu m-am lăsat pînă ce nu i-am povestit totul, cu lux de amănunte.

— Domnule Doinaș, vorbi el, saloanele cu un asemenea scop nu reprezintă o noutate. O să mă interesez. Aici

trebuie să fie mîna lui Heydrich sau Schellenberg... Le recunosc stilul... Aveţi de gînd să întreprindeţi ceva?

I-am dezvăluit intenţiile mele. Şi n-am făcut rău. *Tristan* era un ofiţer de informaţii cu o mare experienţă. A sesizat imediat mecanismul *Salonului Kitty*.

— Vă sfătuiesc să înaintaţi în cercetările dumneavoastră cu foarte multă prudenţă, mă instrui el. Iar într-un moment cînd o să rămîneţi singur, controlaţi cu atenţie încăperea, tapetul... O să găsiţi, cu siguranţă instalate microfoane. Îmi place să cred că nu v-aţi lăsat atras în vreo discuţie politică sau militară?

L-am liniştit, apoi l-am întrebat:

— Credeţi că S.D.-ul ar îndrăzni să meargă chiar atît de departe cu metodele sale, încît să organizeze spionaj la... aşternut?

Îl văzui schiţînd un zîmbet amar:

— Mai întrebaţi? N-ar fi nici prima, nici ultima întreprindere diabolică a Gestapoului... Aţi făcut bine că mi-aţi povestit afacerea... S.D.-ul ne urmăreşte şi pe noi, cei din Abwehr, îi urmăreşte pînă şi pe membrii marcanţi ai partidului nazist, şi pe agenţii lor, îi pun, uneori, sub urmărire. Am să cercetez şi eu, dar să mă ţineţi şi dumneavoastră la curent. Cum voi afla că aţi plecat?

— Aveţi vreo propunere? m-am interesat eu.

Da, avea. Mă sfătui ca în ajunul plecării să trec pe la *Frau Falck* şi să las la spălătorie o cămaşă, doar una singură. În rest, va fi treaba *doamnei Falck*. Iar la înapoierea mea din ţară, să telefonez spălătoriei şi să mă interesez de cămaşă, urmînd ca a doua zi, conform tehnicii noastre conspirative, să stabilim ora şi locul întîlnirii.

Mercedes-ul m-a lăsat în Potsdam, nu departe de un cinematograf, exact la un ceas cînd spectatorii ieşeau de la nu ştiu ce film. M-am amestecat printre ei şi astfel am ajuns la locul unde îmi parcasem maşina. Un ceas mai tîrziu, îmi conduceam *Fiat*-ul pe străzile Berlinului.

Iarăşi se aud paşi. De data asta cu siguranţă că vin după mine! E rîndul meu, aviatorule. Crezi că mă mai întorc? Hai să ne îmbrăţişăm! Nu, nu vrei? Nu crezi că o să mă împuşte? De s-ar termina odată! Nimic nu e mai greu pentru un om decît să stea într-un spaţiu închis ermetic şi să-şi aştepte moartea...

(Ştiam că o să se intoarcă. Mai ştiam că o să fie supus torturilor şi forţat să răspundă unor intrebări la care ar fi putut să răspundă, dar dintr-o demnitate exacerbată prefera să se retragă in tăcere. Asta era jocul iniţiat de Obergruppenführerul SS Rage... Mie însă, de cum revenea in celulă, imi povestea cum işi infrunta anchetatorii. Îi suportam din ce in ce mai greu mărturisirile... Nu se năştea în sufletul meu un sentiment de compasiune sau de solidaritate, ci dimpotrivă ; de la o mărturisire la alta, ura mea faţă de el sporea, devenea pentru mine însumi mai grea, mai insuportabilă... Începusem să-l urăsc, cum nu urîsem nicicind. Drumurile noastre se încrucişaseră de multe ori în viaţă. Cu siguranţă că la Berlin, nu o dată am trecut amîndoi prin aceleaşi locuri, poate că am intrat in acelaşi cinematograf sau acelaşi restaurant... Începusem să-l urăsc din clipa în care ascultîndu-l, am avut la un moment dat revelaţia unei imagini bizare ; se făcea că ne plimbam amîndoi pe Unter den Linden. Doinaş era îmbrăcat elegant, iar de pe mine curgeau zdrenţele. Ne plimbam, iar Doinaş imi povestea ceva. Trecătorii se uitau după noi, amuzîndu-se pe seama zdrenţelor mele, dureros de evidente pe lîngă eleganţa spionului...

După un timp, ura mea a căpătat un alt contur. Alţi legionari, aflaţi la Berlin, trecuseră prin instanţe judecătoreşti, ascultaseră cu capetele plecate tot felul de rechizitorii şi acuzaţii. Pe mine Dumnezeu mă ferise de instanţe judecătoreşti sau puşcării. În acest sens nu eram deloc călit. Şi, dintr-o dată, iată-mă „intrat“ într-o puşcărie datorită unui joc conceput de SS-istul Rage. Şi tot trăgîndu-l de limbă pe Doinaş, m-a cuprins senzaţia apăsătoare că el ştia, de fapt, totul despre mine, că anume îmi povestea, ca să-mi arate ce a însemnat existenţa lui în opoziţie cu a mea, şi în felul acesta să mă acuze indirect... Îl uram, iar la una din întîlnirile mele cu Rage i-am sugerat, ce-i drept într-o formă foarte voalată, că ar fi cazul să termine odată cu Doinaş... Mi se făcuse dor de Viena, de atmosfera morbidă a hotelurilor stăpînite de noi, după ce ne-am constituit într-un guvern. O.V.)

2

CĂLĂII MEI SÎNT CRETINI ! ORI FAC PE CRETINII. Mereu aceleași întrebări ! Cum nu-și dau seama că nu le voi răspunde, că m-am împăcat cu gîndul morții, că aștept cu mai multă nerăbdare întîlnirea cu plutonul de execuție decît cu întrebările lor stereotipe...

Noroc de prezența ta, aviatorule ! Și să știi că, în sinea mea, mă rog lui Dumnezeu să-ți dea sănătate, să supraviețuiești războiului și să ajungi să povestești cum ne-am întîlnit în pușcăria asta din Budapesta. În tine mă pot încrede și îți pot relata orice.

Cu ce să încep ? Ce să-ți povestesc, aviatorule ? Cum a decurs călătoria mea în țară ?

Mai întîi l-am chemat la telefon pe Stelian Popescu, directorul ziarului „Universul", al cărui comentator de politică externă eram. I-a făcut plăcere convorbirea. Și eu, și el știam că partea germană ne ascultă, dar nu ne păsa. Pur și simplu, nu exista nici un motiv să ne ascundem sau să fim subtili și să ne ferim de cei ce ne ascultau. El a ținut să mă felicite pentru articolele mele ; rostea cuvinte de laudă la adresa politicii Germaniei, a lui Hitler, proslăvea armata Reichului și-i înjura pe revizioniștii maghiari. Cînd i-am comunicat că intenționez să vin la București pentru 2—3 zile „anume" ca să-l întîlnesc și să discut cu el un plan de articole discutat și cu dr. Otto Dietrich, s-a simțit flatat, deși nu era prost să nu-și dea seama că motivul călătoriei mele în țară era cu totul altul. „Vino dom'le ! m-a îndemnat cu vocea sa guturală. Să-ți trimit mașina la aeroport ? !"

Însă înainte de a pleca, am ținut mult să mă întîlnesc cu *Isolda*. Era normal să vreau să fiu la curent cu ce mai era nou în „tabăra verde"... M-am văzut cu el în ajunul plecării, spre seară, la cafeneaua hotelului „Central". Nu mi-a plăcut cum arăta — tras la față, palid, nervos. La început m-am prefăcut că nu-i observ starea. Raportul său a fost mai laconic decît în alte dăți și n-am regretat că am luat inițiativa întîlnirii.

— Printre noi, mă informa el sorbind în răstimpuri din paharul cu calvados, circulă cu insistență zvonul că

Moruzov a fost nu de mult la Berlin, într-o misiune secretă, ca trimis al regelui, că ar fi fost primit de oficialitățile germane, politice și militare. Nu știu cu exactitate cine — Göring sau dr. Best de la Gestapo — ar fi susținut ideea că, în actuala conjunctură internațională, ordinea internă în România, ordine necesară și Germaniei ținînd seama de nevoile sale de petrol și grîu, nu mai poate să fie asigurată de partidele burgheze francofile și probritanice, ci numai de mișcarea legionară, față de care Führerul manifestă o încredere deplină... Moruzov ar fi reținut acest punct de vedere, declarînd că-l va aduce la cunoștința majestății sale. De aici un alt zvon, cum că Moruzov, într-un viitor foarte apropiat, ar urma să se întîlnească la Viena, în secret, cu Horia Sima pentru a lua în discuție o eventuală intrare a legionarilor în guvern...

(ISOLDA, cum îl poreclise «B-39», era foarte exact în informațiile ce le furniza. Într-adevăr, Horia Sima s-a întîlnit la Viena cu Moruzov, unde au perfectat colaborarea cu Carol II, precum și întreaga strategie a revenirii lui în țară ca și a legionarilor aflați în Germania. Conform acestei strategii, Horia Sima și cîțiva colaboratori urmau să se întoarcă clandestin în țară și să se lase „prinși, arestați, cercetați" de către Siguranța română. În cadrul „anchetei", H.S. va ajunge să dea o declarație de credință față de rege... Drept urmare, regele îl va primi în audiență și împreună vor perfecta intrarea Gărzii de fier în guvern. Planul întocmit de Moruzov și Horia Sima la Viena a fost realizat punct cu punct. Pe la mijlocul lunii mai, Horia Sima și N. Pătrașcu se reîntorc în țară. Sînt „prinși". Reprezentanții Siguranței se mîndresc cu „captura" făcută. Ba mai mult, se mai „mîndresc" că, în urma „anchetei", Horia Sima a fost adus pe drumul cel bun, luînd hotărîrea de a pune mișcarea în serviciul suveranului. Scenariul, regia și interpretarea au fost excelente. La 29 mai 1940 a avut loc audiența la rege. Legionarii primesc de la H.S. „ordin" să se „înscrie" în Partidul națiunii al lui Vodă. Iar la 28 iunie, H.S. intră în guvernul prezidat de Gheorghe Tătărescu, ca subsecretar de stat la Ministerul Educației Naționale. Crunt s-au mai înșelat și Moruzov, și

regele, și Gabriel Marinescu, căci toți trei, așa cum arată istoria, au crezut că „scenariul" lor a înlocuit „scenariul" R.S.H.A.-ului. Mișcarea a fost introdusă în guvern ca un cal troian de construcție berlineză... În iunie 1940, m-am întors și eu în țară și, laolaltă cu alți legionari, am „interpretat" mascarada depunerii jurămîntului față de rege și politica sa... În taină însă, se pregătea cu sprijinul lui Himmler lovitura cea mare. O.V.)

Ehei, aviatorule, raportul agentului *Isolda* era de mare importanță și într-o anumită măsură venea să întregească mesajul lui *Tristan* către *Siegfried*. Nu ne-am despărțit imediat : simțeam că pe *Isolda* îl stăpînea o stare nefirească de încordare. Pornind de la paloarea chipului său, l-am făcut să vorbească :

— Sînt tare neliniștit, mi-a mărturisit agentul... De cîtva timp, printre noi domnește o stare de tensiune. Sima e în căutarea unui agent strecurat de Siguranță printre noi. Știu în mod cert că nu e vorba de mine. Totuși, sînt îngrijorat și trăiesc într-o tensiune nesfîrșită... Te rog să mă înțelegi : viața-i cam sucită, îl caută pe *ăla* și dau peste tine. Nu uita că eu sînt expeditorul a două anonime către legație și așa cum am înțeles din cuvintele dumitale, de ele au luat cunoștință și autoritățile germane. Am dreptul să fiu îngrijorat ?

Aflam lucruri grave. Sigur, îngrijorarea lui era îndreptățită. Se vedea limpede pe chipul său că nervii începuseră să-i cedeze. L-am îmbărbătat, l-am asigurat că, din punctul meu de vedere, o să fac totul ca o bună bucată de vreme să nu mai apelez la serviciile sale. Și i-am mai propus o „legendă" de care, la nevoie, să ne servim. Dacă întîmplător întîlnirile noastre conspirative au fost sesizate și interceptate și dacă se va ivi cineva care să-i ceară explicații cu privire la întîlnirile cu mine, să-i ofere următorul răspuns : articolele lui Radu Doinaș din presa română și germană l-au entuziasmat, a ținut să mă felicite și de aceea mi-a telefonat la legație. La rîndu-mi, și eu am ținut să-mi cunosc admiratorul și așa, între noi s-a legat o amiciție doctrinară. Propunerea mea l-a înviorat : era fericit că găsisem o soluție de solidarizare și nu una de despărțire.

(Lui Traian Stoicaru zis ISOLDA nu i s-a întîmplat nimic. Nu fusese vorba de el, ci de acel Mihai Vîrfureanu... Şi-a făcut apariţia la Charlottenburg tîrziu, tocmai pe la sfîrşitul lui noiembrie 1939. Deşi figură marcantă a mişcării, copilul de suflet al „Căpitanului" — cum îi plăcea să se alinte — care a trăit multă vreme în preajma acestuia, a fost suspectat ca fiind agent al Siguranţei Statului. Lui i se încredinţase, începînd încă din mai 1939, misiunea organizării atentatelor împotriva regelui, a lui Armand Călinescu şi a lui Gabriel Marinescu... Tot ce pregătea eşua în ultimul moment, iar complotiştii erau arestaţi. Cel care scăpa de fiecare dată era M.V., desigur cu alibiuri solide faţă de ai săi. Abia în toamna lui 1940, după constituirea statului naţional-legionar, a izbutit demascarea lui. În cele din urmă, şi-a găsit moartea la Jilava, o dată cu Moruzov, Gabriel Marinescu şi alţii. A fost împuşcat de echipa din care am făcut şi eu parte. Numai că eu, împreună cu alţi camarazi, am tras în deţinuţii din celula nr... O.V.).

Înviorat, *Isolda* mi-a mai adus la cunoştinţă un alt fapt : Gestapoul, printr-un oarecare Camillo, recruta, cu aprobarea lui Horia Sima, agenţi din rîndurile legionarilor.

— N-ar fi exclus ca tipul să-mi propună şi mie o asemenea colaborare, îmi atrase el atenţia. Te rog deci să-l întrebi pe *Siegfried* dacă să accept sau nu. Fără aprobarea sa nu pot să fac nici un pas.

L-am încredinţat că o să-i aduc un răspuns, dar în acelaşi timp i-am cerut să fie foarte prudent. Dintr-o pornire sentimentală, altfel n-am cum s-o etichetez, l-am întrebat dacă, în afară de *Siegfried*, ar dori să mai transmită cuiva un cuvînt... A suspinat, apoi mi-a răspuns :

— Aş avea... Repet : fără aprobarea lui *Siegfried* n-am dreptul s-o fac. Dacă el o să-ţi dea încuviinţarea de rigoare, atunci cere-i să-ţi spună numărul de telefon al mamei mele şi transmite-i doar atît : că m-ai întîlnit, că sînt bine şi sănătos... Să nu precizezi însă că m-ai întîlnit în Germania.

În ajunul plecării mele, am trecut pe la *Salonul Kitty*. Ardeam de nerăbdare să trăiesc clipa cînd „păpuşica" mea

blondă se va refugia în baie. Rămînea acolo cîte zece-cincisprezece minute. Timp suficient ca să trec la efectuarea acelui control recomandat de *Tristan*.

Am petrecut multe nopţi cu Ella, în camera aceea, dar pînă atunci nu-mi venise ideea că pereţii încăperii, tapetaţi cu gust, ar putea să ascundă marea taină a *Salonului Kitty*. Instruirea mea ca agent-rezident trecea drept una superioară : eram la curent cu posibilităţile tehnice aflate în folosinţa serviciilor de spionaj. Gîndindu-mă la enigma stabilimentului, nici o clipă nu-mi trecuse prin minte că patronii ei, interesaţi în spionaj, ar putea folosi un complex de tehnică de ascultare. Întrevedeam doar tactica „trasului de limbă" — la o cupă de şampanie sau în timpul amorului — după care, „preotesele" lui Venus erau obligate să se prezinte la raport.

Aşadar, în momentul cînd m-am văzut singur, m-am şi apucat să pipăi cu înfrigurare pereţii. Dacă m-ai fi zărit în clipele acelea, m-ai fi luat drept un dement — un bărbat gol-puşcă „umblînd" pe pereţi. Ei bine, aviatorule, efortul mi-a fost încununat de succes : am izbutit să identific trei microfoane ascunse în trei locuri, marcînd trei unghiuri diferite ale încăperii. Unul din microfoane l-am găsit instalat în policandrul fixat în centrul plafonului de un cîrlig. Descoperirea făcută m-a uluit. De ce ? O să te lămuresc imediat. La stadiul acela de dezvoltare a tehnicii de ascultare, nu reuşeam, nici în ruptul capului, să-mi explic sistemul. Bine, bine, îmi spuneam, patronii din umbră ai *Salonului Kitty* au instalat prin odăi microfoane, le-au camuflat ingenios, dar ca să-şi atingă scopul, aveau nevoie de un punct terminus, de un post de ascultare. Unde se afla instalat acest post ? În subsolul clădirii ? În Meineckerstrasse, la sediul S.D.-ului ? Un cap al firului aici, un altul dincolo. Zece garsoniere, tot atîtea posturi de ascultare. Constatarea asta mă cam zăpăcea, căci *Salonul Kitty* nu se compunea numai din camere destinate amorului plătit, ci mai avea şi alte încăperi, cu alte rosturi, la fel de intime. Dacă tot stabilimentul era împînzit cu microfoane, atunci cîte posturi de ascultare existau la celălalt capăt al instalaţiei şi cum naiba îşi desfăşurau activitatea ? Refuzam să cred — căci sistemul mi se părea diabolic — ca nişte fiinţe umane, bărbaţi sau femei, să

stea cu căștile la urechi și să asculte tot ce se petrecea la așternut! Un mijloc ingenios, dar în același timp și odios, și pervers! Îmi imaginam personalul postului de ascultare stînd cu căștile la urechi și cu creionul în mînă stenografiind. Era o imagine ce începea să se contureze vag și care avea să mă ajute să dezleg enigma. Operația celor de la posturile de ascultare o apreciam ca fiind totuși greoaie, birocratică. „Oho! cîte pagini de vorbe stupide de-ale mele trebuie să fi stenografiat, îmi spuneam îngrozit, pînă ce au ajuns să consemneze că iubitul Ellei nu-i german, ci un diplomat român! Ce altceva ar mai fi consemnat despre mine? Nu cumva prin vreo prostie săvîrșită la un moment dat, i-am pus pe „patronii“ stabilimentului pe urmele activității mele? Ce dezastru ar fi însemnat, se înțelege de la sine. În panică însă n-am intrat. Dobîndisem acum asupra adversarului meu din umbră un avantaj important: cunoșteam taina „salonului“ și mijlocul de spionare. Cînd Ella reveni din baie, îi fu dat să asculte o frumoasă declarație de dragoste. Îi dădură lacrimile — era totuși sentimentală.

Dacă mă iubea cu sinceritate? Oho, și cum mă mai iubea, aviatorule! Experiența mea de bărbat rareori dădea greș în aprecierea sentimentelor sexului frumos. Ella mă iubea, am înțeles acest adevăr nu numai din tandrețea și bucuria cu care mă întîmpina, ci și din faptul că, în clipele noastre de respiro, nu-mi punea decît întrebări neutre. Iar dacă eu, mînat din spate de propriile-mi investigații, încercam să abordez o temă politică, ea nu mă lăsa. Se arunca peste mine, mă îmbrățișa și-mi astupa gura cu sărutări pătimașe... Aceste izbucniri le interpretam ca pe niște confirmări ce-mi veneau din partea unei femei care nu voia să mă înfunde.

În noaptea aceea — reține, a doua zi plecam la București cu avionul — la despărțire, am făcut „o mișcare“ pe care pînă atunci n-o mai făcusem. Îmbrățișînd-o, i-am declarat blondei ca într-o melodramă: „Te iubesc, Ella!... Simt că nu mai pot trăi fără tine! La revedere, Ella!“ Am lăsat-o topită de fericire, dar și cu o tristețe sfîșietoare în priviri. O tristețe pe care eu o interpretam în lumina

descoperirii mele : fata suferea cumplit știindu-se legată de condiția de „spioană la așternut“, de sediul S.D.-ului de pe Meineckerstrasse.

(Eram amîndoi atît de furați de atmosfera ce se crease în celulă de pe urma povestirii lui, încît de data asta nici eu, nici el nu am auzit pașii gardienilor. «B-39» a tăcut doar atunci cînd a auzit vîrîndu-se cheia în broasca ușii de fier. Veniseră după mine, ceea ce însemna că se făcuse ora cinci. M-am ridicat cu decizia fermă de a-i cere Obergruppenführerului SS Rage să mi se aducă o femeie. Era și timpul, iar conform înțelegerii intervenite, cererea mea trebuia satisfăcută. O.V.)

3

LA BUCUREȘTI SE ÎNSTĂPÎNISE PRIMĂVARA. De cum am coborît din avion, i-am simțit răsuflarea-i caldă, intimă. Soarele asfințea, cerul era senin, dinspre Șosea sau poate dinspre Pădurea Băneasa adia un vînt înmiresmat. Îmi amintesc că trăgînd în piept aerul Bucureștiului, mi-am zis : „Au dat în floare castanii !“ Așa și era, aviatorule. Puțin mai tîrziu, lăsînd în urmă gara regală Mogoșoaia, apoi Hipodromul, apropiindu-mă de Arcul de Triumf, am constatat cu ochii mei că într-adevăr castanii dăduseră în floare. Mă aflam în momentul acela în automobilul lui Stelian Popescu, un *Buick* greoi și luxos, condus de un șofer mustăcios și taciturn.

Am călătorit mult, în lumea asta largă, aviatorule și, zău, nu fac pe nebunul cînd îți destăinui că după fiecare călătorie, mă bucuram ca un copil redescoperindu-mi orașul natal : luminos, larg, cu mult, mult cer. De fapt, primul lucru pe care-l redescopeream era cerul, pe urmă acel amestec curios de căsuțe patriarhale și blocuri moderne. L-am rugat pe șofer să încetinească și mi-am desfătat sufletul, admirînd oamenii și străzile. Ajuns însă acasă, la vila mea din Cotroceni, am realizat brusc marea mea singurătate și, bineînțeles, m-am întristat : nimeni nu mă întîmpina în pragul casei... camerele erau pustii. Am trecut dintr-o încăpere într-alta, cu senzația bizară că visez,

că nimerisem astfel într-o casă care era şi nu era a mea, într-un univers populat cu lucruri intime, dar şi străine. Doamne! Cu ce stinghereală m-am putut mişca în propria-mi casă!

Nu, călătoria nu mă obosise. Aşa că atunci cînd şoferul îmi spusese că o să revină peste un ceas ca să mă ducă pe Brezoianu, la domnul Stelian Popescu, am fost de acord.

Nu luasem cu mine bagaj prea mult. Aveam timp berechet să mi-l desfac, să-mi fac un duş. Înainte însă de toate, m-am repezit la telefon şi am sunat casa generalului Petrescu. Mi-a răspuns doamna Raluca. Am întrebat-o mai întîi dacă ştie la ce oră va fi acasă domnul general. Nu ştia căci, în ultimele luni, îmi relata ea, avea un program de neînţeles. Am rugat-o atunci să-şi caute soţul la telefon şi să-l roage ca la ora nouă să fie acasă, să nu rostească numele meu, să născocească ea ceva. Soţia generalului a înţeles imediat despre ce-i vorba şi mi-a promis că va proceda întocmai.

Se înserase cînd *Buick*-ul lui Stelian Popescu a venit să mă ia. Revederea cu directorul „Universului" a fost gălăgioasă şi n-am să stau acum să ţi-o descriu. Avea un temperament tumultuos, simţea mereu nevoia să sară din fotoliu, să umble prin cabinet, să vocifereze, să parlamenteze, să înjure. Se dezlănţuise împotriva revizioniştilor de la Budapesta, îl lăuda pe Hitler, victoriile lui. Spre deosebire de mine, Stelian Popescu era convins că numai Germania lui Hitler şi naţionalismul de tip fascist mai pot potoli zelul lui Horthy şi al lui Teleky de a revizui frontierele României. Am stat de vorbă mai bine de o oră, a fost de acord cu tot ce i-am propus, apoi m-a poftit să cinăm împreună. L-am refuzat. N-a insistat... Ne-am despărţit înţeleşi să ne vedem a doua zi. L-am rugat însă ca în jurul prezenţei mele să fie cît mai discret posibil, nu de alta, dar n-aş vrea să mă pierd în tot felul de petreceri sau înfruntări cu amicii şi inamicii mei de breaslă. Mai cu seamă că intenţionam să mă înapoiez la Berlin într-o zi-două.

Am părăsit redacţia ziarului „Universul" nu pe acolo pe unde intrasem, ci pe o ieşire dosnică ce dădea direct în Cişmigiu, ceea ce-mi convenea de minune. O făcusem de-

sigur din prudență. Nu excludeam posibilitatea ca Serviciul german de contraspionaj, destul de puternic în România la acel ceas al istoriei, să fi pus un agent sau mai mulți să mă urmărească ; evident, cu scopul de a verifica loialitatea mea față de Reich. Deci, conștient de această primejdie, am acționat cu grijă. Cișmigiul, cufundat în întuneric, îmi fu de folos : aleile sale întortocheate mă ajutară să ies în Schitu Măgureanu, fără iscoadă după mine. Am sărit în primul taxi, cerîndu-i șoferului să mă ducă la Gara de Nord. Am intrat în gară prin Griviței, am ieșit pe la Basarab, de unde am luat o trăsură. Mai tîrziu, am schimbat trăsura cu un taxi. Manevra asta îmi luase vreo treizeci de minute. La ora 21, generalul Petrescu mă strîngea bărbătește în brațele sale viguroase. Emoția lui mi s-a transmis și mie. Nu se așteptase *Siegfried* să apar în țară atît de curînd. Ne-am retras în biroul său, lăsînd-o pe doamna Raluca să ne pregătească o cină frugală.

Am luat loc în același fotoliu unde mai șezusem cu șase luni în urmă. Emoția încă nu mi se risipise. Ba la un moment dat devenise și mai intensă, căci generalul, înainte de a mă pofti să-i prezint raportul, a ținut să-mi mulțumească și să mă felicite pentru modul exemplar cum înțelegeam să-mi îndeplinesc misiunea. Este de prisos să stărui asupra laudelor sale. M-am considerat și mă consider soldat. Tot ce pot să-ți spun este că cuvintele lui mi-au uns sufletul.

I-am prezentat apoi raportul cu privire la ultima mea întîlnire cu *Tristan*. Un cuvințel n-am omis. Vorbeam cu ochii ațintiți în cei ai generalului : vorbeam și, în același timp, constatam fără să vreau că bărbatul din fața mea slăbise, de parcă ar fi fost ros de o boală încă nediagnosticată sau n-o fi fost decît oboseala... poate că omu era obosit de războiul pe care-l ducea zi și noapte, fără contenire, în tranșeele invizibile. Mi-am încheiat raportul îngăduindu-mi să rostesc un omagiu la adresa prietenului pe care România îl are în persoana generalului von Flomberg. Cîteva minute s-au scurs apoi într-o tăcere adîncă.

— Nu mă îndoiesc, dragă Radule, îmi vorbi el într-un tîrziu, că înțelegi valoarea informațiilor lui *Tristan*. Situația internațională se va agrava și mai mult...

În momentul acela, îmi răsări pe dinaintea ochilor chipul Catincăi : îmi amintii subit de durerea și amărăciunea care într-o noapte răzbătuseră din cuvintele ei ; aceeași durere și amărăciune se degaja acum și din frazele generalului.

— Radule, îți vorbesc ca unui copil al meu și, într-o anumită măsură chiar ești, continuă *Siegfried* neluîndu-și ochii de la mine. Din informațiile lui *Tristan* deducem că țara noastră, în mod special țara noastră, va fi ținută în șah în tot timpul cît Hitler se va răfui cu Franța Belgia, Olanda și Anglia, după care se va întoarce cu fața spre Balcani, spre noi...

Tăcu, fruntea i se înnegurase și mai evident. Mie mi se păru că o șovăire îl făcuse să tacă. Mă înșelam, a reluat :

— Nu există decît o singură cale, Radule, aceea a împotrivirii... să ne vindem scump pielea... să ne batem pînă la ultima suflare pentru fiecare palmă de pămînt. Deznodămîntul tragic al unor bătălii nu înseamnă și deznodămîntul unui război. O știe și un profan.

Îmi vorbea de parcă i-aș fi cerut să-mi răspundă unei întrebări acute... unei întrebări care mistuia deopotrivă și sufletul meu, și al Catincăi. Ascultîndu-l cu luare-aminte, am dedus că, în privința împotrivirii, ceva nu era în ordine.

— Și ne vom bate ? l-am întrebat eu direct.

Nu mi-a răspuns imediat : părea că se frămîntă dacă trebuia să-mi dezvăluie sau nu gîndurile sale.

— Armata, îmi răspunse el deodată, este hotărîtă să lupte împotriva Reichului, a lui Horthy, mai știu că poporul îi sprijină hotărîrea. Însă armata, dragă Radule, este subordonată tronului... iar la ora actuală, politica suveranului nu mai este rezultanta consultării tradiționalelor partide politice, ci a unui grup, a unei camarile : Urdăreanu-Moruzov-Lupeasca... Convorbirile Moruzov-Canaris, la început secrete și neoficiale, s-au oficializat... Dar cînd spun oficializat, am în vedere că ele au deschis spionajului și contraspionajului german o poartă largă de pătrundere în România. Datorită lor, o avangardă hitleristă e de acum în cetate... Coloana a V-a ! Numără peste 50 000 de agenți ! Cu ei în spate, misiunea armatei este infinit mai dificilă. Dar totul depinde de ordinul majestății sale, iar după toate

semnele, din pricina presiunii germane, regele a pornit pe calea unor compromisuri politice. Nu-i exclus, judecînd după informațiile transmise de *Isolda*, ca regele să-i invite pe legionari să intre în guvern... Pesemne că-și imaginează că-i vor fi pavăză împotriva lui Hitler, că vor putea veghea la neutralitatea României. Dacă e așa, va săvîrși față de națiune o gravă eroare, nu va fi nici prima, nici ultima și nici cea mai puțin gravă. Intrarea legionarilor în guvern n-o să aibă nicidecum efectul unei pavăze, ci al unei lovituri de berbece. Căci odată ajunși în guvern, legionarii vor crea o a doua breșă în structura statului, breșă prin care vor pătrunde în continuare dușmanii țării. Da, Radule, din toamnă cînd te-am trimis la Berlin și pînă în prezent, au intervenit și vor mai interveni multe mutații. Dacă Hitler a semnat directiva operațiilor în Vest, înseamnă că în maximum o lună el va ataca... Olanda, Belgia, Franța se vor prăbuși. Vremelnic, sînt încredințat. Dar ca un reflex firesc, se vor prăbuși și Balcanii... Numai rezistența noastră armată mai poate să atragă rezistența armată a Iugoslaviei, Bulgariei, Greciei, chiar și a Turciei. Căci unde mai pui că o asemenea împotrivire ar lipsi economia germană de petrol, grîu... Iar din punct de vedere strategic și tactic, împotrivirea asta ar trebui să se producă în momentul în care Hitler s-ar dezlănțui în Vest.

L-am văzut pe general ducîndu-și palmele mari, cu degete lungi și uscate, la față. A rămas așa o vreme, iar eu l-am lăsat — opinia sa m-a pus în situația de a întrezări evoluția dramatică a evenimentelor la scară națională.

— Știi, Radule, ce găsesc eu că este, în vîltoarea evenimentelor interne, factorul cel mai surprinzător ? Își descoperi chipul scofîlcit, dezvăluindu-mi iarăși osteneala adunată de-a lungul bătăliilor sale secrete. Află că în țara românească singurul partid politic care, prin manifestele și propaganda ce o desfășoară — culmea ! ilegal — cere apărarea granițelor țării cu arma în mînă e cel al comuniștilor. Îmi zîmbi stingherit : Nu mai înțeleg nimic, dar absolut nimic. Dacă ți-aș arăta manifestele, apelurile lor, te-ai minuna. Dealtfel, am închis ochii și le-am lăsat să circule prin unități... În vremea asta, nici liberalii, nici țărăniștii nu iau atitudine, iar armata, în asemenea zile de cumpănă, are nevoie mai mult de atitudinea lor fermă

decît de cea a tronului. Să ni se spună răspicat : ne apărăm sau nu glia ? Din păcate, Maniu și Brătianu sînt, cred eu, mulțumiți că regele îi consultă foarte rar, că majestatea sa și-a asumat răspunderea politicii interne și externe... După o scurtă pauză, adăugă : Te rog să-i transmiți lui *Tristan* întreaga mea recunoștință. E un militar extraordinar. Este unul dintre puținii ofițeri lucizi ai armatei germane de astăzi.

Pentru mine, cuvintele generalului mai aveau un înțeles : odată întors la Berlin îți vei continua activitatea...

— În privința agentului *Isolda*, preciză el, transmite-i că ar fi util să accepte propunerea de a deveni agent al Gestapoului, dar el să decidă. În caz că va accepta, să fie cu băgare de seamă, căci îl vor supune unor verificări. Să se țină bine ! Dacă îl vor trimite în țară, să nu se grăbească să mă caute... S-o facă doar în cazuri extreme și atunci cu maximum de prudență. Mamei lui o să-i telefonez eu.

Doamna Raluca ciocăni în ușă de cîteva ori, apoi o deschise. Nu intră, își arătă doar capul — atunci am observat că și ea îmbătrînise în ultimele luni. Ne anunța că cina era gata.

— Venim doamnă, venim imediat, o asigură cu blîndețe generalul.. Radule, vreau să mai discut cu tine o problemă... Mi-ai povestit de *Salonul Kitty* și de acel spionaj la așternut, cum plastic l-ai numit. Descoperirea ta este foarte interesantă, noi însă nu avem ce face cu ea. De aceea, roagă-l pe *Tristan* din partea mea ca, în cazul stabilimentului, să-ți facă legătura cu *Fortinbras*.

— Fortinbras ! Fortinbras ! exclamai. Parcă mi-e cunoscut numele ăsta !

Generalul rîse scurt, cu zgîrcenie.

— Desigur că ți-e cunoscut... E un personaj din „Hamlet"... cu o singură deosebire : în timp ce personajul din „Hamlet" e opera lui Shakespeare, cel de la Berlin e creația „Intelligence-Service"-ului. M-ai înțeles ? Iar dacă *Fortinbras*, după ce o să-i povestești ce-i cu *Salonul Kitty*, o să-ți ceară sprijinul, tu acordă-i-l... deocamdată doar în această chestiune... Generalul se ridică. Mă ridicai și eu. N-ar fi exclus, Radule, ca într-un viitor apropiat legătura cu *Fortinbras* să ne fie de folos.

— În perspectiva evenimentelor ? vrui eu să știu.

Mă luă cu tandrețe de braț :

— Radule, mi se adresă el pe un ton patern. Orice s-ar întîmpla, tu să știi că noi rămînem fideli alianțelor tradiționale. Orice se va întîmpla, vom face totul ca într-un fel sau altul să sprijinim acele forțe politico-militare care se vor împotrivi expansiunii Germaniei și mașinii sale de război... M-ai înțeles ?

Desigur, aviatorule, tot ce mi-a fost dat să aud și să înțeleg în cele 70 de ore cît am stat la București nu au avut darul să mă înveselească. M-am întors la Berlin, tot pe calea aerului, „vesel" și „pus pe distracții". Asta mi-era soarta, aviatorule, eram un soldat din umbră, cu războiul meu din umbră, iar războiul ăsta îmi cerea să fiu „optimist", „credincios" cauzei Reichului, deși inima îmi sîngera.

Uneori, aviatorule, mă întreb cum mă vor executa. După formula clasică ? Mă vor pune la zid, mă vor lega la ochi, iar plutonul aliniat la o distanță mai mult sau mai puțin respectabilă va trage în mine ? Sau crezi că o să mă lege de un stîlp ? Cunoști amănuntul ? Știi, „cămășile negre" ale lui Mussolini au un alt procedeu. Condamnatul este „rugat" să încalece un scaun, apoi este legat și așezat cu fața către pluton. Condamnatului îi este dat să moară șezînd. Pe contele Ciano așa l-au executat. Ce zici, aviatorule ? Da, ai dreptate, ce importanță mai are cum ți-e dat să mori, în picioare sau pe scaun, șezînd ? Așa e... Totul e să mori demn, cu capul sus și cu conștiința împăcată. În ce mă privește, nu voi lăsa să mă lege la ochi. Tu ce crezi, ăștia mai respectă vreo procedură justițiară ? Aș vrea totuși ca una din ele s-o respecte, aceea cu privire la ultima dorință. Ce ciudat, aș vrea să se respecte această literă de lege, dar de gîndit la ultima mea dorință tot nu m-am gîndit. Cînd încerc s-o fac, mă năpădesc valuri, valuri de dorințe, toate la fel de însemnate și toate, bineînțeles, s-ar cuveni mărturisite... Știu și eu, poate clipa... ultima... să izbutească să selecteze una dintre ele... Sînt sumbru ! Zici că ar fi mai bine să povestesc ?

Am stat la București trei zile mari și late, în care vreme, pe lîngă întrevederile mele cu Stelian Popescu

și generalul Petrescu, a mai avut loc un atentat... Da, da, ai auzit bine. Împotriva cui ? Bineînțeles împotriva mea... Într-una din zile, spre seară, pe cînd ieșeam din clădirea „Universului", dintr-o mașină neagră ce cobora dinspre Sărindar spre Brezoianu, s-au tras asupra mea focuri de armă. Vreo cincisprezece... după care atentatorii au dispărut în viteză. Am avut „noroc", căci atentatul a fost pregătit de *Siegfried* și pus la cale cu un scop clar, de a-mi spori autoritatea la Berlin. S-a făcut zarvă. Agențiile de presă au transmis imediat știrea... Rador-ul într-un fel, D.N.B.-ul într-alt fel. „Atentatorii", trei la număr, fuseseră plasați într-un „sos" politic echivoc. Ba erau niște iudeo-comuniști, ba erau niște legionari. Singurul lucru clar era ăsta — s-a atentat la viața lui Radu Doinaș, un ziarist cunoscut pentru vederile sale germanofile.

Deci m-am înapoiat la Berlin aureolat. La aeroport nu mă aștepta nimeni de la legație, ceea ce, la drept vorbind, reprezenta o totală lipsă de tact. Sau poate colegilor mei le era total indiferent, fiind siguri că foarte curînd vor fi schimbați cu diplomați ceva mai agreați de Ribbentrop... Închipuiește-ți, aviatorule, că cel care venise la aeroport să mă întîmpine a fost doctorul Otto Dietrich, împreună cu alți doi funcționari superiori de la presă. Cum au aflat că voi sosi la ora aceea, nu știu, dar au aflat. A fost o primire mai aparte. N-au lipsit nici blitz-urile fotoreporterilor. Au fulgerat mai cu seamă în momentul în care sobrul doctor Otto Dietrich mi-a strîns mîna, apoi m-a îmbrățișat. Fără îndoială, culegeam roadele „atentatului neizbutit" de la București. În timp ce, alături de Dietrich, parcurgeam drumul de la avion la mașină, cîțiva ziariști germani m-au asaltat cu întrebări. Tema : atentatul. Le-am relatat cu lux de amănunte cum, ieșind de la „Universul", unde am discutat probleme ale viitoarei „colaborări spirituale" romăno-germane, am fost întîmpinat cu „focuri de armă", cum am avut prezența de spirit să mă trîntesc la pămînt. Au vrut, desigur, să afle și ce cred despre „atentatori". Le-am răspuns. Niciodată nu mi-au ieșit din gură atîtea fraze bombastice, dar erau singurele care realmente mă mai puteau ajuta. Cine le-ar fi analizat ar fi dedus lesne că cei care „aten-

taseră" la viața mea puteau fi și francmasoni, și comuniști, dar și legionari.

Așa am fost întîmpinat la aeroport. La legație însă am avut parte de o primire dușmănoasă. Zău, aviatorule, nu mint, nu exagerez, le citeam pe chip că le pare rău că „atentatorii" dăduseră greș. Dacă cei mai mulți nu și-au exprimat simțămintele, Catinca, în schimb, nu s-a sfiit s-o facă. După ce m-a măsurat din creștet pînă-n tălpi, mi-a azvîrlit în față :

— Păcat că n-au tras legionarii în tine ! Ăștia te-ar fi ciuruit, iar pe năsălie ai fi arătat ca o sită... Așa, comuniștii, francmasonii n-au centre de instrucție unde să învețe să tragă... Ai scăpat ! Păcat ! Mare păcat !

Era pentru prima oară cînd vorbele ei m-au înfiorat și realmente m-au durut. Niciodată pînă atunci nu m-a încercat mai puternic dorința să-mi lepăd masca și să-mi arăt adevăratul chip. Mi-am interpretat însă mai departe rolul... I-am dat de înțeles că deși ea mă urăște, eu o iubesc, drept care i-am întins o cutie imensă cu ciocolată de la „Nestor". Știam că agreează această cofetărie de pe Victoriei, știam că se dă în vînt după dulciuri. Reacția, la gestul meu colegial, a fost de-a dreptul demențială. A dat cu cutia în mine strigîndu-mi : „Afară !... Afară, bestie !" Și doar nu mă găseam în alcovul ei, ci într-un birou al legației.

Am auzit odată, aviatorule, o teorie în legătură cu femeile spioane. O teorie potrivnică femeilor. N-o susținea un profan, ci un specialist în materie. Demonstra cu argumente serioase de ce nu era partizanul folosirii femeilor în spionaj. Printre altele, susținea că delicatele procese hormonale ale sexului slab pot determina reacții neașteptate, chiar bizare. Judecînd după cum se manifesta Catinca în ultima vreme, teoria insului de care pomeneam căpăta o confirmare. Nu știu dacă la baza schimbărilor în comportarea ei stăteau procese hormonale sau stări sufletești întreținute de o adîncă nemulțumire. Sau poate că erau și una și alta ! Îmi era însă clar că sistemul nervos al Catincăi ceda în mod vizibil și că șefii ei ar fi procedat bine dacă ar fi retras-o brusc din linia întîi.

Într-un cuvînt, toţi cei de la legaţie regretau faptul că nu zăceam depus la capela de la Bellu în aşteptarea înmormîntării...

Să-ţi povestesc ce a fost mai departe. Deşi *Tristan* aflase din cotidianele germane de revenirea mea la Berlin, eu, precum ne înţeleseserăm, am telefonat la spălătorie. Ca întotdeauna, *Frau Falck* era la datorie. I-am pus clasica întrebare : „Cămaşa mea e spălată ?" Răspunsul ei conta mai puţin. Pentru că chestia cu cămaşa se traducea astfel : „Am sosit... Dă-i de ştire lui *Tristan*". Cum ii dădea de ştire nu mă interesa şi nici pînă în prezent nu ştiu, cum nu ştiu dacă *Frau Falck* era agenta lui *Tristan* sau a lui *Siegfried*, dacă lucra pentru noi sau ştia că lucrează pentru Abwehr. În ziua următoare, *Tristan* m-a chemat la telefon, semn concret că *Frau Falck* fusese operativă. Mi-a transmis, că după-amiază, la ora şase, o să mă viziteze, să-l aştept.

Punctualitatea lui *Tristan* era demnă de admirat. La ora 18 ii deschideam uşa, bucuros că nu-mi prelungea inutil aşteptarea. Venise îmbrăcat în haine civile, dar tot ce punea pe el îi cădea impecabil. Se aşeză în fotoliu cu un gest intim, de om al casei. Adusesem din nou cîteva sticle de „Segarcea", aşa că-l servii cu un coniac. Pe faţa lui severă nu izbuteam să desluşesc nici o reacţie — dacă era vesel, sau trist, îngîndurat sau eliberat de orice gînd... După ce înghiţirăm amîndoi, aproape în acelaşi timp, din acea minune numită „Segarcea", îl pusei la curent cu „atentatul", apoi cu tot ce-mi ceruse *Siegfried* să-i transmit. A ascultat fără să mă întrerupă, chipul său rămînînd în continuare de o imobilitate derutantă. A tresărit doar atunci cînd a auzit rugămintea lui *Siegfried* de a-mi face legătura cu *Fortînbras*.

— Cred că e o măsură bună, aprecie el. O să vă comunic în timp util modul în care urmează să vă întîlniţi. Şi, pentru că a venit vorba de *Salonul Kitty*, am redactat cîteva pagini cu privire la... Citiţi-le, pe urmă poate că i le veţi transmite lui *Fortinbras*.

Intrînd în posesia paginilor, îl încredinţai că voi proceda aşa cum mă sfătuise. Îmi zîmbi prieteneşte, întrebîndu-mă :

— Aţi auzit desigur de Clodius ?

— Economistul ? Da, i-am intîlnit numele în documente, în presă, răspunsei eu.

— E la București în fruntea unei delegații. Știți unde-i baronul Manfred von Killinger la ora asta ? mă chestionă *Tristan*.

— Nu, dar presupun... la București.

— Exact. Cu misiunea de a stabili gradul de sinceritate cu care serviciul secret al lui Moruzov colaborează cu partea germană.

Intervenii :

— Presiunea de care m-ați avertizat ?

— Exact ! îmi confirmă el. De generalul Kurt von Tippelskirsch ați auzit ?

Răspunsei ca un școlar silitor :

— Face parte din Marele Stat Major !

— La 29 aprilie va fi la București. Tăcu, se întristă, iar după un timp, adăugă îngîndurat : Prietene, se apropie data declanșării operațiilor militare în Vest... Mi-e limpede, dar nu pot să ajung să aflu nici ziua, nici ora H, căci nici Führerul nu le-a dezvăluit colaboratorilor săi intimi. Domnule Doinaș...

Nu-și continuă imediat fraza. Am avut impresia că un gînd ivit pe neașteptate i-o frînse. În cele din urmă, se hotărî și-mi zise :

— ...nu e cazul să transmiteți la București datele astea... ele sînt știute acolo...

Cînd privesc în urmă și revăd filmul evenimentelor, cunoscînd deznodămîntul lui *Tristan*, sînt înclinat să cred că atunci, la întîlnirea aceea, dorise să-mi dezvăluie o taină, una intimă — poate ideea atentatului la viața celui ce dăduse foc mai întîi Europei, apoi și altor continente... *Tristan* a fost una din cele mai enigmatice figuri întîlnite de-a lungul activității mele de spion.

Ne-am despărțit. Fiecare despărțire a noastră îmi lăsa în suflet același simțămînt plăcut ; era ceva — aveam la Berlin un prieten pe care l-aș fi vrut mereu lîngă mine, accesibil oricînd și oriunde.

Să mă întorc acum la paginile ce mi le-a lăsat... Le-am citit cu sufletul la gură, iar la capătul lecturii, grație lui *Tristan*, am reușit să-mi formez o imagine aproape completă asupra celebrului stabiliment de lux...

Tristan 1.
către «B-39»

Scurt istoric al
„Salonului Kitty“

— Dactilografiat într-un singur exemplar —

— Ideea organizării unui „salon de lux“ cu scopul spionării personalităților care îl vor vizita îi aparține lui Reinhard Heydrich, șeful S.D.-ului, și a fost formulată la începutul anului 1939.

— Walther Schellenberg este cel care a materializat ideea șefului său. La baza activității „salonului“ se află un proiect personal al acestuia. El este cel care și în prezent în cadrul Amt-IV al R.S.H.A.-ului, controlează respectiva sursă de informații.

— Cine-i Kitty Schmidt ? S-a născut în 1882, în cartierul Widling din Berlin. Încă din tinerețe practică prostituția. Imediat după primul război mondial, deschide pe Budapesterstrasse nr. 78 o casă de toleranță care, în concepția sa, e de fapt un „salon“ pentru o clientelă aleasă.

— Salonul a continuat să funcționeze și după venirea lui Hitler la putere. D-na Schmidt însă nu s-a împăcat cu noua ordine din Germania. În 1939, încearcă să fugă în străinătate, dar este prinsă la frontieră și predată Gestapoului. Schellenberg, șantajînd-o, îi propune să preia, cu autoritatea și experiența ei, conducerea „salonului“ ce-l pregătește pe Gisebrechtstrasse 11. Constrînsă, Kitty Schmidt acceptă, fără să cunoască însă mecanismul de spionare. În felul acesta S.D.-ul găsește stabilimentului o „firmă“ cu o reputație excelentă printre bărbații din înalta societate berlineză.

— Microfoanele instalate prin încăperi sînt conectate la o centrală de ascultare instalată în subsolul clădirii și avînd cinci mese de lucru, fiecare masă cu două sisteme de înregistrare pe disc. Se pot realiza astfel înregistrări simultane din zece încăperi ale salonului.

— Agenți bine instruiți ai S.D.-ului deservesc centrala de ascultare. Informațiile importante sînt raportate imediat în scris lui Schellenberg.

Odată cu înregistrarea se realizează și pentru fișierul S.D.-ului trei evidențe distincte. Astfel, cel înregistrat poate fi găsit după nume și prenume, după subiectul discutat și după funcție.

În Meineckerstrasse e pe cale de a fi terminată o centrală de ascultare ultramodernă, cu condiții de muncă superioare celei din clădirea de pe Giesebrechtstrasse.

— Slujitoarele Salonului Kitty **sînt agente ale S.D.-ului, recrutate anume din Germania, Polonia, Austria, Boemia, Moravia. Au urmat un curs special la Centrul de instruire SS. din Ordensburg de Santhofen. Toate prostituatele vorbesc curent limbi străine — franceza, italiana, rusa, poloneza — și sînt legate de S.D. printr-un legămînt fanatic.**

— Cele mai frumoase și mai capabile agente sînt cuprinse în albumul „Lycoris". Parola a fost anume răspîndită în cercurile înalte ale societății berlineze, pentru ca astfel victimele să cadă în așternutul celor mai rafinate agente.

Au fost și sînt spionați în felul acesta : cadre din conducerea superioară a partidului național socialist, diplomați, generali și ofițeri superiori, cadre ale Abwehrului...

4

CÎTEVA ZILE MAI TÎRZIU M-AM ÎNTÎLNIT ȘI CU *ISOLDA*. Ploua, o ploaie măruntă, rece, de primăvară. Am intrat într-o cafenea de pe Gringstrasse să bem un *schwartz*. Era nerăbdător să audă vești, m-a asaltat cu tot felul de întrebări : se vedea cale de-o poștă că-i era dor de țară, de București. Cînd i-am relatat că *Siegfried* își rezervase dreptul de a-i telefona mamei sale, s-a întristat. L-am înțeles : ar fi dorit probabil să-i povestesc eu convorbirea de la telefon cu maică-sa, cum a reacționat, cum îi era glasul. Așa, s-a văzut nevoit să se împace cu o veste seacă : „Mama dumitale s-a bucurat aflînd că ești bine și sănătos..." Atît și nimic mai mult.

Ca să-l smulg din tristeţea în care alunecase, m-am grăbit să-l introduc în fondul real al întîlnirii noastre.

— Ce e nou ? l-am întrebat.

— Zvonuri, zvonuri, îmi răspunse privind în gol.

— Din zvonuri se constituie în cele din urmă informaţia, i-am amintit eu un principiu de culegere a informaţiilor.

A ridicat ochii spre mine — erau căprui şi plăcuţi în căutătura lor.

— Nu crezi că ar fi o tragedie dacă legionarii ar ajunge la cîrma ţării ?

De fapt nu era o întrebare, ci o părere politică formulată de-andoaselea. Chestia asta m-a cam şocat : în cadrul întîlnirilor noastre conspirative datoria lui era să-mi transmită informaţii, iar eu să le preiau şi nu să-mi pună întrebări. Comentariile politice erau excluse din raporturile noastre. Am fost cam dur cînd l-am poftit să-mi vorbească mai departe de zvonuri. S-a încruntat, ca puţin mai tîrziu, chipul să i se mai îmblînzească.

— Mda... Primul zvon : recrutarea unor legionari în rîndurile Gestapoului are un scop precis — pregătirea unei lovituri de stat.

— Cum asta ? ! am exclamat eu uimit. Nu vezi că zvonul ăsta îl anulează pe celălalt cu privire la intrarea legionarilor în guvern ?

— Deloc, sînt chiar în concordanţă, preciză *Isolda*. Intrarea lui Horia Sima în guvern, întoarcerea legionarilor în ţară, încetarea oricărei forme de prigoană din partea actualilor guvernanţi ar fi o primă etapă destinată să le favorizeze pe celelalte — etapa loviturii de stat şi cea a preluării puterii.

L-am văzut pe *Isolda* rîzînd. Îmi spuse în continuare :

— Au început să-şi împartă şi portofoliile ministeriale. Ai auzit de Edit von Coler ?

M-am mirat auzind numele spioanei de la Bucureşti, rostit de agentul berlinez. I-am divulgat că numele ei nu mi-era străin.

— Sima a avut o întrevedere cu ea. Se mai zvoneşte că dumneaei ar fi una din legăturile lui Himmler cu Sima.

Zvonul, zvonurile meritau atenţie, căci Edit von Celer, aşa cum ţi-am mai povestit, era o agentă de elită a S.D.-ului extern, plantată la Bucureşti.

— Dumneata ce ai de gînd, intri sau nu în rîndurile Gestapoului ?

— Ce mă sfătuieşte *Siegfried* în problema asta ? îmi răspunse agentul cu o altă întrebare.

— Sfatul lui e să accepţi ce ţi se propune, i-am comunicat eu, dar te lasă pe dumneata să decizi. E de părere că, aflîndu-te la faţa locului, eşti singurul în măsură să analizezi realităţile şi să hotărăşti în consecinţă.

— Ásta-i *Siegfried*, zise, surîzînd de astă dată nostalgic. Îl recunosc în acest sfat. Am intuit răspunsul, aşa că-ţi cer să-l informezi că sînt un „legionar" recrutat în rîndurile Gestapoului. Am dat o declaraţie, mi s-a făcut o fişă, precum vezi sînt un „om făcut".

Afişa o veselie tristă. I-am urat din toată inima succes.

— În curînd, o să mă reîntorc în ţară, mă informă el, bineînţeles în noua mea calitate...

M-am bucurat pentru el : a trăi printre străini nu-i nici o fericire. I-am transmis apoi, recomandările lui *Siegfried*.

Nu cumva, aviatorule, să crezi că urarea mea a fost de complezenţă. Nu puteam să nu-i doresc lui ceea ce-mi doream şi mie cu ardoare. I-am cerut să-mi dea cîteva date despre acel gestapovist care se ocupă de recrutarea legionarilor şi mi le-a dat.

(Îl chema Ludwig Camilo, se dădea drept inginer şi deţinea funcţia de SS Gestapostenwarstaffel Comand Organiseur... Ştiu, pentru că şi eu am fost recrutat în aceeaşi perioadă. Am făcut-o cu convingerea că orice legionar fanatic trebuie să fie şi gestapovist. Mie, Ludwig Camilo — nu ştiu de ce uneori se mai recomanda Frank von Frankenstein, ceea ce pe mine mă amuza teribil — mi-a înfăţişat fără menajamente scopul grupului : exterminarea regelui Carol II, a camarilei regale, a unor personalităţi politice. Toate aceste acte teroriste urmau să ne deschidă drum spre guvernare. Evenimentele însă au luat un alt curs, iar noi am fost folosiţi în fel şi chip. O.V.)

A fost de fapt ultima mea întîlnire cu *Isolda*. Într-o zi mi-a telefonat la legaţie şi m-a informat deschis că pleacă spre ţară. I-am urat drum bun. Ne-am despărţit. Dacă mai ştiu ceva de *Isolda?* Ştiu, cum să nu! A avut parte de o moarte pe cît de tragică, pe atît de absurdă. În timpul rebeliunii, interpretîndu-şi mai departe rolul de „legionar", a fost răpus de gloanţele armatei în clădirea Prefecturii Poliţiei din Calea Victoriei. Nu-i aşa că-i absurd? Un ofiţer al Biroului 2 — căpitan... împuşcat chiar de-ai lui... Nu ştiu dacă a avut parte de un mormînt, nu ştiu dacă vreodată cineva îi va păstra un moment de reculegere.

5

SĂ NE ÎNTOARCEM, AVIATORULE, LA „SALONUL KITTY". Nu mai înotam în necunoscut. Deşi cunoşteam trecutul faimoasei patroane a stabilimentului, ea rămînea pentru mine o adevărată doamnă. Înfăţişarea, ţinuta, gesturile sale de o încîntătoare eleganţă continuau să mă impresioneze plăcut la fel ca în prima seară cînd am cutezat să trec pragul „salonului". E straşnic sentimentul acesta să ştii cu cine ai de-a face, să fii iniţiat în tainele adversarului, în timp ce acesta nu ştie mai nimic despre tine. Reţine deci că în raporturile mele cu R.S.H.A.-ul şi cu *Salonul Kitty* înregistrasem un avantaj. Eram deacum informat de rostul parolei *„Lycoris"* — parolă răspîndită printre demnitarii regimului, căci şi ei erau spionaţi, printre diplomaţii şi ziariştii străini. Ştiam că fetele din acest album erau agente versate ale S.D.-ului, hitleriste fanatice. Nici Ella nu făcea excepţie. Revederea cu ea a fost o explozie de bucurie. Numai îndrăgostiţii mai pot realiza un asemenea spectacol. I-am adus fetei în dar de la Bucureşti, un ceas mic de aur. Gestul a copleşit-o, a lăcrimat, şoptindu-mi: „nu credeam că mă iubeşti chiar atît de mult!" Sigur, fata se referea la „sentimentele mele", dar şi la valoarea cesuleţului. Era un „Longines" de toată frumuseţea.

Încă în noaptea aceea, prima după întoarcerea mea din ţară, am constatat, nu fără surprindere, că începuse să

manifeste un oarecare interes față de persoana mea. M-am pomenit întrebat :

— Era să te pierd, dragule... Am citit în ziare că au vrut să te împuște... Cum s-a întîmplat ?

Uite că aflase și de „tentativa de atentat" de la București, ea care nu se prea uita în ziare, ci numai în reviste de modă. I-am răspuns cu plăcere, știind că spusele mele erau ascultate și înregistrate. N-am „vîndut" o altă versiune decît cea acreditată pînă atunci : numai că am îngroșat ceva mai mult o anumită idee — poziția mea de ziarist cu vederi prohitleriste irita „plutocrația".

— E chiar un asemenea haos politic în țara voastră ? m-a întrebat „prostituata".

Chiar așa a sunat întrebarea Ellei : avea o rotunjime politică perfectă. Fie că o învățase pe de rost, fie că mintea ei avea o deschidere și către temele politice și înțelegea ușor ce-i cereau șefii ei de la S.D. Dacă în momentul acela m-aș fi mirat de întrebarea ei, aș fi săvîrșit o greșeală fatală. Am răspuns, punînd pe tavă informații arhicunoscute „ascultătorilor" mei din sediul S.D.-ului de pe Meineckerstrasse.

Ella n-a mai contenit să mă mîngîie și să mă flateze : „Radule, dar ești un adevărat erou !" N-am contrazis-o, în schimb, i-am făcut din nou declarații de dragoste...

Sînt convins, aviatorule, că în zilele acelea S.D.-ul încă nu bănuia activitatea mea de agent român. Cred însă că-și propuseseră să controleze dacă și „la așternut" îmi mențineam relatările cu privire la „tentativa de atentat" apărută în presă.

După asta, un timp, n-a mai fost curioasă și nu mi-a mai pus întrebări. Eu însă am făcut totul ca, din cînd în cînd, să ne „mutăm cortul", adică să ne întîlnim și în alte camere. Am izbutit : investigațiile mele s-au soldat cu bune rezultate. Și celelalte încăperi pe unde ne făceam de cap erau „binecuvîntate" cu microfoane. Nemții, în inventivitatea și meticulozitatea lor, sînt totuși sclavii unor șabloane. Dacă izbutești să identifici șablonul, nu există să nu te descurci. În cazul cercetărilor mele, găseam microfoanele camuflate cu exactitate în aceleași locuri. Într-un cuvînt, aviatorule, tot *Salonul Kitty,* așa cum susținea și

Tristan în informarea sa, era înţesat cu microfoane. Ca să pot să-mi dau mai bine seama de proporţiile spionajului, am decis să ies din izolarea odăii şi, împreună cu „iubita" mea să mă arăt „în lume", adică în „salonul-bar" unde, într-un cadru intim, se întîlneau la o cupă de şampanie sau la un păhărel de „Martell" personalităţi de ranguri diferite... Te şi minunai cît de uşor îşi dezlegau unii limba şi cît de uşor cădeau în capcana atît de diabolic concepută de Heydrich. N-o să insist prea mult asupra aspectelor astea, însă ţin să-ţi povestesc o singură întîmplare.

În seara zilei de 9 mai, o personalitate berlineză, a oferit în saloanele locuinţei sale o recepţie. Printre invitaţi, şi cîţiva diplomaţi. Nu lipsea nici ambasadorul Olandei, nici cel al Belgiei... Ca întotdeauna la asemenea recepţii, erau prezenţi şi înalţi funcţionari ai ministerului lui Ribbentrop. Nu, nu, eu nu fusesem invitat. Însă de la recepţie, cîţiva diplomaţi şi-au propus să continue petrecerea la *Salonul Kitty*. Cînd au sosit, eram cu Ella în salonul-bar ; pe unii dintre ei îi cunoşteam ca, de pildă, pe miniştrii plenipotenţiari ai Olandei şi ai Belgiei. Toţi bine dispuşi... Şampania curgea din belşug. Deodată, şi-a făcut apariţia un oarecare Scheliche, funcţionar superior la Externe. Era agitat. De la măsuţa unde mă găseam puteam cuprinde întregul salon-bar. Mi-am dat imediat seama că Scheliche venise să comunice celor doi diplomaţi ceva foarte important şi totodată de o mare gravitate, căci brusc, petrecerea lor a luat sfîrşit. A doua zi, am aflat misterul : în zorii zilei de 10 mai, armata germană a atacat Olanda, Belgia şi Franţa. Scheliche binevoise să le transmită informaţia cu cîteva ceasuri înainte de a se porni atacul : nu a avut de unde şti că glasul îi va fi înregistrat. După cîteva zile, Scheliche a fost arestat ca agent al unei puteri străine. Iată deci, aviatorule, care era forţa reală a *Salonului Kitty*.

Cum a fost contactul cu *Fortinbras ? Tristan* mi-a comunicat ziua şi ora cînd voi fi căutat acasă de un... cerşetor. Da, da, ai auzit bine, urma ca un cerşetor să sune la uşa mea. Cînd îi voi deschide, îmi va întinde mîna, iar în palma lui voi afla o monedă de-a noastră de 20 lei, cu efigia regelui Carol II. Sigur, prima mea reacţie a fost

să rîd. Consideram metoda puerilă. Dar nu era cazul să judec eu mijloacele de lucru ale unui agent al Intelligence-Service-ului și încă al unuia de seamă.

A sunat la ușa apartamentului meu. Într-adevăr, cînd am deschis, în fața mea stătea cel mai autentic cerșetor din cîți mi-a fost dat să văd. M-a încercat din nou rîsul, dar m-am stăpînit. Mi-a întins mîna ca pentru pomană. Am zărit moneda, palma-i era albă, bine îngrijită și nu arăta deloc să fie a unui cerșetor. L-am invitat în casă. Și-a scos pălăria ponosită descoperindu-și chelia. A refuzat să se așeze. Am discutat în picioare. Vorbea o germană perfectă. Mi-a cerut să-i povestesc totul de-a fir a păr, să caut să nu-mi scape nimic. M-a ascultat cu mare atenție, iar cînd i-am povestit care-i tehnica spionajului „la așternut", a exclamat : „Numai un nazist ca Heydrich poate născoci un asemenea mijloc de spionaj !" Iar ca o completare firească la ceea ce-i povestisem, i-am predat și documentul lui *Tristan*.

Acest *Fortinbras* era un bărbat mai în vîrstă decît mine cu vreo zece ani, uscat și, judecînd după chipul său supt, suferea de ulcer ' u de vreo altă boală de stomac. După ce mi-a mulțumit, mi-a mărturisit :

— Agenții mei au dibuit și ei ceva... Însă descoperirea dumitale ne va scurta mult drumul către obiectivul care-l urmărim.

Fortinbras a evitat să-mi dezvăluie obiectivul urmărit, iar eu, se înțelege, nu i-am pus nici o întrebare. Înainte de a părăsi locuința, m-a întrebat dacă aș avea ceva împotrivă să-mi lase un număr de telefon.

— Îl formezi, îmi indică el, și întrebi : „Park Kaffee ?" O să ți se răspundă : „Nu, domnule, Garten Kaffee !", vei ști că trebuie să te caut acasă... Am numărul dumitale de telefon.

În clipa în care ne-am despărțit, nu bănuiam că într-un timp relativ scurt, vom ajunge să colaborăm mai mult sau mai puțin oficial.

Văd, aviatorule, că povestirile mele nu numai că te captivează, dar te și amuză. Rîzi și vrei să știi ce-a făcut „Cerșetorul" cu *Salonul Kitty ?* Abia cînd am ajuns în Anglia am aflat că *Fortinbras* a chemat în ajutor o echipă

de tehnicieni și a izbutit să se conecteze la rețeaua de cabluri a *Salonului Kitty*, interceptînd tot ce înregistra aparatura modernă a lui Schellenberg, instalată în Meineckerstrasse. Aha, ai intuit perfect : un post de ascultare conectat la un alt post de ascultare... Postul englezilor a funcționat nestînjenit mai bine de doi ani. Nu știu cum a descoperit S.D.-ul acțiunea Intelligence-Service-ului. Eu însă în vremea aceea nu mai eram în Germania, ci în Anglia, unde fusesem parașutat de Schellenberg, ca „agent" al S.D.-ului.

Pe urmă, aviatorule, evenimentele s-au precipitat. Armata lui Hitler repurta victorie după victorie. Capitularea Franței a reprezentat un eveniment dureros, cu consecințe grave pentru sud-estul Europei, deci și pentru țara noastră. Berlinul trăia beția victoriei. La legație era doliu, chiar și noul atașat militar, care trecea drept un filohitlerist, își ascundea cu greu durerea. Am preferat în zilele acelea să nu dau deloc pe acolo, să nu întîlnesc ochii „stenodactilografei" Catinca. Tot mai des îmi aminteam de convorbirile mele cu *Siegfried* : din păcate, tot ce prevăzuse se adeverea.

Încă de la mijlocul lunii mai, legionarii de la *Charlottenburg* au luat drumul spre țară, se grăbeau să ajungă la conducerea statului. Dacă aș fi istoric, aș demonstra că începînd din luna a șasea a anului 1940, situația României, în noua conjunctură, s-a agravat avînd să se transforme curînd în dezastru...

Franța a semnat la 22 iunie armistițiul cu Germania, lîngă Compiègne... Cîteva zile mai tîrziu, *Tristan* mă anunța că vrea să mă vadă și că, în acest scop, o să treacă pe la mine, după ce se va însera, adică la orele 20... L-am așteptat cu nerăbdare, căci știam că nu o să vină cu mîna goală. Nu m-am înșelat.

— N-o să stau prea mult, mă avertiză el din capul locului. V-aș rămîne recunoscător dacă m-ați servi cu un coniac.

Tristan era unul dintre puținii militari ai Wehrmachtului care nu se mîndrea cu victoriile Führerului. Îi citeam suferința pe chip...

— Domnule Doinaş, vin, de astă dată, să vă încredinţez un mesaj foarte grav, începu el privindu-şi fix păhărelul de coniac. Aşa cum şedea în fotoliu, părea că se adresează mai curînd păhărelului. La 19 iunie, agenţii Abwehrului au descoperit în Franţa, pe o linie ferată de lîngă Charité-sur-Loire, o garnitură de tren abandonată. S-a dovedit că trenul aparţinuse comandamentului generalului Maurice Gamelin. *Tristan* tăcu, sorbi din păhărel cu o înverşunare pe care pînă atunci nu o mai văzusem. Cum de-a fost în stare un astfel de om să-şi abandoneze comandamentul şi să nu distrugă documente de mare preţ ?! exclamă el, manifestîndu-şi indignarea faţă de încălcarea unui principiu militar elementar. Ofiţeri ai Abwehrului, sub conducerea generalului-maior Ulrich Liss, au avut misiunea să controleze minuţios documentele abandonate de comandantul francez în acel tren nefericit. Din nenorocire pentru ţara dumneavoastră, generalul Liss a pus mîna pe un document intitulat „Program de acţiune în vederea distrugerii instalaţiilor petroliere din România, cuprinzînd şi identitatea agenţilor francezi care acţionează în România, sub oblăduirea autorităţilor române, în vederea îndeplinirii acestui program". Da, da, un program care lovea în politica lui Hitler.

Ce mi-era dat să aud era incredibil, dar *Tristan* m-a asigurat că a văzut documentul cu ochii săi, că alături de acest principal document s-au mai găsit şi altele privitoare la România. De pildă, un raport al unui francez din Bucureşti care conducea operaţia de distrugere a industriei petroliere române... *Tristan* mi-a pus pe masă microfilmele realizate după documentele găsite în Franţa.

— Trebuie să i le transmiteţi urgent lui *Siegfried*, mă sfătui *Tristan*. La ora asta, captura din trenul de la Charité a fost văzută şi de Hitler care, literalmente, a turbat citindu-le şi a ameninţat că va administra României o lecţie de o să-l ţină minte.

— Ce ştiţi de această *lecţie ?* îndrăznii eu să-l întreb.

Tristan mă iscodi cu o îngîndurare tristă : şovăia sau mi se părea. Oricum, se putea uşor citi pe chipul său că-i venea greu să continue. Nu reuşi să-şi stăpînească un suspin. Uitîndu-se anume în ochii mei cu bărbăţie, îmi spuse :

— România, la acest ceas de cumpănă a istoriei, este izolată și încolțită. Ce va urma, nu-i greu de prevăzut, dacă ți-e familiară strategia lui Hitler... Va urma... dezmembrarea României. Transformarea țării dumneavoastră într-o simplă conductă de petrol... sau într-un siloz...

— Există ceva anume care vă îndreptățește să credeți că pe români îi așteaptă dezmembrarea ?

Spre mulțumirea mea lăuntrică, *Tristan* nu ezită să-mi vorbească deschis.

— Domnule Doinaș, dictonul „Divide et impera" e vechi și arhicunoscut. A devenit, cu scurgerea secolelor, principiu de guvernare. Hitler și l-a însușit într-o manieră proprie. Nu cunosc, în acest ceas dificil al istoriei, nici un document concret cu privire la dezmembrarea României, dar nu e greu de presupus că asta va urma... Atacul asupra Cehoslovaciei a început prin revendicarea regiunii sudete. Și cum s-a încheiat ? Prin dezmembrarea Cehoslovaciei. Hitler a fost „generos". A dăruit o „halcă" lui Horthy, o altă „halcă" lui Beck... Ca într-o infracțiune de drept comun, i-a transformat pe cei doi în complici... În ce-l privește pe Beck, bucata primită i-a adormit de-a binelea vigilența. Pe un „prieten" care te invită să iei masa cu el, nu-ți mai vine să-l bănuiești a doua zi că ar fi în stare să te atace. Ce a făcut Hitler din Polonia ? A dezmembrat-o, a desființat-o... Nu mai are importanță ce-a declarata-o.. .Probabil că acum mă înțelegeți mai bine. Pe Hitler nu-l interesează să stăpînească România Mare, ar însemna prea multă bătaie de cap... Va voi să stăpînească acea parte a României care-i dă lapte și miere, adică petrol și grîu... Sînt deci înclinat să cred — acum, după întîmplarea nefericită de la Charité-sur-Loire — că Hitler va proceda cu România întocmai cum a procedat cu Cehoslovacia... Că o va dezmembra și cotropi.

S-a ridicat din fotoliu și, în timp ce îmi înmîna plicul cu microfilmele ce le făcuse, mi-a spus :

— Dementul trebuia mai de mult pus în „cămașă de forță" sau împușcat, încă din '32... În loc să fie supus tra-

tamentului de rigoare, oameni politici occidentali, de altminteri sănătoşi la minte, s-au aşezat cu el la masa tratativelor... Iată ce a ieşit din politicianismul lor... Şi ăsta-i doar preludiul...

Deodată, privirile îi devenirā mai blînde ; avui senzaţia că mă priveşte chiar cu o anumită duioşie.

— L-am cunoscut bine pe tatăl dumneavoastră, îmi aminti el, după care, brusc, trecu la un alt subiect. Domnule Doinaş, regret, legăturile noastre se vor opri aici din motive strict personale. Mi-a plăcut să ştiu că am colaborat, chiar şi pe o perioadă atît de scurtă, cu fiul unui fost prieten de-al meu din anii de tinereţe.

Îmi era strict interzis să-l întreb de ce legăturile noastre se vor opri în acel punct sau să-i cer vreo explicaţie. Dacă el nu mi-o dădea, însemna că nu era necesar. ...Retragerea lui *Tristan* din cadrul misiunii *Nibelungii* a însemnat pentru noi o pierdere de neînlocuit. I-am înţeles atitudinea abia după o lună de zile, cînd presa germană a relatat pe scurt despre tentativa generalului Dieter von Flomberg de a-l asasina pe Hitler. Atentatorul, se mai scria în presă, a fost arestat, judecat, condamnat la moarte prin decapitare, iar sentinţa dusă la îndeplinire. În perioada aceea, Führerul se mişca cu viteza *blitz*-ului...

Am transmis microfilmele prin curier mai departe lui *Siegfried* care mi-a confirmat primirea şi mi-a cerut, în acelaşi timp, ca pînă la noi dispoziţii să nu întrerup legătura cu *Fortinbras*.

Ce a urmat ştii, că doar eşti militar de carieră, aviatorule... Hitler s-a răzbunat crunt. Loviturile s-au succedat cu o viteză uluitoare : ele au debutat, aşa cum prevăzuse *Tristan*, prin dezmembrarea ţării şi au culminat cu aducerea lui Horia Sima şi a generalului Ion Antonescu la cîrma ţării... Negre pagini de istorie, aviatorule...

Şi în cadrul legaţiei, tot în vara lui '40, s-a produs o primă schimbare : ministrul Radu Crutzescu a fost rechemat, iar în locul lui a fost numit Raul Bossy... Venea de la Roma, unde izbutise să cîştige simpatia lui Ciano, deci se considera că deţine o carte de vizită care-i va per-

mite să negocieze ceva mai ușor cu Ribbentrop. Nu i-a folosit la nimic. Îmbătat de succesele sale militare, Hitler nu mai ținea seama de nici o carte de vizită. Europa era a lui, dicta după bunul său plac... Dealtfel, după 6 septembrie, Bossy a fost schimbat cu un „diplomat" legionar.

Ca urmare a dictatului de la Viena, a cedării fără lupte a Ardealului de Nord, generalul Petrescu a suferit un infarct care i-a fost fatal. Din motive lesne de înțeles, n-am putut să fiu prezent la înmormîntarea lui. Către mijlocul lunii octombrie, adică după arestarea lui Moruzov, s-a prăpădit și Catinca. N-a vrut să treacă în tabăra lui Schellenberg și să devină agent-dublu. Așa cum ți-am mai povestit, un camion a dat peste ea și a strivit-o.

Și iată cum, aviatorule, am rămas singur printre „prieteni"... printre „prieteni" naziști, apoi legionari, de astă dată sosiți la Berlin ca reprezentanți diplomatici ai noului stat întemeiat de acest cuplu tragic Sima-Antonescu, făurit parcă dintr-o glumă sinistră a istoriei. Da, singur printre „prieteni", pînă ce Walther Schellenberg, în 1941 șeful spionajului hitlerist în străinătate — să nu confunzi cu Abwehrul — mi-a întins o capcană...

6

SCRIITORUL CORNELIU CARA CĂTRE CITITORI:

Din păcate, manuscrisul lui Ovidiu Vanghele, rămas neterminat, se încheie aici... În rest, ciorne, carnete, planul lucrării... Pornind de la această moștenire în stare brută, animat de dorința de a desluși personalitatea agentului «B-39», mi-am continuat investigațiile peste hotare. Am avut astfel bucuria de a-l regăsi în Anglia pe cel care între anii 1940—1943 a acționat în bîrlogul lui Hitler cu indicativul Fortinbras și care, în realitate, e sir W. B. (A fost dorința expresă a lui Fortinbras de a nu-i dezvălui adevărata identitate).

Sir W.B., astăzi septuagenar, a avut bunăvoința de a mă primi la castelul său din pitoreasca așezare L. ..., acordîndu-mi o foarte lungă convorbire (trei zile am fost oas-

petele său), înregistrată pe benzi de casetofon... Informațiile sale, coroborate cu cercetarea unor arhive din Londra, mi-au oferit marea șansă de a afla ce s-a petrecut cu agentul român «B-39» în Anglia. Desigur, despre conținutul acestui capitol, ca și despre cel al multor altora, cititorii vor lua cunoștință în volumul următor. Pînă atunci, îmi îngădui să public un fragment din memorabila mea convorbire cu Fortinbras.

Cara : Din datele ce le dețin, rezultă că «B-39» v-a pus la îndemînă informațiile privitoare la activitatea „Salonului Kitty". Ce pondere a avut această descoperire a agentului român în activitatea dumneavoastră din 1940—1941 ?

Fortinbras : Mare, nesperat de mare ! «B-39» — *Cezar* cum l-a botezat Schellenberg... Acest conducător al spionajului german, care a supraviețuit războiului — a murit prin '52 sau '53 — avea o slăbiciune pentru porecle romane. Celebrul spion turc *Cicero* lui Schellenberg îi datorează porecla... Deci «B-39», devenit *Cezar*, rebotezat de Intelligence Service cu porecla *Anteu*, mi-a făcut un dar nesperat... Ceva bănuieli cu privire la *Salonul Kitty* existau, dar nu li s-a acordat însă prea multă importanță. Un agent de-al meu era pe o direcție bună. Doinaș însă ne-a deschis ochii, iar „Salonul Kitty" a intrat definitiv în atenția noastră.

C. : Deci este adevărată informația că tehnicieni britanici, strecurați anume în Germania, s-au conectat cu aparatura lor la sistemul de spionaj al *Salonului ?*

F. : Absolut adevărat. După ce am studiat informațiile primite de la «B-39», am raportat șefilor mei... Raportul cu „spionajul la așternut" a făcut senzație. Mai întîi a apărut la Berlin un specialist al nostru în tehnica ascultării... El a decis de fapt în problemele tehnice. Agenții noștri, cu aparatura necesară, au realizat un lucru de preț — — s-au conectat la sistemul de ascultare născocit de S.D.-ul lui Heydrich și Schellenberg. Au fost astfel culese informații de mare valoare.

C.: Ascultarea agenților britanici s-a prelungit mult în timp?

F.: Multișor... Cam pînă în zilele cînd nemții au înregistrat dezastrul de la Stalingrad.

C.: Care a fost soarta „spionajului la așternut", cum plastic a fost numit?

F.: Sistemul născocit de Schellenberg a sucombat în propriul sos. La începutul lui '43 adunaseră depozite de plăci, o arhivă de documente... Se scufundau văzînd cu ochii în apele adînci ale unui sistem birocratic feroce... În anul acela, un ordin al lui Müller a pus capăt „spionajului la așternut". E tot atît de adevărat că *Salonul Kitty* nu mai avea pe cine să asculte.

C.: Există prin arhivele britanice documente cu privire la *Salonul Kitty?*

F.: Există, unele pot fi studiate, altele nu... De pildă, documentele privitoare la identitatea slujitoarelor stabilimentului nu pot fi date în vileag decît după 90 de ani de la terminarea războiului.

C.: Cum așa? De ce?

F.: După cîte știu, „prostituatele de elită", agente ale Gestapoului, sînt în viață. După război s-au căsătorit, au familii. Conform unei legi în vigoare, adevărata lor identitate nu poate fi adusă la cunoștința opiniei publice decît în anul 2035.

C.: Nu cred să apuc anul 2000, darmite 2035... Nu voi afla deci niciodată cine-i *Ella*, unde domiciliază, dacă s-a măritat sau nu? Dacă l-a uitat sau nu pe *von Rosak?*

F.: Nu greșiți.

C.: De Kitty Schmidt se mai știe ceva? A ieșit cu bine din război?

F.: A terminat „meciul", cum se zice la box — în picioare. A murit, dacă nu mă înșel, prin 1954, în Germania, în zona engleză. Poate găsiți timp să vă repeziți și pînă în Berlinul occidental.

C.: Mulțumesc, sir... Voi face acest efort. Se pare că la un moment dat raporturile maiorului român cu dumneavoastră au luat forma unei colaborări organizate. Cînd și cum s-a produs această apropiere?

F. : În toamna anului 1940, după instaurarea în România a regimului de dictatură fascistă a generalului Antonescu. El a fost acela care m-a căutat și a cerut o întîlnire, oferindu-și absolut dezinteresat serviciile sale...

C. : Ce trebuie să înțeleg prin cuvintele „absolut dezinteresat“ ?

F. : În felul său, spionajul e un tip specific de comerț : cumperi sau vinzi informații... Nici o clipă «B-39» n-a făcut aluzie la vreo retribuție... Ba, dimpotrivă, încă de la această întîlnire provocată de el, a ținut să-și precizeze poziția în raporturile cu mine. Nu era de acord cu orientarea politică a legionarilor și a lui Antonescu, cu aderarea României la Axa Roma-Berlin... Credea sincer în victoria noastră asupra Reichului lui Hitler. Considera de datoria sa de ofițer român să-și aducă aportul la distrugerea hitlerismului.

C. : De ce natură erau informațiile pe care «B-39» vi le furniza ?

F. : După cîte știu, o să aveți acces la studierea dosarului său și o să vă puteți forma o imagine mai bogată în această chestiune... Informațiile lui au avut o valoare aparte. Dacă memoria nu mă înșeală, ultimul diplomat al regelui Carol II la Berlin a fost Bossy. Iar primul diplomat al lui Horia Sima a fost un oarecare Greceanu. Din vechea echipă diplomatică, singurul care a rămas pe postul său a fost ziaristul „fascist“ Radu Doinaș. El m-a ținut la curent cu întreaga politică externă a statului legionar... Fusese pentru noi o adevărată mană cerească. Din păcate, colaborarea noastră a ținut doar din octombrie 1940 pînă în ianuarie 1941...

C. : De ce ?

F. : La un moment dat — o să găsiți povestea asta la dosar — Londra mi-a remis un mesaj care-l viza pe maiorul Doinaș... Mi se cerea să-l avertizez că la București au început anumite cercetări germane în jurul persoanei sale și că-l paște o mare primejdie... «B-39» era sfătuit de șefii mei să plece într-o călătorie în Elveția, iar de acolo, urmînd itinerarul Madrid-Lisabona, să poată să

ajungă în Anglia... Doinaş n-a ţinut seama de avertismentul meu...

C. : Îi plăcea riscul.

F. : În spionaj ca şi în contraspionaj trebuie să rişti, de aici însă nu trebuie să trageţi concluzia că agenţii caută cu tot dinadinsul riscul...

C. : Cum altfel trebuie să înţeleg atunci atitudinea lui Doinaş ?

F. : Era convins că în biografia lui de „ziarist" pronazist nu există nici o fisură... Şi se mai baza pe ceva... Pe Ella...

C. : Chiar că nu mai înţeleg nimic ! !

F. : Prin ea transmitea S.D.-ului o parte din informaţiile ce mi le furniza şi mie, însoţite însă de comentarii prolegionare. Nu voia să părăsească baricada berlineză... Radu Doinaş a fost un iscusit ofiţer de informaţii. Merită să-i consacraţi o carte.

C. : Sir, aşa cum aţi afirmat, «B-39» vă ţinea la curent cu ceea ce se petrecea în interiorul legaţiei (cu diplomaţi) legionare... Vă rog, indicaţi-mi o informaţie căreia dumneavoastră i-aţi acordat o apreciere aparte...

F. : Pentru a înţelege astăzi valoarea unei informaţii din noiembrie 1940, se cuvine, zic eu, să ne amintim cîteva particularităţi ale perioadei : maşina de război a lui Hitler ajunsese la apogeul victoriilor sale. Apogeul Blitz-krieg-ului... Norvegia, Danemarca, Olanda, Belgia, Franţa..., toate astea după Cehoslovacia şi Polonia... Invazia Angliei părea iminentă... Existenţa unor Balcani în afara războiului atîrna de un fir de aţă... „Deutschland über alles" părea o lespede definitivă peste popoarele Europei... În aceste condiţii, informaţiile cu privire la starea de spirit antigermană a românilor, a conducătorilor armatei române au reprezentat un document de mare valoare...

După război, l-am întîlnit la Londra pe colonelul Gubbins, colegul meu care în '39-'40 a condus .acţiunile de sabotaj în Valea Prahovei, pe Dunăre... Printre altele, mi-a povestit că numeroasele explozii şi incendii la rafinăriile din Valea Prahovei n-ar fi fost posibile la scara la care s-au produs dacă nu s-ar fi bucurat, în primul rînd,

de aportul patriotic al muncitorilor petroliști români... Pe cînd îmi povestea, mă gîndeam la Radu Doinaș, agentul «B-39»... Pe atunci încă nu știam că a fost prins și împușcat de nemți.

7

Scrisoarea lui *Ovidiu Vanghele*
(Continuare)

Stimate domnule scriitor,

Aș vrea acum să vă relatez cum s-a desfășurat execuția maiorului Radu Doinaș. O fac și pentru că n-am apucat să-mi închei manuscrisul. Așa cum v-am mai spus, am fost și eu „scos" din celulă și, cu ocazia asta, am revenit la identitatea mea reală. Obergruppenführerul SS Rage mi-a mulțumit — a mulțumit și guvernului lui Horia Sima — și mi-a adus la cunoștință că avionul mă așteaptă să mă transporte înapoi la Viena. Totodată, a avut amabilitatea să mă întrebe dacă nu vreau să asist la execuția ce urma să aibă loc chiar în după-amiaza acelei zile... Am răspuns afirmativ. Am mai asistat la execuții, așa cum v-am mai destăinuit, am și executat (...) După nici o jumătate de oră, Rage personal m-a condus într-o curte interioară înconjurată de un zid înalt, unde fusese aliniat un pluton de execuție format din zece SS-iști. Geruia strașnic... Dinspre Pesta se auzeau într-una explozii, focuri de arme, rafale de mitraliere... Era ceasul asfințitului, cînd intensitatea luptelor scădea puțin cîte puțin. A fost adus și Radu Doinaș — avea mîinile legate la spate — însoțit de un subofițer SS. Se străduia să meargă drept, deși puterea fizică îi era secătuită... Încă nu mă zărise. Dar cînd a fost pus la zid și întors cu fața spre plutonul de execuție m-a recunoscut, deși ne despărțea o distanță apreciabilă. Și eu îl vedeam la fel de bine. Zidul era cenușiu, găurit de plumbi. Pe fondul acela, silueta lui Doinaș se contura perfect. Era în talie, cu cămașa ruptă la piept. Îndrepta semeț, către pluton, o față tumefiată. Rage s-a scuzat că

o să mă lase pentru cîteva minute singur, căci trebuia să-l întrebe care e, înainte de moarte, ultima sa dorință... L-am văzut îndreptîndu-se spre Doinaș. Subofițerul SS rămăsese lîngă el ținînd în mîini o eșarfă neagră pe care voia să i-o lege la ochi. Obergruppenführerul SS Rage a stat cît a stat de vorbă cu Doinaș, apoi, revenind lîngă mine, mi-a comunicat pe un ton contrariat ultima dorință a condamnatului la moarte : Doinaș dorea să mai aibă cu mine un schimb de cuvinte. Politicos, Rage m-a întrebat : „Doriți să satisfaceți ultima dorință a condamnatului ?" „De ce nu ?" am răspuns eu. M-am îndreptat spre Doinaș, însoțit de Rage. Nu-i cerusem să mă însoțească, o făcea însă dintr-un interes al său. M-am oprit în fața lui Doinaș. Era pentru prima oară cînd îl vedeam la lumina zilei. Avea arcada dreaptă spartă și cu un ochi nu mai vedea. Din rana deschisă o șuviță de sînge proaspăt i se prelinsese pe față către colțul gurii. Buzele îi erau sparte și umflate. M-a fixat cu ochiul său încă viu... „Ascultă, lepră, mi-a zis, știi ce meriți ? Uite ce meriți !" Și, făcînd un efort vizibil, m-a scuipat. „Asta mi-e ultima dorință, tîrîtură, ca scuipatul meu să te ardă pe tot restul vieții !" Și din nou m-a scuipat... Nu mi-am ieșit din fire. Am scos batista din buzunarul paltonului și mi-am șters fața : scuipatul lui era amestecat cu sînge... L-am mai auzit adresîndu-i-se lui Rage în germană. „Vă mulțumesc pentru că mi-ați satisfăcut ultima dorință !" Obergruppenführerul SS Rage m-a luat de braț și m-a condus la locul de unde trebuia să urmăresc execuția. Subofițerul SS a dat să-l lege la ochi, dar Doinaș a refuzat. N-a vrut nici să se întoarcă cu fața la zid... A rămas în bătaia plutonului de execuție, cu pieptul împins înainte. A mai apucat să strige : „Trăiască România ! Trăiască armata română !"

Așa s-a săvîrșit din viață maiorul Doinaș Radu, agentul «B-39».

M-am întors la Viena. Horia Sima m-a invitat la el să mă felicite pentru îndeplinirea ordinului și să-mi comunice că îi propusese guvernului să-mi acorde o înaltă distincție. În noaptea acelei zile m-am îmbătat ca un porc...

(...) Scuipatul lui Doinaș a început să mă ardă mult mai tîrziu, din clipa în care mi-a apărut în vis... Pînă atunci mă consideram complet abrutizat... Scuipatul acela amestecat cu sînge a lucrat în timp, a ros puțin cîte puțin piatra cu care inima mea se acoperise...

Mă opresc aici și las, prin bunăvoința dv., să mă judece posteritatea.

OVIDIU VANGHELE

Sinaia—București—Sinaia
1974—1976

Urmează volumul
„PE URMELE AGENTULUI «B-39»"

CUPRINS

PARTEA ÎNTÎI

PARTEA A DOUA

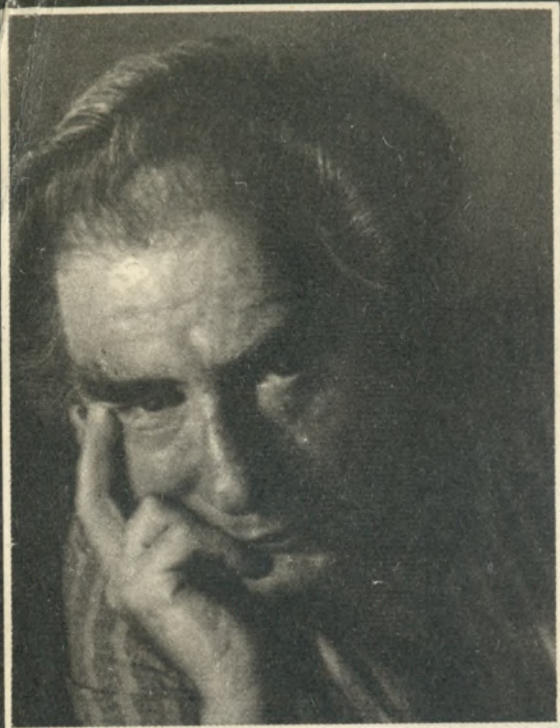
PARTEA A TREIA
(Manuscrisul lui O. V.)

Redactor : E. GROZEA
Tehnoredactor : GH. CUCOŞ

Bun de tipar 30.07.1976. Apărut 1976. Tiraj 102.070 exemplare. Hîrtie ziar sul de 50 g/m².
Format 540×840/16. Coli de tipar 18. B 186.

Comanda nr. 60 328
Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"
Bucureşti — Piaţa Scînteii nr. 1,
Republica Socialistă România

„...Acum, cînd de moarte mă mai despart **doar un număr de ore sau de zile, cînd simt** că mintea mea s-a îmbogățit și cu înțelepciunea de pe urmă, pot să afirm cu mîna pe inimă că nu există în lume spion fericit, oricît de mari și de spectaculoase ar fi rezultatele acțiunilor sale. Nu că spionul ar fi un tip ce refuză fericirea, ci **pentru că înăuntrul ființei sale timpul grefează** un inexplicabil dispozitiv biologic **care-i secretă nefericire... Nu toamna ber**lineză, care e departe de frumoasa toamnă **a meleagurilor noastre, era întru totul de vină de starea mea. Mai era acum și «scrisoarea anonimă» lăsată de Isolda...**"

EDITURA MILITARĂ

Lei 7,50